

Korak ostvarenju socijalne pravde

Našim Ustavom je Republika Hrvatska određena kao demokratska i socijalna država. U današnjoj gospodarskoj krizi socijalna državna zadaća je dosta zapostavljena, ponajviše zbog nedostatnih financijskih sredstava.

U tom pogledu učinjen je korak naprijed jer je saborski Zastupnički dom, po hitnom postupku, jednoglasno donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu kojim se to pravo proširuje i za djecu nezaposlenih osoba, obrtnika i poljoprivrednika i to od 1. listopada 2000. godine. To je svakako doprinos načelu socijalne pravde koje naš Ustav svrstava u najviše vrednote ustavnog poretka. Osobito je to važno za djecu brojnih nezaposlenih, pa se radi o donošenju jednog od najkorisnijih zakona posvećenih onima na kojima se temelji budućnost Hrvatske.

Primjena zakona o mirovinskoj reformi odgođena je do 1. siječnja 2002. godine. Razlozi odgode su temeljita obnova ustroja Agencije za nadzor mirovinskih fondova, pa je ocijenjeno kako se zbog velike ekonomske, socijalne i demografske važnosti mirovinske reforme, a posebno interesa osiguranika, u nju ne može brzopletu ući. No, akutniji je problem sadašnjih umirovljenika čije su nade probudila predizborna obećanja, a njihov loš položaj traži hitna poboljšanja jer ljudi visoke životne dobi teško će se suglasiti s rješenjima na koje valja čekati niz godina.

Ž. S.

strana

– Uvodnik urednika	2
– Nove dopune dnevnog reda	3
– Izmjene i dopune Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima; Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje	4
– Dopune Zakona o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje	9
– Izmjene i dopune Zakona o doplatku za djecu	10
– Dopune Zakona o razminiranju	17
– Izmjene i dopune Zakona o prostornom uređenju	21
– Potvrđivanje Sporazuma o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Quebeca	23
– Potvrđivanje Izmjene Montrealskog protokola o tvarima koje oštećuju ozonski omotač	23
– Potvrđivanje Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Talijanske Republike o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza	24
– Potvrđivanje Ugovora o prijateljstvu i suradnji između Republike Hrvatske i Republike Bugarske	24
– Prijedlog za dopune Zakona o športu	25
– Konačni prijedlog zakona o carinskoj tarifi	28
– Izmjene i dopune Zakona o arhivskom građivu i arhivima	34
– Izmjene Zakona o Hrvatskoj garancijskoj agenciji	36
– Prijedlozi zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije	37
– Prijedlozi zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj reviziji	57
– Izmjena Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za krivična djela, privredne prijestupe i prekršaje	58
– Izmjene i dopune Zakona o knjižnicama	59
– Prijedlog zakona o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda	60
– Izmjene i dopune Zakona o spomen-području Jasenovac	63
– Prijedlog zakona o Hrvatskom memorijalnom centru	66
– Prijedlog zakona o radnom vremenu prodajnih mjesta trgovine na malo	71
– Izmjena Odluke o osnivanju istražnog povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s prodajom poduzeća »Večernji list« d.d., Zagreb	74
– Izvješće o provedbi plana razminiranja u 1999. godini	75
– Izvješće Mandatno-imunitetnog odbora Županijskog doma	79
– Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva Zastupničkog doma	79

PRIKAZ RADA:

- 43. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA ODRŽANE 13., 14., 20., 21. I 27. LIPNJA 2000.
- 5. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA ODRŽANE 14., 15., 16., 20., 21., 27., 28., 29. I 30. LIPNJA 2000.

Nove dopune dnevnih redova

Predsjednica Županijskoga doma, dr. Katica Ivanišević, u nastavku zasjedanja 43. sjednice, predložila je da se dnevni red dopuni **Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Talijanske Republike o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza**, za koji je predloženo donošenje po hitnom postupku.

Nitko nije imao primjedaba na ovako dopunjen dnevni red, pa su ga zastupnici jednoglasno prihvatili, kao i prijedlog **Marinka Liovića** da se **Izvešće o provedbi prava iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja**, točka 13. uvrsti u dnevni red kao točka 3.

Predsjednica se složila, ali će predmetno Izvešće voditi kao točku 4. jer su prve tri točke usko povezane.

Slavko Koković je, u ime Kluba zastupnika HSS-a, upozorio da se time krši članak 31. Poslovnika Županijskog doma i članak 81. Ustava, budući da ne postoji mogućnost da Izvešće o provedbi prava iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja na ovaj način uvrsti na dnevni red.

Predsjednica je odgovorila kako će se konzultirati sa stručnim službama i naknadno odgovoriti na to pitanje, ali Županijski dom može raspravljati o svim temama koje pripreme odbori.

Zvonimir Puljić (HDZ) je iskoristio prigodu prije početka rasprave da uputi kritiku Vladi jer na raspravi o zakonskom prijedlogu izmjena Zakona o proračunu predstavnik predlagatelja, odnosno Vlade, nije bio prisu-

tan, a postoji potvrda da je poziv na sjednicu upućen. Zbog važnosti teme rasprava je pak održana, ali je zauzet i stav da se ta okolnost ne prešuti.

Predsjednica je odgovorila kako ni na dnevni red Zastupničkog doma nije uvršten taj prijedlog, pa postoji mogućnost da je povučen, ali o tome još nema službene obavijesti.

Julije Derossi (HDZ) predložio je Odboru Županijskog doma za naobrazbu, znanost i kulturu da pokrene inicijativu za obilježavanje 900. obljetnice Bašćanske ploče, u kojoj se prvi put spominje hrvatski kralj, kralj Zvonimir, čiju važnost ne treba posebno naglašavati, budući da je Županijski dom inicirao i proslavu 300. obljetnice Prve hrvatske zemaljske tiskare u Zagrebu i tom prigodom postavio spomen-ploču Pavlu Riteru Vitezoviću koji je vodio tu tiskaru.

Predsjednica Katica Ivanišević podržala je inicijativu i predložila da se zaduži Odbor za naobrazbu, znanost i kulturu da započne s pripremanama za proslavu. Ako su pripreme već započele, Županijski se dom može uključiti ili zasebno obilježiti tu prigodu.

Dr. Ivan Valent (HDZ) zatražio je objašnjenje zašto se od siječanjskih izbora o zakonskim prijedlozima raspravlja većinom u hitnom postupku, jer se stječe dojam da u Republici Hrvatskoj traje ratno stanje. Prvih sto dana Vlade je prošlo, a oporba se trudila biti konstruktivna i uvažavati vrijeme potrebno da se novomenovani dužnosnici snađu, iznio je zastupnik i ocijenio da je situacija sve lošija. Županijski dom uvijek se trudio da se o zakonskim prijedlozima raspravlja u redovnoj proceduri i da se njegov rad uvažava.

Predsjednica je odgovorila kako Vlada Republike Hrvatske predlaže proceduru, a Zastupnički dom to

prihvaća ili ne. Budući da većinu ima Koalicija, ona se slaže s inicijativama svoje Vlade, a za to ne postoje dodatna pojašnjenja.

Predsjednik Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora Zlatko Tomčić predložio je, u nastavku 5. sjednice, da se dnevni red Doma dopuni **Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Talijanske Republike o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza i Prijedlogom Poslovnika Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora**, drugo čitanje.

Zastupnici nisu imali primjedaba na predloženi hitni postupak za zakonski prijedlog o potvrđivanju Ugovora, a jednoglasno su prihvatili predložene dopune dnevnog reda.

Naknadno je predsjednik predložio da se dnevni red dopuni još dvjema točkama, i to; **Prijedlogom i Konačnim prijedlogom o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnoj pristojbi, hitnim postupkom i Izvešćem Odbora za zakonodavstvo, u prijedlogu za vjerodostojno tumačenje članka 6., stavka 5. i članka 27., stavka 2. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave i jedinica lokalne uprave i samouprave.**

Zastupnici nisu imali primjedbi na predloženi hitni postupak kod spomenutog zakonskog prijedloga, a jednoglasno su prihvatili i ove dopune dnevnog reda.

I. K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OBVEZNYM I DOBROVOLJNYM MIROVINSKIM FONDovima; PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O MIROVINSKIM OSIGURAVAJUĆIM DRUŠTVIMA I ISPLATI MIROVINA NA TEMELJU INDIVIDUALNE KAPITALIZIRANE ŠTEDNJE

Odgođen početak mirovinske reforme

Županijski je dom većinom glasova, i u objedinjenoj raspravi odbio podržati ova dva zakonska prijedloga koje je Vlada uputila u hitnu proceduru. Među ostalim, istaknuto je kako bi zbog odgađanja mirovinske reforme mogao pasti kreditni rejting Hrvatske čime bi zemlja mogla izgubiti 800 milijuna kuna kapitala i 100 milijuna kuna stranih ulaganja.

Zastupnički dom, međutim, nije prihvatio mišljenje Županijskog doma nego je većinom glasova donio zakone. Rasprava se vodila samo o predloženim izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima kojima je Vlada ukazala na nužnost odgađanja mirovinske reforme do 1. siječnja 2002. uz obrazloženje da za primjenu zakona nisu osigurani potrebni preduvjeti.

O PRIJEDLOZIMA

U nastavku ukratko o razlozima zašto Vlada predlaže izmjene i dopune ovih dvaju zakonskih prijedloga.

O obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima...

Zakonom o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, regulirano je razdoblje akumulacije sredstava na osobnim računima u obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Također je bilo propisano da će izdvajanje dijela doprinosa na osobne račune mirovinske štednje u obveznim mirovinskim fondovima početi 1. srpnja 2000. Iako se na izgradnji Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja kao i središnjeg Registra osiguranika, te na uspostavi cijelog kapitaliziranog sustava kontinuirano radilo tijekom cijele prošle godine, izdvajanje dijela doprinosa na osobne račune u kapitaliziranom sustavu od 1. srpnja 2000. neće biti moguće. Kao razlog Vlada navodi da, niti jedna od dviju temeljnih institucija novog sustava do danas nije

zaživjela. Stanovište ustrojstvo Agencije pokazalo se neprimjerenim za Agenciju ovakvog značaja. Osim toga, kao posljedica nepostojanja institucija, nisu doneseni niti brojni podzakonski akti kojima će se detaljnije regulirati rad kapitaliziranog sustava mirovinskog osiguranja.

Sve u svemu, Vlada smatra da je potrebno početak primjene novog mirovinskog sustava odgoditi jer nisu ispunjene sve potrebne pretpostavke provođenja Zakona i početak izdvajanja dijela doprinosa na osobne račune u obveznom kapitaliziranom sustavu mirovinskog osiguranja.

Mijenja se tako datum početka izdvajanja dijela doprinosa i obvezni kapitalizirani sustav, datum do kojeg osiguranici mogu sami odabrati obvezni mirovinski fond, datum do kojeg u kapitalizirani obvezni sustav mirovinskog osiguranja mogu pristupiti osiguranici koji će na dan početka rada sustava imati između 40 i 50 godina života, te datum do kojeg će na snagu stupiti odredbe članaka 40. do 63. i članka 104. Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Prema dosad važećem zakonu osiguranici koji su 1. srpnja 2000. godine obvezno osigurani prema odredbama članaka 10. do 16. Zakona o mirovinskom osiguranju i koji su mlađi od 40 godina obvezno su osigurani na temelju individualne kapitalizirane štednje u obveznom mirovinskom fondu kojeg sami izaberu te postaju članovi Fonda. Vlada sada predlaže pomicanje tog roka sa 1. srpnja 2000. na 1. siječnja 2002. godine. Također predlaže da osiguranike koji nisu izabrali obvezni mirovinski fond do 31. ožujka 2002. Središnji registar po službenoj dužnosti rasporedi jednom od obveznih mirovinskih fondova te ovi osiguranici postanu članovi toga Fonda 1. siječnja 2002. godine. Prije početka izdvajanja bit će potrebno osnovati Agenciju i Registar, dvije temeljne institucije novog sustava, izgraditi bazu podataka za Registar, međusobno povezati sve relevantne

institucije, osnovati društvo za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinske fondove, provesti edukaciju stanovništva vezano uz novi sustav mirovinskog osiguranja, te provesti upis članova mirovinskih fondova.

Vlada predlaže da izmjene i dopune Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima stupe na snagu 1. srpnja 2000.

... te o mirovinskim osiguravajućim društvima

Zakonom o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima propisano je da će se od 1. srpnja 2000. dio doprinosa za mirovinsko osiguranje izdvajati u drugu (obveznu) razinu mirovinskog osiguranja. Budući da se predlaže izmjena datuma usmjeravanja doprinosa za obveznu, drugu razinu mirovinskog osiguranja u 1. siječnja 2002., potrebno je Zakonom o izmjenama zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovine na temelju individualne kapitalizirane štednje izmijeniti datume koji se odnose na rokove pribavljanja licenci za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvima. A društva za osiguranja koja su se do dana stupanja na snagu Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje bavila poslovima mirovinskog osiguranja prema odredbama Zakona o osiguranju moraju svoje poslovanje i organizaciju uskladiti prema odredbama Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovine na temelju individualne kapitalizirane štednje do 30. lipnja 2002. godine.

Promjena datuma početka izdvajanja dijela doprinosa na osobne račune u obveznom kapitaliziranom mirovinskom sustavu, te uz nju povezane ostale promjene datuma, omogućit će zaživljavanje kapitaliziranog sustava tek kad budu ispunjeni svi uvjeti za uspješan rad kapitaliziranog mirovinskog sustava.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo podržao je donošenje izmjena i dopuna Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, ali ne i **Odbor za gospodarstvo i financije**. Prevladalo je, naime, mišljenje po kojem predloženim Zakonom poslovanje mirovinskim fondovima nije pod odgovarajućom stručnom kontrolom, tako da su mogući propusti. Naime, Agencija za nadzor mirovinskih fondova sastavljena je na način da ne garantira ozbiljan sustav kontrole poslovanja mirovinskih fondova, budući da se predlaže da članovi Savjeta Agencije budu i iz redova nezavisnih stručnjaka. Na taj način se snizuje rang kontrole rada mirovinskih fondova budući da će se funkcioniranje Savjeta bazirati na principu volonterskog rada nezavisnih stručnjaka.

Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu nije zauzeo svoje stajalište o Prijedlogu zakona, jer su od nazočnih članova Odbora »za« Prijedlog glasovala dva člana, dva su bila »protiv«, a jedan »suzdržan«.

Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu nije zauzeo svoje stajalište o Prijedlogu zakona, jer su od nazočnih članova Odbora »za« Prijedlog glasovala dva člana, dva su bila »protiv«, a jedan »suzdržan«.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku, kao ni prijedlogu da se ovaj Zakon primjenjuje od 1. srpnja 2000. Uz to, amandmanski intervenira u četiri članka. Tako se u članku 1. nomotehnički uređuje tekst, a uz obrazloženje da je neprihvatljivo rješenje prema kojemu se ovim Zakonom obvezuje Sabor na određene radnje koje su mu ovim Zakonom stavljene u nadležnost intervenira u članku 9. stavcima 1. i 2.

Odbor je također predložio da Zakon stupi na snagu danom objave u »Narodnim novinama«, a primjenjuje se od 1. srpnja 2000. Razlog – očita je namjera predlagatelja da se ovaj zakon primjenjuje od 1. srpnja 2000. pa se stoga predlaže da stupi na snagu danom objave, a 1. srpnja bio bi dan početka primjene.

Odbor za financije i Državni proračun također je podržao donošenje predloženog zakona po hitnom postupku, kao i **Odbor za rad, socijal-**

nu politiku i zdravstvo ocijenivši potrebnim odgađanje početka primjene novog mirovinskog sustava, jer nisu ispunjeni uvjeti za uspješan početak rada.

S obzirom na to da se predlaže promjena strukture Agencije i da se osniva Središnji Registar umirovljenika kao centralna baza podataka, članovi Odbora smatraju da su to kompleksna pitanja koja zahtijevaju dobru tehničku pripremu.

Radna su se tijela očitovala i o predloženim izmjenama Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualizirane kapitalizirane štednje.

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo podržao je ovaj zakonski prijedlog, ali ne i **Odbor za gospodarstvo i financije**. U Odboru je prevladalo mišljenje da promjena datuma početka izdvajanja dijela doprinosa na osobne račune u obveznom kapitaliziranom mirovinskom sustavu, te uz nju povezane ostale promjene datuma koje se predlažu izmjenama ovog Zakona nisu prihvatljive. Naime, odgađanje mirovinske reforme, koje se objašnjava problemima tehničke prirode, nije pravi razlog za tako veliku odgodu mirovinske reforme. **Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu** nije zauzeo svoje stajalište o narečenom Prijedlogu zakona, jer su dva člana Odbora bila »za«, isto toliko »protiv«, a jedan »suzdržan«.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupro je donošenje Zakona, nije se protivio prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku, kao ni da stupi na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

Članovi **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** složili su se da izmjena datuma na 2002. predstavlja razuman rok u kojem bi se ustrojili Središnji registar kao tehnički najzahtjevniji dio posla, a kojem je zadaća objediniti sve potrebne podatke. Odbor je predložio Domu da donese ovaj Zakon.

RASPRAVA

Uvodno je o zakonskim prijedlozima govorila **mr. Snježana Plevko**, pomoćnica ministra rada i socijalne

skrbi. Rekla je da izdvajanje dijela obveznih doprinosa građana u drugom mirovinskom stupu neće početi 1. srpnja ove godine kako je bilo planirano nego tek 1. siječnja 2002. Kao razloge odgađanja navela je potrebu formiranja dviju institucija – Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja i Središnjeg registra osiguranika, kao i posve novi pristup plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje.

• Za primjenu zakona nisu osigurani preduvjeti, a nužan je i nov ustroj Agencije za nadzor mirovinskih fondova.

Agencija je nadzorna i regulativna institucija zadužena za svakodnevni nadzor mirovinskih fondova u drugom i trećem stupnju. Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima učvrstit će se struktura Agencije. Agencijom bi upravljao Savjet Agencije od sedam članova koji se imenuju iz redova nezavisnih stručnjaka te ravnatelj, zamjenik i pomoćnici ravnatelja Agencije.

Potreba da se spriječe i otklone poremećaji u gospodarstvu koje bi izazvalo izdvajanje dijela doprinosa za mirovinsko osiguranje od 1. srpnja 2000. u kapitaliziran sustav mirovinskog osiguranja koji nije pripremljen za početak rada predstavlja osobito opravdan razlog te se predlaže donošenje zakona po hitnom postupku, objasnila je Vladina predstavnica.

Nakon toga o stavovima Odbora za gospodarstvo i financije izvijestio je njegov predsjednik **Stjepan Marić (HSS)**.

Zbog odgode mirovinske reforme mogu nastati značajne i mnogostruke štetne posljedice, podvukao je **Šimun Kujavec** u ime Kluga zastupnika HDZ-a. U budućnosti mirovinski fondovi postaju glavni subjekti na financijskom tržištu, što je prigoda dobrog posla za te fondove. A prva se prigoda otvara kroz daljnju privatizaciju javnih poduzeća (Telekomunikacije, HEP, INA). Ukoliko se ne uskladi reforma javnih poduzeća i privatizacija istih s reformom mirovinskog sustava u drugom stupnju, propustit će se prigoda za kupnju primarne emisije dionica tih javnih poduzeća, dionice će kupiti strani ulagači i na njima zaraditi, upozorava Kujavec. Istaknula je kako bi zbog odgađanja mirovinske reforme mogao pasti kreditni

rejting Hrvatske čime bi zemlja mogla izgubiti oko 800 milijuna kuna kapitala i oko 100 milijuna kuna stranih ulaganja.

Bitan razlog zbog kojeg Vlada odgađa reformu mirovinskog sustava leži u promjeni ustroja Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja. Zastupnik Kujavec naglašava da sustav mirovinskih fondova mora biti najserioznije, najstručnije, najpedantnije i najozbiljnije kontroliran. U dosad važećem zakonu postavljen je sustav nadzora kroz Upravni odbor Agencije u čijem su sustavu profesionalci, a posebnom odredbom precizirane su zabrane tj. ograničenja za ravnatelja Agencije i članove Upravnog odbora ne samo za vrijeme trajanja mandata već i nakon prestanka dužnosti u Agenciji. Iako se i u predloženoj zakonskoj prijedlogu preciziraju ograničenja za članove Agencije, Kujavec naglašava da su ovdje u pitanju nezavisni stručnjaci (volonteri) koji mogu podleći političkim pritiscima itd. To je, kaže, nezaobilazna opasnost, pa koliko god koštalo njihovo mjesto, profesionalnost članova Agencije, daleko je ozbiljniji i sigurniji sustav kontrole. Sada se taj sustav kontrole srozava čak do razine volonterizma. Uz to, riječ je o smjeni ljudi u agenciji pod izlikom izmjene zakona, nastavlja Kujavec, i kaže kako nema ništa protiv ako se nađu bolji ljudi, ali pledira da se zadrže okviri koji osiguravaju maksimalnu ozbiljnost, kontrolu i nadzor Agencije.

Sve su to razlozi zbog kojih Klub zastupnika HDZ-a ne može prihvatiti ponuđene zakonske prijedloge, zaključio je Kujavec.

Klub zastupnika HSS-a podržava donošenje predloženih zakona, rekao je **Slavko Koković** to više što je ova stranka prilikom donošenja Zakona o mirovinskoj reformi upozoravala da će trebati nešto više vremena za prilagodbu te uspostavu svih segmenata tj. cjelokupne infrastrukture koja treba omogućiti kvalitetno funkcioniranje novog mirovinskog sustava.

U ponovnom istupu Vladina je predstavnicu odgovorila na primjedbe Kluba zastupnika HDZ-a. Vlada je, kaže gđa **Plevko**, svjesna oportunitetnog troška koji nastaje odgodom reforme, ali je primarno da se ovdje radi o sustavu obveznog mirovinskog osiguranja u kojem više nikakvi rizici na račun osiguranika, koji će iz tog sustava dobivati mirovine, ne mogu i ne smiju dozvoliti.

Savjet Agencije za nadzor mirovinskih fondova predložen je po uzoru na Hrvatsku narodnu banku. Vlada

drži da je to pravi uzor jer i HNB isto tako ima nezavisne stručnjake.

Uslijedilo je glasovanje u kojem zastupnici Županijskog doma nisu dali podršku predloženim zakonima.

Protiv Prijedloga i Konačnog prijedloga zakona o izmjenama Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje glasalo je 29 zastupnika, njih 13 bilo je »za«, a jedan je zastupnik bio »suzdržan«.

Sa 27 glasova »za«, 14 »protiv« i jednim suzdržanim zastupnicima Županijskog doma nisu podržali niti Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje.

U Zastupničkom domu obrazlažući izmjene i dopune Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, ministar rada i socijalne skrbi, **Davorko Vidović** istaknuo je nužnost odgađanja mirovinske reforme do 1. siječnja 2002. godine. Razlog za to Vlada je našla u činjenici da još uvijek nisu zaživjele ni Agencija za nadzor mirovinskih fondova, niti Registar osiguranika. Zbog nepostojanja ovih institucija nisu doneseni brojni podzakonski akti kojima je trebalo dalje regulirati rad kapitaliziranog sustava mirovinskog osiguranja. Ovim zakonskim prijedlogom uređuje se novi ustroj Agencije za nadzor mirovinskih fondova, koji će osigurati uspješno funkcioniranje cijelog kapitaliziranog sustava mirovinskog osiguranja, kaže ministar Vidović. Valja stoga odgoditi početak primjene novog mirovinskog sustava, jer nisu osigurane sve pretpostavke za provođenje zakona. Realan početak skretanja u drugi mirovinski stup, po ocjeni Vlade, je 1. siječanj 2002. godine, zaključio je ministar Vidović.

Odgodom mirovinske reforme bez prethodne ozbiljne rasprave o novom datumu sa svim značajnijim sudionicima toga procesa Vlada pokazuje da ne shvaća ozbiljnost projekta i da je isti na zadnjem mjestu na listi prioriteta, rekla je **dr. Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Istupajući u ime Kluba zastupnika HDZ-ova je zastupnica naglasila da će osnivanjem privatnih mirovinskih fondova ti fondovi posta-

ti glavni dugoročni kreditori gospodarskog sektora, a to će dovesti do novog investicijskog i razvojnog ciklusa. To je važno za otvaranje novih radnih mjesta, i za zaustavljanje rastućeg trenda sve veće nezaposlenosti u Hrvatskoj. Imajući u vidu tu činjenicu nejasno je, kaže, zašto Vlada toliko čeka s implementacijom ove reforme, kad već postoje sve institucije koje su neophodne za njezin početak. Pri tome zastupnica misli na Agenciju i Registar, ističući da je neophodno osigurati samo infrastrukturu za početak njihova rada, a proteklih pet mjeseci nova je Vlada to mogla učiniti. Klub drži da su višestruke štete, odnosno neostvarene koristi od odgode početka primjene mirovinske reforme. Činjenica je, naime, da se u mirovinsku reformu aktivno uključilo nekoliko velikih i kredibilnih financijskih institucija (banke i osiguravajuća društva). Vlada zaboravlja da mirovinska reforma ne može biti bez participacije ozbiljnih partnera iz financijskog sektora, odnosno da je ova reforma zajednički projekt privatnog i državnog sektora.

Ovim zakonskim prijedlogom, nastavila je zastupnica, Vlada pokazuje da nema stručnu ekspertizu koja bi mogla osigurati učinkovito i transparentno uvođenje novog mirovinskog sustava, posebno uređenje sustava nadzora. A radi se, zapravo, o neizravnoj, ali u svakom slučaju smjeni ljudi u Agenciji koje je imenovao bivši saziv Sabora, a ne bivša Vlada, podvlači zastupnica Mintas-Hodak.

Za izgradnju povjerenja javnosti kada su u pitanju mirovinski fondovi ključna je uspostava učinkovitog nadzora i odgovarajuće regulative. Naglašava kako je ogromna mogućnost za malverzaciju i zato je nadzor nad radom mirovinskih fondova od presudne važnosti. Uz to, mirovina je mnogo složenija kategorija od većine ostalih oblika štednje ili ulaganja, a osiguranici često sumnjičavi kada se kreće u tako osjetljive projekte kao što je mirovinska reforma. Sve te činjenice, nastavila je zastupnica, ukazuju da sustav nadzora nad mirovinskim fondovima treba pažljivo uređiti, ali se ovim zakonskim prijedlogom to ne čini.

• Vlada bi morala biti svjesna važnosti i osjetljivosti novoga mirovinskog sustava te ustrojiti kvalitetan i učinkovit sustav nadzora.

Iz Prijedloga je vidljivo da se Agencija želi ustrojiti po uzoru na Hrvatsku narodnu banku pri čemu se zaboravlja da ove institucije imaju posve različitu ulogu. Narodna banka Hrvatske odgovorna je za vođenje monetarne politike, stabilnost valute i opću likvidnost plaćanja u zemlji i u inozemstvu, a nadzorom se bavi tek jedan sektor unutar HNB-a. S druge strane smisao Agencije za nadzor mirovinskih fondova jest nadzor nad subjektima i institucijama koji su sudionici drugog i trećeg stupa mirovinskog osiguranja. Predloženo ustrojstvo Agencije, drži zastupnica, neprijmjereno je za instituciju koja se namjerava baviti nadzorom jer vrlo lako može doći do konflikta interesa. Razlog – vrlo je teško zabraniti, ali i pratiti da nezavisni stručnjaci koji nisu zaposleni u Agenciji ne koriste informacije dobivene izravnim nadzorom u svojim stručnim radovima ili komercijalnim projektima. Predložena struktura Agencije u velikoj mjeri ograničava suštinsku ulogu Agencije, a to je nadzor. Uz to, cjelokupni sustav postaje ranjiv na političke pritiske i cijeli se proces donošenja odluka usporava, pogotovo ako su neki članovi Savjeta spriječeni zbog svojih dnevnih obveza. Predloženi ustroj Agencije vrlo lako mogao bi dovesti do otežavanja funkcioniranja, pa čak i urušavanja cjelokupnog sustava mirovinskih fondova u drugom i trećem stupu. Vlada bi stoga morala biti svjesna važnosti i osjetljivosti novoga mirovinskog sustava te ustrojiti kvalitetan i učinkovit sustav nadzora jer ovdje ne smije biti propusta budući da o tome trenutno ovisi sudbina polovice trenutno zaposlenih građana u Republici Hrvatskoj.

Zbog svih tako istaknutih promjedi Klub zastupnika HDZ-a neće, kaže, podržati predloženi zakon.

U nastavku sjednice u ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je **Snježana-Biga Friganović**. Kada se 1998. krenulo u mirovinsku reformu zastupnici SDP-a to su podržali svjesni potrebe da se uredi ta problematika. Međutim, već tada je, kaže, rečeno da nisu ispunjene gospodarske, financijske, organizacijske i druge pretpostavke, posebno pri donošenju zakona koji su bili vezani uz drugi i treći stup mirovinske reforme. Pri donošenju drugog i trećeg stupa odnosno zakona koji su regulirali tu problematiku, neki su zastupnici i pojedini odbori predlagali da se odgodi njihovo stupanje na snagu (1. siječnja 2001.). Bilo je, dakle, sasvim jasno da ovi zakoni i ovakva mirovinska refor-

ma ne mogu saživjeti zbog postojećeg stanja. Upozoravalo se na činjenicu da postojeći mirovinski fond nije kapitalizirao štednju umirovljenika već je tu imovinu poklanjao i rasprodavao, a nalazi Državne revizije pokazali su kriminalne radnje u mirovinskom fondu.

Odgoda je nužna jer niti jedna od dvije temeljne institucije novog sustava (Agencija i Registar) nisu zaživjeli, a ustroj Agencije pokazao se neprijmjenim. Još u prošlom sazivu Sabora krenuli smo u mirovinsku, ali i zdravstvenu reformu ali ništa konkretno nije učinjeno da bi te reforme doista zaživjele i upravo zbog toga Klub zastupnika SDP-a svjestan je Vladinog zahtjeva i prihvaća predložene izmjene i dopune Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima.

Radi ispravka netočnog navoda odmah se javila **dr. Ljerka Mintas-Hodak**. Nije se složila s navodom SDP-ove zastupnice da se krenulo u zdravstvenu i mirovinsku reformu, a da ništa konkretno nije učinjeno da one zažive. Drži da to nije točno, barem što se tiče mirovinske reforme, jer su u proteklih godinu i pol dana doneseni svi bitniji zakoni i tako stvoren potpuni zakonodavni okvir. Ustrojeni su Agencija i Registar, a to što nisu postojale tehničke pretpostavke za njihovo oživljavanje ne znači da nije ništa učinjeno. Uostalom, te su se tehničke pretpostavke mogle riješiti u pet mjeseci nove vlasti, zaključila je ova HDZ-ova zastupnica.

Očito je da mnoge pretpostavke nisu učinjene, i to od gospodarskog do inog razvoja, a i mnogi podzakonski akti nisu doneseni, pa je jasno da Agencija nije mogla profunkcionirati, odgovorila je **Snježana Biga-Friganović**.

U ponovnom istupu **dr. Mintas-Hodak** ustvrdila je da gospodarska situacija ne može biti razlog odgode provođenja mirovinske reforme, jer izlazak iz krize jedino je moguć brzim provođenjem mirovinske i zdravstvene reforme. Činjenica da nisu doneseni podzakonski akti također ne može biti razlog za odgodu reforme, drži ova zastupnica, dodajući pritom kako je i tu bilo pet mjeseci vremena da se ti akti donesu. Drži da glavni uzrok leži u stavu SDP-a da temeljni Zakon o mirovinskom osiguranju mora doživjeti određene promjene.

Mirovinska reforma ima svoj duboki gospodarski značaj

Ponovno ispravljajući netočan navod zastupnica **Snježana Biga-Friga-**

nović složila se s konstatacijom zastupnice Hodak da nisu u pitanju samo gospodarske pretpostavke za ovakav potez Vlade. Kada bi reforma zaživjela na koncepciji koju je postavio HDZ, imali bismo novi financijski inženjering, zaključila je ova SDP-ova zastupnica.

Ispravljajući netočan navod SDP-ove zastupnice **mr. Zlatko Mateša (HDZ)** je rekao kako je evidentno da se mirovinska reforma ne može implementirati ako se mijenja temeljni zakon, no postojeća vlast ima na to pravo pa će to i učiniti. A **dr. Ljerka Mintas-Hodak** drži da je netočan navod po kojem se ne može nastaviti s mirovinskom reformom zbog nedovoljnog funkcioniranja pravne države jer izmjena strukture i funkcioniranja Agencije slabi potreban nadzor, a samim time i mogućnost funkcioniranja pravne države.

U ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a, **dr. Tonči Tadić** izrazio je bojazan da mirovinski fondovi u predstojećoj privatizaciji javnih poduzeća ne odigraju ulogu koju od njih očekuje HSP-e, a to je da najveći dio privatiziranih javnih poduzeća ostanu u hrvatskim rukama tj. tih fondova. Odgovornost za funkcioniranje Agencije i Registra u prvom redu leži na sadašnjoj Vladi, ali tu se ne može isključiti niti odgovornost bivše HDZ-ove vlasti. Ako je skrb za umirovljenike definitivno interes ove zemlje, a jeste, tada nije jasno za što se tek sada koncem lipnja predlaže ovaj zakon i što je u proteklih pet mjeseci nova vlast uradila na ustroju spomenutih institucija.

Klub jeste za reformu mirovinskog sustava nakon što se za tu reformu steknu odgovarajući preduvjeti, a njih neće biti još dosta dugo.

Ovim je zakonskim prijedlogom Vlada jasno pokušala redefinirati ustroj Agencije koja je temeljna karika za nadzor mirovinskih fondova i trebala je osigurati odgovarajuću primjenu dosad važećeg zakona kako bi on dao svoje pozitivne efekte novog, rekonstruiranog mirovinskog sustava, rekao je **Ante Markov** istupajući u ime Kluba zastupnika HSS-a. Upozorio je da treba pojačati nadzor u vođenju mirovinskih fondova, te rekao kako će Klub podržati predloženi zakon, ali od Vladina predstavnika očekuje da pojasni uključivanje ravnatelja Agencije u Savjet Agencije koji ima nakanu kontrolirati ovu instituciju.

Na primjedbe, prijedloge i upite zastupnika odgovorio je ministar rada i socijalne skrbi, **Davoriko Vidović**.

Drži da je dobro što je mirovinska reforma konsenzualno podržana od vladajuće šestorke i oporbe, rekao je ministar i ustvrdio kako je još jednom potvrđeno da mirovinska reforma ima svoj duboki gospodarski značaj, i kada se do kraja implementira polučit će pozitivne efekte. Za primjer je naveo Poljsku koja je, po nekim procjenama, uvođenjem mirovinske reforme, doduše, u nešto drugačijem obliku, povećala svoj bruto nacionalni proizvod za 1,5 posto već u prvoj godini provođenja reforme.

Zbog velike ekonomske, socijalne i demografske važnosti mirovinske reforme i zbog interesa osiguranika u nju se ne može brzopletu uletjeti, upozorio je ministar Vidović. Bivša je Vlada doista donijela odgovarajuće zakone iz područja mirovinskog osiguranja, ali imenovanje jedne osobe na čelu Agencije ne znači da je ta institucija zaživjela. Samo za promidžbu i edukaciju stanovništva, procijenio je Vidović, bit će potrebno više od pola godine, a iziskivat će i velika sredstva. Takav jedan posao zahtijeva temeljitu pripremu, koja, nažalost, nije učinjena.

Na konstataciju da ovom odgodom Hrvatska gubi kredibilitet u međunarodnom svijetu, ministar upozorava da je prije donošenja jednog ovakvog prijedloga Vlada obavila mnogo razgovora s predstavnicima Svjetske banke, koja će dijelom kreditirati program mirovinske reforme. Predstavnici te banke, kaže, podržali su prijedlog o odgodi provođenja mirovinske reforme, a s obzirom na temeljitost i opsežnost posla čak su upozorili da je dobro ići s rokom 1. siječnja 2002. godine i na taj način pomogli Vladi da otkloni dilemu opredijeliti se za taj rok ili onaj 1. srpnja 2001.

Dao je za pravo zastupnici Mintas-Hodak u ocjeni da je model upravljanja Agencijom svojevrsna replika onoga što postoji u Narodnoj banci Hrvatske. Činjenica je da HNB, između ostalog, ima i kontrolnu funkciju, a to je model koji funkcionira. Tu je primjedbu, kaže, shvatio više kao moguću kritiku HNB-a.

Glede Savjeta Agencije odgovorio je zastupniku Markovu da su po dosad važećem rješenju tu bile potpuno izmiješana upravna i izvršna funkcija tj. isti su ljudi bili za obje funkcije. Po

predloženom rješenju ravnatelj, njegov zamjenik i dva pomoćnika nisu ni na koji način dovedeni u situaciju da sami sebe kontroliraju i imaju spomenute dvije funkcije, kao inokosne osobe koje obavljaju te poslove u Agenciji. Vlada drži da je to dobar model za razdvajanje dviju funkcija Savjeta Agencije, a njihov glas ne može biti presudan i odlučujući kod donošenja strateških odluka.

Radi ispravka netočnog navoda javila se **dr. Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Najprije je reagirala na ministrovu ocjenu da su mirovinsku reformu konsenzualno podržali vladajuća šestorka i oporba. Teoretski svi su za tu reformu, ali vladajuća šestorka nije za konkretnu reformu mirovinskog sustava pripremljenu još u vrijeme bivše Vlade, već će krenuti sa svojim promjenama mirovinskog sustava.

• Zbog velike ekonomske, socijalne i demografske važnosti mirovinske reforme, a napose interesa osiguranika u nju se ne može brzopletu uletjeti.

Nije točno da je bivša Vlada imenovala samo jednu osobu u Agenciju već »sve neophodne osobe za početak funkcioniranja Agencije i Registra«. Složila se s ministrovom ocjenom da treba puno više učiniti na promidžbi i edukaciji stanovništva, ali tvrdi da je bivša Vlada to počela, ali je ne može nitko uvjeriti da se u proteklih pet mjeseci nije moglo ništa napraviti na promidžbi i edukaciji stanovništva. Očito je da nova vlast ne želi provesti mirovinsku reformu koja je pripremljena još u vrijeme bivše Vlade. Jednako tako drži da nije do kraja točan navod ministra Vidovića kako su predstavnici Svjetske banke podržali odgodu mirovinske reforme za godinu i pol dana. Razlog – u prva dva-tri mjeseca nove Vlade upravo su ti predstavnici požurivali, čak inzistirali na što je brže mogućoj implementaciji te reforme. Zapravo su na neki način zamjerali novoj Vladi što nije odmah nastavila s tom reformom.

Glede povučene paralele između ustroja Savjeta Agencije i HNB-a podsjetila je na svoju prijašnju konstata-

ciju da se nadzorom u HNB-u bavi tek jedan sektor banke, ali ta banka ima i brojne druge primarne funkcije. Agencija, pak, ima isključivo nadzoru funkciju, pa njezin ustroj nije primjereno uspoređivati s ustrojem HNB-a, zaključila je ova zastupnica.

U ime predlagatelja zakona o amandmanima se izjašnjavao ministar rada i socijalne skrbi, **Davorko Vidović**. Prihvatio je prvi amandman Odbora za zakonodavstvo, ali nije preostala dva amandmana Odbora. Prvi se, podsjetimo, odnosi na članak 9. stavke 1. i 2. Konačnog prijedloga zakona. Vladino je obrazloženje da je u toj zakonskoj odredbi, kao i u prijelaznoj i završnoj odredbi ovog zakona utvrđen instruktivan rok od 90 dana u kojem bi Hrvatski državni sabor trebao izvršiti određena imenovanja. Sve u svemu nema tu nikakvog obvezivanja Sabora već je riječ o instruktivnom roku.

Istu je sudbinu doživio i sljedeći amandman Odbora na članak 11. jer bi značilo povratno djelovanje zakona, što Vlada ne može prihvatiti.

Nakon tog obrazloženja Vladina predstavnika, Odbor za zakonodavstvo odustao je od ta dva svoja amandmana.

U nastavku glasovanjem zastupnika nije prihvaćeno mišljenje Županijskog doma na predloženi zakon jer su 23 zastupnika bila »za« prihvaćanje tog mišljenja, a njih 64 »protiv«. A zatim su zastupnici većinom glasova (isti omjer glasova) donijeli izmjene i dopune Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima u tekstu kako ga je predložila Vlada zajedno s prihvaćenim amandmanom.

O predloženim izmjenama Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje (predlagatelj Vlade RH) nije se vodila rasprava u Zastupničkom domu. Glasovanjem zastupnici Doma nisu prihvatili mišljenje Županijskog doma o ovom zakonskom aktu (60 zastupnika je bilo »protiv«, a 23 »za« dok je jedan zastupnik bio »suzdržan«). Identičnim omjerom glasova zastupnici su zatim donijeli ovaj Zakon u tekstu kako ga je predložio predlagatelj.

J. Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O PLAĆANJU DOPRINOSA ZA MIROVINSKO OSIGURANJE OD 1. LIPNJA DO 31. PROSINCA 2000. GODINE

Zastupnički je dom većinom glasova prihvatio predloženi zakonski tekst hitnim postupkom i u nj će biti ugrađeni prihvaćeni amandmani. Županijski dom uputio je pozitivno mišljenje.

O PRIJEDLOGU

Prijedlogom zakona utvrđuje se od 1. srpnja 2000. osnovica za obračunavanje i plaćanje doprinosa te ostvarivanje prava izaslanih zaposlenika na način da je to plaća koju bi ostvarili za iste, odnosno slične poslove u Republici Hrvatskoj prema kolektivnom ugovoru, pravilniku o radu, ugovoru o radu, povećana za 20%, čime se smanjuje obveza poslodavca u odnosu na onu utvrđenu Zakonom za ovu godinu i ujedno mu omogućava ispunjenje ugovorom preuzetih obveza u inozemstvu.

Navedenim prijedlogom utvrđuje se najniža osnovica za detaširane radnike kao i za radnike zaposlene po osnovi međunarodnog sporazuma kontingentu radnih dozvola.

Zakonom koji se predlaže utvrđuje se da su pomorci na hrvatskim hrodovima u međunarodnoj plovidbi pod hrvatskom zastavom sami obveznici plaćanja doprinosa i da plaćaju doprinos na osnovicu osiguranja.

Navedenim se prijedlogom omogućava ravnopravan položaj pomoraca i osiguravanje približno jednakih uvjeta poslovanja hrvatskih brodara u odnosu na strane brodove i time konkurentnost na svjetskom tržištu.

Prijedlogom zakona utvrđuje se i oslobađanje plaćanja doprinosa na naknade koje je obvezan plaćati Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje temeljem članka 145. stavak 1. točka 4. ZOMO-a.

U skladu s odredbom članka 163. Poslovnika Zastupničkog doma Hrvatskog državnog sabora predlaže se donošenje Zakona po hitnom postupku, s obzirom na to da je poseban i cjelokupan interes Republike Hrvatske i svih njenih građana da se redovito i učinkovito naplatom doprinosa za mirovinsko osiguranje omogućujući ispunjenje zakonom utvrđenih prava iz mirovinskog osiguranja, a u skladu s tim i redovita isplata mirovina i mirovinskih primanja.

RADNA TIJELA

O Prijedlogu zakona raspravljala su radna tijela obaju saborskih domo-

va i o njemu se pozitivno očitovala. U ŽUPANIJSKOM DOMU Odbor za zakonodavstvo utvrdio je da nema ustavnopravnih zapreka za donošenje zakona, Odbor za gospodarstvo i financije podržava donošenje zakona kao i Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu. Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo također podupire donošenje zakona i ne protivi se hitnom postupku kao ni da stupi na snagu danom objave u »Narodnim novinama« s primjenom od 1. srpnja 2000. godine. Odbor je podnio amandmane. Jednim da se tekst nomotehnički uredi a drugim da se predviđeni uvjeti iz odredbe u stavku 4. članku 5.a. primjenjuju na cijelu kalendarsku godinu radi toga što se najveći poslovi u inozemstvu ugovaraju krajem tekuće godine za narednu godinu a time i uvjeti plaćanja uključujući i dio koji se odnosi na obveze poslodavca u svezi s plaćama zaposlenika i obveza za plaćanje doprinosa za mirovinsko osiguranje. Odbor za financije i Državni proračun podržao je prijedlog kao i Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.

AMANDMANI ZASTUPNIKA

Amandman na predloženi tekst zakona podnio je zastupnik u Zastupničkom domu Berislav Šmit (HDZ). Njime se protivi primjeni stavka 4. u članku 5.a zbog specifičnosti rada po osnovi kontingenata radnih dozvola u inozemstvu, jer je utvrđena minimalna neto i bruto satnica a povećanje kalkulativnih troškova u zemlji nije moguće nadomjestiti povećanom cijenom ugovaranja da bi se zadržala konkurentnost na tržištu, te se traži produženje roka i nakon 31. prosinca jer se preuzimaju obveze koje će se realizirati tijekom 2001. ili čak 2002. godine. Istovjetni amandman podnijeli su zastupnici Vesna Pusić (HNS) i Damir Kajin (IDS)

RASPRAVA

Zastupnici Županijskog doma glasovali su nakon uvodne riječi predstavnice predlagatelja Ružice Terze, pomoćnice ministra rada i socijalne skrbi, i većinom glasova (14 »protiv«, 1 »suzdržan«) iskazali pozitivno mišljenje.

Zastupnicima u Zastupničkom domu se obratio u ime predlagatelja ministar rada i socijalne skrbi Davorko Vidović i obrazložio bit predloženog zakona. Naime, riječ je o prijedlogu zakona kojim se pokušava ispraviti nelogičnost koja je bila prisutna u uređivanju ove problematike jer se svake godine prema zakonu o mirovinskom osiguranju utvrđuje stopa doprinosa. Ove godine to je bilo riješeno Uredbom o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje od 1. siječnja do 30. lipnja, a Zakonom o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje od 1. lipnja do 31. prosinca ove godine. Stoga, temeljem ove Uredbe koju je Sabor donio 25. svibnja nisu ugrađene određene olakšice za pojedine kategorije osiguranika koje su oni imali u prvih 5 mjeseci 2000. godine. Riječ je o detaširanim radnicima i pomorcima na hrvatskim brodovima u međunarodnoj plovidbi pod hrvatskom zastavom.

Nakon ministarova uvodnog izlaganja stav Odbora za zakonodavstvo iznijela je predsjednica Odbora Ingrid Antičević-Marinović, a Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo Snježana Biga-Frganović.

Stav Kluba zastupnika HSLS-a prenio je Jadranko Mijalić. Klub podržava donošenje zakona i produžavanje iznimke u svezi s plaćanjem doprinosa za mirovinsko osiguranje. Drži opravdanim da Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje bude i u drugom polugodištu oslobođeno plaćanja doprinosa, na naknade plaća za vrijeme bolovanja, korištenje obvezatnog porodiljnog dopusta i naknade za pojačanu brigu i njegu djeteta.

Podržavaju se i ostala predložena rješenja, rekao je predstavnik Kluba kao i ocjena da je zakon potrebno donijeti hitnim postupkom.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je Berislav Šmit. Iskazao je protivljenje prema rješenju u stavku 4. članka 5. a, a kao razlog naveo bojazan od nekonkurentnosti naših građevinskih firmi u inozemstvu. Naime, kontingent radnih dozvola traži da se unaprijed utvrđuje satnica koja se ima isplatiti zaposleniku, a povećanje kalkulatinskih troškova u zemlji nije moguće nadomjestiti povećanom cijenom jer se time narušava konkurentnost. Smatra da je potrebno zaštititi interes hrvatskog graditeljstva kao vitalne gospodarske djelatnosti i ostvariti konkurentnost na inozemnom tržištu.

Razlog protivljenju zakonskom rješenju je i u ocjeni da mnoge od firmi ne bi mogle platiti doprinose, te je zamolio zastupnike da podrže amandmansko traženje, jer time, kako reče, ujedno podržavaju izvoz naše građevinske tehnologije.

Nakon ove rasprave o podnijetim se amandmanima očitovao ministar rada i socijalne skrbi **Davorko Vidović**. Odbio je prihvatiti amandman Kluba zastupnika i zastupnika Šmita jer bi, kao što reče, u tom slučaju i u odnosu na poslodavce, zaposlenike, osiguravane i Mirovinski fond došli u stanje bez pravne sigurnosti. Dodao je da, nažalost, većina nije uplaćivala doprinose, ali neki jesu. Donošenjem zakona postavlja se načelo, rekao je i izrazio mišljenje da je u pitanju pravni položaj zaposlenika koji su u proteklom razdoblju ostvarili mirovinu. Zato nije prihvatljivo da se šest mjeseci unatrag vraća važnost ovog zakona. Međutim, dogovoreno je s graditeljima da će im se izaći ususret i omogućiti da obročno podmire svoje obveze. O ovom su se pitanju, informirao je, sporazumjeli zaposlenici, sindikati i poslodavci, a donošenjem

zakona čini se korist poslodavcima i ne šteti konkurentnosti naših firmi u inozemstvu. Čak štoviše, postoje izgledi da se u Njemačkoj poveća broj radnih mjesta čime bi se bitno popravio postojeći položaj naših graditelja.

Nakon ovog obrazloženja, prešlo se na glasovanje o amandmanima. Amandman Odbora za zakonodavstvo Vladi nije bio prihvatljiv ali je nakon zatraženog glasovanja prihvaćen.

Svoj amandman **Berislav Šmit** je dodatno podupro riječima da mnoge firme nisu u mogućnosti platiti doprinose, a isti novac koim će se firmama pomoći one će morati uplaćivati, što će biti »prelijevanje iz šupljega u prazno«, rekao je zastupnik Šmit. Predsjedatelj je zastupnika podsjetio da je upravo prihvaćen identičan amandman Odbora, i to je zastupnik prihvaćio.

Prešlo se na glasovanje o amandmanu zastupnice Vesne Pusić i zastupnika Damira Kajina, jer Vladi nije bio prihvatljiv, no prethodno je zastupnik **Damir Kajin (IDS)** traženje dodatno obrazložio.

Prijedlog da se primjenjuje od 1. srpnja proizlazi iz toga, rekao je, što

je, sporazum o kontingentu radnih dozvola zaključen između bivše Jugoslavije i SR Njemačke a zakonom ga Republika Hrvatska preuzela.

Tu tvrdnju opovrgao je mr. **Mato Arlović (SDP)** i rekao da zapravo ne postoji sporazum između Republike Hrvatske i SR Njemačke jer se ne primjenjuju adekvatni sporazumi između Jugoslavije i Njemačke pa radi toga ocjenjuje da taj dio njihova obrazloženja nije prihvatljiv. Svake se godine moraju zaključivati ad hoc ugovori, rekao je i upozorio zastupnika na djelomično prihvaćeno rješenje u amandmanu Odbora za zakonodavstvo.

Od traženja su nakon toga odustali zastupnici Vesna Pusić i Damir Kajin.

Glasovalo se o mišljenju Županijskog doma i Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje od 1. lipnja do 31. prosinca 2000. godine. Utvrđeno je da je većinom glasova »za« (70), 8 »protiv« i 3 »suzdržana« prihvaćen Prijedlog, zajedno s prihvaćenim amandmanima i mišljenjem Županijskog doma.

M. P.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DOPLATKU ZA DJECU

Od 1. listopada doplatak za prošireni krug korisnika

Zastupnički je dom hitnim postupkom i jednoglasno donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku, kojim se, među ostalim, utvrđuje primjena Zakona od 1. listopada 2000. godine. U raspravi zastupnici su izrazili zadovoljstvo što je predlagatelj zakona, *Vlada Republike Hrvatske*, pronašla načina i učinila napor da prošireni krug korisnika prava na doplatak to pravo koristi već od 1. listopada, a ne, prema ranijoj odgodi, od 1. siječnja 2001. godine.

Potreba da se doplatak za djecu osigura i za djecu nezaposlenih osoba, djecu obrtnika i poljoprivrednika što je prije moguće, a time i izvrši zaključak Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora od 13. travnja 2000. je osobit, opravdan razlog (u skladu s Poslovníkom) da se ovaj

zakon donese hitnim postupkom, obrazloženo je uz predloženi zakon, a taj su razlog podržali i zastupnici u svojoj raspravi.

O PRIJEDLOGU

Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu predlaže se primjena Zakona od 1. listopada 2000. godine, kako bi prošireni krug potencijalnih korisnika prava na doplatak za djecu mogli ostvariti pravo prije 1. siječnja 2001. godine, s tim da se odgađa primjena, odredbi članka 5., 32., 33. stavak 1. i 34. stavak 2. Zakona kojima je uređeno, da upravne i stručne poslove doplatka za djecu obavlja Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži koji je ujedno i drugostupničko tijelo u upravnom postupku, a u prvom stupnju o pravu na doplatak

rješavaju županijski odnosno ured Grada Zagreba, nadležni za poslove zdravstva, rada i socijalne skrbi, do 1. siječnja 2002.

• Ovime se predlaže primjena Zakona o doplatku od 1. listopada 2000. godine kako bi prošireni krug potencijalnih korisnika prava na doplatak za djecu mogli ostvariti pravo prije 1. siječnja 2001.

Da bi se osigurao kontinuitet u provedbi Zakona, vođenju upravnog postupka i obavljanju drugih stručnih poslova, predlaže se da sve poslove u svezi s ostvarivanjem prava na doplatak za djecu obavlja i dalje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje do

BROJ
270

IHS
6. VII. 2000.

31. prosinca 2001. godine. Daljnje obavljanje poslova provedbe doplatka za djecu u okviru Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje ovisit će o uređenom ustrojstvu i djelokrugu rada ministarstava i državnih upravnih organizacija prema Zakonu o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija (»Narodne novine«, br. 48/99 i 15/2000).

Pojednostavljen je postupak daljnje korištenja prava na doplatka za djecu sadašnjim korisnicima tog doplatka, koji su pravo na doplatka ostvarili temeljem važećih propisa do primjene predloženog Zakona (do 30. rujna 2000.). Tim korisnicima će služba za provođenje Zakona, bez podnošenja novih zahtjeva po službenoj dužnosti, automatskim putem izvršiti preračun iznosa doplatka za djecu na pripadajuće iznose prema predloženom Zakonu ovisno o dohodovnom cenzusu utvrđenom prema Konačnom prijedlogu zakona, a uzimajući u obzir prihode članova kućanstva utvrđene za 1999. godinu temeljem podataka evidentiranih u postojećoj bazi podataka. Ovaj režim bi vrijedio do 1. ožujka 2001. godine kada svi korisnici prava na doplatka za djecu trebaju podnijeti dokumentaciju o prihodima u 2000. godini i drugim činjenicama koje utječu na stjecanje ili daljnje korištenje prava na doplatka za djecu u 2001. godini.

Pojednostavljuje se postupak ostvarivanja prava na doplatka za djecu na način da sve relevantne činjenice o kojima ovisi pravo utvrđuje područna služba Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje temeljem podnijetog zahtjeva za ostvarivanje prava, neovisno o postupku utvrđivanja dohotka po propisima o porezu na dohodak.

Preciznije je definiran ukupan dohodak kućanstva u koji ulaze primanja članova kućanstva primjerna položaju korisnika prava na doplatka za djecu, prema predloženom Zakonu.

Izmijenjena je visina doplatka za djecu na način da se za prvo i drugo dijete održava svota doplatka za djecu na približno istoj razini, kao i po sadašnjim propisima a za treće i svako sljedeće dijete povećava se svota doplatka za djecu za 6% (oštriji dohodovni cenzus) odnosno 4% (blaži dohodovni cenzus) prosječne neto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj, a poboljšana je i formula niza odredbi u cilju potpunijeg, jasnijeg i preciznijeg izričaja normi uključujući i nomotehničke popravke.

Donošenjem predloženog Zakona otpočet će primjena Zakona od 1. listopada 2000. godine umjesto sada utvrđene primjene od 1. siječnja 2001., čime se omogućuje ranije ostvarivanje prava na doplatka kategorijama osobama koje po važećim propisima nemaju pravo na doplatka. Ujedno se poboljšava materijalni položaj korisnika prava na doplatka za djecu.

Za provođenje ovoga Zakona, koji bi se trebao primjenjivati od 1. listopada 2000., procjenjuje se da bi u ovoj proračunskoj godini trebalo osigurati dodatna sredstva iz državnog proračuna mjesečno u iznosu od **65 milijuna kuna** za pokriće isplate doplatka za djecu proširenom krugu korisnika i očekivanim prosječnim povećanim svotama doplatka u odnosu na važeći Zakon. Budući da se doplatka za djecu isplaćuje mjesečno unatrag, to znači da se iz državnog

proračuna trebaju u ovoj godini osigurati sredstva za dva mjeseca (isplata za listopad u studenom, i u prosincu za studeni) u **ukupnom iznosu od 130 milijuna kuna**.

Procjena potrebnih sredstava temelji se na sljedećim podacima i pretpostavkama:

da prosječna neto plaća u Republici Hrvatskoj za 1999. godinu iznosi 3.055,00 kuna;

da će u listopadu ove godine zahtjev za doplatka podnijeti oko 100.000 novih korisnika koji bi ostvarili pravo za oko 200.000 djece;

– da bi se prema predloženom Zakonu održao približno isti broj korisnika koji to pravo ostvaruju po važećim propisima, ovisit će o visini dohodovnog cenzusa. Kako dohodovni cenzus utvrđuje Vlada Republike Hrvatske u nižem i višem postotku, proizlazi da bi niži dohodovni cenzus trebao iznositi 27,5% prosječne neto plaće tj. 840,12 kuna, a viši dohodovni cenzus 50% prosječne neto plaće tj. 1.527,50 kuna;

– da se visina svote doplatka za jedno dijete održi približno na istoj razini (preko 50% korisnika po važećim propisima ostvaruje doplatka za samo jedno dijete).

Prema važećim propisima o doplatku za djecu korisnici doplatka podijeljeni su u dvije osnovne grupe: obitelj s oba roditelja i roditelj koji sam uzdržava djecu. Te dvije osnovne grupe podijeljene su u 6 grupa prema dohodovnom cenzusu. Najniži dohodovni cenzus je 837,77, a najviši je 1.720,53 kune.

Prema Konačnom prijedlogu zakona koji poznaje samo dva dohodovna cenzusa mjesečne svote doplatka za djecu kretale bi se na sljedeći način:

a) Niži dohodovni cenzus (članak 10. Konačnog prijedloga zakona)

broj djece za koju korisnik ostvaruje pravo	svota doplatka 9% PNP*	uvećani doplatka na broj djece 5% PNP	mjesečna svota doplatka za djecu
1	274,95 kuna	0,00 kuna	274,95 kuna
2	549,90 kuna	0,00 kuna	549,90 kuna
3	824,85 kuna	152,00 kuna	976,85 kuna
4	1.099,80 kuna	304,00 kuna	1.403,80 kuna

*PNP – prosječna neto plaća u Republici Hrvatskoj

Svota doplatka uvećana za 25% iznosila bi 343,69 kuna.

b) Viši dohodovni cenzus (članak 11. Konačnog prijedloga zakona)

broj djece za koju korisnik ostvaruje pravo	svota doplatka 5% PNP	uvećani doplatka 4% PNP	mjesečna svota doplatka za djecu
1	152,75 kuna	0,00 kuna	152,75 kuna
2	205,50 kuna	0,00 kuna	205,50 kuna
3	368,25 kuna	122,20 kuna	409,45 kuna
4	521,75 kuna	244,40 kuna	767,40 kuna

Svota doplatka uvećana za 25 posto iznosila bi 190,94 kune, stoji u obrazloženju predloženog zakona.

RADNA TIJELA

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog zakona i ujedno podnio četiri amandmana kojima se tekst nomotehnički uređuje.

Odbor za financije i Državni proračun jednoglasno je odlučio predložiti Zastupničkom domu da doneše ovaj zakon.

To je predložio i **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**, a njegovi članovi su izrazili zadovoljstvo prvenstveno činjenicom da se predlaže raniji početak primjene ovog Zakona od 1. listopada 2000. godine, u skladu sa Zaključkom Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora od 18. travnja 2000. godine.

Predloženim tekstom Prijedloga zakona učinjene su neke kvalitetne izmjene. Tako je precizno navedeno što se smatra ukupnim prihodom kućanstva, a doplatka je utvrđen kao pravo roditelja za uzdržavanje djece o kojima se brinu, pod određenim imovinskim cenzusima. Obuhvaćen je i veći broj djece, i pritom pojednostavljen postupak daljnjeg korištenja prava sadašnjim korisnicima, a isto tako i novim korisnicima, na način da sve potrebne činjenice o kojima ovisi pravo na doplatku utvrđuje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje temeljem podnijetog zahtjeva.

Rješenje kojim je i dalje provođenje postupka povjereno Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje članovi Odbora drže dobrim, jer se time osigurava kontinuitet u provedbi Zakona i vođenju upravnog postupka, nasuprot mogućnosti da se postupci provode u županijskim uredima za što bi trebalo osigurati dodatnu opremu i stručne osobe, a to naravno iziskuje i osiguranje dodatnih sredstava, rečeno je na Odboru.

Da se donese ovaj zakon predložio je i **Odbor za obitelj, mladež i sport** uz izražavanje zadovoljstva ranijom primjenom zakona.

Podržane su i predložene novine zakona, kao npr.: iz čl. 1. o izjednačavanju bračne i izvanbračne zajednice pri ostvarivanju prava na doplatku za djecu, zatim iz članka 3. kojim se utvrđuje da punoljetno dijete bez roditelja na redovnom školovanju može biti korisnik doplatka za djecu te one o pojednostavljenju postupka daljnjeg korištenja prava na doplatku za djecu sadašnjim korisnicima tog doplatka.

Amandmani Kluba zastupnika HDZ-a

Klub zastupnika HDZ-a u Zastupničkom domu podnio je dva amandmana (uz članak 10. i članak 11.).

Naime, predloženim odredbama Zakona utvrđeni su iznosi doplatka za djecu koji bi za viši dohodovni cenzus, a on je 50 posto prosječne plaće po članu obitelji u današnjim uvjetima iznosio 152,00 kune po djetetu za prvo i drugo dijete, a za niži dohodovni cenzus 274,95 kuna po djetetu za prvo i drugo dijete. Smatrajući da su to vrlo niski iznosi predlaže se njihovo povećanje (umjesto 9 posto 15 posto, odnosno umjesto 5 posto 10 posto) i time bar donekle poboljšanje socijalnog statusa djece u najsiromašnijim obiteljima koji će u skladu s imovinskim cenzusima imati pravo na dječji doplatku.

RASPRAVA

U rekordnom vremenu ostvareno obećanje

U Županijskom domu najprije je uvodno govorio **Davorko Vidović**, ministar rada i socijalne skrbi. »Danas s velikim zadovoljstvom mogu reći da smo naše obećanje koje smo dali prilikom odgode primjene ovog Zakona uspjeli u rekordnom vremenu ostvariti i na taj način barem ispraviti jednim dijelom nepravdu koja je bila nanijeta onim našim građanima koji su zapravo najugroženiji, nezaposleni, obrtnici, seljaci, čija su djeca isključena iz sustava dječjeg doplatka. Primjenom ovog Zakona od 1. listopada ove godine započinje zapravo novo razdoblje u socijalnoj politici Hrvatske kada će se socijalna pravda ostvarivati za sve građane (vezano uz imovinski cenzus), a ne isključivo temeljem radnoga odnosa.

Zahtjev za odgodu primjene Zakona ležao je u potpunosti nepripremljenosti službi za provedbu zakona, točnije županijskim uredima i mi smo poduzeli mjere za utvrđivanje odgovornosti«, rekao je, među ostalim ministar.

Odgovorio je i na neizbježno pitanje otkuda namaknuti potrebna sredstva. To je teško i bolno pitanje i trebalo je dosta hrabrosti i silne socijal-

• Primjenom ovog Zakona od 1. listopada ove godine započinje zapravo novo razdoblje u socijalnoj politici Hrvatske kada će se socijalna pravda ostvarivati za sve građane (vezano uz imovinski cenzus), a ne isključivo temeljem radnoga odnosa.

ne osjetljivosti ove Vlade da se ide u ovu primjenu. Sredstva za ovu namjenu, 130 milijuna kuna, u Državnom proračunu nisu osigurana. To su značajna sredstva no namirit će se preraspodjelama unutar samog Proračuna, rekao je ministar, naglašavajući da u ovom trenutku ne može točno reći s kojih pozicija, no ima prostora u nekim davanjima, posebno privilegiranim dijelovima stanovništva, a tiču se uvoza automobila bez carina, bez trošarina, bez poreza.

– Uvjeren sam da ćete, s obzirom na izraženo nezadovoljstvo koje ste zadnji put iskazali prilikom odgode primjene Zakona i na veto, ovaj put svesrdno podržati ovaj učinjen napor, rekao je, među ostalim ministar.

Zatim je stajalište Odbora za zakonodavstvo prenio njegov predsjednik **Ivan Novosel (HDZ)**. Odbor je nakon rasprave utvrdio da nema ustavnopravnih zapreka za donošenje ovog zakona i predložio je Domu da ga podrži. Amandmanom je zatražio da zakon stupi na snagu osmog dana od objave u »Narodnim novinama«, a ne kako je predlagatelj predvidio danom objave. Naime, to potonje rješenje ustavotvorac je predvidio samo zbog osobito posebnih razloga a u ovom slučaju nisu se stekli Ustavom predviđeni uvjeti za to, obrazložio je zastupnik stajalište Odbora.

Postavio je pitanje u svoje osobno ime. Što će biti s uredima u županijama koje su poslušale Zakon i koje su na vrijeme organizirale određene službe i popunile ih ljudima i zbog toga već sada imaju određene troškove te hoće li se predložiti da se ti ljudi preraspodijele.

Prof. Petar Novačkai (HSS) govoreći u ime Kluba zastupnika HSS-a dao je podršku predloženom zakonu jer je on na tragu onoga što je HSS zatražio od Vlade pri odgodi primjene Zakona. S obzirom na socijalnu i političku situaciju pozdravljamo

donošenje ovog zakona i glasovat ćemo za njega, rekao je zastupnik uz nadu da će se slijedom povećanja standarda i plaća povećati u idućim godinama i dječji doplatk.

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) naglasila je kako ne zna kojim bi riječima sreće rekla da je Klubu zastupnika HDZ-a drago što su, gotovo niti šezdeset dana nakon njihovog predlaganja ranije primjene Zakona (prepirke po novinama, uz sve »one priče u Saboru, suspenzivni veto koji »nije upalio«) i okrivljavanja da preko leđa jadne djece žele postići jeftine političke poene, postigli da se prihva- ti njihov prijedlog i primjena Zakona počne 1. listopada. Mogli smo se kod donošenja zakona dogovoriti oko primjene i ovih sitnih detalja (mjesto obrade, način isplate itd.) koje smo bili spremni mijenjati no bitno je da će obitelji i osobe koje imaju pravo ostvariti dječji doplatk, rekla je. — Mi u HDZ-u mislimo da će ljudi znati da smo mi bili ti koji smo taj Zakon u prvoj verziji donijeli i inzistirali na njegovoj primjeni kroz sve moguće načine.

Djeca – naša budućnost

Klub zastupnika SDP-a podržava predloženi zakon smatrajući da je Vlada, sagledavajući cjelokupnu našu gospodarstvenu situaciju, pronašla, kao što je i obećala, sredstva za financiranje ovog osjetljivog područja i djece koja predstavljaju našu budućnost, rekao je **Ratko Maričić (SDP)**. Dodao je kako misli da Vlada pri svojoj odluci o primjeni Zakona nije vodila toliko računa o »našim zahtjevima i našem vetu« nego o tome kada može odvojiti određena sredstva za financiranje dječjeg doplatka a radi se o nekoliko milijardi kuna. Ukazao je da je primjena Zakona bila više puta odgađana a ova je Vlada sa- svim sigurno pronašla rješenje za primjenu ovog Zakona, rekao je, među ostalim.

U osobno ime podržao je amand- man Odbora za zakonodavstvo.

Ivana Sućec-Trakoštanec ispravila je predgovornika rekavši da je Zakon donijet 30. lipnja 1999. s primjenom od 1. siječnja 2000. i da je samo jed- nom odgođena njegova primjena na 1. ožujka 2000. Također je rekla kako misli da je veto Županijskog doma barem zaslužio da bude spomenut u uvodnom dijelu uz predloženi zakon.

Miroslav Prpić (HDZ) ispravio je zastupnika Maričića jer da se ne radi o potrebnih nekoliko milijardi kuna već o 65 milijuna mjesečno što piše i

u Prijedlogu zakona. To je ostalo zapamćeno od retorike kad su se od- bijala naša razmišljanja da se krene u raniju primjenu, rekao je.

Žarko Katić (HSL) priznaje da je ostao pomalo razočaran jer je mislio da će s novim zakonom značajnije porasti visina dječjeg doplatka a po- gotovo za obitelji s više djece, jer ova sredstva za uzdržavanje djece su skromna, smatra. Uz to, brojevi iz priloženih tablica poprilično su zbu- njujući a zastupnik nije niti siguran da je račun na temelju tih tablica dobar, kaže.

Kako djeca koju moramo najviše štiti ne bi ostala bez sredstava za lakši život i školovanje veće ovlasti u kontroli korištenja doplatka za djecu treba dati tijelu socijalne skrbi, sma- tra, među ostalim zastupnik. Ako to tijelo utvrdi da se doplatk ne koristi namjenski treba o tome izvijestiti tijelo koje je donijelo rješenje o pravu na doplatk a ono će u tom slučaju obustaviti isplatu dosadašnjem kori- sniku i isplaćivati ili drugom kori- sniku ili nadležnom tijelu socijalne skrbi za potrebe djece, predložio je zastupnik (amandman na članak 16.).

Sredstava nema?

Šimun Kujavec (HDZ) reagirao je na predlagateljev stav da je Vlada pokazala senzibilnost predlažući ovaj zakon. Zastupnik bi to okarakterizi- rao dozom licemjerja, veli, jer Vlada nikako nije time pokazala senzibil- nost, nego je Vlada bila senzibilizira- na vraćanjem Zakona na ponovno odlučivanje od Županijskog doma a na prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a i to je evidentna činjenica.

• Nije točna konstatacija da je Vlada sada pronašla sred- stva jer tih sredstava nema, a Vlada će tek ponuditi rješenje za potrebnih 130 milijuna kuna, primjedba je iz raspra- ve.

Zatim, nije točna konstatacija da je Vlada sada pronašla sredstva jer tih sredstava nema a Vlada će tek ponu- diti rješenje za potrebnih 130 miliju- na kuna, rekao je, među ostalim.

Rasprava je nakon toga bila zak- ljučena.

Davorko Vidović, ministar očito- vao se o podnesenim amandmanima i u ime predlagatelja prihvatio amand- man Odbor za zakonodavstvo, ali ne i amandman zastupnika Katića. Nai-

me, taj potonji nije neprihvatljiv, ali elemente za predloženo rješenje imaju zakoni o obiteljskim odnosima i o socijalnoj skrbi, objasnio je mini- star (no Županijski je dom glasova- njem prihvatio taj amandman zastup- nika Katića).

Odgovorio je i na neka pitanja iz rasprave pa tako rekao da nije bilo novog zapošljavanja u županijskim uredima (za ova prava). Kad je riječ o potrebnim sredstvima za provođenje ovog Zakona doista se radi o dvije milijarde kuna godišnje, a nije riječ niti o »skromnim« sredstvima, već prije o astronomskim iznosima sa stanovišta proračuna, rekao je dodajući da se socijalna politika vodi i na načelu obveze svakog roditelja da brine o vlastitoj djeci i da je doplatk dodatak kojim se pomaže roditeljima a ne naknada svih troškova koje obitelj ima.

Raspravu zastupnika Kujavca baš nije razumio, kazao je, no pretpostav- lja da je htio naglasiti ulogu HDZ-a u donošenju ovog zakona. Zakon je do- bio opću potporu a otklanjanjem naslijeđenih tehničkih problema Vla- da je pokazala visoku razinu socijalne osjetljivosti i to je činjenica koju sam želio istaći, rekao je ministar dodajući da bi bilo kud i kamo bolje da je HDZ primijenio a ne odgađao Zakon koji je inicirao. No dobru vijest ne treba potrošiti na stranačka prepucavanja, zaključio je.

Županijski je dom jednoglasno podržao donošenje ovog zakona uz dva spomenuta amandmana (Odbora za zakonodavstvo i zastupnika Katića).

I u Zastupničkom domu uvodnu riječ imao je **Davorko Vidović**, mini- star rada i socijalne skrbi.

»Učinili smo napore i ovoga trenu- tka u neusporedivo ugodnijoj atmo- sferi i ambijentu mogu reći da je hr- vatska Vlada predložila ovaj zakon u kojem je dakako najvažnije to da je primjena od 1. listopada. Po novom zakonu o doplatku sva će djeca bez obzira na to da li su njihovi roditelji zaposleni ili ne, da li je riječ o djeci obrtnika, poljoprivrednika ili zaposle- nih biti u jednakopravnom položaju i svi će imati jednako pravo na dopla- tak, rekao je ministar.

To je svakako zakon koji otklanja rekao bih krupne felere i krupne ne-

dostatke a kojih ima još uvijek podosta i koji građane u Hrvatskoj u svim prigodama ne čine ravnopravnim, niti ih stavlja u istu poziciju.

Mi smo također otklanjajući sve one poteškoće i razloge zbog kojih je došlo do odgode primjene ovoga Zakona, uspjeli relativno dobro i relativno brzo riješiti promjenama pojedinih instituta iz Zakona o doplatku, kojima također želimo maksimalno pojednostaviti cjelokupnu proceduru stjecanja prava na dječji doplatok, i osigurati da se isplata dječjeg doplatka obavlja na najjednostavniji mogući način.

Prije svega, zahvaljujući činjenici da smo na nov način definirali pojam ukupnog dohotka pučanstva i to na način da su obuhvaćena i primanja koja su nesporno prihod iz radnoga odnosa i po osnovi radnoga odnosa, to znači naknada za bolovanje, porodnog dopusta, nezaposlenosti, odnosno stalni prihodi pučanstva koji trebaju biti obuhvaćeni u ukupni dohodak kućanstva.

Time je doista bitno pojednostavljen postupak za ostvarivanje prava na doplatok za djecu što je i cilj predloženog zakona koji u cijelosti definira koja se primanja uračunavaju u ukupni dohodak pučanstva.

Izmijenjena je svota doplatka za djecu i to opet na jedan bitno jednostavniji način, nego li što je to bilo predloženo prvotno zakonom.

Naime, izbjegava se rješenje iz Zakona o doplatku za djecu prema kojem ukupna svota doplatka ovisi o redosljedu rođenja djece, čime su praktički djeca vrednovana ovisno o tome da li su prvo, drugo, treće ili peto dijete.

Predlaže se da i punoljetno dijete bez oba roditelja na redovitom školovanju može biti korisnik doplatka za djecu te da Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje nastavi s radom na provedbi doplatka za djecu, s obzirom na to da raspolaže stručnim informatički obrazovanim djelatnicima za rad na poslovima doplatka za djecu, tehnikom, bazom podataka za više od 200.000 korisnika. Naime, nije realno očekivati da bi županijski uredi za rad, zdravstvo i socijalnu skrb mogli preuzeti obavljanje poslova provedbe Zakona o doplatku od 1. listopada 2000. godine za ovih postojećih 200.000 korisnika i očekivanih još 100.000 novih korisnika, kazao je, među ostalim, ministar.

Ispravak izračuna

Ukazao je ujedno i na ispravak izračuna uz predloženi zakon.

Prema ovom nižem dohodovnom cenzusu za troje djece uvećani doplatok zna broj djece od 5 posto prosječne plaće je 152,75 kuna odnosno mjesečna svota doplatka za djecu je 977,69 kuna, a za četvero 1.405,30 kuna. To je, dakle, izračun koji kaže da će i nezaposleni roditelji koji imaju četvero djece svakoga mjeseca po osnovi ovoga zakona i ovoga prava ostvariti prihod od 1.405,30 kuna bez drugih prava. Kad je riječ o višem dohodovnom cenzusu onda je mjesečna svota doplatka za djecu za dvoje djece 305,50 kuna, za troje 580,45 kuna i za četvero 855,40 kuna.

Zatim je **Snežana Biga-Friganović (SDP)**, predsjednica Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo prenijela stajalište tog radnog tijela a **Dubravka Šuica (HDZ)** Odbora za obitelj, mladež i šport.

Katica Sedmak (SDP) govorila je u ime Kluba zastupnika SDP-a spomenuvši da je Zakon o doplatku za djecu, koji bi riješio dugogodišnju nepravdu i konačno obuhvatio i djecu poljoprivrednika, obrtnika i nezaposlenih roditelja donesen 29. srpnja 1999. s početkom primjene od 1. siječnja 2000. a da je bivša Vlada taj rok odgodila na 1. ožujka 2000. a nova Vlada nakon rasprave u ožujku ove godine na 1. siječnja 2001. pri čemu je doživjela oštru kritiku a potencijalni korisnici bili duboko razočarani. No u ožujku ove godine još uvijek nisu bili stvoreni preduvjeti (opremljenost županijskih ureda, podaci o broju djece, nedefinirano što sve ulazi u primitke obitelji, kompliciran postupak za potrebne dokumente) za primjenu Zakona iako je od njegovog donošenja proteklo osam mjeseci, podsjetila je zastupnica.

Upravo predloženi prijedlog uvažio je sve te primjedbe, naglasila je, podsjećajući na nova rješenja te pozdravila spremnost Vlade za primjenu Zakona od 1. listopada, čak pet mjeseci ranije od planirane odgode.

• Svjestan veličine pomaka i promjena te socijalne dimenzije ovog Zakona, neizvjesnosti zainteresiranih i iščekivanja boljih rješenja ovog problema Klub zastupnika SDP-a sa zadovoljstvom podržava donošenje ovog zakona, a pogotovo njegovu primjenu od 1. listopada.

Svjestan veličine pomaka i promjena te socijalne dimenzije ovog Zakona, neizvjesnosti zainteresiranih i iščekivanja boljih rješenja ovog problema Klub zastupnika SDP-a sa zadovoljstvom podržava donošenje ovog zakona, a pogotovo njegovu primjenu od 1. listopada, rekla je zastupnica.

Zadovoljstvo ranijom primjenom

Dr. Zlatko Kramarić (LS) je kazao da i Klub zastupnika LS-a i HNS-a izražava veliko zadovoljstvo što dolazi do ranije primjene Zakona.

Ponekad se pokazuje da kritičke objekcije znaju pronaći put i da je dobro da Vlada sluša Parlament i na neki način osluškuje glasove naroda, koji je bio vrlo razočaran kada nije došlo do primjene Zakona, to više što su bile i velike gužve u nabavljanju raznih potrebnih potvrda.

I ovaj je zastupnik podsjetio na kronologiju u vezi s ovim Zakonom, ne zaobišavši ni nepripremljenost za njegovu provedbu ali niti nedostatak novca te stav da bi svako dijete trebalo primati dječji doplatok. Bez obzira na to što se nalazimo u nimalo zavidnoj gospodarskoj situaciji i socijalnoj krizi Ministarstvo je uspjelo osigurati primjenu Zakona pa ga treba pohvaliti, kao i samog ministra, rekao je zastupnik i to učinio u ime Kluba zastupnika LS-a, HNS-a. Velikom broju ljudi sada će biti time olakšana teška situacija iako su ti iznosi daleko od zadovoljavajućih.

Dr. Ante Simonić (HNS) je rekao kako je Klubu zastupnika HSS-a drago što je predlagatelj osigurao 130 milijuna kuna za provođenje ovog Zakona jer se time bitno pomaže baš onaj dio populacije koji najteže podnosi goleme probleme iz naše sadašnjice. Stoga HSS ističe opće nacionalno i opće civilizacijsko značenje predloženih kvalitetnih mjera za zaštitu interesa mladih i neprijeporno podržava predložene promjene i dopune Zakona, a posebno primjenu Zakona već od 1. listopada ove godine, pojednostavljen postupak ostvarivanja korisnika prava na doplatok za djecu, poboljšavanje materijalnog položaja korisnika te da se pravom na doplatok za djecu obuhvaća veći broj djece.

Jadranka Kosor (HDZ) govorila je u ime Kluba zastupnika HDZ-a te naglasila da je ovaj Klub bio žestoko protiv odlaganja primjene ovog zakona na 1. siječnja 2001. godine, a u Županijskom domu nakon veta i vraćanja ovog Zakona na ponovnu raspravu predložili da se u rebalansu

Proračuna za to osiguraju sredstva i omogućiti primjena i prije 1. siječnja 2001. I mi smo predlagali takvo vrijeme, početak listopada i zato ističemo i izvjesno zadovoljstvo što danas imamo priliku o tome još jedanput raspravljati i naravno da ćemo dati svoj glas za ovaj Prijedlog zakona jer je to zakon koji je donesen prošle godine i koji je predložila Vlada Hrvatske demokratske zajednice, rekla je zastupnica.

Isto tako podsjetila je da je Zakon o dječjem doplatku jedno od vrijednih postignuća socijalne politike i da su se za njegovo donošenje u prošlom sazivu Zastupničkog doma zauzimale sve političke stranke u Parlamentu i da su predstavnici klubova zastupnika tadašnje oporbe upravo isticali da je Zakon u jednom dijelu i zakasnio i da ga je trebalo donijeti i prije.

Novca ima?

U vezi s predloženim izmjenama i dopunama Zakona zastupnica Kosor je pitala od kuda će se namaknuti 130 milijuna kuna, hoće li tome prethoditi rebalans (no kada će se donijeti jer sjednice počinju iza 15. rujna). No očito je da novca ima pa zašto se onda Zakon nije počeo primjenjivati 1. ožujka, pitanja su zastupnice.

Tu je i primjedba da je odredba iz članka 1. o izjednačavanju djece iz bračne i izvanbračne zajednice suviše na jer je to regulirano Obiteljskim zakonom.

Zastupnica je i podsjetila na amandman Kluba zastupnika HDZ-a, koji drži da bi ipak trebalo ostati pri prvobitnom zakonu. Još jednom je naglasila da nije bilo zapreka da se Zakon primjenjuje od 1. ožujka ove godine (prošla Vlada utrošila je 8 milijuna kuna za opremanje županijskih ureda, predlagalo se da taj posao nastavi Mirovinski fond) te dodala da na kraju za HDZ ostaje malo gorak okus jer se taj Zakon proglašavao izbornim trikom. A najgore od svega su prošli oni ljudi koji su čekali u redovima i koji su očekivali primjenu 1. ožujka.

No glavno je da je Vlada poslušala zastupnike i raspravu u Saboru i da je pred rješenjem vrlo važno pitanje i zato Klub zastupnika HDZ-a podržava ovaj zakon, rekla je.

Ispravci netočnih navoda

Milanka Opačić (SDP) pozivajući se na navod predgovornice da je Klub zastupnika davao prijedlog da isplata dječjeg doplatka ide preko Mirovinskog fonda te podsjetila zastupnicu Kosor »da ste vi pisali taj zakon i vaša je umotvorina da se dječji doplatk

ne isplaćuje preko Mirovinskog fonda nego preko županijskih ureda. A kada smo kod licemjerja o kojem ste govorili molim vas još jedanput pročitajte vaš govor koji ste malo prije imali«, rekla je.

Darinka Orel (HSLs) je rekla da je Zastupnica Kosor navela da je ovim Zakonom trebalo ispraviti četiri desetljeća staru nepravdu no radi se o 5 desetljeća, točnije 55 godina staroj nepravdi, koliko postoje poljoprivrednici i obrtnici.

Jadranka Kosor je najprije ispravila navod zastupnice Opačić rekavši da su i zastupnici SDP-a podržali »tu umotvorinu, a što se tiče primjedaba o licemjerju kojim ste zapravo nazvali cijelo moje izlaganje to prije svega govori o vama«, rekla je dodajući da je ona samo citirala ono što je predstavnik Vlade govorio o raspravama zastupnika HDZ-a. Ispravak zastupnice Orel je prihvatila.

Milanka Opačić je podsjetila da su kod prvog čitanja zastupnici SDP-a glasali za zakon, ali i da su upozorili na problem Županijskih ureda. **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** je dodala da je zastupnica Kosor propustila reći da 23. prosinca 1999. kada je donesena Uredba o odgodi tog dobronamjernog Zakona za koji se stoposto znalo da se neće provesti Vlada nije konzultirala zastupnike. **Jadranka Kosor** je odgovorila da to nije ispravak netočnog navoda već spominjanje propusta.

Dr. Mate Granić (DC) kao predstavnik Kluba zastupnika DC-a je rekao da taj Klub nema bitnih primjedbi i da podržava predloženi Zakon. Ujedno je izrazio čuđenje što u predstavljanju ovog zakona nema predstavnika Državnog zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži koji je i kreirao zakon, rekao je.

I Klub zastupnika HSLs-a pozdravlja odluku o hitnom postupku za ovaj zakon i zadovoljan je da je višegodišnja rasprava o dječjem doplatku konačno završena, rekao je **mr. Andro Vlahušić (HSLs)**.

Prvu odluku koja je bila o odgodi Zakona bivša Vlada je povukla na štetu djece. Odluku koju je ova Vlada donijela bila je na korist djece i tri mjeseca prije predviđenog roka će djeca dobiti dječji doplatk. Ali tri mjeseca prije nisu toliko značajna koliko to da je jedna dugogodišnja socijalna nejednakost prema hrvatskoj djeci, prema jedinom i najvitalnijem dijelu stanovništva ispravljena i da i djeca u izvanbračnoj zajednici imaju pravo na dječji dodatak. Ovo je jedan vjerojatno od najkorisnijih i

socijalno najpravednijih zakona koje je donio Hrvatski državni sabor i koji će to vjerojatno duže vremena ostati, rekao je među ostalim podržavajući amandman zastupnika Katića iz Županijskog doma.

• Ovo je jedan vjerojatno od najkorisnijih i socijalno najpravednijih zakona koje je donio Hrvatski državni sabor i koji će to vjerojatno duže vremena ostati.

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Dr. Jure Radić (HDZ) podržao je donošenje ovog zakona rekavši da je on većim dijelom u skladu s Nacionalnim programom demografske obnove kojeg je donio zastupnički dom. Za provođenje tog Programa trebat će donijeti još neke zakone, napomenuo je zastupnik, nadajući se da će Vlada već sljedeće godine predložiti zakon o majci-odgojiteljici.

U vezi s predloženim zakonom naglasio je da postoji nejasnoća u vezi s iznosom dječjih doplataka. Po sa držaju članaka 10. i 11. za obitelj s jednim djetetom doplatk je veći za jedan posto nego u važećem Zakonu no ako se tumači predloženi izračun tada je zapravo riječ o smanjenju, jer treće dijete, četvrto itd. ima po 14 posto. Po sadašnjem zakonu obitelj s petero djece imala bi 72 posto od neto plaće u Hrvatskoj, što je 1.833,00 kuna a po sada predloženom 60 posto, odnosno takva obitelj bi sada dobila 300 kuna manje, rekao je zastupnik.

U vezi s tim zamolio je očitovanje ministra te da se precizno u zakonu napiše ukoliko je obrazloženje drugačije a nije prikazano u izračunu. Ako se mislilo da treće i svako daljnje dijete ima 14 posto onda to znači ozbiljno smanjenje doplatka za brojnije obitelji na koje je i usmjeren demografski program.

Nastavak izgradnje socijalne države

Marija Bajt (HDZ) kazala je da podržava hitnost postupka za ovaj zakon jer želi vidjeti Republiku Hrvatsku kao socijalnu državu i državu socijalne pravde. Razlog je i žurno ispravljanje koraka natrag hrvatske Vlade i parlamentarne većine odgodom primjene ovog Zakona. Zakon je konkretna mjera provedbe Nacionalnog

programa demografske obnove, naglasila je, podsjećajući na taj Program.

Zakon o dječjem doplatku, koji je donesen 1999. temelji se na načelima pravičnosti i samo je nastavak izgradnje socijalne države uz ostvarivanje programa pronatalitetne politike i treba ga donijeti u najkraćem roku kako bi se ispravile višegodišnje nepravde jednom dijelu hrvatskih građana, rekla je na kraju.

Darko Šantić (HNS) kaže da podrška donošenju ovog zakona nije upitna i »kamo sreće da smo ga mogli donijeti ranije«. Osvrnuo se na provedbu Zakona (Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje) te naveo dopis Ureda za zdravstvo Zadarske županije nadležnom Ministarstvu u kojem se ocjenjuje da je taj Ured apsolutno nepripremljen za ove poslove a daju se i prijedlozi za rješavanje problema. Je li nešto u tom pravcu već možda učinjeno, pitao je zastupnik ministra.

Dr. Đuro Njavro (HDZ) smatra da je za ovaj zakon lako postići opću suglasnost u ovom Domu jer se odnosi na jedno od najozbiljnijih pitanja pred kojima se hrvatsko društvo nalazi – stanje demografske obnove.

Ovim zakonom kreće možda jedna od najboljih mjera socijalne politike, po sudu zastupnika, i on to pozdravlja. Podsjeća da je to samo točka na »i«, na jedan proces oblikovanja politike potpore djetetu, u kojem se mijenjao i način financiranja dječjeg doplatka (s doprinosa iz plaća prebacio se na državni proračun) do pokušaja da se zakon primijeni preko županija (»u tome nismo bili uspješni«) i iznalaženje mogućnosti da se iskoristi ne tako mala administracija postojećeg mirovinskog sustava.

Vladimir Šepčić (SDP) je kazao da je od vremena donošenja Zakona 1999. i njegove neprimjene 1. siječnja 2000. prošlo vrijeme koje se ne može popraviti ali da treba reći da su bile mogućnosti tada vladajuće stranke i Vlade da se ostvari taj zakon i nije točno da se nije moglo, ako je bila želja da se to učini. Nova vlast nije mogla u kratkom vremenu sagledati ukupnu situaciju da bi odmah mogla ići u primjenu zakona 1. ožujka 2000. jer očito da sve pretpostavke nisu bile ispunjene pa se stoga sada produžuje Mirovinskom zavodu da dalje radi taj posao i to je mogućnost koju je iskoristila nova vlast i Zakon kreće u realizaciju u kraćem vremenu.

Kroz predloženi zakon je transparentnije definirano pitanje korisnika, a s dva cenzusa omogućava se zapra-

vo dječji doplatku većem broju djece odnosno potporu obiteljima u ovim teškim vremenima, rekao je.

Priznanje ministru i Ministarstvu

Nenad Stazić (SDP) osvrnuo se na prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a o povećanju doplatka i navod zastupnika Radića da se želi da se svakom djetetu može kupiti ne samo litra mlijeka nego i paket pelena te rekao kako vjeruje da bi svi članovi Kluba zastupnika SDP-a bili sretni kad bi svako dijete moglo dobiti litru mlijeka i paket pelena i još i čokoladu i bicikl, no za to vjerojatno, kaže, u proračunu nema novca.

Zakon je bio donesen ali se nije primjenjivao i ova je Vlada pronašla mogućnost i načina da se počne primjenjivati i prije roka odgode, rekao je zastupnik i za to odao priznanje ministru Vidoviću i Ministarstvu te cijeloj Vladi Ivice Račana jer se pokazala kao socijalno osjetljiva Vlada.

Jadranka Kosor u javljanju u trajanju od tri minute objasnila je, u vezi s primjedbom zastupnice **Antičević-Marinović**, da Vlada nije mogla konzultirati zastupnike kad je donosila Uredbu o odgodi Zakona jer je Zastupnički dom bio raspušten a primjena Zakona je morala biti produžena jer nije bio donesen proračun u kojem se osiguravaju potrebna sredstva.

Snježana Biga-Friganović smatra da je o ovom Zakonu već mnogo rečeno a da je činjenica da su njegovo donošenje u Zastupničkom domu svi podržali. No isto tako oporbeni su zastupnici upozorili da se moraju osigurati sredstva i stvoriti preduvjeti za provođenje Zakona, rekla je zastupnica te izrazila zadovoljstvo zbog ranije primjene Zakona.

Stjepan Henezi (SDP) napominje da je glasovao (teško) za odgodu Zakona jer je bio svjestan odgovornosti s kojom je Vlada prišla tom potezu na koji je bila prisiljena. Pomicanjem roka primjene Vlada sada opet pokazuje svoju odgovornost jer je u kratkom vremenu uspjela naći rješenja za ovaj ne mali problem, rekao je naglašavajući da ne vidi potrebu polemiziranja i politiziranja sa činjenicama tko je, kada, gdje i zašto pogriješio.

Najznačajnije je da Hrvatski sabor, pozicija i opozicija i današnja hrvatska Vlada, u ovoj državi uvode jedan standard ispod kojeg više nitko nikada neće moći ići, naglasio je i čestitao ministru Vidoviću i Vladi.

• Ovo nije krajnji standard u zadovoljavanju prava i interesa djeteta kod nas, nego jedna podfaza u krajnjoj mogućnosti da za svako dijete u Republici Hrvatskoj (često puta zbog teške ekonomske situacije obitelji će koristiti ta sredstva za druge potrebe) osiguramo pravo na dječji doplatok i iznose za svako dijete, mogućnost da ima i svu ekonomsku i socijalnu neovisnost i kvalitetniji odgoj, obrazovanje i školovanje.

Luka Roić (HSS) kao roditelj s petero djece rekao je kako zna značenje dječjeg doplatka (imao je sreću da je bio zaposlen pa je primao doplatok) i da će ovaj zakon usrećiti mnoge roditelje. Ovakav Zakon donijela bi svaka pametna i mudra Vlada, a ova je Vlada upravo takva, uvjeren je zastupnik. – Na ovaj ste način demonstrirali socijalnu politiku ove države i Vlade koja je toliko neophodna u ovim teškim trenucima i budite ponosni na ovaj dan, rekao je ministru.

Ovo nije krajnji standard za pravo djeteta

Mr. Mato Arlović (SDP) pridružio se pohvalama na naporima u iznalaženju mogućnosti da se osigura provedba ovog Zakona o pravu na dječji doplatok i za one kategorije roditelja koji to nisu mogli ostvarivati iz naslova rada i zaposlenja. Zastupnik se nada da će se vrlo brzo stvoriti materijalno-financijski uvjeti, a pravni uvjeti kao i obveza već postoje (Republika Hrvatska je ratificirala Konvenciju o pravu djeteta) da ovo postane pravo djeteta a ne roditelja.

Danas nismo u mogućnosti to realizirati no ovo nije krajnji standard u zadovoljavanju prava i interesa djeteta kod nas nego jedna podfaza u krajnjoj mogućnosti da za svako dijete u Republici Hrvatskoj (često puta zbog teške ekonomske situacije obitelji će koristiti ta sredstva za druge potrebe) osiguramo pravo na dječji doplatok i iznose za svako dijete, mogućnost da ima i svu ekonomsku i socijalnu neovisnost i kvalitetniji odgoj, obrazovanje i školovanje, rekao je.

U završnoj riječi ministar **Davorko Vidović** najprije je zahvalio svima onima koji su se pohvalno izrazili o naporima Vlade i Ministarstva da ispune očekivane zahtjeve naših građana, posebno onih koji doista najteže žive a i zaključak Sabora. Kazao je da mu je drago što se uspio taj posao obaviti iako još mnogo toga čeka. U ovom trenutku nema prevelike potrebe da se osvrćemo na ono što ostaje iza nas, rekao je govoreći o raspravi, iako treba imati u vidu da se više nikada ne dogodi da se ide s pravima i zakonima koji garantiraju ta prava a da iza toga ne stoji pokriće za njihovo ostvarenje.

U vezi s tim je naglasio da je Vlada sada morala donijeti devet uredbi većina kojih se provlače od 1992., 1993. godine i derogiraju zakone kojima su utvrđena neka prava jer se ta prava ne mogu ostviriti. Pravo koje se ne može konzumirati često puta može biti frustrirajuće, rekao je ministar. Naglasio je još jednom da je smisao odgode ovog Zakona bio upravo u tome da sačuvamo realističnost u davanju obećanja ali i u sposobnosti da se učini neki posao onako kako valja.

Dječji doplatk se ne smanjuje

Odgovarajući na primjedbe iz rasprave ministar Vidović se osvrnuo i na određene sumnje smanjuje li ovakav izračun iznos dječjeg doplatka. Doista je riječ o drugačijem izračunu, potvrdio je ali i deciderano izjavio da se visina dječjeg doplatka nije promijenila i da nije na štetu najvećem broju korisnika. Dapače, povećana je za najveći broj hrvatskih

obitelji jer oko 70 posto njih imaju jedno ili dvoje djece. Stvar je bitno pojednostavljena činjenicom da smo uspostavili jedinstvenu vrijednost koja se množi brojem djece (prijašnjim rješenjem djeca su bila rangirana po postocima tako da svako dijete u redosljedu nije imalo isti tretman). A što se tiče pronatalitetne politike i obitelji s više djece, petero, šestero, sedmero, riječ je o malom broju obitelji i, kaže ministar, siguran je da dječji doplatk neće stimulirati one koji imaju sedmero djece da idu na osmo. No po ovom novom prijedlogu obitelj sa sedmero djece ostvaruje dječji doplatk u ukupnom iznosu od 2.700 kuna, naglasio je.

U ovom trenutku je izniman napor da se za ovaj Zakon iznađu potrebna sredstva u visini iznad 2 milijarde kuna godišnje. Jer nalazimo se u situaciji kada doista svako socijalno pravo znači zapravo uzimanje iz onoga što bi trebalo osigurati nova radna mjesta, proizvodnju. No ova mjera i ovo pravo je i pokušaj da se zastrašujuća raspodjela dohotka i društvenog bogatstva u Hrvatskoj uravnoteži na jedan normalan, europskim zemljama primjeren način. U ovom trenutku socijalna struktura Hrvatske ima oblik karakterističan za latinoameričke države u kojima izrazito dominira jedna malobrojna skupina silno bogatih, ne samo silno bogatih za hrvatske prilike, i u kojoj se pretežita većina nalazi na samom rubu siromaštva.

Po opsegu relativnog siromaštva Hrvatska je postala jedna od najlošije pozicioniranih svih tranzicijskih zemalja a da nam pri tome granica apsolutnog siromaštva ni izdaleka

nije na onoj razini na kojoj je recimo u Bugarskoj, u Gruziji, Moldaviji ili čak nekim drugim, Mađarskoj ili Poljskoj.

Što se tiče upita u vezi sa županijskim uredima ministar je kazao da se Zakonom predviđa da taj dio posla obavlja do 31. prosinca 2001. Zavod za mirovinsko osiguranje i da nije siguran da to možda neće biti trajno rješenje. U svakom slučaju radna grupa koja je radila na izradi ovog Zakona temeljito je proanalizirala situaciju u svakoj županiji i rezultat toga je ovakav prijedlog. No hoće li se ići i u kom smislu na osposobljavanje županijskih ureda ostaje da ocijenimo i preispitamo funkciju i ulogu samog Zavoda za obitelj, mladež i materinstvo, kazao je ministar naglašavajući na kraju da je pojednostavljena procedura i da korisnici mogu ostvariti svoje pravo bez dodatnih gnjavaža, gužvi i troškova.

Zatim se prešlo na izjašnjavanje i glasovanje o amandmanima. Amandman Županijskog doma na članak 16. (zastupnik Katić) ministar nije prihvatio a nije prihvaćen niti glasanjem kao niti amandmani Kluba zastupnika HDZ-a. Drugi amandman Županijskog doma (na članak 1. – Zakon stupa na snagu osmog dana od objave) prihvaćen je kao i amandmani Odbora za zakonodavstvo Zastupničkog doma.

Zastupnički je dom jednoglasno prihvatio mišljenje Županijskog doma, odnosno donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku na djecu u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima. *D. K.*

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O RAZMINIRANJU

Veća prava pirotehničarima

Zastupnici Županijskog doma jednoglasno su odlučili podržati, a zastupnici Zastupničkog doma donijeli su Zakon o dopunama Zakona o razminiranju. Njime se osiguravaju znatno veća prava stradalim pirotehničarima koji dobivaju većinu prava kao i branitelji Domovinskog rata. Ova prava ne odnose se, međutim, na pravo na stan i na dionice. Treba reći da će se odredbe prihvaćenog zakonskog teksta primjenjivati i retroaktivno. Time će se odgovoriti na očekivanja nastradalih pirotehničara i njihovih obite-

lji, jer do sada nisu mogli u potpunosti ostvarivati svoja prava nakon stradanja. Svi zastupnici koji su sudjelovali u raspravi podržali su ovaj zakonski tekst, a čuli su se i prijedlozi da bi trebalo na odgovarajući način zaštititi i povrijeđene civile.

O PRIJEDLOGU

U uvodnom dijelu ovog zakonskog prijedloga govori se o pitanjima koja treba urediti Zakonom, te pos-

ljedicama koje će donošenjem Zakona proisteći. Tako se pojašnjavaju zakonske odredbe o pravima pirotehničara koji su stradali za vrijeme obavljanja ovoga posla. Dopune su značajne jer je oko primjene prava bilo različitih tumačenja od nadležnih ministarstava. Odredba članka 18. Zakona o razminiranju, uređivala je prava pirotehničara koji su i kao zaposlenici pravne osobe ovlaštene za obavljanje razminiranja, obavljajući poslove razminiranja bili povrijeđeni. Uređuju se i prava članova njihovih obitelji, ako su pirotehničari smrtno

BROJ

270

IHS

6. VII. 2000.

stradali u obavljanju posla. Ovom odredbom nisu obuhvaćeni pirotehničari pripadnici Hrvatske vojske, odnosno policije, koji su nakon Domovinskog rata stradali prilikom obavljanja poslova razminiranja. Samo u razdoblju od 30. lipnja 1996. godine do 18. lipnja 1998. godine (do prestanka važenja uredbe članka 18. Zakona o razminiranju), smrtno je stradalo sedmero, a ozlijeđeno deset pirotehničara. Ocijenjeno je nužnim propisati da svi pirotehničari, bez obzira da li su zaposlenici pravnih osoba ovlaštenih za obavljanje poslova razminiranja ili su pripadnici Hrvatske vojske ili policije koji su stradali nakon Domovinskog rata, imaju jednaka prava kao hrvatski branitelji iz Domovinskog rata.

Postoji i izuzetak i to ukoliko neki od njih imaju takav status pod uvjetima iz članka 2. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Pirotehničari stižu samo neka od prava koja imaju hrvatski branitelji, ali pod ta prava ne ulazi pravo na stan, dionice, te ostala prava propisana odredbama članaka 31. do 43., osim prava prilagodbe prilaza do zgrade propisano odredbom članka 38.

U ocjeni stanja predloženog zakona pokazano je da ranije važeća odredba članka 18. Zakona o razminiranju nije primjenjivana, a uz to da njome nisu obuhvaćeni pirotehničari pripadnici Hrvatske vojske, policije i civilne zaštite. Nužno je povrijeđenim pirotehničarima odnosno obiteljima smrtno stradalih pirotehničara priznati prava propisana odredbom članka 1. (odredbe članaka 17a. i 17b.) i to od dana njihovog stradavanja. Poslovi razminiranja od značaja su za obavljanje gospodarskih i društvenih djelatnosti kao i za život i rad građana Republike Hrvatske. Zato se ocjenjuje opravdanim da se pirotehničarima koji su stradali na poslovima razminiranja priznaju prava od trenutka stradavanja. Zbog potrebe da se što prije normativno uredi i izjednače prava pirotehničara, predloženo je da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku i da stupi na snagu danom njegove objave u »Narodnim novinama«.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu pozitivno su se očitovale radna tijela obaju domova. **Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo** jednoglasno je i bez rasprave predložio Župa-

nijskom domu donošenje zaključka kojim utvrđuje mišljenje kojim podržava donošenje Zakona o dopunama Zakona o razminiranju. **Odbor za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku** jednoglasno je predložio donošenje zaključka kojim Županijski dom Hrvatskoga državnog sabora utvrđuje mišljenje kojim se podržava donošenje Zakona o dopunama Zakona o razminiranju, u tekstu predlagatelja. Predložili su istovremeno da Dom utvrdi mišljenje kojim podržava prihvaćanje Godišnjeg izvješća o provedbi Plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 1999. godinu. **Odbor za gospodarstvo i financije**, bez rasprave je predložio Županijskom domu donošenje zaključka kojim se podržava donošenje Zakona o dopunama Zakona o razminiranju, sukladno prijedlogu Vlade Republike Hrvatske. Istovjetni zaključak uslijedio je i nakon provedene rasprave u **Odboru za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata**.

U raspravi **Odbora ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo**, istaknuta je primjedba da predloženi zakonski tekst, suprotno odredbama članka 127. stavka 1. podstavka 6. Poslovnika Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora, ne sadrži potvrdu ovlaštenog tijela da je jezično pregledan odnosno ispravljen. Odbor je podupro donošenje ovoga Zakona i ne protivi se hitnom postupku pod uvjetom da predlagatelj do početka rasprave, svojim amandmanom otkloni manjkavosti. Manjkavosti se odnose na usklađivanje izričaja odredaba važećeg Zakona s ponuđenim rješenjima u ovome prijedlogu, te da otkloni suprotnost ovoga prijedloga odredbi članka 90. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske jer samo pojedine odredbe Zakona mogu imati povratno djelovanje.

Odbor za ratne veterane proveo je raspravu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Naglašeno je da se Odbor ne protivi hitnom postupku, a prihvaćeno je i obrazloženje da za povratno djelovanje predloženih odredbi zakona postoje osobito opravdani razlozi. Na sam predloženi tekst zakona nije bilo primjedbi te je Odbor nakon obrazloženja jednoglasno odlučio predložiti Zastupničkom domu donošenje Zakona o dopunama Zakona o razminiranju. **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** raspravio je predloženi zakonski tekst kao zainteresirano radno tijelo, uz napomenu kako se ne protivi predloženom hitnom postupku.

Poslovi razminiranja izuzetno su značajni za obavljanje gospodarskih i društvenih djelatnosti, pa je opravdano da se stradalim pirotehničarima priznaju prava od trenutka stradavanja. Stoga se članovi Odbora ne protive povratnom djelovanju odredbe članka 1. ovog Zakona.

Nakon kraće rasprave, Odbor je jednoglasno podržao donošenje ovoga Zakona te je odlučio predložiti Zastupničkom domu donošenje Zakona o dopunama Zakona o razminiranju u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost ne protivi se prijedlogu o primjeni odredbi članka 163. Poslovnika Zastupničkog doma za donošenje po hitnom postupku kao i prijedlogu o stupanju na snagu Zakona danom njegove objave u »Narodnim novinama«. Odbor je za raspravu raspolagao i amandmanima Vlade Republike Hrvatske na tekst Konačnog prijedloga zakona o dopunama Zakona o razminiranju. Nakon uvodnih obrazloženja predstavnika predlagatelja i Hrvatskog centra za razminiranje, Odbor je proveo detaljnu raspravu o pitanjima koja se rješavaju predloženom dopunom Zakona, s težištem na pravima osoba – pirotehničara koji, prilikom obavljanja posla razminiranja, dožive nesreću. Kako su odgovori na rješavanje pitanja zaštite tih osoba nakon nesreće riješeni Zakonom na zadovoljavajući način, članovi Odbora su podržali predloženo rješenje, time da je tom prilikom naglašena i retroaktivnost odredbi koje se odnose na ta pitanja. Članovi su Odbora ocijenili pitanja razminiranja vrlo važnim za daljnju normalizaciju kako života tako i privređivanja na područjima gdje se razminiranje provodi. U Odboru je provedena i šira rasprava oko sredstava koja se osiguravaju u Državnom proračunu te namiču donacijama, odnosno drugim inozemnim financijskim sredstvima. Posebno zanimanje iskazano je u Odboru za način osiguravanja i označavanja miniranih područja s aspekta sigurnosti stanovništva, a poglavito zbog predstojeće turističke sezone. Istaknuto je da bi učestalu pojavu skidanja znakovlja za obilježavanje miniranih područja trebalo i kazneni sankcionirati.

Nakon rasprave i usmenog obrazloženja predstavnika predlagatelja Odbor je, sukladno izloženim prijedlozima, odlučio podnijeti vlastite amandmane na amandmane Vlade Republike Hrvatske i to:

Amandman I.

U amandmanu III. u članku 1b. riječ: »donacija« zamjenjuje se riječima: »inozemnim financijskim sredstvima«.

Amandman II.

U amandmanu III. u članku 1c. riječi: »ministra unutarnjih poslova« zamjenjuju se riječima: »Hrvatskog centra za razminiranje«.

Nakon rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora donošenje Zakona o dopuni Zakona o razminiranju zajedno s amandmanima Odbora.

AMANDMANI VLADE

Prvim amandmanom Vlade predloženo je da se promijeni naziv zakona o dopuni Zakona o razminiranju i da glasi »Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o razminiranju«. Drugim amandmanom predloženo je da se izmijeni članak 17. Zakona o razminiranju. Prema predloženom amandmanu ovaj članak bi glasio: »Ovlaštena pravna osoba dužna je zaposlene pirotehničare i osobe koje obavljaju pomoćne poslove razminiranja osigurati za slučaj: smrti, u iznosu od najmanje 300.000,00 kuna i ozljede prouzročene obavljanjem poslova razminiranja, u iznosu od najmanje 500.000,00 kuna«. Trećim amandmanom Vlada je predložila da se iza članka 1. dodaju novi članci 1a., 1b. i 1c. koji glase:

Članak 1a:

U članku 23. dodaje se novi stavak 3. koji glasi: »Zabrana zapošljavanja državnih službenika kojima je radni odnos prestao prema odredbi stavka 2. ovog članka traje godinu dana od dana prestanka radnog odnosa«.

Članak 1b:

U članku 25. dodaje se novi stavak 2. koji glasi: »Kada strana pravna osoba obavlja poslove razminiranja sredstvima donacija, može poslove razminiranja obavljati zaposlenicima pirotehničarima koji su strani državljanima. Pirotehničari strani državljanima, zaposlenici strane pravne osobe koja obavlja poslove razminiranja ne stiču prava iz članka 17a. ovog Zakona«.

Članak 1c:

U članku 26. dodaje se novi stavak 4. koji glasi: »U slučajevima iz stavka 1. ovog članka, fizičke i pravne osobe mogu razminiranje njihovih građevina i prostora povjeriti, uz suglasnost ministra unutarnjih poslova, ovlaštenoj pravnoj osobi«.

AMANDMAN ZASTUPNIKA

Amandmane nomotehničke naravi na predloženi zakonski tekst podnio je i zastupnik mr. **Mato Arlović (SDP)** i to na članke 2. i 3. Predložio je da se u člancima 2. i 3. riječi: »članak 1. ovog Zakona« zamjenjuju riječima: »članak 17a. i 17b. ovoga Zakona«.

RASPRAVA

O predloženom zakonskom tekstu uvodno je govorio gospodin **Miljenko Bukovac**, iz Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske. Objasnio je da se predlagatelj opredijelio za hitni postupak zbog pojedinih kategorija nastradalih pirotehničara. Ovim prijedlogom Vlada želi prava pirotehničara izjednačiti s pravima branitelja iz Domovinskog rata, i to isključivo stradale osobe, odnosno obitelji poginulih pirotehničara. U tekstu je označeno da se radi o hitnom postupku i o retroaktivnoj primjeni zakona.

Budući da nije bilo prijavljenih za raspravu pristupilo se glasovanju predloženog zakonskog teksta i amandmana koje je podnijela Vlada.

Zastupnici Županijskog doma jednoglasno su utvrdili ovaj zakonski prijedlog.

Na početku rasprave u Zastupničkom domu, prvi je govorio predstavnik predlagatelja, **Josip Vresk**, zamjenik ministra unutarnjih poslova. Uvodno je naznačio da je Hrvatska ovim zakonom htjela urediti područje prava koje imaju pirotehničari.

Veća prava za opasne poslove pirotehničara

Oni obavljaju izuzetno težak i opasan posao, jer se uništavanjem mina štite životi i imovina građana i time daju značajnu gospodarsku potporu ukupnom razvitku Republike Hrvatske. Predloženim se mjerama pirotehničarima daju određena, ali ne i sva prava koja proizlaze iz Zakona o pravima branitelja iz Domovinskog

rata. Iz Prijedloga zakona je vidljivo da neke odredbe ovog zakona djeluju retroaktivno što Ustav Republike Hrvatske dozvoljava i što je objašnjeno u Konačnom prijedlogu ovog zakona. Ocijenio je da bi se trošak odnosio na 40 stradalih osoba pa neće izazvati značajnije poremećaje u Državnom proračunu Republike Hrvatske. U izradi prijedloga ovoga Zakona, uključio je predstavnik predlagatelja, bili su uključeni i pripadnici Hrvatskog centra za razminiranje, njihovi sindikalni zastupnici, kao i predstavnici MORH-a i MUP-a Republike Hrvatske.

Nakon njega riječ je dobila zastupnica **Snježana Biga-Friganović** koja je govorila u ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. Napomenula je da se podržava njegovo donošenje, a Odbor se ne protivi prijedlogu predlagatelja da se sukladno članku 163. Poslovnika Zastupničkog doma, Zakon donese po hitnom postupku.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zatim i zastupnik **Željko Krapljan**. Podržao je predloženi zakonski tekst, te predložio određene dopune koje se odnose na preciziranja prava stradalih pirotehničara. Predložio je da se navedenim pogodnostima doda i pravo na stan i do djelu dionica.

• Do danas je na miniranim područjima u Republici Hrvatskoj nastradalo oko 1.500 osoba.

Nakon toga upozorio je da je od početka rata do danas na minskim poljima stradalo oko 1.500 osoba, a najviše je stradalih iz Sisačkomoslavačke županije. Govorio je zatim o sustavima financiranja te nabrojio značajne hrvatske tvrtke koje su novčano pomagale u ovom poslu. Nažalost, nedostatak novca uvjetuje i rokove razminiranja površina, pa ukoliko sredstva ostanu na dosadašnjoj razini, očekuje se završetak posla tek negdje oko 2020. godine. Predložili su da se novac osigura i prodajom nepotrebnog dijela voznog parka dužnosnika. Spomenulo je da su i zastupnici HDZ-a voljni odvojiti dio dohotka za ovu namjenu, a strojeve za razminiranje mogu nabaviti domaće tvrtke poput Željezare Sisak i »Đure Đakovića« iz Slavonskog Broda. Predložio je da se poslovi razminiranja omoguće i hrvatskoj vojsci jer je takva praksa uobičajena u

velikom broju država, uključujući i nama susjedne. Nabrojao je zatim nekoliko država gdje vojska obavlja ove poslove kao rutinski i uobičajeni dio svojih obveza.

Hrvatska ima mnogo miniranih zona

Mišljenje Kluba zastupnika SDP-a prenio je zastupnik **Branislav Tušek** i pri tome naveo fragmente razgovora kojega je vodio s jednim od 470 hrvatskih pirotehničara. Smatra da obavljaju izuzetno težak i odgovoran posao a napomenuo je i da se ovaj posao ne može raditi duže od 10 do 12 godina. Napor i rizik posla proizvode i specifične profesionalne bolesti o kojima se malo govori, ali na njih upozoravaju zdravstveni eksperti. Nažalost ovaj posao neće se uskoro okončati jer je Hrvatska prema procjenama Odjela za humanitarne poslove UN-a, na drugom mjestu po broju mina po četvornoj milji. Zbog ovih okolnosti mora se maksimalno pridonijeti sigurnosti obitelji i zaštititi pirotehničare, jer je do sada 17 osoba smrtno stradalo pri obavljanju ovog posla. Zbog svih navedenih razloga Klub zastupnika SDP-a podržava donošenje predloženog zakonskog teksta. Ocijenio je da se dopunom Zakona izjednačavaju prava svih pirotehničara, bez obzira na radnu pripadnost, a uklanjaju se i značajni propusti postojećeg Zakona koji nije vodio računa o stradalim pirotehničarima. Na kraju se založio da u okviru Zakona treba obuhvatiti i ostalo pirotehničko i pomoćno osoblje koje obavlja nadzor i ulazi u minska polja, ili stradavaju kao civili od mina u razminiranim područjima.

• Izjednačavaju se prava svih pirotehničara, a uklonjeni su i propusti postojećeg Zakona koji nije vodio brigu o osobama ranjenim tijekom obavljanja posla.

U ime Kluba zastupnika HSS-a, govorio je **Stjepan Dehin** koji je podržao donošenje predloženog zakonskog teksta. Predložio je da se konsenzusom donese Zakon koji u bitnim stvarima izjednačava prava pirotehničara koji kao zaposlenici pravnih osoba obavljaju poslove razminiranja. Upozorio je međutim da treba voditi računa i o civilima koji ostaju trajni invalidi u slučaju stradavanja. U

ovom trenutku oni nemaju nikakva prava iako je do stradavanja došlo bez njihove odgovornosti ili krivnje. Zbog svih navedenih razloga ocijenio je da poslove razminiranja treba obaviti u što kraćem vremenu jer bi se time znatno smanjio broj stradalih od minsko-eksplozivnih sredstava.

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSLs-a, zastupnik dr. sc. **Vilim Herman** je naglasio potrebu da se u obrazloženju predložene dopune Zakona istakne namjera predlagatelja da se svi pirotehničari izjednače u pravima koja ostvaruju hrvatski branitelji iz Domovinskog rata. Ocijenio je da se iz odredbi koje su sadržane u članku 1. jasno razabire da se razlikuju prava pirotehničara koji su zaposleni kod pravnih osoba, od prava pirotehničara koji su u vojsci ili policiji. Osim toga, nastavio je zastupnik, podržavam da se veća pozornost obrati i civilnim stradalnicima koji su postali invalidi zbog posljedica ranjavanja minsko-eksplozivnim sredstvima.

Zastupnik dr. **Anto Kovačević** govorio je u ime klubova zastupnika HKDU-a i HSP-a te naveo da rat nije okončan niti nakon završetka akcija »Bljesak« i »Oluja«. Oko 4,5 tisuća četvornih kilometara prostora Republike Hrvatske kontaminirano je nepronađenim minama koje prijete civilnom stanovništvu. Procijenio je da se u zemlji nalazi oko 1.100.000 različitih vrsta protuoklopnih i protupješadijskih mina. Prema najnovijim podacima do danas je smrtno stradao 41 pirotehničar, 100 ih je teško, a 38 lakše ranjeno. Tim crnim brojkama treba pridodati i 1518 civilnih žrtava rata. Upozorio je da je posao pirotehničara rastresen i pogibljiv pa hrvatska država mora dodatno zaštititi ove ljude. Treba osigurati zakonske preduvjete za realizaciju svih prava koja pripadaju do danas stradalim pirotehničarima i njihovim obiteljima. Prioritetni cilj ove Vlade sastoji se u osiguravanju potrebnih materijalnih sredstava za nesmetano obavljanje poslova razminiranja. Smatra da na jednom mjestu treba definirati status i prava pirotehničara, kao i sustav razminiranja u Republici Hrvatskoj.

Razminiranje – preduvjet obnove gospodarstva

Zastupnica **Snježana Biga-Friganović (SDP)** ocijenila je da je Vlada predloženim zakonskim tekstom ispravila jednu nepravu i zaustavila

birokratsko nasilje s kojim se suočavao veliki broj pirotehničara. Upozorila je da je zbog različitog tumačenja članka 18. postojećeg zakona dolazilo do nepotrebnog uskraćivanja zakonskih prava stradalim pirotehničarima. Podržala je najavljenе izmjene. Zastupnik **Želimir Janjić (HSLs)** upozorio je na ubojitost nagažnih mina proizvedenih u bivšoj Jugoslaviji. Da bi se na miniranim površinama obnovila gospodarska aktivnost potrebno je razminirati postojeće prostore. Prema dosadašnjem tempu izvođenje radova, poslovi čišćenja će potrajati još desetak godina. Objasnio je zatim pojedine dijelove spornih članaka u kojima su se na različiti način tumačila prava stradalih pirotehničara. Iako su pirotehničari očistili brojne kontaminirane prostore još uvijek postoje značajne površine koje predstavljaju znatnu opasnost za živote povratnika. U Vukovarsko-srijemskoj se županiji ove godine planira razminiranje svega 6 četvornih kilometara, a na tim će poslovima osim pravnih osoba ovlaštenih za poslove razminiranja raditi i pripadnici vojske i policije. Smatra da se svim stradalim pirotehničarima Hrvatske vojske i policije u razdoblju od 30. lipnja 1996. do brisanja odredbe članka 18. Zakona o razminiranju, trebaju priznati sva prava. Ona moraju biti jednaka onima koja su ostvarili pirotehničari-zaposlenici pravnih osoba, koji su u tom razdoblju stradali i to od dana njihova stradavanja. Najavio je da će podržati konačni prijedlog zakona, zajedno sa svim Vladinim amandmanima.

Zastupnik dr. **Juraj Njavro (HDZ)** podržao je predloženi zakonski tekst jer se njime štite pirotehničari, koji dobivaju sva prava hrvatskih branitelja, osim prava na stan i dionice. Smatra da je Hrvatski centar za razminiranje obavio značajan posao, a pohvale su pristigle i od međunarodnih autoriteta. I on se osvrnuo na stradanja civila te podsjetio na žrtve mještana sela Lovas koji su od agresora bili natjerani na hodanje minskim poljima tijekom rata. Najviše nesreća događa se zbog nepostojanja skica minskih polja jer je mine postavljao tko je kako stigao.

Hrvatska je ratificirala Otavsku konvenciju

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** podsjetila je da je Hrvatska bila 12. zemlja koja je nakon potpisivanja i

ratificirala Otavsku konvenciju o zaštiti proizvodnje i uporabe protupešačkih mina. Poduprla je najavljenе izmjene i dopune Zakona, ali se priklonila onim zastupnicima koji su predložili cjelovite izmjene Zakona o razminiranju, odnosno donošenju novog Zakona koji bi odgovorio na promjene koje su se u međuvremenu dogodile. Upozorila je da sva istraživanja stručnjaka upozoravaju da je minski rat dio memorandumske plana velikosrba, usmjeren prije svega protiv civila. Miniranje dijelova hrvatskog državnog prostora izvedeno je protivno odredbama Haške konvencije i protivno zakonima i običajima rata na kopnu iz 1907. godine. Posao pirotehničara izuzetno je težak i opasan jer ti ljudi spašavaju našu djecu od teških stradanja koja prijete na brojnim nerazminiranim mjestima, zaključila je zastupnica Kosor.

Za riječ se zatim javio zastupnik Ivan Jarnjak (HDZ) koji je podsjetio na prve žrtve mina. Ta stradanja dogodila su se u Puli nakon što je minirana zračna pista, a smrtno su nastradala četiri pirotehničara. Dodao je da je bio u blizini tog događaja koji mu se trajno urezao u pamćenje. Zbog

• Hrvatska je ratificirala i međunarodne konvencije kojima se zabranjuje proizvodnja i upotreba mina.

svih iskúšenja koja prate ovaj posao založio se za veća prava pirotehničarima, ali je ujedno predložio da se uskoro pristupi izradi novog i cjelovitog zakona o ovoj problematici. Nakon ovih prijedloga ponovno se za riječ javio predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra unutarnjih poslova Josip Vresk. Osvrnuo se na iznijete prijedloge i očitovao o podnijetim amandmanima. Istaknuo je da Vlada radi na novom Zakonu o razminiranju koji će na jesen biti predstavljen zastupnicima. Odgovorio je ujedno da će zaposlenici Hrvatskog centra za razminiranje koji su nazočni u Saboru dati najpotpunije obavijesti koje se odnose na tempo razminiranja, kao i na novce koji su potrebni za taj težak posao. Naglasio je ujedno da su predloženim zakonskim tekstom izjednačena prava svih pirotehničara, zaposlenika u trgovačkim društvima s

pravima pirotehničara u sastavu hrvatske policije i vojske. Prihvatio je zatim amandman zastupnika mr. Mate Arlovića jer se njime nomenklaturno precizira predloženi tekst, a »zeleno svjetlo« dobio je i amandman Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost Zastupničkog doma. Prihvatio je zatim i amandmane koje je podnijela Vlada Republike Hrvatske.

U nastavku rada zastupnici Zastupničkog doma pristupili su glasovanju. Predsjedavajući je zastupnicima predložio prihvaćanje zaključka kojim bi se utvrdilo da za povratno djelovanje članka 1. predloženog Zakona postoje osobito opravdani razlozi. Utvrdio je zatim, nakon glasovanja, da su zastupnici jednoglasno donijeli ovaj zaključak.

Nakon toga dao je na glasovanje mišljenje Županijskog doma i Konačni prijedlog zakona. I u ovom slučaju zastupnici bili jednoglasni. Predsjedavajući je zatim utvrdio da je jednoglasno donesen Zakon o dopunama Zakona o razminiranju u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima, te je prihvaćeno i mišljenje Županijskog doma. V. Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PROSTORNOM UREĐENJU

Tekst Vladine Uredbe dobio zakonsku snagu

Vlada Republike Hrvatske je predložila, a zastupnici Zastupničkog doma jednoglasno donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju, koji bi trebao produljiti rokove za izradu prostornih planova i rok važenja lokacijskih dozvola. Županijski dom nije održao raspravu o toj temi, njegov Odbor za gospodarstvo i financije predložio je pozitivno mišljenje budući da je Zastupnički dom već donio narečeni Zakon.

O PRIJEDLOGU

Zakon o prostornom uređenju stupio je na snagu 23. travnja 1994. godine, a njegove izmjene i dopune 20.

svibnja 1998. godine. Njime je uređeno ustrojstvo sustava prostornog uređenja, izrada, donošenje i provođenje dokumenata prostornog uređenja, kao i dokumenata praćenja stanja u prostoru, izdavanje lokacijskih dozvola, te nadzor nad provođenjem Zakona.

Tim je zakonskim dokumentom uspostavljen novi sustav prostornog uređenja koji uvažava nove političke, društvene i gospodarske promjene u Republici Hrvatskoj, međutim, tek je zanemariv broj gradova i općina donio nove prostorne planove, jer su se uglavnom orijentirali na izmjene i dopune prostornih planova donijetih do stupanja na snagu narečenog Zakona, od kojih je dobar dio nepripremljen, te ne može udovoljavati no-

vim političkim, društvenim i gospodarskim promjenama, dok je istovremeno na snazi tek 300 prostornih planova doneseno nakon stupanja na snagu Zakona.

Člankom 57., stavak 1. Zakona o prostornom uređenju i člankom 49. stavak 2. izmjena i dopuna Zakona prestao je važiti znatan broj prostornih planova donesenih do stupanja na snagu zakonskog akta, pa je Vlada Republike Hrvatske, radi osiguravanja funkcioniranja sustava prostornog uređenja, Uredbom o izmjeni i dopuni Zakona o izmjenama i dopunama Zakona produžila važenje većine navedenih planova, do donošenja novih, sukladnih s postojećim Zakonom. U suprotnom bi došlo do zastoja u izdavanju lokacijskih dozvo-

la i gradnje, a time i do poremećaja u gospodarstvenim i društvenim odnosima. Na snazi nisu ostavljeni prostorni planovi koji su ocijenjeni kao neprimjenjivi.

Spomenuta Uredba prestaje važiti 30. lipnja 2000. godine, a problemi koje je ona rješavala i dalje postoje, pa se ukazala potreba da se tamo navedena rješenja propišu Zakonom. To je ujedno razlog da je Zakon predloženo donijeti hitnim postupkom – radi istodobnog prestanka važenja starih prostornih planova došlo bi do većih poremećaja u gospodarstvu, koji bi se prvenstveno očitovali u nemogućnosti gradnje na pretežitom dijelu Republike Hrvatske.

Ovim zakonskim prijedlogom uređuje se važenje prostornih planova donesenih prije stupanja na snagu Zakona o prostornom uređenju, rokovi za donošenje novih prostornih planova i mogućnost produljenja važenja lokacijske dozvole. Prostorni plan općina i Grada Zagreba i Odluke o građevinskom području, zatim generalni urbanistički plan i svi prostorni planovi koji su doneseni nakon 30. travnja 1986. godine, a kojih su provedbene odluke objavljene u glasilu jedinice lokalne uprave i samouprave, ostavljaju se na snazi predloženim izmjenama i dopunama. Također je predloženo produljiti krajnje rokove za donošenje novih prostornih planova.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG doma za gospodarstvo i financije odlučio je predložiti Županijskom domu da podrži donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju, a pozitivno se izjasnio i **Odbor ZASTUPNIČKOG doma za prostorno uređenje i zaštitu okoliša**, koji podržava donošenje predmetnog Zakona.

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI DOM

Na početku rasprave u Zastupničkom domu o ovom zakonskom prijedlogu zastupnicima je zakonski prijedlog dodatno obrazložio pomoćnik ministra zaštite okoliša i pro-

stornog uređenja **Davor Mrduljaš**. Tom je prilikom iznio da novi prostorni planovi do sada nisu doneseni u najvećem dijelu gradova i županija, te naglasio važnost odredbe prema kojoj će važenje lokacijskih dozvola biti produljeno na dvije godine, budući da je postupak izvlaštenja i podnošenja urednog zahtjeva za građevinsku dozvolu, kao i rješavanje imovinsko-pravnih odnosa dugačak. Ta je odredba u skladu s europskim standardima, kazao je Mrduljaš, jer se taj rok u tim zemljama može produljiti na tri do četiri godine.

Vlada Republike Hrvatske pokrenut će pitanje odgovornosti čelnika jedinica lokalne uprave i samouprave, ukoliko po isteku zakonom predviđenog roka ne izvrše svoje obveze glede prostornih planova.

Ovaj je zakonski prijedlog samo uvod u zakonsku regulativu koju će predložiti Vlada, a odnosi se na ozbiljne izmjene Zakona o prostornom uređenju, donošenje Zakona o uređenju građevinskog zemljišta, kojim bi se otklonili problemi u imovinsko-pravnoj sferi.

Na kraju je zamolio zastupnike da podrže zakonski prijedlog koji bi privremeno spriječio nastajanje pravne praznine, nakon prestanka važenja Vladine Uredbe.

Gordana Sobol je, u ime Kluba zastupnika SDP-a, podržala donošenje Zakona o izmjenama i dopunama zakona o prostornom uređenju, podsjećajući na razloge za njegovo donošenje.

Govoreći o problematici prostornog uređenja, zastupnica je posebno istakla problem bespravne gradnje, koja je u većini slučajeva devastirala okoliš, poglavito zbog nepostojanja kriterija i nepoštovanja slova Zakona, poglavito Zakona o zaštiti okoliša i Zakona o prostornom uređenju, bez obzira na skupocjenost tako sagrađenih objekata.

U dosadašnjoj političkoj praksi nije postojala volja da se zaustavi ta pojava, budući da su glavni akteri bili bliski vlasti.

U zapadnim zemljama pažljivo se planira izgradnja, poštujući obilježja okoliša i poštujući ekološke vrijednosti, stoga su naporu ministra zaštite okoliša i prostornog uređenja da stane na kraj tim pojavama za svaku pohvalu, jer je bespravna gradnja, nadogradnja, proširenje prostora zaista uzela maha. Spektakularno najavljuvana rušenja u sukladnosti su sa spektakularnim bogaćenjem vlasnika predmetnih objekata.

To, međutim, predstavlja samo manji dio problema, koji se pojavljuje pri pokušaju da se balansira poštovanje kriterija za zaštitu okoliša i potreba za brzim ekonomskim razvojem.

Postavlja se i pitanje hoće li se jedinice lokalne uprave i samouprave, te gradovi i općine moći držati zakonskih odredaba, jer im njihovo financijsko stanje neće omogućiti izradu skupih prostornih planova.

Klub zastupnika SDP-a odlučio je zadužiti Vladu Republike Hrvatske da u saborsku proceduru što skorije uputi zakonske prijedloge koji će cjelovito i korjenito izmijeniti zakone koji obuhvaćaju ovu problematiku.

Marina Matulović-Dropulić govoreći je u ime Kluba zastupnika HDZ-a, koja je Zakon o prostornom uređenju iz 1994. godine ocijenila kvalitetnim, ali je svjesna činjenice da je neriješeno ostalo pitanje cjelovitog usklađivanja prostorne dokumentacije s vlasničkim odnosima. Nije se pozitivno izrazila o izmjenama i dopunama tog Zakona koje su donesene 1998. godine, te se složila s potrebom za donošenjem novog Zakona o prostornom uređenju i Zakona o građevinskom uređenju.

Najpozitivnijim aspektom predmetnog zakonskog akta ocijenila je produljenje važenja lokacijske dozvole, radi problema s vlasničkom dokumentacijom i usklađivanja gruntnice i katastra, napominjući pritom, kako je Austrija taj problem rješavala gotovo stotinu godina.

Najveći problem pri izradi prostornih planova općina, gradova i županija bit će njihove financijske mogućnosti.

Zakonom o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave predviđeno je da im se osiguraju dodatna sredstva u tu svrhu, što je, međutim, izmjenama i dopunama Zakona o dohotku postalo nemoguće. Ako se rokovi žele ispoštovati, nužno je pronaći sredstva za sufinanciranje prostornih planova jedinica lokalne samouprave i uprave.

Drži kako bi o problemu bespravne gradnje trebalo održati zasebnu raspravu, jer problem lokacijskih dozvola nije jedini i najveći problem. Zamolila je Vladu da u saborsku proceduru što prije uputi nova zakonska rješenja za prostorno uređenje i pitanja uređenja građevinskog zemljišta.

Zastupnici Zastupničkog doma jednoglasno su donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju.

I. K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O SOCIJALNOM OSIGURANJU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I QUEBECA

Zastupnički dom je jednoglasno hitnim postupkom i bez rasprave donio Zakon o potvrđivanju Sporazuma o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Quebeca. Predlagatelj je bila Vlada Republike Hrvatske.

Zakonom se predlaže potvrđivanje Sporazuma o socijalnom osiguranju

između Hrvatske i Quebeca potpisanog 25. listopada 1999. Time bi, prema članku 134. Ustava RH odredbe Sporazuma, nakon njegova stupanja na snagu, postale dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske i izravno se primjenjivale pri ostvarivanju prava koja su Sporazumom uređena. Zakonom, odnosno Sporazumom koji je njegov sastavni dio, uređuju se prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja. Sporazum osiguranicima omogućuje:

– ostvarivanje prava na mirovinu na temelju mirovinskog staža naravnog u svakoj ugovornoj stranci posebno te stjecanje prava na mirovinu pribrajanjem mirovinskog staža iz obiju ugovornih stranaka, ako je potrebno;

– izravnu isplatu mirovine korisniku iz svake ugovorne stranke posebno, neovisno o tome u kojoj od njih korisnik ima prebivalište.

Sporazumom je ustanovljena i obveza pružanja međusobne pomoći između potpisnika i mogućnost njihove izravne suradnje.

Potvrдно mišljenje, također bez rasprave, imao je i **Županijski dom**.

I nadležna radna tijela obaju domova nisu se protivila donošenju ovog Zakona. To su: **Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo, za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku i za gospodarstvo i financije te Odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo te za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.**

M. S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU IZMJENE MONTREALSKOG PROTOKOLA O TVARIMA KOJE OŠTEĆUJU OZONSKI OMOTAČ

Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora je bez rasprave, jednoglasno i po hitnom postupku donio Zakon o potvrđivanju izmjene Montrealskog protokola o tvarima koje oštećuju ozonski omotač. Predlagatelj je i ovoga puta Vlada Republike Hrvatske.

16. rujna 1987. u Montrealu su 22 države svijeta potpisale Montrealski protokol o tvarima koje oštećuju ozonski omotač. Danas su 172 države ugovorne stranke Montrealskog protokola. Tim protokolom određene su mjere i rokovi za ukidanje potrošnje tvari koje oštećuju ozonski omotač, a predviđeno je, prema potrebi, donošenje izmjena ovih rokova i dopuna popisa za ozon štetnih tvari u skladu s novim znanstvenim i tehnološkim spoznajama. Republika Hrvatska je

od 8. listopada 1991. godine stranka Bečke konvencije o zaštiti ozonskog omotača i Montrealskog protokola o tvarima koje oštećuju ozonski omotač. Izmjenom Montrealskog protokola izvršena je dopuna kojom se zabranjuje uvoz i izvoz tvari metilbromid u odnosu iz države koja nije stranka Montrealskog protokola. Potiče se i smanjenje izvoza tehnologija za proizvodnju i uporabu metilbromida te suzdržavanje davanja pomoći za proizvodnju te tvari. Usvojena je i odredba koja se odnosi na kontrolu trgovinske razmjene između zemalja stranaka Montrealskog protokola vezana za zabranu izvoza tvari nakon datuma ukidanja potrošnje tih tvari.

U Županijskom domu samo je iur. **Franjo Križanić (HDZ)** postavio pitanje. Rekao je da je poznato kako razvijene zemlje često puta trguju i kada je u pitanju opstanak čovječanstva. Tvrdi da su te zemlje mnogo puta svjesne da su neke tvari štetne za okoliš, no čekaju trenutak donošenja odluke da su one štetne tek kad im postojeća tehnologija zastari i zamijene je novom te staru tada prodaju nerazvijenim zemljama kako im ne bi mogle konkurirati. Konkretno pitanje je koje su materije zahvaćene ovom promjenom Montrealskog protokola i

hoće li to djelovati na gospodarstvo Hrvatske.

Odgovorio mu je predstavnik predlagatelja **Matija Franković**, pomoćnik ministra zaštite okoliša i prostornog uređenja i rekao da Hrvatska ne proizvodi tvari koje oštećuju ozonski omotač te da nema nikakvih opasnosti po njenu industriju. Temeljem promjena Montrealskog protokola Hrvatska samo ima šansu kupovati ekološki prihvatljivije tehnologije koje neće doprinosti globalnom onečišćenju, zaključio je gosp. Franković.

Županijski dom je tada donio mišljenje kojim podržava donošenje predloženog zakona.

I nadležna radna tijela podržalo su predloženi zakon. **Odbori ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo, za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku i za gospodarstvo i financije te odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo te za prostorno uređenje i zaštitu okoliša.** Uz to je Odbor Zastupničkog doma za zakonodavstvo podnio dva amandmana kojima se tekst tehnički uređuje i precizira da pravne posljedice nastaju stupanjem na snagu ovog Zakona, a ne danom njegova donošenja. Amandmane je predlagatelj prihvatio.

M. S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE TALIJANSKE REPUBLIKE O IZBJEGAVANJU DVOSTRUKOG OPOREZIVANJA POREZIMA NA DOHODAK I SPRJEČAVANJU IZBJEGAVANJA PLAĆANJA POREZA

Jednoglasno, hitnim postupkom te bez rasprave Zastupnički dom je donio Zakon o potvrđivanju Ugovora između Vlade RH i Vlade Talijanske Republike o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza. Zakon je predložila Vlada Republike Hrvatske.

Ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja važan su dio međunarodnih ugovora, poglavito s gospodarskog gledišta, a broj ugovora koje je potpisala neka država odraz su njezine gospodarske razvijenosti i uključenosti u međunarodne odnose. Potpisivanje takvog ugovora Vlada Republike Hrvatske i Italije samo je nužan slijed ukupnih aktivnosti koje Republika Hrvatska poduzima glede povećanja stupnja uzajamne gospodarske suradnje između naše i navedene države. Ugovorom se omogućava hrvatskim poduzećima da ne plaćaju porez na dobit u Talijanskoj Republici, ukoliko rade kraće od 12 mjeseci. Također će se omogućiti hrvatskim zrakoplovima i brodarskim poduzećima koja obavljaju prijevoz između Hrvatske i Italije da plaćaju porez na ostvarenu dobit isključivo u

Hrvatskoj. U odredbama Ugovora propisano je i da će hrvatska poduzeća u Talijanskoj Republici imati isti status i pogodnosti kao i poduzeća te države.

Pozitivan stav spram predloženog zakona iskazao je i **Županijski dom**.

Zakon su podržala i nadležna radna tijela obaju domova. To su: **Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za gospodarstvo i financije** te **odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo te za financije i državni proračun**. I ovoga puta je Odbor Zastupničkog doma za zakonodavstvo podnio dva amandmana kojima se Zakon motehnički uređuje tako da se odredba o objavljivanju podataka o stupanju na snagu Ugovora utvrđuje kao samostalna odredba ispred odredbe o stupanju na snagu ovog Zakona. Predlagatelj se s prijedlogom složio.

M. S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O PRIJATELJSTVU I SURADNJI IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE BUGARSKE

Zastupnički dom je jednoglasno hitnim postupkom i bez rasprave donio Zakon o potvrđivanju Ugovora o prijateljstvu i suradnji između Republike Hrvatske i Bugarske, predlagatelj kojeg je bila Vlada. Uz to je prihvatio i amandman Odbora za zakonodavstvo kojim se tekst tehnički uređuje.

Ugovorom između Hrvatske i Bugarske o prijateljstvu i suradnji, stranke izražavaju volju za unapređivanjem prijateljskih odnosa i

potvrđuju spremnost da aktivno pridonese učvršćivanju sigurnosti i mira u Europi. U izgrađivanju međusobnih odnosa polazi se od načela sadržanih u povelji UN-a, završnog akta Helsinške konferencije, dokumentima OESS-a i Pariškoj povelji uz uvažavanje obostranih interesa. Pored pitanja koja se odnose na jačanje kontakata i suradnje u sigurnosti i vojno-političkom planu, Ugovorom se uređuju i pitanja gospodarske, trgovinske, znanstvene, tehnološke i kulturne suradnje te suradnje u borbi protiv organiziranog kriminala i terorizma. Uz sve navedeno određeno je i da se potiče razvitak međuparlamentarne suradnje te suradnje na nivou države, gradova i naselja.

Županijski dom potvrdno i jednoglasno se izjasnio glede predloženog zakona. Umjesto rasprave samo je **mr. Vladimir Mesarić (KDM)** postavio dva pitanja. Budući da je ugovor potpisan još 1996. godine, pita je li uobičajeno da se nakon toliko vreme-

na potvrđuju međudržavni sporazumi te, ako se već čekalo tako dugo postoje li neki razlozi zašto se potvrđivanje provodi baš sada?

Odgovorila je predstavnica predlagatelja **Andreja Metelko-Zgombić**, zamjenica člana Stožera za provedbu plana intervencija kod iznenadnih onečišćenja u RH. Rekla je da bi svaki takav ugovor trebalo u što skorijem roku doći u saborsku proceduru, no da je Hrvatska 1996. godine imala bogatu međunarodnu suradnju i da su se sklapali i drugi ugovori. Ugovor je bilo potrebno i jezično korigirati, pa je to bio dodatan razlog da je tek sada spreman za potvrđivanje, pojasnila je gđa Metelko-Zgombić.

Prihvaćanje Zakona predložila su i radna tijela obaju domova. Bili su to: **odbori ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo i za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku** te **Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo**.

M. S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O ŠPORTU

Dvojbena svrsishodnost uplitanja države u šport

Zastupnici Zastupničkog doma odbili su Konačni prijedlog zakona o dopunama Zakona o športu. O ovoj inicijativi negativno se očitovala i Vlada Republike Hrvatske te upozorila na moguće negativne posljedice ukoliko se prihvati ovaj zakonski prijedlog. U mišljenju Vlade, ali i na sastancima nadležnih radnih tijela, čula su se upozorenja da se o rečenoj inicijativi treba očitovati i Hrvatski olimpijski odbor.

Tijekom rasprave pojedini zastupnici su upozoravali da se pred Hrvatskom nalaze brojni i teški zadaci i da se ne treba iscrpljivati oko manje bitnih problema kao što je kalendar takmičenja i broj sudionika u Prvoj Hrvatskoj nogometnoj ligi.

O PRIJEDLOGU

Zastupnici u Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora **Damir Kajin (IDS)** i **Valter Drandić (IDS)** predložili su dopunu Zakona o športu. Predloženom bi se promjenom resorno ministarstvo ovlastilo da diskrecionim pravom u određenim slučajevima skрати rok propisan stavkom 5. članka 43, odnosno, da na tri mjeseca skрати opći rok od godinu dana. U rečenom članku, propisuje se da natjecanje u pojedinom športu organizira i vodi nacionalni sportski savez, a stavkom 5. istoga članka propisuju se pravila kojima se uređuje sustav športskog natjecanja. Njime se propisuje da se promjena postojećeg sustava ne može početi primjenjivati prije nego prođe najmanje godina dana od dana donošenja odluke o novom sustavu.

Pod nadležnošću Hrvatskoga nogometnog saveza, kao krovne organizacije nogometnog športa u Hrvatskoj, u natjecateljskoj sezoni 1999/2000. god. natjecanje se odvija u okviru I. Hrvatske nogometne lige sa 12 i II. lige sa 16 klubova. Nakon niza stručnih ocjena i analiza Skupština Hrvatskog nogometnog saveza kao najviše tijelo, donijela je 27. veljače 2000. godine. Odluku o novom sustavu natjecanja po kojem bi I. HNL imala 16 klubova, dvije II. HNL po 16

klubova, te pet III. HNL sa po 16 klubova. Posebno je istaknuto da je ovakva odluka rezultat najšire baze nogometnog športa i da je prihvaća većinu od tisuću i nešto aktivnih nogometnih klubova u Republici Hrvatskoj.

Da bi se ova odluka Skupštine HNS-a mogla početi primjenjivati od natjecateljske sezone 2000./2001. godine potrebno je skratiti rok iz stavka 5. članka 43. Zakona o športu. Predlagatelji koji su zatražili primjenu hitnog postupka, ocijenili su da bi I. HNL sa 16 klubova predstavljala jedan snažni kohezioni i integrativni faktor jer bi u takvoj ligi bilo mjesta za klubove iz gotovo svih naših županija. Treba na kraju napomenuti da je ovu inicijativu svojim potpisima poduprlo 19 zastupnika, kako iz vladajuće koalicije, tako i iz oporbenih parlamentarnih stranaka.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo nakon uvodne riječi predlagatelja, jednoglasno je utvrdio da nema ustavnopravnih zapreka za donošenje ovog zakona. Članovi Odbora predložili su Županijskom domu donošenje zaključka kojim se utvrđuje mišljenje kojim podržava donošenje Zakona o dopunama Zakona o športu.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo predložio je da se o ovom Prijedlogu zakona provede rasprava, no upozorio je da bi se njime moglo utjecati na rezultate sportskih natjecanja. Iz tih razloga Odbora je predložio Zastupničkom domu donošenje zaključka kojim se odbija Prijedlog zakona o dopunama Zakona o športu. O predloženom zakonskom tekstu raspravljalo se i na sjednici **Odbora za obitelj, mladež i šport**, kojoj je bio nazočan i predsjednik Hrvatskog olimpijskog odbora, **Antun Vrdoljak**, predstavnik HNS **Zorislav Srebrić**, te zastupnik u Županijskom domu, **Ivan Brleković**.

U polemichnoj raspravi predlagatelj Zakona i predstavnici Nogometnog saveza, iznijeli su razloge u prilog

proširenju I. HNL, a s druge strane predsjednik HOO, naglasio je da je ovaj prijedlog neprihvatljiv jer se njime smanjuje kvaliteta, a znatno povećavaju troškovi. Pored toga, sukladno članku 42. st. 1. Zakona o športu, prije podnošenja ovog Zakona, trebalo je konzultirati najviše športsko tijelo u državi. Imajući u vidu i mišljenje Vlade Republike Hrvatske, kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona, Odbor je većinom glasova zaključio da će predložiti Zastupničkom domu da ne prihvati Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopunama Zakona o športu.

MIŠLJENJE VLADE

U svom mišljenju Vlada je predložila Zastupničkom domu da ne prihvati predloženi zakonski tekst kojim se mijenja Zakon o športu. Vlada je upozorila da osim HNS, u Hrvatskoj djeluje još 51 nacionalni sportski savez drugih športova, te bi dopunom članka 43. isto pravo imali i svi ostali savezi, o čijim bi zahtjevima odlučivao ministar prosvjete i športa po slobodnoj ocjeni. Ocijenjeno je lošim rješenjem i upozoreno da bi se ovom dopunom otvorila mogućnost mijenjanja sustava natjecanja i više puta tijekom jedne natjecateljske sezone. Člankom 42. stavkom 1. Zakona o športu utvrđeno je da načela i osnovne uvjete sustava športskih natjecanja utvrđuje HOO kao najviše nevladino športsko tijelo, u koji su udruženi nacionalni sportski savezi.

U svom mišljenju Vlada Republike Hrvatske je upozorila da predloženi Prijedlog dopune Zakona o športu otvara niz pitanja. Između ostalih dvojbi zatraženo je da se razjasne razlozi zbog kojih se podnosi zahtjev za promjenu sustava natjecanja u tijeku trajanja natjecateljske sezone. Uz ostala pitanja, zatraženo je da se razjasne načela financiranja te pitanje oko zaključenih ugovora, realizacija ugovora o reklamiranju i sponzorstvu, ugovora o prijenosu utakmica, te drugih poslovnih ugovora. Izražena je i dvojba o svrsishodnosti

BROJ
270

IHS

6. VII. 2000.

uplitanja državnog tijela u rad nevladinih tijela i udruga. Na kraju je navedeno da se može stvoriti situacija u kojoj će veliki broj nevladinih tijela, nezadovoljnih ministrovom odlukom pokretati sporove protiv Republike Hrvatske.

S obzirom na navedeno, Vlada je ocijenila da dopuna članka 43. Zakona o športu nije u suglasnosti sa zakonom i utvrđenim javnim interesima u športu, odnosno ostalim odredbama važećeg zakona.

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI DOM

O predloženom zakonskom tekstu uvodno se očitovao predstavnik Vlade Republike Hrvatske i zamjenik ministra prosvjete i športa, **Ivan Vavra**. Ocijenio je da ovaj prijedlog otvara brojna i složena pitanja o čemu se mora očitovati i Hrvatski olimpijski odbor. Nadležnost HOO ne smije se zaobilaziti u ovakvim pitanjima, a Vlada je uz to odlučna da sportska društva i saveze treba osloboditi utjecaja države i njenih tijela. Zbog ovih razloga, Vlada Republike Hrvatske ne podržava rečeni zakonski prijedlog, zaključio je Ivan Vavra.

• Treba razvijati široku i kvalitetnu bazu hrvatskog športa, od osnovne škole do fakulteta.

Predsjednica Odbora za obitelj, mladež i šport, **Dubravka Šuica** rezimirala je naglaske sa sjednice Odbora kojoj je bio nazočan i predsjednik HOO-a, gospodin Antun Vrdoljak. Iako su stajališta bila podijeljena, a rasprava polemična, članovi Odbora su, imajući u vidu i Vladino mišljenje zaključili da će predložiti Zastupničkom domu da ne prihvati rečeni Prijedlog zakona. Nakon toga o Prijedlogu zakona očitovao se predstavnik Kluba zastupnika HSL-a, **Mario Kovač**. Ocijenio je da se predloženim zakonskim tekstom zadire i prekraja rezultat koji je postignut u I. nogometnoj ligi. Ocijenio je da bi se prihvaćanjem ovoga zakonskog prijedloga osigurao opstanak onim klubovima koji su ispali iz najjače nogo-

metne lige. Smatra da se stalno otvaraju nove dvojbe, pa bi se konačno trebalo odlučiti oko organizacije profesionalnog ili amaterskog koncepta športa. Smatra ujedno da bi trebalo izgraditi kvalitetnu piramidu hrvatskog športa, od osnovnih škola do fakulteta. Ovakva koncepcija predstavlja istovremeno i najbolje jamstvo i prevenciju u borbi protiv ovisnosti koja se širi neviđenom brzinom i uzima strašan zamah. Iz takvog, kvalitetnog školskog športa, trebao bi izniknuti vrhunski, odnosno profesionalni šport. Današnji profesionalni koncept vrlo teško može preživjeti jer uopće ne postoji razrađen sustav financiranja toga športa. Uz probleme oko financiranja javio se i problem centralizacije i metropolizacije športa. Tako smo svjedoci, nastavio je zastupnik, da tvrtke u državnom vlasništvu financiraju sportske klubove iz metropole, što preostale klubove dovodi u neravnotežan položaj. Uz ostale nagomilane probleme treba razmišljati i o poticanju privatizacije profesionalnih sportskih klubova, zaključio je zastupnik Kovač.

Govorio je zatim, zastupnik **Velimir Pleša (HDZ)**. Ocijenio je ovu inicijativu pozitivnom ocjenom jer se prvi put razgovara o problemima koji su se uočili u športu. Usprkos razumijevanju za probleme, zastupnik je ocijenio da nije dobra ideja kojom bi Parlament bio mjestom gdje se donose odluke o nogometu. Osvrnuo se zatim i na situaciju koja prati preostale važnije timske sportove te je uz nogomet govorio i o rukometu i košarki. Smatra da svega četiri kluba iz I. HNL imaju određene interese da prođe ovaj zakonski prijedlog, a svi ostali djeluju nezainteresirano. Smatra da treba prekinuti agoniju koja prati nogometno natjecanje jer nema nikakvog smisla produžavati prvoligaški status onim klubovima koji su ispali iz lige tijekom natjecanja. Ocijenio je da Hrvatski državni sabor ne bi trebao više trošiti vrijeme na raspravu o rečenoj temi.

• Treba prekinuti postojeću agoniju jer nema nikakvog smisla produžavati život onim prvoligaškim klubovima koji su ispali iz lige tijekom natjecanja.

U ime Kluba zastupnika HSS-a, govorio je zastupnik dr. **Ante Simonić**, te na početku rezimirao stavove Skupštine HNS oko ove problematike. Smatra da bi prema predloženom zakonskom tekstu resorni ministar bio izložen neprekidnom arbitriranju zbog mogućih inicijativa i nezadovoljstava ostalih sportskih nacionalnih saveza. Osim toga u ovoj se inicijativi nije nikako smjelo zaobići mišljenje HOO-a. Upozorio je zatim da se takmičenjem u prvoligaškoj konkurenciji trebaju zadovoljiti i neki temeljni standardi. Uz ostalo, treba osigurati stabilne izvore financiranja, stručni kadar i opremu te juniorske pogone kao i odgovarajući stadion. Predloženi koncept je neprihvatljiv jer se predlaže povećanje broja prvoligaških klubova iako je gospodarska situacija u zemlji opterećena brojnim problemima. Prema zakonskim propisima klubovi se moraju oslanjati na pomoć jedinica lokalne uprave i samouprave iako je dobro poznato da one imaju velikih problema s osiguranjem novčanih sredstava. U takvim je okolnostima teško računati na moguću profesionalizaciju, jer nitko u postojećim uvjetima ne može ostvariti i vlastiti poslovni interes. Šport i profesionalni klubovi ostali su u statusu športa iz »događajne ekonomije«, a gospodarsko se okruženje u međuvremenu potpuno promijenilo, ocijenio je zastupnik.

Trenutno ima mnogo važnijih tema i puno većih problema, a razmatranje statusa športa i športša treba riješiti u sklopu Vladinih zakonodavnih inicijativa. Time bi se uklonile mnoge nedorečene odredbe Zakona o športu koje jednostavno ne korespondiraju s realnošću, zaključio je zastupnik Simonić.

Predsjedavajući, mr. **Mato Arlović** je zatim (zbog prekida struje) ponovno riječ dao zastupniku **Velimiru Pleši**. On je naglasio da Klub zastupnika HDZ-a većinom glasova podržava ovakvu izmjenu i dopunu Zakona o športu. Ponovno je govorio i zastupnik dr. **Simonić**, te ocijenio kako može razumjeti lokalne interese Istre i Vukovara koji žele sačuvati prvoligaški status svojih nogometnih ljubimaca. Ipak, smatra da globalni interesi i mogućnosti zemlje ne mogu pratiti želje pojedinaca u lokalnim zajednicama. Smatra da za povećanje nogometne lige ne postoji potreba jer i II. nogometna liga može mladim nogometašima omogućiti realizaciju

športskih ambicija. Demantirao je zatim netočne medijske najave kako tobože iza ovakvih prijedloga stoje želje i interesi HSS-a. Takvi napisi nisu utemeljeni, dapače HSS ocjenjuje da je zbog nagomilanih bremenitosti u športu, kucnuo trenutak za radikalne promjene Zakona o športu. Istovremeno je mjerljivo i nezadovoljstvo u zemlji zbog koncepcije športa jer težište treba biti na amaterskom, rekreativnom, veteranskom i školskom športu. Nogometna organizacija u nas, opterećena je brojnim problemima, od malverzacija do izgređa na nogometnim takmičenjima. Klub zastupnika HSS-a odbija ovakav prijedlog zakona, jer ocjenjuje da NSH ima puno prećih poslova nego što je promjena sustava takmičenja, zaključio je zastupnik dr. Simonić.

Govorio je zatim zastupnik **Branislav Tušek** koji je približio razmišljanja Kluba zastupnika SDP-a, o ovoj temi. Opisujući društvenu važnost nogometa kao sportskog fenomena, zastupnik je naglasio da je naša zemlja do sada najviše mijenjala vlastiti sustav natjecanja od svih članica u Europi. Naglasio je da Klub zastupnika SDP-a ne želi preuzeti odgovornost za pojedine negativne popratne pojave koje bi se mogle u slučaju pozitivnog očitovanja pojaviti. Smatra da je zbog nedostatka financija moguće osipanje klubova iz sustava takmičenja, a problematična je i preostala sportska infrastruktura. Smatra da zastupnici moraju javnosti poslati snažnu poruku u kojoj se ne bježi od otklanjanja uočenih problema koji su se godinama taložili u športu. O športu se moraju donijeti cjeloviti zakonski prijedlozi kojima će se konačno definirati pitanje profesionalizma u vrhunskom športu. Treba sačuvati i unaprijediti i amaterski i rekreativni šport, a važna je i primjerena popularizacija ove djelatnosti. Istovremeno treba razriješiti i sve probleme koji prate pitanje korištenja športskih objekata, kao i kontrolu društvene javnosti koja ima pravo saznati detalje oko korištenja sredstava poreznih obveznika.

• Treba sačuvati i unaprijediti amaterski i rekreativni šport, a javnost ima pravo na potpune podatke oko utrošenih sredstava poreznih obveznika.

Zastupnica **Ljiljana Kuhta (SDP)** ocijenila je da bi državni proračun ipak mogao biti izložen dodatnim zahtjevima u slučaju prihvaćanja rečenog zakonskog prijedloga. Smatra da mnogi klubovi, pa i športaši ne žele promjenu članka 43. stavka 5., jer žele znati po kojim pravilima započinje i završava sezona natjecanja, a ne da im se pravila mijenjaju zbog nećijih procjena ili želja. Zbog navedenih razloga, nije podržala ovaj Prijedlog zakona, ali je istovremeno podržala ideju da se uskoro zakonski cjelovito uredi ovo područje.

Zastupnik **Hrvoje Vojvoda (HDZ)** govorio je o nagomilanim problemima u športu i ocijenio da je promjena sustava natjecanja, tek jedan od izdvojenih problema. Smatra da se mjerodavne institucije hrvatske države moraju odlučiti o koncepcijskim pitanjima športa. Treba razjasniti, želimo li amaterski ili profesionalni šport. Govorio je zatim o minimalnim standardima koje mora imati svaki nogometni klub koji se želi takmičiti u prvoj HNL. Osvrćući se na agoniju NK Hajduka koji ima nagomilanih dužničkih obveza od 35 milijuna DEM, ocijenio je da od nitko od mnogo slabijih klubova uopće ne sluti da i njih mogu zadesiti slični problemi. Nije dobro da danas športski klubovi pune novinske stupce u »crnim kronikama« i da se po policiji privode mnogi istaknuti bivši igrači i dužnosnici. Ocijenio je da državni aparat pljačka nogometne klubove jer prema sustavu PDV-a nogometni klubovi moraju plaćati značajne novčane iznose čak i u slučajevima donacija i pomoći. Ocijenio je da su nogomet i nogometaši najjači promidžbeni i izvozni proizvod Hrvatske. Nabrojao je zatim nekoliko istaknutih nogometaša čijim je transferom omogućen rad njihovim matičnim klubovima, a značajna je i posredna korist koju je imala država. Ocijenio je da su rezultati koje je naša nogometna vrsta postigla u Francuskoj, imali pozitivnih refleksa i na međunarodni ugled i prepoznavanje čitave države. Predložio je da se zakonski omogućuje olakšice svima onima koji ulaze u šport, a što se tiče nastavka I. HNL, predložio je da se prihvati rećeni prijedlog kako se ne bi ugasio nogomet u Istri, Vukovaru i Zadru.

Zastupnik **Mladen Godek (HSL)** upozorio je da treba promijeniti samo jedan stavak, ali se njime zapravo pokreću mnogo ozbiljnija pitanja i

problemi. Smatra da je ideja oko promjene uvjeta takmičenja neprihvatljiva jer se svake godine mijenjaju sistemi i uvjeti, što je štetno. Ovakve inicijative mogu nadahnuti i nove promjene u ostalim športovima, koje bi inicirali neki drugi nezadovoljnici. Osvrnuo se i na Vladino obraćanje ovom Domu, te ocijenio da se narušava dignitet Sabora koji se mora očitovati čak i o pitanju broja klubova koji se natjeću u I. nogometnoj ligi. Sabor se može očitovati i o postavljenom problemu, ali samo u okviru rješavanja cjelovitih pitanja i problema koji su se nataložili u profesionalnom športu. Treba progovoriti o makinacijama sa sucima, transferima i sustavom financiranja, te preprodajom igrača.

I zastupnik dr. **Anto Kovačević (HKDU)** je ocijenio da Hrvatsku trenutno pritišću znatno važniji problemi od novog sustava nogometnog natjecanja. Upozorio je i na pojedine negativne aspekte profesionalizacije u nogometu, jer neki početnik od 20 godina može ugovorom dobiti milijune kuna, a hrvatski kulturni djelatnici mogu istovremeno završiti na ulici, odnosno uz kontejner. Upozorio je na probleme razminiranja koje bi trebalo medijski puno intenzivnije pratiti. Umjesto toga mediji često puta vole svu pažnju posvetiti nevažnim, ali njima atraktivnim zbivanjima.

Zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** predložio je da se dosljedno razgraniči profesionalni i amaterski šport. Upozorio je ujedno na vrhunske, svjetske rezultate koje postižu športaši u pojedinim disciplinama koje nisu medijski previše eksponirane ni privilegirane. Podsjetio je da su naši športaši imali mnogo uspjeha u veslanju, karateu, džudu i plivanju, iako takmičari nisu imali profesionalni status. Treba jasnije nego do sada odrediti uvjete i izvore financiranja i omogućiti donacije, ali i dobivanje sredstava iz državnog ili lokalnih proračuna. Ukoliko pojedini privatnici pronađu vlastite motive ulaganja u šport, trebaju biti oslobođeni prilikom poreznih davanja. Na kraju, treba jasnije utvrditi i ulogu HOO koji ima status krovne organizacije za cjelokupan hrvatski šport. Predloženim zakonskim tekstom problemima se rješavaju parcijalno i njime se zapravo želi proširiti I. nogometna liga. ovakvi prijedlozi nisu realni jer se istovremeno pred očima javnosti otkrivaju brojne malverzacije u nogo-

metu: postojanje »crnih fondova«, nasilje na stadionima, te napokon, policijske istrage zbog pronevjera i privođenje klupskih dužnosnika. Ocijenio je da Hrvatska trenutno nema dovoljno kvalitetnih igrača niti dovoljno bogatih klubova za I. nogometnu ligu koja bi brojala 16 klubova. Upozorio je da je bilo umjetno stvorenih nogometnih prvoligaša koji su kratko postojali, a zatim potonuli u potpunu športsku anonimnost.

• Postoje minimalni standardi koji se moraju ispunjavati, a njih u ovom trenutku zadovoljava samo šest prvoligaša.

Pored ovih argumenata, postoje i športski razlozi da se stabilizira sustav natjecanja. Upozorio je da su u kolijevci nogometa, u Engleskoj, ispa-

dali i nogometni prvaci, pa ipak nitko zbog njih nije želio neprekidno mijenjati sustav natjecanja. Smatra da se moraju respektirati i apeli nogometne struke koja je propisala minimalne standarde koje moraju ispuniti nogometni prvoligaši. Te uvjete u ovom trenutku ispunjavaju klubovi samo u šest hrvatskih gradova: u Zagrebu, Splitu, Rijeci, Osijeku, Šibeniku i Varaždinu. Ocijenio je istovremeno da čelni ljudi nogometnog saveza narušavaju vlastitu dosljednost jer žele proširenje liga, iako su svjesni da veliki dio prvoligaša nije u stanju ispuniti zadane standarde.

Porazna je činjenica da se na našim nogometnim stadionima okuplja najviše 5–6 tisuća gledatelja i to samo na tzv. velikim utakmicama između najpoznatijih klubova. Podsjetio je na nogometne uspjehe u nedavnoj prošlosti, ali i na činjenicu da se naša najbolja nogometna vrsta nije uspjela izboriti za nastup na prvenstvu Europe, koje je u tijeku. Na

kraju ovog iscrpnog izlaganja, zastupnik je ocijenio da ne treba pružiti podršku za izmjenu rečenog članka zakona kojim bi se mogao u skraćenom postupku mijenjati sustav natjecanja. Istovremeno je predložio da se Vlada Republike Hrvatske zaduži za podnošenje novog Prijedloga zakona o športu, kojim bi se uklonile pogreške i nedostaci na koje je upozoravano i tijekom rasprave.

Predsjedavajući je zatim predložio zastupnicima da se očituju o rečenom zakonskom prijedlogu. Konstatirajući da postoji kvorum, predložio je zastupnicima da prihvate slijedeći zaključak: Odbija se Konačni prijedlog zakona o dopunama Zakona o športu, iz razloga navedenih u izvješćima radnih tijela i mišljenja Vlade Republike Hrvatske.

Za ovaj zaključak glasovala je velika većina od 68 zastupnika, a 9 zastupnika bilo je suzdržano.

V. Ž.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O CARINSKOJ TARIFI

Brže uključivanje u gospodarske i političke asocijacije

Uvođenje pristojbe koja bi se plaćala pri podnošenju svake carinske deklaracije, te oslobađanje plaćanja carine za robu koja predstavlja ulog strane osobe u domaće trgovačko društvo ili obrt, glavne su promjene koje je doživio Zakon o carinskoj tarifi u drugom čitanju. Zastupnički dom je predloženi zakon donio većinom glasova, a predlagatelj je bila Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

O Prijedlogu zakona pisali smo u IHS-u, broj 263., od 10. svibnja 2000. godine. U nastavku donosimo samo izmjene koje su se desile u odnosu na prvo čitanje. U prikazu tih promjena poslužili smo se uvodnim izlaganjem,

u Županijskom domu, zamjenika ministra gospodarstva mr. **Nevena Mimate.**

Konačni prijedlog zakona o carinskoj tarifi sadrži dvije bitne promjene. Dodat je članak 7. kojim se predlaže uvođenje posebne jednokratne pristojbe od deset kuna koja bi se plaćala pri podnošenju svake carinske deklaracije, a prihodi po toj osnovi bi služili za modernizaciju i razvoj carinske službe. Druga bitna promjena je predlaganje, u članku 5., oslobođenja od plaćanja carine za robu koja predstavlja ulog strane osobe u domaće trgovačko društvo ili obrt. Između prvog i drugog čitanja pristiglo je mnogo zahtjeva hrvatskih tvrtki za snižavanje carina za određenu opremu ili repromaterijal. Većina tih zahtjeva je uvažena, odnosno uvaženi su svi oni koji idu u pra-

vcu smanjivanja troškova proizvodnje, smanjivanja opterećenja troškova proizvodnje uvoznim carinama poglavito u dijelu proizvodnje, odnosno u dijelu proizvoda koji se ne proizvode u Republici Hrvatskoj. Sve ostale promjene su nomotehničke naravi.

RADNA TIJELA

Odbori ŽUPANIJSKOG DOMA za Ustav i Poslovnik, za zakonodavstvo te za gospodarstvo i financije predložili su Domu da prethodnim mišljenjem podrži ovaj zakonski prijedlog.

Odbor Županijskog doma za gospodarstvo i financije podnio je dva amandmana. Prvi se odnosio na to da se za ekstrudere (strojevi za preradu plastike) utvrdi carinska tarifa – slo-

bodno, jer na hrvatskom tržištu ne postoji niti jedan proizvođač ekstrudera kojeg je potrebno štiti carinama. Drugim amandmanom carinska stopa – slobodno primijenila bi se i za uvoz strojeva, uređaja i opreme za razminiranje.

I **Odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo, za financije i Državni proračun, za gospodarstvo, razvoj i obnovu te za poljodjelstvo, selo i seljaštvo**, bili su za donošenje Zakona o carinskoj tarifi.

AMANDMANI

Jedan od podnositelja amandmana bio je **Dragutin Bračun (HDZ)**. Predložio je da se četvrtaste i okrugle cijevi, čelične izolacijske ploče te materijal za pokrivanje krovova i crijep od čelika carine po carinskoj stopi od nula posto. Smanjenje carinskih stopa tih materijala, kaže, bitno je da bi se smanjili troškovi poduzeća za strojnu obradu i montažu.

Valter Drandić (IDS) amandmanom je predložio da se carinska stopa – slobodno uvede za jedrilice, motorne brodice i ostala plovila za šport i razbibrigu. Razlog je taj što u Hrvatskoj ne postoji proizvođač plovila za šport i razbibrigu, a ako i postoji ne proizvodi dovoljno, te ne postoje okolnosti koje bi upućivale na razloge i potrebe posebne zaštite domaće proizvodnje. Također radi turizma postoji potreba privremenog uvoza oko tisuću brodova i ukidanjem carinskih pristojbi omogućilo bi da se svi stave pod hrvatsku zastavu čime bi se riješio problem nedozvoljenog chartera, objašnjava zastupnik. Zaključio je da bi se predloženim promjenama poticao dolazak većeg broja plovila u našu zemlju i njihovo čuvanje na stalnom vezu u hrvatskim marinama.

Promjene carinskih stopa za vijluškare s deset na maksimalno 5 posto, za blokove za staklene peći s pet na nula posto, za kalciranu sodu s pet na maksimalno jedan ili nula posto, te za sivi i brončani lijev za kalupe za staklarski alat s pet na nula posto, amandman je **Ivana Jarnjaka (HDZ)**. Obrazložio ga je time što se navedeni proizvodi ne proizvode u Hrvatskoj.

Dragica Zgrebec (SDP) predložila je da se smanje carine na uvoz po-

ljoprivrednih strojeva i da budu pet posto, a za starije od pet godina sedam posto. Drugim amandmanom smanjile bi se carinske stope na pet posto za komponente koje se koriste u proizvodnji štednjaka.

Carinska stopa »sl« (slobodno oblikovana carinska stopa) za čelične otkivke i otpreske, amandman je **Jadranka Mijalića (HSL)**. I on je prijedlog argumentirao time što u Hrvatskoj ne postoji proizvođač navedenih proizvoda.

Smanjenje carinske stope sa 6,5 na »sl« za kinematografske filmove sa zvučnim zapisom, zatim smanjenje sa 5 posto na »sl« za nosače zvuka te za traktore, tegljače, prikolice i ostala vučna vozila smanjenje carine sa 15 na 4 posto, predložila je **Darinka Orel (HSL)**.

Marko Baričević (HSL) i **Ivo Lončar (nezavisni; izabran s liste HSS-a)** drže da bi trebalo smanjiti carinsku stopu na 10 posto za uljarice koje će biti potrebno uvesti ove godine radi lošeg uroda.

Amandman je podnijela i **Dorica Nikolić (HSL)**. Predložila je izjednačavanje carinske zaštite na mlijeko s više od 1 do šest posto masenih udjela masti i to, s obzirom na obvezujući raspored carina dogovoren tijekom postupka prijama Hrvatske u WTO, čime bi se carina za mlijeko u pakiranju do 2 litre izjednačila s onom za ostalo mlijeko na razini – 4 posto + 4,2 EURO/100 kg, max 20. Predložila je i izjednačavanje carinske zaštite na sokove na razini od pet posto.

Vesna Škare-Ožbolt (DC) podnijela je šest amandmana. Prvim bi se brisao članak koji uvodi plaćanje carinske pristojbe od deset kuna po podnesenoj carinskoj deklaraciji. Prvi razlog je taj što nisu date računice o visini sredstava koja bi se na taj način prikupila, a drugi je, što u bruto principu vođenja Proračuna nema namjenskog prikupljanja određenih prihoda za pokrivanje striktno određenih izdataka. Ostalim amandmanima stopa carine mijenjala bi se na »sl« za slijedeće proizvode: vinil-klorid monomer, polivinilklorid nepomiješan s drugim tvarima, tkanine od sintetske filament-pređe, obojene tkanine od sintetske filament-pređe te strojevi i preše za glačanje odnosno strojevi za namatanje, odmatanje, savijanje, sječenje ili

zupčasto izrezivanje tekstilnih materijala.

Traktori snage od 50 do sto kilowata stariji od pet godina uvozili bi se uz crinu od nula posto, amandman je **Ivana Kolara (HSS)**. Ovakvo oslobađanje carine potaknulo bi nabavku relativno dobre mehanizacije, budući da je sadašnja u lošem stanju, pojašnjava zastupnik.

Petnaest amandmana podnio je **Miroslav Korenika (SDP)**. U prvih deset amandmana radi se o prijedlogu smanjenja carina na proizvode koji se koriste u crijevarskoj, mesnoj i prehrambenoj industriji. Radi se o proizvodima koji se ne proizvode u Hrvatskoj, a smanjenjem njihovih carinskih stopa činilo bi finalni proizvod jeftinijim čime bi bio konkurentniji uvoznim proizvodima, kaže zastupnik. Ostali amandmani odnose se na smanjenje ili oslobađanje plaćanja carine za proizvode strojogradnje, kartonskoj ambalaži te robi i sirovini koja se koristi u proizvodnji ambalaže i kitova. I ove amandmane gosp. Korenika je argumentirao time što se navedeni proizvodi ne proizvode u našoj zemlji, a predložena smanjenja carina znatno bi utjecala na konkurentnost cijene domaćeg proizvoda u odnosu na uvozni.

RASPRAVA

Uvodno je u Županijskom domu govorio zamjenik ministra gospodarstva **mr. Neven Mimica**. Dodatno je obrazložio promjene koje su uslijedile u odnosu na prvo čitanje. Na kraju izlaganja je naglasio da će Vlada imati pozitivan stav glede amandmana, a poglavito onih koji idu u pravcu oslobađanja plaćanja carine za robu i opremu koja se ne proizvodi u Hrvatskoj.

U ime Odbora za gospodarstvo i financije govorio je njegov predsjednik **Stjepan Marić**. Iznio je stav Odbora spram Zakona te pojasnio i obrazložio podnesene amandmane.

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Petar Novački (HSS)** je rekao da je ovaj Zakon nužan i da će ga Klub podržati. Ukazao je na to da će on izazvati i

• *Pristojba od 10 kuna po jednoj carinskoj deklaraciji služit će za modernizaciju i razvoj carinske službe.*

• *Ulog strane osobe u domaće trgovačko društvo ili obrt, oslobođen je carine.*

negativne efekte, naročito u poljoprivredi te predlaže da se obveže Vladu kako bi preko resornih ministarstava uvela veće poticaje i subvencije na neke proizvode. Ukazao je i na potrebu da se ispoštuje dogovor po kojem bi se primjena ovog Zakona, u dijelu koji se odnosi na poljoprivredu, odgodila kako bi se ona prilagodila svjetskom tržištu i mogla tamo biti konkurentna. Zaključio je da ćemo ipak platiti cijenu proširenja tržišta u nekim gospodarskim granama, no da to ne mijenja njegov stav spram predloženog zakona.

Tada se za riječ javio **Dragutin Bračun (HDZ)** i objasnio amandman koji je podnio.

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) nije podnijela amandman, ali je predložila da se u Zakonu intervenira na način da se carinske stope prilagode budućem poticanju ulaganja. Smatra da nitko neće uvoziti strojeve i mehaničke uređaje za nešto drugo osim za proizvodnju, za otvaranje novih radnih mjesta i zadržavanje postojećih. Ovim bi se svima koji se bave gospodarskom djelatnošću i uvoze strojeve i repromaterijale omogućilo da imaju niže početne troškove, zaključila je zastupnica.

Zamjenik ministra gospodarstva **mr. Neven Mimica** prihvatio je tada amandmane Odbora za gospodarstvo i financije, a za amandman zastupnika Bračuna je rekao da za sada Vlada ne može dati definitivno mišljenje jer mora provjeriti postoji li ili ne proizvodnja cijevi kakve je zastupnik naveo u amandmanu. Ukoliko se ustvrdi da takve proizvodnje nema, amandman će biti prihvaćen, rekao je mr. Mimica.

Dom je tada ipak glasovao o predloženom amandmanu i odlučio da će se on naći u daljnjoj zakonskoj proceduri.

Velikom većinom glasova, uz samo jedan protiv, Županijski dom

podržao je donošenje Zakona o carinskoj tarifi.

Zamjenik ministra gospodarstva **mr. Mimica** osvrnuo se potom na prijedlog zastupnice Sućec-Trakoštanec i rekao da Vlada drži takav prijedlog prihvatljivim jer je na liniji ukupnih poticanja ulaganja. Pitanje je, kaže, kamo staviti ovu odredbu, da li u Zakon o poticanju ulaganja ili u Zakon o carinskoj tarifi, a mogla bi se nalaziti i u oba. Namjera je bila da se u Zakonu o poticanju ulaganja nalaze svi poticaji koje poduzetnici mogu očekivati u Hrvatskoj, zaključio je zamjenik ministra.

Prije početka rasprave ministar gospodarstva **Goranko Fižulić** pojašnjava glavne karakteristike predloženog zakona, ukazavši na promjene koje su se desile od prvog čitanja. Naglasio je da predložene carinske tarife predstavljaju prvu fazu primjene carina koje su dogovorene sukladno ulasku Hrvatske u Svjetsku trgovinsku organizaciju. Vođeno je računa o zaštiti osjetljivih proizvoda na način da su za njih ostavljane više početne carine koje će biti smanjivane kroz određeno prijelazno razdoblje, kako bi se hrvatskom gospodarstvu ostavilo dovoljno vremena za prilagodbu novim uvjetima, dodao je gosp. Fižulić.

Klub zastupnika HSLŠ-a podržava donošenje ovog Zakona, rekao je u ime Kluba **Željko Pavlic (HSLŠ)**. Osnovni je razlog podrške, nastavlja, u tome što će Zakon pomoći u ostvarenju strateškog cilja, a to je brže uključivanje u različite gospodarsko-političke asocijacije. Prvenstveno je to WTO, čime se otvaraju mogućnosti za ulazak u CEFTA-u i Europsku uniju. Klub je izrazio i određene bojazni glede snižavanja carina tj. prema otvaranju tržišta. Zastupnik je zaključio da je hrvatsko tržište već otvoreno nekoliko godina u kojima je vladao nekontrolirani uvoz, kako legalan tako i ilegalan. Smatra dalje, da bi predloženo smanjenje carina dovelo do smanjenja cijena koje bi se izjednačile s cijenama u susjednim državama. Unatoč svim iskušenjima kroz koje će proći hrvatsko gospodarstvo i poljopri-

vreda, gosp. Pavlic misli da će pozitivni efekti biti ipak izraženiji, kao što je sniženje cijena pojedinih repromaterijala te povećanje trgovinskog prometa. Naglasio je, kako je i Europska unija spremna prvih nekoliko godina prihvatiti početne povlastice u prilog Hrvatskoj kao novoj članici Svjetske trgovinske organizacije.

Zakon podržavaju i klubovi zastupnika HNS-a i LS-a, rekao je u ime klubova **Darko Šantić (HNS)**. Razumljiva je, kaže, bojazan koja postoji u našem gospodarstvu radi potpunog otvaranja prema svjetskom tržištu. Drži da se ovaj Zakon mora sagledati u sklopu ostalih propisa koji predstavljaju pretpostavke za prijam u WTO, uklanjanju zapreka potpisivanju ugovora o slobodnoj trgovini sa zemljama CEFTA-e te približavanju Europskoj uniji. Zapadno tržište na koje ulazimo, opisao je kao loše, ali je zaključio da boljega nema.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Dragica Zgrebec (SDP)** je rekla da Klub podržava Zakon o carinskoj tarifi jer on predstavlja daljnju liberalizaciju trgovine, ali i šansu za otvaranje novih tržišta za naše izvoznike. Taj bi Zakon trebao posebno pogodovati izvoznim granama našeg gospodarstva jer se značajno smanjuju carine za uvozne komponente koje sudjeluju u gotovim proizvodima namijenjenim stranim tržištima, zaključila je zastupnica. Dobro je, kaže, da se u pregovorima o ulasku Hrvatske u WTO uspjelo dogovoriti prijelazno razdoblje, a posebno je to značajno za poljoprivredu koja je u najtežem stanju s obzirom na postojeće stanje i skromnu mogućnost državnih intervencija kroz stimulacije i poticaje. Gđa Zgrebec je predložila da se neke carine još smanje, mislivši na opremu jer su gotovo sve grane gospodarske djelatnosti u Hrvatskoj tehnološki zastarjele. Smatra da su ostale i previsoke carinske stope na poljoprivrednu mehanizaciju u situaciji kada domaći proizvođači nisu u stanju podmiriti domaće tržište. Dobrim drži način formiranja ukupnih carina za poljoprivredne proizvode, gdje se uz propisanu carinsku stopu dodaje količinska carina, a postoji i ograničenje ukupne carine što će dodatno destimulirati uvoz nekvalitetnih i jeftinijih proizvoda. Kaže da svjetsko gospodarstvo teži globalizaciji i uklanjanju barijera za trgovinu te da se i naše gospodarstvo mora ubrzano

pripremiti za novo razdoblje svjetske ekonomske integracije. Zatvoreno domaće tržište predstavlja propast za domaće proizvođače jer je ono prema lo za ukupnu proizvodnju naše zemlje, zaključuje zastupnica. Prijelazno razdoblje, posebno treba iskoristiti glede poljoprivrede, jer će tu, smatra, i biti najviše problema. Smanjenje carina za uvozne komponente utjecat će na proizvođačke cijene onih proizvoda u kojima se one koriste, pa će to biti još jedan doprinos rastećenju gospodarstva, odnosno snižavanju cijene proizvoda i stvaranju uvjeta za veću konkurentnost domaće proizvodnje, zaključuje gđa Zgrebec.

• Zakon će izazvati negativne efekte u poljoprivredi, pa bi trebalo uvesti dodatne subvencije za neke proizvode.

I **Ivan Šuker (HDZ)** je u ime Kluba zastupnika HDZ-a dao podršku Zakonu o carinskoj tarifi. Smatra da u Zakonu nije najbolje određen problem hrvatskog gospodarstva, te kaže, da ako ga krivo determiniramo nećemo naći ni pravi lijek ni pravo rješenje kojim bi Vlada trebala pripomoći hrvatskom gospodarstvu da se ravnopravno uključi u svjetsku tržišnu utakmicu. Osnovnim razlogom nekonkurentnosti hrvatske privrede drži zastarjelu tehnologiju s kojom ona raspolaže, ratna događanja te naslijeđe industrijske proizvodnje prijašnjeg sistema. Postavio je pitanje, hoće li predloženi zakon dovesti do toga da hrvatski građani kupuju u Hrvatskoj, jer, kaže, ako se u Hrvatsku legalno uveze roba iz susjednih zemalja ona će opet biti skuplja za 22 posto koliko iznosi PDV. Drugo na što je ukazao je poticanje uvoza, te konstatira da ako se on poveća to može dovesti do trgovinskog deficita koji će utjecati na monetarnu politiku i tečaj kune. Naglasio je da Hrvatskoj treba jaka industrija koja će puniti Proračun iz kojeg bi se onda mogla subvencionirati poljoprivreda. To je nužno, kaže, jer će sada za Hrvatsku pristizati poljoprivredni proizvodi iz svih zemalja Europske unije po vrlo niskim cijenama upravo zbog strahovito visokih subvencija. Osnovni cilj Zakona trebao bi biti pomoć hrvatskom gospodarstvu i poljoprivredi

na način da se omogući uvoz konkurenciji te osigurati domaćim proizvođačima izvoz, zaključuje zastupnik i dodaje da Hrvatsku treba otvoriti za ulazak stranih proizvoda, ali jeftinim kapitalom stvarati našu poljoprivredu konkurentnom. Predložio je na kraju izlaganja da Dom donese zaključak kojim bi se obvezala Vlada da u roku od šezdeset dana izradi izvješće o svim mjerama koje poduzima u smislu dodatne zaštite hrvatske poljoprivrede u okolnostima smanjenja carinske zaštite i članstva Hrvatske u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji. Važnost poljoprivrede za jednu državu ilustrirao je i stalnim sukobom SAD-a i Europske unije oko poljoprivredne politike EU-a.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Ivan Kolar (HSS)**. Uz podršku predloženim zakonskim promjenama zamolio je da se pomogne poljoprivrednicima oslobođanjem plaćanja carine na traktore i poljoprivredne strojeve. Iskazao je strah od efekata koje će neminovno ovaj Zakon prouzročiti u poljoprivredi i naglasio da sredstva koja se izdvajaju iz Proračuna za zaštitu poljoprivrede nisu dostatna te da će bez izravne dohodovne podrške pedeset posto poljoprivrednika propasti. Drži da je potrebno jedno duže prijelazno razdoblje u kojim bi Hrvatska ušla u WTO. Smatra da će se Hrvatska teško nositi u tržišnoj utakmici sa znatno bolje opremljenim protivnikom te bi trebalo shodno tome prilagoditi strukturnu, kreditnu i poreznu politiku i već sada primijeniti Zakon o poljoprivredi i Zakon o nasljeđivanju. Zaključuje da je poljoprivreda apsorbirala sve socijalne i negativne tenzije u društvu koje su dolazile ratom ili nezaposlenošću no, ako budemo svi skupa na tragu rješenja mogućih problema izbjeći ćemo neugodne situacije koje su imale susjedne zemlje prilikom ulaska u trgovinske organizacije.

Klub zastupnika DC-a prihvaća razloge i ocjene stanja zbog kojih se predlaže donošenje ovog Zakona, rekla je u ime Kluba **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Uz to je odmah napomenula da bi trebalo kod određenih proizvoda dodatno sniziti carine jer se ne proizvode i neće se u dogledno vrijeme proizvoditi u Hrvatskoj. Zastupnica je tada iznijela u čemu se još ne slaže s predlagateljem te rekla da će shodno tome podnijeti amandmane.

Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a bit će suzdržan prilikom glasovanja o Zakonu o carinskoj tarifi, rekao je u ime Kluba **Tonči Tadić (HSP)**. Istaknuo je da carinske tarife trebaju biti u ulozi poticanja i oporavka gospodarstva i općeg razvoja neke zemlje, a za predloženi zakon kaže da je temeljen na dogovorima s WTO-om i da je nastao radi suočavanja Hrvatske s posljedicama ulaska u tu organizaciju. Zakon je zapravo plod diktata WTO-a i upitno je koliko su hrvatski pregovarači uspjeli prilagoditi taj ugovor prilikama u Hrvatskoj, kaže zastupnik. Naglasio je da se tu ustvari radi o izokrenutom redoslijedu postupaka i prioriteta, te smatra, da prioritet ne može biti kako zadovoljiti WTO jer se tu onda Hrvatska ponijela kao polukolonijalna a ne suverena država. Složio se s prijedlogom da se smanje carine za sirovine i robe koje se ne proizvode u našoj zemlji, no, drži, da to eliminira mogućnost da se ikada ti proizvodi više u Hrvatskoj proizvode. Predlaže da se temeljem nacionalne strategije razvoja odredi koje su djelatnosti od strateške važnosti i slijedom toga iziskuju porezne olakšice, carinske potpore i zaštitu. To tada mora biti inkorporirano u jednu cjelovitu strategiju nacionalnog razvoja koja će dati odgovor na pitanje jesu li neke carine na određene proizvode prihvatljive ili ne za hrvatsko gospodarstvo, zaključuje zastupnik. Podržao je dio koji govori o prijelaznom razdoblju za ulazak u WTO u periodu od godine dana, ali smatra da je i to pre malo radi okolnosti u kojima se naše gospodarstvo nalazi. Kaže, da je ulazak u WTO i druge integracije samo sredstvo, a cilj je blagostanje hrvatskih građana, a to se ne postiže slobodnim uvozom svega i svačega, to se ne postiže pretvaranjem Hrvatske u ogromni »duty free shop«. Cilj bi se postigao oživljavanjem proizvodnje i ozdravljenjem gospodarstva i na taj način se trebalo pristupiti izradi ovog Zakona, zaključio je gosp. Tadić.

Klub zastupnika IDS-a podržava predloženi zakon iz razloga jer je u skladu s nastojanjima da građani Hrvatske više ne odlaze u susjedne zemlje u kupovinu, rekao je u ime Kluba **Dino Debeljuh (IDS)** i dodao da je u tom segmentu ovakav zakon bio nužan. Naglasio je i položaj u kojem će se naći poljoprivreda i rekao da bi trebalo izvršiti dobru analizu i pripremiti se kako bi Zakon izazvao što ma-

nje štete poljoprivrednicima. Poljoprivrednike bi trebalo stimulirati te dodatno smanjiti carine na poljoprivrednu mehanizaciju, smatra zastupnik. Kada se uopće govori o ovom Zakonu treba poći od pitanja jesmo li ili nismo za ulazak u WTO, zaključuje gosp. Debeljuh i dodaje da ako jesmo onda moramo prihvatiti određena pravila i to je predloženim zakonskim promjenama već učinjeno. Drži da je ulazak u WTO ipak shvaćen kao jedna nužnost koja će na kraju donijeti dobro ovoj državi.

Pojedinačnu raspravu započeo je **dr. Anto Kovačević (HKDU)**. Drži da je pet posto carina na uvoz granitnih blokova previsoki iznos i da naše tvornice dolaze u situaciju da budu zatvorene radi jeftine robe tog tipa koja stiže iz Italije. Konkretno predlaže, da se carine mijenjaju i to za granitne blokove s pet na nula posto, za mramorne blokove s deset na pet posto, za mramorne ploče gaterirano polirane sa 15 na deset posto, za granitne ploče s pet na deset, za gotove proizvode od granita s pet na 15 posto, za pile za rezanje granita sa željeznim granulatom sa 18 na nula posto te za bruseve od ostalih aglomeriranih abrazivnih materijala s 20 na pet posto.

Uz podržavanje Zakona **Dorica Nikolić (HSLs)** pojasnila je i amandman koji je podnijela na carine mlijeka i sokova. Ukazala je na nužnost njihovih prihvaćanja jer su, kaže, najveći konzumenti mlijeka i sokova mladež i djeca te ih kupuje svako domaćinstvo i svaka obitelj u Hrvatskoj.

• Zakon će pomoći u ostvarenju strateškog cilja, a to je brže uključivanje u različite gospodarsko-političke asocijacije.

Zakon o carinskoj tarifi gledam kao jedan u nizu zakona koji idu ka samo jednom cilju da se Hrvatsku uvede u »klub« država uređenih gospodarstava koji se zove Svjetska trgovinska organizacija, rekao je **dr. Đuro Njavro (HDZ)**. Zakon još drži i prvim korakom ulaska Hrvatske u srednjoeuropske, a poslije i u europske gospodarske i druge integracije. Zakon u svakom slučaju podržavaju

potrošači, no naša industrija je krhka i osjetljiva na svaku konkurenciju te iz tog dijela hrvatskog gospodarstva dolaze zahtjevi da se sa smanjivanjem carina ide oprezno, kaže zastupnik. Smatra da uključenje Hrvatske u svjetske gospodarske integracije opravdaju žrtve koje će, nažalost, morati podnijeti naš izvoz te traži od Vlade da i na tom planu ima pravovremena rješenja. Bez obzira na određene kratkoročne probleme, gosp. Njavro je rekao da podržava predloženi zakon jer on dugoročno uvodi Hrvatsku u gospodarski prostor kamo i spada.

Ako je predlagatelj prilikom pojašnjenja Zakona, kada je rekao da su cijene u Hrvatskoj daleko iznad razine u ostalim tranzicijskim zemljama, mislio i na poljoprivredu, moram prosvjedovati, rekla je **Ljubica Lalić (HSS)**. Naglasila je da jedino seljak u svoju kalkulaciju ne unosi cijenu rada kao ni amortizaciju strojeva, a cijena finalnog proizvoda ne može pokriti troškove proizvodnje. Govoriti o previsokim cijenama u poljoprivredi za seljaka je uvredljivo, zaključuje zastupnica. Svjesna je, kaže, potrebe ulaska u WTO, ali to nije dovoljno da bi se otklonio strah od neugodnih posljedica koje će pogoditi poljoprivredu te dodaje da teret pogrešne porezne politike, zastarjele tehnologije i višak radnika ne može snositi samo seljak. Kupovanje socijalnog mira na teret poljoprivrede drži nepravednim i kaže da ako želimo konkurentnu poljoprivredu treba ukinuti carine, dozvoliti uvoz i PDV platiti samo na finalni proizvod. Teška srca podržat ću ovaj Zakon, a odluku bi mi olakšalo Vladino obećanje da će odmah pristupiti poduzimanju mjera koje će za rezultat imati pojeftinjenje poljoprivredne proizvodnje, zaključila je gđa Lalić.

Drago Krpina (HDZ) drži kako postoji potpuna suglasnost među velikom većinom zastupnika o neizbježnosti pa i poželjnosti ulaska Hrvatske u Svjetsku trgovinsku organizaciju, a jedna od pretpostavki toga je i donošenje ovog Zakona. Smatra da će se primjena tog Zakona različito odraziti na sudionike u tržišnoj utakmici te da će hrvatski poljoprivrednici zasigurno u prvim godinama pretrpjeti štete čije razmjere ne možemo sada sagledati. Koristi će imati trgovci, no i oni će biti izloženi sve oštrijoj konkurenciji inozemnih

trgovačkih lanaca, zaključuje zastupnik. Nije uvjeren da će potpunu korist imati ni potrošači jer, kaže, teško da će trgovci pohrliti sa snižavanjem cijena u odnosu na hrvatske poljoprivredne proizvode. Izrazio je i bojazan da bi posljedica mogla biti i zatvaranje nekih radnih mjesta, a, kaže da je još pitanje koliki će biti proračunski gubitak. HDZ će podržati predloženi Zakon o carinskoj tarifi, jer alternative nema, kaže gosp. Krpina i dodaje da bi htio potaknuti Vladu da brže i učinkovitije artikulira posebne mjere kojima će amortizirati negativne učinke koji će nastupiti primjenom ovog Zakona i ulaskom u WTO. Konkurentnost hrvatske poljoprivrede vidi u mogućnosti da proizvede ekološki čišću hranu od većine europskih zemalja.

Darinka Orel (HSLs) je ispravila netočni navod gospodina Krpine da će novi Zakon dovesti do zatvaranja radnih mjesta te rekla da je stari Zakon koji je štito zaposlenike doveo do 370 tisuća nezaposlenih.

Ja sam ustvrdio da će ulazak u WTO i promjena predloženog zakona trgovačke tvrtke izložiti dodatnoj konkurenciji i opasnostima od propadanja i ne vidim što ste vi uopće ispravili, odgovorio je **Drago Krpina (HDZ)**.

Ukoliko želimo da nam industrija bude konkurentna trebamo svu robu koja se uvozi za proizvodnju domaćih proizvoda osloboditi carina, smatra **Miroslav Korenika (SDP)**. U nastavku izlaganja pojasnio je amandmane koje je podnio iz tog razloga.

Nakon rasprave riječ je uzeo ministar gospodarstva **Goranko Fižulić**. Rekao je kako ispada da je ulazak u Svjetsku trgovinsku organizaciju bauk, a da joj je do sada pristupilo već 136 zemalja. Pojasnio je da se carinske stope za većinu poljoprivrednih odnosno prehrambenih proizvoda ne mijenjaju bitno te da ne remete odnose poljoprivrednih proizvođača na tržištu i ne umanjuju mogućnost plasiranja njihovih roba na tržište. Nakon toga se očitovao o amandmanima. Nije prihvatio amandman Valtera Drandića, jer se motorne brodice ipak proizvode u Hrvatskoj, pojasnio je, a istog mišljenja bio je i Zastupnički dom. Što se tiče amandmana Županijskog doma prihvatio je samo stavku kojom se predlaže smanjenje carina na materijal za pokrivanje krovova i crijepe od čelika. Ostali

dio amandmana odbio je i Dom glasovanjem. U cijelosti je prihvaćen amandman Ivana Jarnjaka.

• Ako ćemo svi raditi, izbjeći ćemo neugodne situacije s kojima su se susrele susjedne zemlje prilikom ulaska u trgovinske organizacije.

Poduzeća koja proizvode poljoprivredne strojeve i komponente koje se koriste u proizvodnji štednjaka u Hrvatskoj još postoje, ali su u tako lošem stanju ili u stečaju, rekao je ministar Fižulić kao pojašnjenje razloga zašto je odbio amandmane Dragice Zgrebec. Dodao je da ukoliko ta poduzeća prestanu sa svojom djelatnošću Vlada može naknadno uvažiti njen prijedlog. Zastupnica je tada povukla amandmane. Sada je praktički nemoguće prihvatiti amandman Jadranka Mijalića, no on će postati sastavni dio prijedloga carinske tarife 1. siječnja 2001. godine, bilo je objašnjenje zašto nije uvažen i taj prijedlog. Istu sudbinu amandman je doživio i nakon glasovanja. Amandman koji je podnijela Darinka Orel u potpunosti je prihvaćen. Ove je godine 50 posto manja potreba za sirovim uljem te je neprihvatljiv amandman

Marka Baričevića i Ive Lončara, kojim traže smanjenje carina na uvoz uljarica, objasnio je ministar Fižulić. Podnositelji su tada povukli amandman. Amandman Dorice Nikolić, ministar gospodarstva nazvao je logičnim, no ipak predložio da se on prihvati tek 1. siječnja 2001. godine jer će u narednih godinu dana doći do prestanka uvoza mlijeka. Zastupnica je ustrajala, no amandman nije dobio dovoljan broj glasova. Od šest amandmana Vesne Škare-Ožbolt prihvaćena su dva, a odnosila su se na smanjenje carina za vinilklorid te za strojeve i preše za glačanje odnosno strojeve za namatanje, odmatanje, savijanje, sječenje ili zupčasto izrezivanje tekstilnih materijala. Ostale prijedloge odbio je i Zastupnički dom. Razlog za odbijanje amandmana Ivana Kolara isti je kao i za odbijanje amandmana Dragice Zgrebec, rekao je ministar Goranko Fižulić dodavši da bi uvoz traktora starijih od pet godina bio uvoz otpada. Zastupnik je ostao kod svog amandmana te mu je ministar gospodarstva obećao da će carine za traktore biti ukinute ukoliko tvornica Torpedo neće više biti u stanju proizvoditi ih. I dom je glasovanjem podržao ovo mišljenje. Od 16 amandmana koliko ih je podnio Miroslav Korenika, prihvaćeno je osam. Novim zakonom carine će biti smanjene na uvoz životinjskih i umjetnih crijeva te mjehura i želuca. Zatim, za

• Konkurentnost hrvatske poljoprivrede u europskim i svjetskim okvirima je u činjenci da može proizvesti ekološki prihvatljivu hranu.

papar i papriku roda Capsicum ili roda Pimenta, za cimet, muškati orah, macis i kardamom, sjeme anisa, badijana, komorača, korijandera, kima i kumina, bobice kleke te mješavine mirisnih tvari za uporabu u prehrambenoj industriji i industriji pića. Što se tiče amandmana koji se odnose na proizvode strojogradnje i kartonske ambalaže prihvaćeno je smanjenje carina na uvoz strojeva za sječenje i strojeva za izradu vrećica, vreća ili omotnica. Sve ostale amandmane gosp. Korenika je povukao.

Sa 88 glasova »za« i dva »suzdržana« Zastupnički dom je donio Zakon o carinskoj tarifi zajedno s prihvaćenim amandmanima. Uz to je jednoglasno prihvaćen i zaključak koji obvezuje Vladu da u roku od 120 dana Zastupničkom domu dostavi izvješće o svim mjerama koje poduzima u smislu dodatne zaštite hrvatske poljoprivrede u okolnostima smanjenja carinske zaštite i članstva Hrvatske u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji.

M. S.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ARHIVSKOM GRADIVU I ARHIVIMA

Usklađivanje s novim ustrojstvom državne uprave

Radna tijela obaju domova i zastupnici Županijskog doma složili su se s potrebom za donošenjem izmjena i dopuna Zakona o arhivskoj građi i arhivima, a zastupnici Zastupničkog doma su zakonskom prijedlogu u drugom čitanju, čiji je predlagatelj Vlada, svojim glasovima odlučili dati snagu zakona. Vlada Republike Hrvatske obvezuju se da u što kraćem roku predloži tekst novog Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, koji bi cjelovito riješio uočene probleme.

O PRIJEDLOGU

Vlada je u saborsku proceduru uputila Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, kojim se predlaže zakonske odredbe izmijeniti i dopuniti, radi postizanja sukladnosti s izmijenjenim i dopunjenim Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija (kojima su prestali postojati Ministarstvo uprave i Ministarstvo pravosuđa, a osnovano Ministarstvo pravosuđa, uprave i samouprave).

Također, iz Zakona o arhivskom gradivu i arhivima predloženo je brisati riječi koje obvezuju Ministarstvo kulture da za obavljanje poslova iz svog djelokruga, koji se odnosi na arhivsku djelatnost, ima posebno ustrojenu jedinicu kao upravnu organizaciju u svom sastavu.

Ministarstvo kulture obvezno je, već po samom slovu Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija obavljati upravne i druge poslove koji se odnose na razvitak i unapređenje arhivske djelatnosti kao jedne od djelatnosti u okviru područja kulture koja mu je stavljena u nadležnost i nije mu za to potrebna posebna upravna organizacija.

Zakonskim prijedlogom se uređuje i pitanje članova arhivskog vijeća kao predstavnika pojedinih ministarstava na način koji je usklađen s izmije-

njenim Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija.

Donošenjem izmjena i dopuna predmetnog Zakona postići će se racionalizacija unutarnjeg ustrojstva Ministarstva kulture, a bez posljedica za stručnost, djelotvornost i učinkovitost u obavljanju zakonom određenih poslova iz područja arhivske djelatnosti, a sastav Hrvatskog arhivskog vijeća uskladit će se s novim propisima o ustrojstvu državne uprave.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo i za naobrazbu, znanost i kulturu odlučili su predložiti Domu da podrži donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima.

Odbor za naobrazbu, znanost i kulturu zauzeo je stajalište kako su arhivski poslovi od strateške važnosti za Republiku Hrvatsku i sve probleme u svezi s njima treba sustavno rješavati. Pri tome treba poštovati principe što učinkovitijeg funkcioniranja Ministarstva kulture, kao i interes struke bez kojeg se novi Zakon ne smije donositi.

Konačni su prijedlog ocijenili palijativnim rješenjem i utvrdili kako bi zakonodavac trebao voditi računa o zaključku Odbora kod prvog čitanja, prema kojemu bi se predmetna materija trebala sustavno riješiti donošenjem potpuno novog Zakona do kraja kalendarske godine, te su odlučili predložiti Zastupničkom domu da zadoži Vladu u tom smislu.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podržao je donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima.

AMANDMAN

Zastupnik Zastupničkog doma **Vladimir Šeks** podnio je amandman kojim predlaže dodavanje novog članka 1a. Konačnog prijedloga. Tim bi člankom bilo definirano što se smatra

pod registrativnim gradivima (transkripti, stenogrami i fonogrami registriranih razgovora u Uredu Predsjednika Republike Hrvatske, te ona ne smiju biti podastrijeta javnosti prije isteka zakonom utvrđenog roka (30 godina, odnosno prije ako odobri stvaratelj ili ako je od početka bila namijenjena javnosti).

Također predlaže propisivanje sankcije za kršenje te odredbe novčanom kaznom u iznosu od milijun kuna.

RASPRAVA

Nakon što su zastupnici Županijskog doma Hrvatskoga državnog sabora, bez rasprave, jednoglasno poduprli donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, pred zastupnicima Zastupničkog doma o zakonskom je prijedlogu uvodno govorio pomoćnik ministra kulture **Jadran Antolović**, a u ime Odbora Zastupničkog doma za naobrazbu, znanost i kulturu Katica Sedmak.

Vladimir Šeks govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a, koji podržavaju zakonski prijedlog, ali i naglašavaju potrebu za što skorijim donošenjem cjelovitog zakona o arhivskom gradivu i arhivima.

Objasnio je i amandman kojim bi se uklonila pravna praznina i mogućnost za manipulaciju arhivskom građom, koja bi, kao i registraturno gradivo, trebala biti zaštićena, bez obzira u čijem se posjedu nalazi.

Napomenuo je i da je hrvatska javnost svjedok da se takvo gradivo objavljuje u određenim novinama, te da ono služi u dnevno političke svrhe, iako je sporna njihova autentičnost.

Amandmanom bi se otklonila takva mogućnost, a za slučaj da iz sa-

držaja proističe osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo, građa se može uputiti državnom odvjetniku, koji će postupiti u skladu sa službenom djelatnošću.

Vladimir Šeks je dodao i kako bi ministar kulture trebao, u skladu sa člankom 12. Zakona, izraditi, a Zastupnički dom Sabora potvrditi, Pravilnik kojim bi se regulirao postupak odabiranja arhivskog gradiva, način vrednovanja, izrade i popis gradiva s rokovima čuvanja.

Zrinjka Glovacki-Bernardi (HSLs) govorila je u ime Kluba zastupnika HSLs-a, koji podržavaju donošenje izmjena i dopuna Zakona o arhivskom gradivu i arhivima. On predstavlja jedan od rijetkih zakona koji nekim svojim člancima izravno zadire u unutarnje ustrojstvo nadležnog ministarstva, te stoga zastupaju stajalište kako bi ga i u tom smislu trebalo izmijeniti i dopuniti, budući da je i Ministarstvo kulture predložilo osnivanje nove uprave koja će obuhvatiti one djelatnosti koje se bave pohranjivanjem, prosljeđivanjem i posredovanjem informacija. S obzirom na pojavu novih medija za pohranjivanje informacija, drže kako bi Ministarstvo trebalo poraditi i na tome.

»Arhivski su poslovi od strateške važnosti, pa njihove probleme treba sustavno rješavati«, kazao je dr. **Zvonimir Sabati** u ime Kluba zastupnika HSS-a, ističući kako bi se pritom trebalo voditi za iskustvima i prijedlozima stručnih ljudi. Većina europskih zemalja ima arhivsku upravu, a upravo je to misao vodilja i u Hrvatskoj. Cilj zakonskog prijedloga mora biti kvalitetno objedinjavanje stručne, upravne i nadzorne funkcije arhivske službe na državnoj razini. Predložene izmjene i dopune su potrebne, ali predstavljaju i palijativno rješenje, pa stoga zastupnici HSS-a podržavaju donošenje zakona, ali naglašavajući potrebu da Vlada Republike Hrvatske što prije predloži prijedlog zakona koji bi ponudio cjelovito rješenje za sve uočene probleme, koji će biti usuglašen s europskim standardima i kojeg neće trebati mijenjati dulje vrijeme.

Marija Bajt (HDZ) podržava donošenje izmjena i dopuna Zakona, ali ga ocjenjuje polovičnim rješenjem problema. Spornim je ocijenila članak 3. izmjena i dopuna kojim je predloženo brisanje odredbe koja je obvezivala Ministarstvo kulture da za obavljanje upravnih i drugih stručnih poslova iz djelokruga arhivske djelatnosti u svom sastavu ima arhivsku

upravu kao posebnu organizaciju, kao i članak 4. koji uređuje istu problematiku.

Zastupnici HDZ-a uvijek su zastupali poštivanje pravila struke, a iz tih krugova pristizu podijeljena mišljenja o koristi kojom bi rezultiralo spomenuto brisanje odredaba.

Zastupnica je potom nabrojala poslove koje je obavljala arhivska uprava Ministarstva kulture, a koja bi trebala prestajati postojati radi racionalizacije unutarnjeg ustroja Ministarstva, bez posljedica na stručnost, djelotvornost i učinkovitost u obavljanju poslova, kako stoji u obrazloženju zakonskog prijedloga. Marija Bajt ne slaže se s tim argumentima, budući da u arhivskoj upravi radi svega nekoliko ljudi, te dodaje kako će, zbog novog ustroja, biti potrebno zaštititi arhivsku građu iz ministarstava i Ureda predsjednika. Izmjenama i dopunama Zakona te bi poslove u potpunosti trebao obavljati Hrvatski državni arhiv, a sve europske zemlje imaju zasebna ravnateljstva ili arhivske uprave unutar ministarstava ili pri Vladi, a u velikom broju zemalja postoje i arhivska vijeća.

Izrazila je nadu kako će ova rasprava biti poticaj Vladi da što prije izradi zakonski prijedlog (u roku od 6 mjeseci), kojim bi bilo moguće cjelovito riješiti uočene probleme. Mreža arhiva je dobro ustrojena, zaposleni u arhivima su dovoljno stručni i svoj posao obavljaju na svjetskoj razini, ali malobrojna informatička oprema je nedostatna, a računalna povezanost nije dostigla željenu razinu.

Člankom 5. izmjena i dopuna Zakona usklađuje se sastav Hrvatskog arhivskog vijeća s novim ustrojem i djelokrugom državnih upravnih organizacija, a sam zakonski prijedlog otvara niz pitanja o kojima bi se mogla povesti plodna rasprava, jer drži kako bi u okviru nje trebalo progovoriti o zlorabama arhivske građe u dnevno-političke svrhe, pa se kao jedno od osnovnih pitanja nameće pitanje prava korištenja javnog arhivskog gradiva i manipulaciji njime.

Kako bi potkrijepila svoje navode, zastupnica je citirala članke 20. i 21. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima, koji govore o rokovima nakon kojih se mogu objaviti pojedini dokumenti (30 godina nakon nastanka, osim ako nisu namijenjena javnosti ili ako to ne odobri stvaratelj, odnosno 50 godina nakon nastanka za registraturno i arhivsko gradivo koje sadrži i podatke koji se odnose na obranu, međunarodne odnose ili nacionalnu sigurnost; javno arhivsko gradivo koje sadrži osobne podatke

može se objaviti 100 godina nakon nastanka, ili ako je od nastanka namijenjeno javnosti). Kod predaje građe u arhive utvrđuju se rokovi dostupnosti. Postojećim zakonom arhivsko je gradivo regulirano kao dio nacionalne i kulturne baštine, od trajnog značenja za znanost, kulturu i povijest, te zaštitu javnih, nacionalnih i osobnih prava.

Neosjetljivost na osnovnu intenciju postojećeg Zakona znak je političke slabosti i neučinkovitosti, problema koji se nagomilavaju, a ne rješavaju, umjesto da otvori prostor tolerancije, dijaloga i zdravog natjecanja na kulturnoj razini, završila je svoje izlaganje gđa Marija Bajt.

Mladen Godek (HSLs) nije imao namjeru govoriti o ovoj temi, ali se na to ipak odlučio nakon što je Vladimir Šeks podnio amandman, a koji zastupnici još nisu primili.

Vlada je predložila organizacijsko poboljšanje, kako bi se s arhivskom građom bolje postupalo, a zastupnici HDZ-a podnose amandman, pa se stječe dojam kako oni govore o nečemu drugome – oni govore o »curenju« transkripata iz Ureda Predsjednika, što bi željeli riješiti podnošenjem amandmana.

Citirao je potom članak 3. Zakona na koji se pozivao zastupnik Šeks, te iznio kako njegova argumentacija ne stoji, budući da se radi o građi koja je od trajnog značenja za kulturu, povijest i znanost, i koja iz tih razloga nosi atribut arhivska.

Upitao je jesu li povrijeđene te odredbe objavom transkripata iz Ureda predsjednika, budući da on ne smatra te dokumente kulturološki ili znanstveno važnima.

Sva građa izvan te kategorije ne bi se trebala smatrati arhivskom građom, a kod osnovane sumnje da je počinjeno krivično djelo doista ne bi trebalo štiti transkripte koji to mogu dokazati. Zbog svega navedenog zastupnik se izjasnio protiv amandmana, to više što je predlagatelj imao sasvim drugačiju intenciju pri predlaganju izmjena i dopuna.

Vladimir Šeks je želio ispraviti netočan navod, jer drži kako zastupnik Godek citira Zakon, a da nije upućen u problematiku. Članak 20. propisuje koje će gradivo biti arhivsko, a tek se kasnije u određenom postupku procjenjuje koje će gradivo imati povijesno značenje – selekcijom registraturnog gradiva i pretvorbom u arhivsko gradivo.

Mr. Jadran Antolović, pomoćnik ministra kulture, zahvalio je na podršci koju je u raspravi imao zakonski prijedlog i činjenici da su zastupnici prepoznali važnost arhi-

vskog gradiva i te djelatnosti općenito.

U ime predlagatelja osvrnuo se na podneseni amandman. Konačni prijedlog odnosi se na pravno zakonodavno usklađivanje postojećeg Zakona unutar sustava državne uprave. Nije predloženo izmijeniti ni jednu odredbu koja uređuje djelokrug ministarstava ili način obavljanja poslova u arhivskoj djelatnosti, a predloženim amandmanom, kad bi bio prihvaćen, zadiralo bi se u neka stručna pitanja, odnosno rješenja, te traži gradaciju registraturne građe, ovisno o mjestu nastanka.

Prije svega, kazao je Antolović, postoje i druga mjesta gdje nastaje registraturna građa, a kasnije i arhivska (Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo obrane itd.), pa je evi-

dentno kako ovo pitanje otvara niz drugih složenih stručnih pitanja, na koje treba naći odgovor prije nego što se prihvati amandman ovakvog sadržaja. Ponovio je kako arhivsko gradivo nastaje odabirom iz registraturnog gradiva, bez obzira na mjesto nastanka.

Ako se kasnije utvrdi da postoje specifikumi građe, a koji se mogu dovesti u vezu s mjestom nastanka, ta bi pitanja trebalo urediti nekim drugim propisima, primjerice onim o državnim tajnama. Zamolio je podnositelja amandmana da uvaži zaključak Zastupničkog doma u prvom čitanju u kojemu stoji kako su zastupnici podržali donošenje ovog Zakona, a Vladu obveže da što prije predloži novi cjeloviti Zakon, to bi bila prilika da se uredi i pitanje pokrenuto tim amandmanom.

U nastavku zasjedanja ministar kulture, **dr. Antun Vujić**, iznio je stajalište Vlade prema kojemu ne može prihvatiti amandman jer paušalno kategorizira registraturno i arhivsko gradivo, pa bi njegovo prihvaćanje predstavljalo presedan, budući da arhivsko gradivo nastaje odabirom registraturnog, bez iznimaka. Napomenuo je da razumije intenciju njegovog predlagачa da pod poseban tretman zaštite stavi određene dokumente, ali to nije predmet ovog zakonskog prijedloga.

Zastupnici su se složili sa stajalištem Vlade i odlučili ne prihvatiti amandman.

Zakon o izmjenama i dopunama zakona o arhivskoj građi i arhivima donesen je većinom glasova (85 »za«, 1 »suzdržan«). I. K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O HRVATSKOJ GARANCIJSKOJ AGENCIJI

Zastupnici Županijskog doma podržali su, a zastupnici Zastupničkog doma donijeli Zakon kojim Hrvatska garancijska agencija prelazi iz nadležnosti Ministarstva gospodarstva u nadležnost Ministarstva za obrt, malo i srednje poduzetništvo. Radna tijela obaju domova pozitivno su ocijenila tu zakonsku inicijativu Vlade Republike Hrvatske.

Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama Zakona o Hrvatskoj garancijskoj agenciji predloženo je u djelokrug rada Agencije uvrstiti i druge stručne poslove u svezi s poticanjem privatnog poduzetništva koje joj povjeri Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo (članak 1.).

Predloženo je i izmijeniti sastav Nadzornog odbora Hrvatske garancijske agencije, odnosno umjesto člana-predsjednika Nadzornog odbora, ministra gospodarstva propisati da tu funkciju obavlja ministar za obrt, manje i srednje poduzetništvo, a isto bi vrijedilo i za njihove zamjenike ili pomoćnike (članak 2.).

Odbori ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo te za gospodarstvo i

financije odlučili su predložiti Županijskom domu da podrži donošenje Zakona o izmjenama Zakona o Hrvatskoj garancijskoj agenciji, a pozitivno su mišljenje uputili i **odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo, za financije i Državni proračun te za gospodarstvo, razvoj i obnovu.**

U Županijskom domu rasprave o Konačnom prijedlogu nije bilo, a zastupnici su jednoglasno odlučili podržati donošenje Zakona o izmjenama Zakona o Hrvatskoj garancijskoj agenciji.

U Zastupničkom domu uvodno je zakonski prijedlog obrazložio **Ivan Knok**, zamjenik ministra za obrt, malo i srednje poduzetništvo, dodajući kako je iz rada Agencije razvidno kako je logičnije zakonsko rješenje da za nju bude nadležno Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo, nego Ministarstvo gospodarstva.

Hrvatska garancijska agencija već je sudjelovala na programima rada i razvitka hrvatskog obrtništva, poticanju gospodarskih aktivnosti na područjima od posebnog interesa, čime su obuhvaćeni kako poduzetnici, tako i razvojačeni branitelji i ostali stradalnici Domovinskoga rata s tog područja, zatim programi za poduzetnike koji posluju najmanje godinu dana, te za one koji su tek započeli s radom.

Primjedbu iznesenu na sjednici Odbora Zastupničkog doma za zakonodavstvo (cijeli bi Zakon trebalo preispitati glede financiranja poslovanja Agencije i to posebno u odnosu na Zakon o izvršavanju Državnog

proračuna Republike Hrvatske za 2000. godinu kojim je Republika Hrvatska ovlaštena davati samo određena financijska jamstva, ali ne i garancije, koje se posredstvom Agencije ipak daju) okarakterizirao je inicijativom za preispitivanjem cijelog zakonskog akta glede financiranja Agencije.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Du-bravka Horvat** je kazala kako podržava donošenje izmjena Zakona o hrvatskoj garancijskoj agenciji, jer je ona osnovana upravo zbog unapređivanja i poticanja poslovanja obrtništva i malog i srednjeg poduzetništva, a osnivanjem Ministarstva za obrt, malo i srednje poduzetništvo logično je da se Agencija stavi u njegovu nadležnost.

Stjepan Dehin govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a, koji podržava izmjene narečenog zakona iz praktičnih i objektivnih razloga. Osnivanjem Ministarstva za obrt, malo i srednje poduzetništvo, logično je i da Agencija prijeđe u njegovu nadležnost, a pitanja koja regulira ovaj zakonski prijedlog imaju dobru pretpostavku u razvoju privatnog poduzetništva, kazao je zastupnik Dehin, te ocijenio pozitivnim i činjenicu da je zakonskim prijedlogom predviđeno da Agencija obavlja i druge stručne poslove koje joj povjeri Vlada ili Ministarstvo. Složio se i s primjedbom Odbora za zakonodavstvo.

Zastupnici Zastupničkog doma jednoglasno su donijeli Zakon o izmjenama Zakona o Hrvatskoj garancijskoj agenciji. I. K.

PRIJEDLOG ZAKONA O REVIZIJI PRETVORBE I PRIVATIZACIJE (PREDLAGATELJ: VLADA RH); PRIJEDLOG ZAKONA O REVIZIJI PRETVORBE I PRIVATIZACIJE TE PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DRŽAVNOJ REVIZIJI (PREDLAGATELJ: VLADIMIR ŠEKS U IME KLUBA ZASTUPNIKA HDZ-A)

Gospodarstvo na zdrave vlasničke temelje

• Zastupnici su jednodušni u ocjeni da je nužna revizija pretvorbe i privatizacije

Na sjednicama Hrvatskoga državnog sabora, krajem lipnja, nastavljena je rasprava o Vladinom paketu zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije, započeta u svibnju. Županijski dom, koji je tu točku dnevnog reda imao na prošloj sjednici (IHS, br. 268 od 16. VI. 2000.) razmotrio je ovaj put samo zakonska rješenja koja nudi Klub zastupnika HDZ-a (uputio je u saborsku proceduru svoje prijedloge zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije te o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj reviziji) dok je u Zastupničkom domu provedena objedinjena rasprava o Vladinim i HDZ-ovim zakonskim prijedlozima.

Sudionici u raspravi složili su se s tim da treba ići u reviziju pretvorbe i privatizacije jer je to obećano hrvatskim građanima, ali i radi ispravljanja i sankcioniranja svih nezakonitosti i nepravdi učinjenih tijekom tog procesa. Po mišljenju zastupnika nije sporno da pretvorba i privatizacija ne samo da nije ispunila očekivanja glede poticanja gospodarskog razvoja nego je, naprotiv, rezultirala tragičnim posljedicama. Naime, mnogi poduzetnici bez novca su se dokopali firmi, putem menadžerskih kredita i dr., odnosno na nezakonit način. Uslijedilo je isisivanje kapitala iz privatiziranih poduzeća, otpuštanje radnika, stečajevi, itd.

Jedinstveno je mišljenje sudionika u raspravi da je promašena pretvorba jedan od glavnih generatora krize u Hrvatskoj (čule su se i oštrije ocjene, poput one da je riječ o sustavnoj pljački društvenog kapitala radi preraspodjele moći) te da je moralna i politička obveza sadašnje vlasti sanirati posljedice nekorektno pretvorbe i privatizacije.

U burnoj i opsežnoj raspravi izražena su različita mišljenja oko toga koji je način revizije bolji i treba li u to ići generalno ili selektivno.

Zastupnici šestorke smatraju da je Vladin prijedlog kvalitetniji i cjelovitiji, budući da ne isključuje mogućnost da se reviziji pretvorbe pristupi u svakom poduzeću, ali ne inzistira na tome (prijedloge oporbe nisu željeli komentirati jer smatraju da HDZ nema moralno pravo predlagati reviziju nakon desetogodišnjeg provođenja pretvorbe i privatizacije na svoj način).

Oporbeni zastupnici, pak, smatraju da reviziju treba provesti u svim poduzećima koja su prošla pretvorbu i privatizaciju, posebice u slučaju kršenja zakona odnosno ugovora o privatizaciji, i to onim redoslijedom kojim su dobivena rješenja.

U raspravi je, među ostalim, upozoreno da treba posebno kontrolirati proces pretvorbe, a posebno privatizacije, vodeći računa o tome da revizija ne izazove pravnu nesigurnost koja bi destimulirala ulaganja u Hrvatsku.

Na kraju je dogovoreno da se za drugo čitanje sačini zakonski tekst koji će uključivati dobre strane i Vladinog i HDZ-ovog prijedloga. Zastupnički dom je većinom glasova obvezao Vladu da izradi konačni prijedlog zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije, uzimajući u obzir primjedbe, prijedloge i mišljenja iz rasprave na sjednicama radnih tijela i saborskih domova. Na prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a Vlada je zadužena da u roku 60 dana objavi podatke (prema međunarodnim standardima) o 200 najbogatijih obitelji u Republici Hrvatskoj. Osim toga, zastupnici su obvezali Vladu i Hrvatski državni sabor da javno obznanе imovinske kartice svih dužnosnika koji su u razdoblju od 1990. – 2000. godine obnašali funkcije predsjednika Hrvatskog fonda za privatizaciju, direktora Mirovinskog fonda te članova upravnih odbora tih institucija.

Uvodno podsjetimo još da smo o Vladinom Prijedlogu zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije opsežno pisali u okviru prikaza rasprave u Županijskom domu, u našem listu broj 268 od 16. lipnja, na str. 42. pod naslovom: »Pripreme za reviziju pretvorbe«. Zakonske prijedloge Kluba zastupnika HDZ-a detaljno je obrazložio njegov predstavnik na sjednicama saborskih domova.

RADNA TIJELA

Prije rasprave u saborskim domovima ponuđena zakonska rješenja razmotrila su nadležna radna tijela. Odbori Županijskog doma imali su na dnevnom redu samo zakonske prijedloge HDZ-a, budući da su o Vladinom paketu zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije raspravljali na sjednici u svibnju (IHS, br. 268 od 16. VI. 2000.)

Odbor za Ustav i Poslovnik utvrdio je da nema ustavnopravnih zapreka za raspravu i prihvatanje Prijedloga zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije te Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj reviziji, koje je podnio **Vladimir Šeks**, u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Oba propisa poduprli su i **odbori za zakonodavstvo te za gospodarstvo i financije**. Sukladno mišljenju Vlade RH to radno tijelo sugerira da se objedini rasprava o konačnim zakonskim prijedlozima Vlade RH i Kluba zastupnika HDZ-a.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo sugerirao je da se o Prijedlogu zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije (predlagatelj **Vladimir Šeks**, u ime Kluba zastupnika HDZ-a) provede rasprava u prvom čitanju iz razloga utvrđenih u mišljenju Vlade. Vlada je, naime, u svom mišljenju od 1. lipnja, pored ostalog, konstatirala da zakonski prijedlozi HDZ-a sadrže određena kvalitetna rješenja koja su

prihvatljiva i koja bi trebalo preuzeti u konačnom zakonskom tekstu.

Podsjetimo, to radno tijelo je poduprlo istoimeni Vladin prijedlog na sjednici u svibnju, uz neke primjedbe. Naime, smatra upitnim rješenje iz stavka 2. članka 15, budući da se prema odredbi članka 14. stavka 2. izvješće Državnog ureda za reviziju ne dostavlja Ministarstvu unutarnjih poslova.

Članovi Odbora upozorili su i na upitnost ovlaštenja Državnog ureda za reviziju (članak 17.) prema kojima bi, primjerice, taj ured trebao utvrditi pojedinačni doprinos svake osobe kršenju Ustavom zaštićenih vrednota, ukupnog pravnog poretka, javnog morala i sl. Pored toga, pitaju se kako će taj ured moći ukazati na neukost, raspolaganje povlaštenim informacijama ili osobni utjecaj te monopolistički položaj na tržištu.

Ukazavši na nužnost donošenja zakona o reviziji, **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu** sugerirao je zastupnicima da provedu objedinjenu raspravu o Vladinom i HDZ-ovom prijedlogu zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije, te da zaduže Vladu za izradu Konačnog prijedloga tog propisa.

RASPRAVA

O prijedlozima HDZ-a...

Predstavnik predlagatelja **Dario Vukić**, osvrnuo se na oba zakonska prijedloga, odnosno na glavne razlike u predloženim zakonskim rješenjima. Na početku je napomenuo da u raspravi o ovoj problematici treba imati u vidu da u Hrvatskoj postoje brojni zakoni koji se neposredno ili posredno odnose na procese pretvorbe i privatizacije. Kako reče, njegovi stranački kolege zalažu se za reviziju pretvorbe i privatizacije, ali na način da se ona provede sukladno i u okviru pravnog poretka Republike Hrvatske. Drugim riječima, krajnji je cilj provođenja revizije ocijeniti jesu li prekršeni propisi koji su bili ili su još uvijek na snazi (npr. povreda određenog postupka pretvorbe i privatizacije, zatim odredaba finansijskih propisa, odnosno onih koji uređuju zakonitost poslovanja pravnih osoba, ili pak sankcioniraju određena protupravna ponašanja

pojedinaца i odgovornih osoba, određuju kriterije za ponašanje na tržištu (npr. Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja) i dr.

Po riječima predstavnika predlagatelja zastupnici HDZ-a smatraju pravno upitnom odredbu članka 16. stavka 1. predloženog Vladinog zakona koja daje ovlaštenje Državnom uredu da ocjenjuje je li pretvorba i privatizacija pravnih osoba i društvenog i državnog kapitala provedena sukladno ili protivno pravnom poretku, javnom moralu te postizanju ciljeva utvrđenih člankom 1. Zakona o privatizaciji (za ustavne kategorije nadležan je jedino Ustavni sud). Osim toga, prihvati li se formulacija odredbe članka 17. spomenutog zakona, Državni ured za reviziju provodio bi neke radnje koje po svojoj prirodi pripadaju istražnom postupku ili pak kriminalističkoj obradi (tijela koja provode takve postupke određena su Zakonom o kaznenom postupku).

Po riječima zastupnika Vukića njegovi stranački kolege se, inače, slažu s Vladinim prijedlogom da nadležno tijelo za obavljanje postupka revizije pretvorbe i privatizacije bude Državni ured za reviziju, koji bi nakon obavljene revizije izradio izvješće i inicirao odgovarajući, sudski postupak kod nadležnih tijela. Istodobno izražavaju potpuno neslaganje s odredbama članaka 1., 16. i 17. spomenutog zakonskog prijedloga. Naime, za razliku od Vlade, smatraju da postupak revizije pretvorbe i privatizacije treba obvezno provesti kod svih pravnih osoba koje su obavile pretvorbu ili privatizaciju temeljem Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća, odnosno Zakona o privatizaciji (a ne samo tamo gdje je taj postupak iniciran zahtjevom ili ga po službenoj dužnosti pokreće Državni ured za reviziju).

• Reviziju treba obvezno provesti kod svih pravnih osoba koje su obavile pretvorbu ili privatizaciju, a ne samo tamo gdje je taj postupak iniciran zahtjevom ili po službenoj dužnosti.

Osim taksativnog nabrojanja u članku 36. u kojim se pravnim osobama provodi revizija pretvorbe i privatizacije (pored bivših društvenih poduzeća obuhvaćene su i ustanove, osiguravajuća društva, komunalna poduzeća i dr.) zakonom što ga je pre-

dložila Vlada nije razrađeno što će u tim pravnim osobama biti predmet revizije, u kojem opsegu i u odnosu na koje okolnosti će se provoditi taj postupak, kaže Vukić. Za razliku od toga, Zakon o reviziji pretvorbe i privatizacije koji je u saborsku proceduru uputio Klub zastupnika HDZ-a točno je razgraničio i detaljno propisao što se razumijeva pod revizijom pretvorbe a što pod revizijom privatizacije, odnosno što je predmet i koje sve radnje je tijelo koje provodi reviziju ovlašteno poduzimati. Upravo zbog takvog pristupa bilo je gotovo nemoguće istim zakonskim tekstom obuhvatiti i problematiku npr. osiguravajućih društava, ustanova i sl. Zbog toga se zakonski prijedlog zastupnika HDZ-a ograničio na reviziju pretvorbe i privatizacije društava kapitala bivših društvenih poduzeća koja su provela pretvorbu i privatizaciju temeljem Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća i Zakona o privatizaciji te Zakona o društvenom kapitalu, pojasnio je Vukić.

U nastavku se osvrnuo na pojedine odredbe predloženog propisa. Spomenuo je, najprije, da je člankom 8. taksativno određeno koje elemente Državni ured mora utvrditi u provođenju revizije pretvorbe. Ujedno mu se daje pravo utvrđivanja i drugih činjenica koje smatra bitnim za reviziju pretvorbe i privatizacije. Posebnom glavom ovog zakonskog propisa uređuje se revizija postupka privatizacije. Precizno se propisuju elementi koje nadležno tijelo mora utvrditi za svaki pojedini model pretvorbe (prodaja, dokapitalizacija, pretvaranje potraživanja u ulog, itd.). Primjerice, kod modela prodaje poduzeća ili idealnog dijela poduzeća u prvom krugu privatizacije, nadležno tijelo za reviziju mora utvrditi valjanost načina prodaje, odnosno ocijeniti zakonitost tog postupka, urednost izvršenih ugovornih obveza te obračunatih popusta i dr. Smisao tih odredbi je utvrditi, pored ostalog, koliko je kupac, stječući vlasništvo bivšeg društvenog kapitala efektivno platio, s tim da je od obveznog provođenja revizije izuzet postupak prodaje tzv. malim dioničarima.

Po riječima zastupnika, člancima 11., 12. i 14. predloženog zakona posebno se uređuje kontrola izvora te tijeka novčanih sredstava kojima se vršilo plaćanje dionica odnosno udjela, te iznos sredstava, uz obvezno pribavljanje nalaza Ureda za sprječavanje pranja novca, te porezne prijave, ako su kupci fizičke osobe, za godinu u kojoj je plaćanje izvršeno.

nameće zahtjev za pokretanje postupka za donošenje Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije, uz eliminiranje ekstremnih stajališta o tome, poput mišljenja da cjelokupnu pretvorbu treba poništiti ili da je sve u redu.

U nastavku je napomenuo da se predloženim zakonom uređuje revizija pretvorbe i privatizacije bivšeg društvenog i državnog kapitala, određuje nadležno tijelo u tom postupku (Državni ured za reviziju kao neutralno i neovisno državno tijelo te mjere koje je ovlašteno poduzeti. Općim odredbama ovog zakona propisuje se cilj provođenja revizije, određuju pravne osobe u kojima se provodi taj postupak, propisuje zakonska definicija revizije te navode slučajevi i pravne osobe u kojima se ona obvezno provodi.

Zakonom je, nadalje, definiran sam postupak revizije te ovlašteni subjekti koji mogu pokrenuti taj postupak. Državni ured za reviziju ovlašten je, temeljem ovog, a i Zakona o državnoj reviziji, za pokretanje postupka revizije i po službenoj dužnosti. Budući da je ovim zakonom širem krugu subjekata dana mogućnost pokretanja postupka revizije, može se reći da se u ovom slučaju radi o incidentalnom postupku, za razliku od normalnog postupka revizije koji se odvija po planu revizije koji odobrava Hrvatski državni sabor, napominje Fižulić. Napominje, također, da ovim zakonom Državnom uredu za reviziju nisu date nikakve izvršne ovlasti, nego samo ovlasti donošenja izvješća o provedenoj reviziji. Ovisno o utvrđenim činjenicama, poduzet će mjere propisane člankom 17. Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije ili potvrditi ispravnost provedbe pretvorbe i privatizacije.

Ministar Fižulić je među ostalim, napomenuo da donošenje ovog zakona iziskuje i određene izmjene i dopune Zakona o državnoj reviziji, Zakona o privatizaciji te Zakona o sudskom registru. Primjerice, predloženim izmjenama i dopunama Zakona o državnoj reviziji proširen je opseg poslovanja Državnog ureda za reviziju i usklađen ustroj te institucije, kako bi mogla provesti postupak revizije pretvorbe i privatizacije.

Osvrnuvši se na Prijedlog zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije Kluba zastupnika HDZ-a, konstatirao je da se taj propis konceptualno, a u najvećem dijelu i sadržajno, poklapa s odgovarajućim prijedlozima iz Vladinog paketa. Temeljna razlika je u tome što prijedlog HDZ-a na nekim mjestima konstrukcijski nudi deta-

ljnije uređena tehnička rješenja, ali zato predviđa daleko uži krug pravnih osoba nad kojima je moguće provesti postupak revizije, u uži opseg ispitivanja zaštićenih dobara, uže određene sadržaj izvješća, ne predviđa zaštitu društvenih vrijednosti sadržanih u Ustavu, itd.

Na kraju je iznio stajalište Vlade da je njen Prijedlog zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije kvalitetniji jer je širi po svom obuhvatu, cjelovitiji i detaljnije propisuje nadležnost Državnog ureda za reviziju u reviziji pretvorbe i privatizacije. Međutim, Vlada je mišljenja da o prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a treba provesti raspravu u Zastupničkom domu HDS-a, budući da sadrži određena kvalitetna rješenja koja su prihvatljiva i koja bi se mogla preuzeti u konačnom tekstu predloženog zakona.

Zakonske prijedloge Kluba zastupnika HDZ-a i u ovom Domu obrazložio je **Dario Vukić**. Potom je **Dragica Zgrebec** iznijela stajališta Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

Pljačka društvenog bogatstva

Ako netko želi da se stvarno provede revizija pretvorbe i privatizacije, provedene na poznat hrvatski način, to je zasigurno IDS, napomenuo je na početku svog izlaganja njihov glasnogovornik **Damir Kajin**. Stoga ideosovci ne žele da ovaj zakon bude samo deklarativne naravi već da doista omogući reviziju pretvorbe i privatizacije jer »na tom pitanju pada ili prolazi nova vlast«.

• Cijela privatizacija, a prije nje pretvorba, ne samo da je promašaj, nego pljačka društvenog bogatstva kojom je trebalo preraspodijeliti društvenu moć. Jer, da tome nije tako, pretvorba i privatizacija se zasigurno ne bi provodila u vrijeme rata.

Naime, po njihovom mišljenju, cijela privatizacija, a prije nje pretvorba, ne samo da je promašaj, nego pljačka društvenog bogatstva koja je trebala preraspodijeliti društvenu moć, nakon što se istope politički ratno-huškački i drugi zanosi. Jer, da tome nije tako, pretvorba i privatizacija se zasigurno ne bi provodila u vrijeme rata, kad su jedni stradavali i

bivali proganjani, dok su neki drugi, odabrani, pljačkali, kaže zastupnik. Podsjeća, nadalje, da je Zakon o privatizaciji bio odabran kao osnovna gospodarska i razvojna strategija politike Republike Hrvatske, ali da se niti jedan od proklamiranih ciljeva iz članka 1. tog propisa nije ostvario. HDZ, doduše, tvrdi da je u uvjetima raspada Jugoslavije, recesije, rata, gubitka tržišta na istoku, zastarjele tehnologije itd., upravo pretvorba zadržala gospodarsku osnovu zemlje. Zastupnici IDS-a, međutim, smatraju da tranzicija nije samo privatizacija i da se privatizacija ni u kom slučaju nije smjela događati za vrijeme rata. Revizija privatizacije je, stoga, poželjna, ako ni zbog čega drugog, da se utvrdi kao to da su, u jeku rata i posvemašnje pauperizacije većine stanovništva, pojedinci koji su 90-te živjeli u društvenim stanovima i vozili polovne Golfove preko noći došli do vlasničkih paketa dionica (odakle im novac).

Dakako, ima i onih koji su tu imovinu stekli u dobroj vjeri, pravnim poslom, na krajnje moralan i pošten način, i ti se ne trebaju plašiti revizije, naglašava zastupnik.

Po mišljenju Kluba zastupnika IDS-a zakonom bi trebalo propisati uvjete i rokove zastare (pa i za odgovorne osobe), zatim precizirati ovlasti revizije kad utvrdi nepravilnost (npr. slijedi li djelomično poništenje izdanog rješenja ili u cijelosti). Osim toga, nije regulirano do kada će se obavljati revizija i što se dešava s imovinom firmi za vrijeme vođenja pojedinih postupaka (radi zaštite te imovine trebalo bi odrediti tzv. prinudnog upravitelja, analogno Zakonu o bankama). Zastupnika zanima i na koji će se način zaštititi poštene stjecatelje dionica. Naime, mnogi su prodali dio ili cijelu tvrtku trećoj osobi koja ju je kupila u dobroj vjeri. Budu li te osobe pogođene, dogodit će nam se totalna pravna nesigurnost i dodatno ćemo opteretiti Ustavni sud.

Revizija – najveći izazov novoj vlasti

U zakonu treba načelno navesti u kojem roku mora biti obavljen gro posla (to ne može trajati unedogled) koliko će ljudi na tome raditi, koliko će to koštati porezne obveznike i je li to baš posao Državne revizije ili bi trebalo formirati neko drugo nezavisno tijelo, kaže dalje Kajin. Krene li se u reviziju, a to je prijeko potrebno, to će biti najveći izazov pred kojim će se naći nova vlast, odnosno stranke

vladajuće šestorke, napominje zastupnik i upozorava da se nikoga ne smije poštediti zbog političke volje. Apelirao je na predlagatelje da konzultiraju i stari IDS-ov zakonski prijedlog o reviziji koji bi možda bio najlakše provediv.

Osobno smatra da će predloženi zakon zaustaviti promet imovinom koja se našla u pretvorbi i privatizaciji, što će biti enormna šteta za državu, te da postoji opasnost da se zaustave strane investicije u ta društva, a možda i šire. Po mišljenju njegovih stranačkih kolega dok se ne obavi revizija trebalo bi zaustaviti i ustupanje dionica ispod nominalne cijene, zalaganje dionica društva nastalih pretvorbom kao zalag za povrat zajmova te zaustaviti promet dionicama u Mirovinskom fondu i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, pa i bankama u vlasništvu države.

Prijedlog je IDS-a provjeriti stjecanje dionica svakog poduzeća u Hrvatskoj, bez obzira na to kako posluje i to u što je moguće kraćem roku, kako bi se utvrdilo plaćaju li se ti udjeli i kako su pojedinci došli do novca. Na taj bi se način došlo do prve selekcije, a potom bi preko Agencije za reviziju i kontrolu privatizacije trebalo provesti posvemašnju reviziju u preostalim društvima. Ovaj zakon, među ostalim, mora revidirati i način stjecanja dionica pojedinih banaka i dr. Temeljna odgovornost za pretvorbeni debakl, po mišljenju ideesovaca, zasigurno nije na onim Gucićima i Kutlima koji su u tome sudjelovali (oni su bili tek metafora nezajažljivosti bivše HDZ-ove vlasti) već na onima koji su pretvorbu omogućili.

Dakako, prije revizije pretvorbe valja donijeti zakon o malim dioničarima, kojih je danas od 600 tisuća ostalo svega 150 do 170 tisuća (prije revizije ne treba rasprodavati državnu imovinu) te osposobiti Državnu reviziju ili neko treće tijelo za te poslove. Zastupnik upozorava na to da je izgubljeno previše vremena na pripremu ovog zakona a on zasigurno neće biti donesen prije jeseni. Pod njegov udar ne smiju doći samo vrhovi koji strše, već sva pretvorena poduzeća, napominje dalje. Jer, ako revizija bude selektivna, može se dogoditi da u velikoj mjeri izgubimo na vjerodostojnosti pred hrvatskim građanima. HDZ je svojim zakonskim prijedlogom ponudio reviziju cijelog njihovog desetogodišnjeg gospodarskog angažmana i to im treba i omogućiti. Kako reče, i njega zanima lista najbo-

gatijih Hrvata, koji su se obogatili putem pretvorbe i privatizacije, ali siguran je da među njima nema niti jednoga iz IDS-a.

• Temeljna odgovornost za pretvorbeni debakl, zasigurno nije na onim Gucićima i Kutlama koji su u tome sudjelovali (oni su bili tek metafora nezajažljivosti bivše HDZ-ove vlasti), već na onima koji su pretvorbu omogućili.

Vladin prijedlog kvalitetniji i sveobuhvatniji

Ivan Ninić (SDP) dijeli njegovo mišljenje da se predugo čekalo na donošenje ovog zakona, to više što se radi o realizaciji predizbornog obećanja. Smatra, međutim, da je zakonski prijedlog Vlade kvalitetniji, širi po obuhvatu, cjelovitiji i da detaljnije regulira nadležnost Državnog ureda za reviziju u reviziji pretvorbe i privatizacije. Kako reče, na zakonski prijedlog HDZ-a neće se osvrutati jer treba biti izuzetno drzak i moralno upitan pa predlagati reviziju nakon desetogodišnjeg provođenja pretvorbe i privatizacije na HDZ-ov način. Naime, bivša vlast je omogućila da se ono što se stoljećima stvaralo u ovoj zemlji pokrade (to su činili podobni) i to dok su mnogi ljudi ginuli na ratištima. Svrha je bila ispuniti politički zadatak HDZ-a o stvaranju kruga bogatih obitelji koji će kao zamašnjak pokrenuti gospodarstvo Hrvatske i svima omogućiti lagodan i lijep život. A kako živimo najbolje znade onih 700 tisuća radnika koji su izgubili radno mjesto, 380 tisuća nezaposlenih (neki su nakon 5 godina borbe za ovu Hrvatsku ostali bez posla), i umirovljenici koji jedva preživljavaju.

Prema prijedlogu Vlade, podsjeća zastupnik, reviziji će podlijegati gotovo cjelokupna vlasnička transformacija, ne samo pretvorba društvenih poduzeća nego i privatizacija banaka, osiguravajućih društava, itd. Taj će postupak, znači, obuhvatiti sva privatizirana poduzeća u kojima su uočene nepravilnosti, a napose ona gdje je smanjen broj zaposlenih i ugašena osnovna proizvodnja, tamo gdje se neredovito otplaćuju dionice Hrvatskog fonda za privatizaciju, gdje je sumnjiva vrijednost procjene dru-

štvenog kapitala u pretvorbi. Isto vrijedi i za privatizirana poduzeća čija su dugovanja veća od vrijednosti njihove ukupne imovine, ona gdje su vlasnici stekli dionice zamjenom s državnim institucijama ili trećim osobama, poduzeća u kojima mali dioničari nisu ostvarili zakonsko pravo na kupnju dionica na popust, ili u kojima se dionice otplaćuju novcem iz poduzeća koje se kupuje, zatim sumnjive dokapitalizacije, privatizacije nastale pretvaranjem potraživanja vjerovnika u vlasničke udjele, itd.

Prema predloženom, revizija bi se obvezno provodila i u pravnim osobama koje je Vlada jednom ili više puta sanirala. Dakako, jedanaest pretvorbenih grijehova ili barem indikativnih radnji koje bi mogle upućivati na nepravilnosti u pretvorbi gotovo ni jedno od 2.600 poduzeća koja su prošla proces pretvorbe ne amnestiraju od daljnjeg preispitivanja, napominje zastupnik.

• Treba biti izuzetno drzak i moralno upitan pa predlagati reviziju nakon desetogodišnjeg provođenja pretvorbe i privatizacije na HDZ-ov način.

Precizirati sankcije za pretvorbene malverzacije

Po ocjeni zastupnika SDP-a ovaj zakonski prijedlog ide u dobrom smjeru, a u konačnici će osloboditi hipoteke one koji su svojim novcem i prema zakonu privatizirali poduzeća u inače generalno nepošteno provedenoj privatizaciji u Hrvatskoj. Dakako, oni zbog kojih većina građana pretvorbu i privatizaciju odavno doživljava kao najobičniju pljačku i zbog kojih je najveći moralni autoritet u ovoj zemlji govorio o grijehu struktura, neće mirno spavati. Oni koji su prije HDZ-a bili nitko i ništa, a onda su odjednom postali tajkuni moraju odgovarati, kaže zastupnik. Krivi su jer su preko noći otpustili radnike badava dobivenih poduzeća i zaradili na prodaji nekretnina tvrtke u koju su investirali novac koji su ustezali državi na porezima i drugim davanjima, švercali su i sklapali lažne ugovore, itd. (policija i sudstvo bili su mačji kašalj u usporedbi s njihovim protekcionističkim vezama). To očekuju i mnogi građani koji su ostali bez posla ili na minimalcu, to više što prema članku 9. Prijedloga zakona

široki krug subjekata može pokrenuti postupak revizije po službenoj dužnosti, ali i iz osobnog interesa. Međutim, glavni nedostatak predloženog zakona je činjenica da nisu precizno definirane sankcije za pojedine pretvorbene malverzacije (npr. naknada štete i dr.). Spomenimo i upozorenje zastupnika SDP-a da do donošenja ovog zakona treba zaustaviti sve tajkunske kupoprodaje tvrtki za koje se očekuje da će biti podvrgnute reviziji. Time bismo, doduše, mogli prepasti eventualne ulagače iz inozemstva, ali moramo spriječiti da perjanice dosadašnje pljačke prije donošenja zakona preprodaju nezakonito stečenu imovinu kao što je to bio slučaj s osječkom Pivovarom Josipa Gucića.

Po riječima zastupnika njegovi stranački kolege procjenjuju da će provođenje ovog zakona dovesti do uspostave osnivačkih prava prema stvarno uloženom novcu za dionice, te da će za većinu građana pretvorba i privatizacija prestati biti pojam pljačke stoljeća i grijeha struktura te da će biti prihvatljiva.

Vladimir Šeks (HDZ) je zamolio predsjedatelja da zastupnika Ninića upozori zbog povrede Poslovnika, budući da je u svom istupu teško omalovažavao zastupnike HDZ-a, odričući im moralno pravo (ne prvi put) na predlaganje zakona. Predsjedatelj **mr. Mato Arlović** je priznao da je zastupnik Šeks u pravu i izrekao opomenu zastupniku Niniću. Naknadno se javio za riječ **Mladen Godek (HSL)**, s primjedbom da nije bilo povrede Poslovnika. Pojasnio je da zastupnik Ninić nije osporio hadezeovcima pravo na predlaganje zakona, nego je samo okarakterizirao njihovo ponašanje moralno upitnim, što nije zabranjeno. **Ivan Ninić** je ostao pri konstataciji da je moralno upitno i izuzetno drsko od onih koji su doveli ovu zemlju u nezavidnu situaciju, da sada brane ovaj zakon. Nato je predsjedatelj, **mr. Arlović**, primijetio da je to osobni stav zastupnika.

Prva na redu privatizirana poduzeća koja dobro posluju

Mrvoje Zorić, glasnogovornik Kluba zastupnika HSL-a, konstatirao je da se prilikom donošenja Zakona o privatizaciji očekivalo da će njegova primjena potaknuti gospodarski razvoj ali da se, nažalost, dogodilo suprotno (to nitko ne osporava). Sve je, dakle, bilo dobro zamišljeno, ili barem prezentirano kroz dobre namjere, (i put u pakao poploćen je dobrim namjerama). Kako reče,

njegovi stranački kolege nadaju se da će ovaj zakon, odnosno revizija, dobrano protresti sve što je donijelo tako puno zla hrvatskom narodu (preveliki broj ljudi ostao je bez posla). Vladin prijedlog, inače, smatraju boljim, budući da ne isključuje mogućnost da se reviziji pretvorbe pristupi u svakom poduzeću, ali ne inzistira na tome. Dok hadezeovci predlažu da se taj postupak provodi onim redosljedom kojim su izdavana rješenja o privatizaciji, haeselesovci drže da najprije treba ići na reviziju u onim poduzećima koja su privatizirana, ali uspješno rade, kako bi se otklonile sumnje da je i tamo napravljeno nešto loše i protuzakonito. Njihovo je mišljenje da bi najprije mjereni rok za podnošenje zahtjeva za pokretanje postupka revizije pojedinih gospodarskih subjekata bio 6 mjeseci. Na kraju je primijetio da će se oni koji očekuju da će im revizijom biti vraćena izgubljena radna mjesta zacijelo razočarati. Njihova očekivanja mogu realizirati eventualno neki novi poduzetnici koji će uspješno poslovati, zahvaljujući stvaranju pravne sigurnosti za sve sudionike u tržišnoj utakmici.

• Ovaj zakonski prijedlog ide u dobrom smjeru, a u konačnici će osloboditi hipoteke one koji su svojim novcem i prema zakonu privatizirali poduzeća u inače generalno nepošteno provedenoj privatizaciji u Hrvatskoj.

Dr. Zlatko Kramarić (LS) slaže se s konstatacijom da je i bivši zakonodavac također imao dobre namjere, nastojeći ranijim prijedlozima Zakona o privatizaciji osigurati brži gospodarski rast u uvjetima tržišnog gospodarstva i dr. Nije čudo, međutim, da gotovo ništa od toga nije bilo ostvareno, kada se zna da ni u drugim tranzicijskim zemljama proces privatizacije nije uspio, bez obzira na zakonski oblik i izabrani model. I – kaže – sada krećemo u dobroj vjeri da će ovaj zakon ispuniti čitav niz proklamiranih načela, u prvom redu omogućiti veću zaposlenost i bolje plaće, pogotovo što se radi o dijelu predizbornih obećanja.

Po mišljenju Kluba zastupnika LS-a i HNS-a postupak revizije pretvorbe i privatizacije može obuhvatiti samo

kontrolu pravilnosti i potpunosti procjene društvenog kapitala, prema metodologiji koju je primjenjivao Hrvatski fond za privatizaciju, te utvrditi jesu li vlasništvo nad bivšim društvenim poduzećima, a sada društvima kapitala, stekle fizičke i pravne osobe taksativno navedene u odredbi članka 5. Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća. To znači da se revizijom mogu obuhvatiti samo događaji koji su prethodili upisu statusne promjene nastale pretvorbom u sudski registar. Naime, trenutkom upisa dioničkog društva ili društva s ograničenom odgovornošću u sudski registar, odnosno trenutkom nastanka društva kapitala, revizija se više ne može obavljati na predloženi način. Razlozi – pretvorbom društvenog kapitala, odnosno njegovim upisom u sudski registar kao temeljnog kapitala, došlo je do niza promjena u vlasničkopravnim, obvezatno pravnim i drugim pravnim odnosima, tako da bi svako arbitriranje, posebice ako bi imalo političku podlogu, moglo dovesti do pravne nesigurnosti i do nezakonitog postupanja. Drugim riječima, postoji velika opasnost da nam se cijeli pravni sustav uruši, upozorava zastupnik.

• Vladin prijedlog je bolji, budući da ne isključuje mogućnost da se reviziji pretvorbe pristupi u svakom poduzeću, ali ne inzistira na tome. Najprije treba ići na reviziju u onim privatizirana poduzećima koja uspješno rade, kako bi se otklonile sumnje da je i tamo napravljeno nešto loše i protuzakonito..

Po ocjeni njegovih stranačkih kolega predloženi Zakon je pokušaj predlagatelja da se u javnosti stvori dojam kako će se njime razvlastiti one koji su do vlasništva nad tvrtkama došli na nemoralan ili nezakonit način. Izražavaju bojazan da ta mogućnost u zakonu nije dovoljno dobro razrađena i da čak ne postoje odredbe koje bi to omogućavale (unatoč predizbornim obećanjima). Ako se u to uključi i selektivan pristup, postoji opasnost da dođe do izražaja politički voluntarizam, upozorava zastupnik. Osim toga, politički je nedopustivo reviziju pretvorbe i privatiza-

cije prepustiti bilo kojoj državnoj instituciji, već taj posao treba povjeriti isključivo sudovima. Naime, samo se temeljem pravomoćnih sudskih odluka mogu mijenjati nastali vlasničko-pravni, obvezno-pravni i drugi pravni odnosi, odnosno ograničiti ili oduzeti vlasništvo, napominje zastupnik. U nastavku je podsjetio na to da je Hrvatska previše očekivala od procesa pretvorbe i privatizacije (računalo se na dobit od oko 24 mlrd DEM), ali da se ta smiona projekcija, nažalost, nije ostvarila. Izrazio je bojazan da bi i ova revizija, posebice ako bi dugo trajala, i ako se ne bi vodilo računa o spomenutim elementima, mogla zaustaviti proces dodatnog ulaganja kapitala domaćih i stranih fizičkih i pravnih osoba, i to prvenstveno radi pravne nesigurnosti. Na kraju je izrazio nadu da će do drugog čitanja predlagatelj uzeti u obzir njihove objekcije i ponuditi tekst zakona koji će biti i gospodarski i politički i socijalno prihvatljiv.

Revidirati i poslovanje privatiziranih poduzeća

Po riječima **Ljubice Lalić** Klub zastupnika HSS-a podržava donošenje zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije, koji bi ispunio očekivanja građana. A oni žele javnu potvrdu za sve što im se dogodilo zbog pretvorbe i privatizacije, ali i sanacije za one u kojima vide glavne krivce za bijedu koja ih je snašla. Naime, brojna poduzeća koja su prije privatizacije dobro poslovala, vrlo brzo nakon transformacije otišla su u stečaj (zbog isisavanja kapitala) a radnici na Zavod za zapošljavanje. Po riječima zastupnice haesesovci smatraju nepotrebnim komentirati prijedlog onih koji sada zakonom žele revidirati sve što su punih deset godina zdušno podržavali (oglušivali su se na sve zahtjeve, kako udruga malih dioničara, tako i nekih županijskih skupština). Stoga su samo iznijeli primjedbe i prijedloge na Vladin prijedlog, uz sugestiju da ga doradi.

Njihova je prva zamjerka da je u članku 2. Prijedloga zakona pojam revizije nejasno i neprecizno definiran, što bi moglo izazvati dalekosežne posljedice. Ako se pod time podrazumijeva ono što stoji u članku 11. Prijedloga zakona odnosno u članku 2. Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj reviziji, tada će ovaj zakon biti novo razočarenje za građane, još intenzivnije od prethodnog, prognozira zastupnik.

Naime, njegovi stranački kolege se opravdano pribojavaju da će se takvom revizijom utvrditi da je zakonita i ona privatizacija koja je obavljena na temelju potpisanog ugovora o prijenosu dionica kojim se stjecatelj obvezuje da će dionice platiti u roku od 15 do 20 godina. Naime, sva upravljačka prava dobio je odmah, što mu je omogućilo da sastavi nadzorni odbor od svojih prijatelja i rođaka koji su po njegovom ukusu izabrali upravu i direktora. Isisavanje kapitala je počelo odmah, iako stjecatelj nije plaćao dionice. Poduzeće je nakon kratkog vremena uništeno i otišlo u stečaj, radnici na Zavod za zapošljavanje, a Hrvatski fond za privatizaciju je poništio ugovor o prijenosu dionica zbog neplaćanja. Ishod ove zakonite privatizacije – uništeno poduzeće ponovno je u vlasništvu države, radnici su nezaposleni a tajkun koji se obogatio je prezadovoljan jer je na zakonit način opljačkao državu u koju se kune. Zbog takvih negativnih iskustava zalažemo se ne samo za reviziju privatizacije nego i za reviziju poslovanja privatiziranih poduzeća do danas, kaže zastupnica. Predloženi zakon mora sadržavati odredbe kojima bi se to reguliralo, kao i kaznene mjere koje će se primijeniti u slučaju da se utvrdi zloraba ovlaštenja stjecatelja dionica i njegovih poslušnika.

• Revizijom se mogu obuhvatiti samo događaji koji su prethodili upisu statusne promjene, nastale pretvorbom, u sudski registar.

Iniciranje postupka omogućiti i bivšim vlasnicima

Zastupnici HSS-a, nadalje, izražavaju sumnju u učinkovitost rada Državnog ureda za reviziju, a i tijela državne uprave koja bi mu trebala dostavljati podatke, te utvrđivati činjenice, pribaviti potrebne dokumente i davati zatražena obrazloženja za potrebe provođenja postupka revizije. e od navedenih pravnih osoba isplaćivale su zajamčene osobne dohotke, a samo u Gradu Zagrebu, Samoboru i Velikoj Gorici 364 gospodarska subjekta poslovala su s gubitkom.

• Da je postojala dobra volja, revizija poslovanja pravnih osoba s pretežitim udjelom državnog kapitala mogla se napraviti temeljem postojećeg Zakona o državnoj reviziji i prije nastanka ogromnih šteta i enormnog povećanja broja nezaposlenih.

Da su u proljeće 1991. godine, na prijedlog tadašnje SKH – SDP, građanima besplatno podijeljeni vaučeri, 90 posto hrvatskog gospodarstva završilo bi u vlasništvu beogradskih banaka i Topčiderske tiskare, napominje dalje zastupnik. Ne samo da u tom slučaju ne bi bilo gospodarskog suvereniteta, nego bismo idućih 900 godina sanjali i političku neovisnost. Potaknut primjedbama da korišteni model pretvorbe nije bio socijalan, Kovač podsjeća da je od ukupno 80 mlrd. kuna, na koliko je procijenjena vrijednost svih 2 500 pretvorenih poduzeća, 13 mlrd. besplatno podijeljeno prognanicima, invalidima Domovinskog rata, obiteljima nestalih, itd. Jedna trećina portfelja prenesena je u mirovinske fondove (oko 14 mlrd. kuna nominalne vrijednosti), a 7,5 mlrd. je rezervirano za bivše vlasnike kojima je komunistička vlast 1945. oduzela imovinu (sad im se vraćaju te dionice). Više od 2 mlrd. kuna preneseno je Ministarstvu obnove za izgradnju kuća, jer u Proračunu nije bilo novaca, a svega 4,4 posto ukupnog portfelja Fond je do sredine 1999. godine prodavao temeljem javnog natječaja ili na burzi. Međutim, te su prodaje bile otvorene za javnost i nisu se mogle donositi odluke »ispod žita«, bez obzira na stranačku pripadnost kupaca.

Oko 1200 poduzeća provelo autonomnu pretvorbu

Ako je ikome u interesu da se napravi kvalitetna i objektivna revizija pretvorbe i privatizacije to je u interesu HDZ-a, naglašava Kovač i napominje da su zato i predložili ovakav redoslijed tog postupka. Podsjetio je i na činjenicu da je oko tisuću i 200 malih i srednjih poduzeća u prvom valu pretvorbe autonomno provelo postupak pretvorbe i privatizacije, bez utjecaja državnih institucija (dionice su upisali radnici, bivši radnici, uprave, menadžment, itd.). U nast-

vku je spomenuo da je dionice upisalo oko 600 tisuća ljudi koji su već nakon uplate 5 posto imali sva upravljačka prava, pa i prava na dividendu. Kasnije se uvidjelo da zbog gospodarske situacije rok za otplatu treba produžiti i on je prolongiran sa 5 na 20 godina (i to uz veće popuste od 50 posto). Stoga njegovi stranački kolege pozdravljaju najavu Vlade da će se kod privatizacije preostalih poduzeća priznavati popust od 80 posto. Naveo je, također, da je od početka procesa pretvorbe do 20. svibnja 1999. Hrvatskom fondu za privatizaciju podneseno ukupno 710 zahtjeva za kontrolu pretvorbe koji su se odnosili na ukupno 395 tvrtki (to je 13 posto od ukupnog broja poduzeća privatiziranih putem Fonda). Ocijenjeno je da je 499 zahtjeva neutemeljeno, dok su 104 zahtjeva procesuirana. Nakon obavljene kontrole Fond je u 9 spomenutih društava poništio ranije danu suglasnost za pretvorbu, dok je u ostalim poduzećima poništio pojedine radnje u procesu pretvorbe te naložio otklanjanje otkrivenih nepravilnosti.

• Da su u proljeće 1991. godine, na prijedlog tadašnje SKH-SDP, građanima besplatno podijeljeni vaučeri, 90 posto hrvatskog gospodarstva završilo bi u vlasništvu beogradskih banaka i Topčiderske tiskare.

Dakako, HDZ-u je u interesu da se napravi revizija, ali ne ad hoc, kako se ovaj zakon ne bi koristio u dnevno-političke svrhe. Zbog toga zastupnik predlaže da se objave imovinske kartice svih osoba koje su bile na čelu Hrvatskog fonda za privatizaciju, mirovinskih fondova itd. ili članova njihovih upravnih odbora, te da Vlada u što kraćem roku obznani imena tih famoznih 200 obitelji koje je HDZ, navodno, protežirao tijekom pretvorbe i privatizacije. Jer, ne stavi li se napokon točka na taj proces, strani partneri će nas zaobilaziti.

Ljubica Lalić, je, potom, citirala zaključke Skupštine Brodsko – posavske županije iz 1996. godine kojima se zahtijeva poništenje nemoralne i nezakonite privatizacije te traži od Hrvatskog fonda za privatizaciju i Ministarstva privatizacije da organiziraju tematski sastanak o toj problematici, ali bez uspjeha. Naglasila je da su 70 posto članova tadašnje Skupštine bili pripadnici HDZ-a.

Mladen Godek (HSL) prigovorio je zastupniku Kovaču, inače bivšem predsjedniku HFP i ministru privatizacije, da nije ništa rekao o menadžerskim kreditima i sl. Zamjerio mu je i na tvrdnji kako je cijeli taj proces bio ispravan i da HDZ ima primarni interes da se izvrši revizija privatizacije, iako su hadezeovci to mogli učiniti ranije, a i spriječiti negativnosti kojih je evidentno bilo (»dokažite da ste prijavljivali takve slučajeve«).

Milan Kovač je rekao da više ne želi odgovarati na ovakve objede, iako mu je jasno da se neki prilikom rasprave o ovoj temi, nastoje dodvoriti biračima. Kako reče, nastoji braniti istinu i to argumentima. Nakon revizije u koju će se ići temeljem ovog zakona pokazat će se, kaže, jesu li revizije Fonda, dok je to bilo u njegovoj nadležnosti, bile dovoljne ili ne. Međutim, nema smisla unaprijed zaključivati da je sve bila pljačka i kriminal. Pojasnio je još da dokumente od Hrvatskog fonda za privatizaciju može tražiti samo policija (kriminalistička i financijska) te institucije zakonom zadužene za kontrolu.

Izabrani model nije ispunio očekivanja

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a **Tonči Tadić** je podsjetio na činjenicu da su se haespeovci protivili provođenju pretvorbe i privatizacije za vrijeme rata, jer u zoni ratnog rizika nitko ne želi ulagati. Činjenica je – kaže – da je model pretvorbe i privatizacije po običaju bio hrvatska specifičnost i nije mu jasno zašto nisu u većoj mjeri uvažena iskustva drugih tranzicijskih zemalja. Doduše, model je u hodu mijenjan i prilagođavan, ali po mišljenju zastupnika nedovoljno i prekasnno. Isto tako nije se vodilo računa o potrebi pravične denacionalizacije, odnosno otklanjanja posljedica komunističkog režima po nekadašnje vlasnike poduzeća. Da izabrani model nije ispunio očekivanja svjedoči i unos kapitala u poduzeća koja se privatiziraju (manje od 10 posto novca prikupljenog privatizacijom čini gotovinu, a najveći dio menadžerski krediti i nepostojeći novac). Dakako, privatizacija nije bila jamstvo da će firme odjednom početi bolje poslovati a ni veliki dio novopečenih kapitalista nije se snašao u novoj ulozi vlasnika poduzeća. Naime, kad su radi ratnih okolnosti i nesposobnog posloводства brojna poduzeća počela propadati, oni su reagirali na tipično balkanski način. Nastojali su se neprimjetno

izgubiti iz posla a da pritom izvuku za sebe što veću korist. To – kaže – je dovelo do tragičnih posljedica – isisavanja kapitala, otpuštanja radnika, stečajeva, itd.

• Ako je ikome u interesu da se napravi kvalitetna i objektivna revizija pretvorbe i privatizacije to je u interesu HDZ-a.

Ma kako pravičan i dobar bio model privatizacije, sve postaje upitno ako ne djeluje pravna država, odnosno ako se ne uočava i ne kažnjava kršenje zakona i ugovora o privatizaciji, napominje zastupnik. Nema sumnje – kaže – da je u pretvorbi i privatizaciji u Hrvatskoj bilo pojava koje graniče s gospodarskim kriminalom i to upravo radi nefunkcioniranja pravne države. Po njegovim riječima HSP se oduvijek zalagao za najstroži progon gospodarskog kriminala u Hrvatskoj, pri čemu treba voditi računa o nepovredivosti privatnog vlasništva, ako je ono stečeno na zakonit način. To znači da mora postojati jasan kriterij ocjenjivanja zakonitosti pojedinog slučaja pretvorbe i privatizacije, ali i jasne sankcije za kršenje zakona i ugovora.

• Privatizacija nije bila jamstvo da će firme odjednom početi bolje poslovati, a ni velik dio novopečenih kapitalista nije se snašao u novoj ulozi vlasnika poduzeća.

Njegovi stranački kolege smatraju da reviziju pretvorbe i privatizacije treba provesti u svim slučajevima, posebice ako je došlo do kršenja zakona, odnosno Ugovora o privatizaciji (isisavanja kapitala iz privatiziranih firmi, otpuštanje radnika mimo Ugovora o privatizaciji, itd.). Sudeći po predloženim rješenjima, kažu, stječe se dojam kao da je netko u Vladi želio napraviti zakon koji se ne može provesti brzo i učinkovito i koji vrvi od nedorečenosti. U prvom redu u njenom prijedlogu nema jasnog opisa postupka revizije pretvorbe i privatizacije, a uopće se ne razlikuje zaseban mehanizam za pretvorbu a zaseban za privatizaciju (u tom smislu je HDZ-ov prijedlog bolji). Nije jasno ni to što će se zbiti s poduzećem

u kojem se utvrde nezakonitosti. Zanimaju ih koji je u tom slučaju postupak državnih organa gonjenja, tko preuzima nezakonito stečene dionice, što je s onima koji su otkupili takve dionice, koja su jamstva za strane ulagače koji su kupili dio domaće tvrtke, itd.

Revizija će stvoriti pravnu nesigurnost

Revizija pretvorbe i privatizacije na ovaj način stvorit će pravni vakuum i pravnu nesigurnost u svim privatiziranim poduzećima, upozorava zastupnik. Besmisleno je, kaže, dovesti u pitanje čitav slučaj privatizacije a ne samo njegov nezakoniti dio. Naime, moramo voditi računa o tome da će se na udaru revizije naći i dio firmi koje su čiste i zato želimo da taj udar bude reduciran i jasan. Po mišljenju Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a treba ograničiti broj mogućih pokretača revizije, budući da je pokretanjem tog postupka poduzeće praktično blokirano, njegovo vlasništvo je dvojbeno i malo tko želi s njim poslovati, odnosno ulagati u nj. Zbog toga Sabor mora istodobno inicirati reviziju kod svih privatiziranih poduzeća, a ne da konkurent može srediti firmu koja mu smeta na tržištu, pokrećući sumnju u njeno poslovanje. Treba početi od samog Fonda za privatizaciju i od arhive Agencije za restrukturiranje i razvoj Republike Hrvatske, koja je vodila pretvorbu, a posebno provesti reviziju onih tvrtki koje su privatizirane, upropaštene, a potom vraćene Fondu.

• Reviziju pretvorbe i privatizacije treba provesti u svim slučajevima, posebice ako je došlo do kršenja zakona, odnosno ugovora o privatizaciji (isisavanje kapitala iz privatiziranih firmi, otpuštanje radnika mimo Ugovora o privatizaciji, itd.)

Posebno je dvojbeno – kaže – koliko će ovakav proces revizije koštati porezne obveznike (Državna revizija nije ekipirana ni za sadašnji posao, a kamoli za ono što pred njom stoji). Smatraju da bi taj proces trebalo završiti u razumnom roku od najviše godinu dana, te da bi Državnu reviziju trebalo ojačati za novu ulogu namjenskim sredstvima iz Državnog proračuna (trebat će zaposliti najma-

nje petsto novih djelatnika). Tadić je na kraju prenio njihovu želju da se napravi objedinjeni zakonski prijedlog koji će uključivati dobre strane i Vladinog i HDZ-ovog prijedloga.

Porezni socijalno-gospodarstveni rezultati

Branislav Tušek (SDP) primijetio je da je pretvorba i privatizacija, uz Domovinski rat, u proteklom razdoblju najviše zaokupljala pozornost hrvatske javnosti, prvenstveno zbog poraznih socijalno-gospodarstvenih rezultata tog procesa koji je rastrojio hrvatsko društvo. Toj poraznoj politici ili fijasku išla je, kaže, ruku pod ruku intervencija bivše Vlade, koja se izravno uključivala u rješavanje dugova privatnih poduzeća ili oslobađanje poreza te poduzimanje drugih mjera.

Po riječima zastupnika Zakon o reviziji je potreban prije svega zato jer smo to obećali hrvatskim građanima, ali i radi utvrđivanja odgovornosti odnosno sankcioniranja sudionika svih slučajeva pretvorbe i privatizacije kod kojih se utvrdi postojanje kriminala i korupcije. Među ostalim, u reviziju treba ići radi provjere poštivanja propisa pri kupnji dionica, izvršavanja ugovorenih obveza u samom postupku pretvorbe i privatizacije, zatim kontrole plaćanja preuzetih obveza i oslobađanja sumnje onih koji su pošteno kupili poduzeća. Zakon o reviziji nije nikakav «lov na vještice» niti obračun s njima, već propis koji bi trebao ispraviti nepravde učinjene hrvatskim građanima, napominje zastupnik. Po njegovom mišljenju dobrodošao je i zakonski prijedlog što su ga podnijeli kolege iz HDZ-a, jer će pridonijeti da se ti problemi što kvalitetnije riješe.

• Reviziju treba započeti od samog Fonda za privatizaciju i od arhiva Agencije za restrukturiranje i razvoj Republike Hrvatske, koja je vodila pretvorbu, a posebno provesti kontrolu onih tvrtki koje su privatizirane, upropaštene, a potom vraćene Fondu.

U raspravu se, potom, uključio **Dario Vukić**, predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a, odnosno predlagatelja spomenutog propisa. Na početku

svog izlaganja naglasio je da nema namjeru braniti sve ono loše što je napravljeno u pretvorbi i privatizaciji, ali da želi podsjetiti na neke objektivne činjenice i okolnosti koje su zasigurno utjecale na rezultate tog procesa. Ponovio je kako njegovi stranački kolege smatraju najpravednijim da se revizijom obuhvate sva poduzeća u kojima je izvršena pretvorba i privatizacija, a ne samo neka, kako to predlaže Vlada (tom se prijedlogu priklanjaju i ostali klubovi zastupnika). Dakako, pritom treba razlučiti zakonitost i legalnost pretvorbe i privatizacije od (ne)uspješnosti poslovanja. Naime, treba postići suglasje oko toga što, zapravo, znači sam proces revizije tog postupka, koliko će trajati, koliko će koštati, itd. Nedvojbeno je, kaže, da će revizija značiti određenu pravnu nesigurnost za ulagače, ali tu cijenu moramo platiti jer hrvatska javnost očekuje da se ide na to.

U nastavku je spomenuo da su autori HDZ-ovog zakonskog prijedloga, u kojem se precizno definira revizija pretvorbe a posebno revizija privatizacije, detaljno razradili nezakonite pojave koje su u proteklom razdoblju izazvale najviše ogorčenja u javnosti. Tako se, među ostalim, predviđa kontrola izvora i tijeka sredstava kojima su plaćene dionice odnosno udjeli, uz obvezno pribavljanje nalaza Ureda za sprječavanje pranja novca. Usvoje li se ponuđena rješenja, analizirat će se i je li kao sredstvo osiguranja bankarskih zajmova kojima su otplaćene dionice ili udjeli dana osobna imovina kupca ili imovina poduzeća, te posebno utvrditi vrijednost založene imovine u odnosu na pozajmljen novac. Osim toga, za fizičke osobe koje su kupile određeno poduzeće nadležno tijelo za reviziju pribavit će od porezne uprave poreznu prijavu za godinu u kojoj je plaćanje izvršeno. Zakonom je, nadalje, propisana i obveza utvrđivanja poslovnih odnosa između poduzeća koja su postala jedan drugome vlasnici. Zahvaljujući predloženim rješenjima moći će se preispitati i porijeklo te tijekom novčanih sredstava osoba koje su kupile dionice ili udjele od tzv. malih dioničara (tzv. torbarenje) te eventualne malverzacije prilikom dokapitalizacije, itd. Pod lupom će se naći i način prodaje dionica ili udjela iz portfelja Hrvatskog fonda za privatizaciju i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

Naslijeđeno neefikasno društveno vlasništvo

U nastavku je spomenuo da je 90-ih godina naslijeđeno neefikasno društveno vlasništvo te da nije postojala pravna infrastruktura za rješavanje niza neriješenih pitanja (npr. povrat nacionalizirane i konfiscirane imovine). Sve te nepravde nisu se mogle ispraviti preko noći, ali denacionalizacija je ipak krenula. Naime, oko 4 mlrd. kuna dionica iz portfelja Hrvatskog fonda za privatizaciju rezervirano je za povrat denacionalizirane imovine, odnosno za obeštećenje onih koji su oštećeni nacionalizacijom i konfiskacijom.

Po riječima zastupnika prelaženjem na tržišno gospodarstvo pokazale su se sve mane hrvatskog gospodarstva koje je bilo u društvenom vlasništvu (zastarjela tehnologija, višak zaposlenih i dr.). Da se u procjenama vrijednosti poduzeća primjenjivala dinamička metoda (procjene koliko će brzo potencijalni ulagač vratiti svoj ulog) a ne statička, pitanje je koliko bi se poduzeća u Hrvatskoj uopće moglo privatizirati, odnosno prodati, pogotovo strancima. S obzirom na navedene činjenice bilo je vrlo teško bez svježeg kapitala i ulaganja u nove tehnologije, te obuku menadžmenta i ostalih djelatnika, u kratko vrijeme napraviti kvalitetan i po cijeni prihvatljiv proizvod koji bi se mogao plasirati na tržišta zapadne Europe i svijeta. Uostalom, sam proces pretvorbe i privatizacije nije uspio ni u jednoj tranzicijskoj zemlji, bez obzira na model i zakonske okvire, a kod nas je bio dodatno otežan i ratnim okolnostima.

Razlučiti stranku od pojedinih manipulanata

Po riječima zastupnika Vukića članstvo HDZ-a je samo iniciralo da ta stranka izađe sa Zakonom o reviziji pretvorbe i privatizacije, jer su to u većini časni i poštenu ljudi, domoljubi, koji su puno toga žrtvovali za stvaranje ove države, pa im teško padaju objede na račun njihove stranke. Nema sumnje – kaže – da valja jasno razlučiti HDZ kao stranku od pojedinaца koji su vršili malverzacije i manipulacije, a svakako i onih koji su zažmirili na neke stvari (političku odgovornost za to HDZ je platio na izborima). Međutim, danas ima puno ljudi koji su se obogatili a nisu u HDZ-u. Budući da su HDZ-ovi tajkuni više-manje poznati, sugerirao je da za drugo čitanje ovog zakona SDP napravi

spisak svojih članova koji su u pretvorbi došli do društvenog kapitala, uz naznaku izvora sredstava. To bi, kaže, bio veliki doprinos ovoj raspravi, ali i SDP-u kao stranci.

• Zakon o reviziji nije nikakav »lov na vještice« niti obračun s njima, već propis koji bi trebao ispraviti nepravde učinjene hrvatskim građanima.

Ako ima ičega dobrog u promjeni vlasti to je mogućnost da građani Hrvatske vide i drugu stranu medalje, primijetio je **Milan Kovač**. Sugerirao je da se napravi usporedna analiza s drugim tranzicijskim zemljama (iako se Hrvatska, koja je prošla rat, ne može uspoređivati s njima u svim parametrima) kako bi se vidjelo u čemu je to naš model pretvorbe i privatizacije zakazao i gdje su nepravilnosti. Potaknut kritikama na račun HDZ-a zbog menadžerskih kredita, spomenuo je da je na prijedlog HDZ-ove izvršne vlasti Sabor 1994. godine donio Zakon o ništavosti određenih vrsta ugovora o osiguranju ugovora o kreditu. Nakon toga je Hrvatski fond za privatizaciju zaprimio 186 pravomoćnih izvršnih presuda o ništavosti koje su se odnosile na 734 ugovora o kupnji dionica (i sve je to sankcionirano i poništeno). Prema tome, državne institucije su radile svoj posao u skladu sa zakonom, a predstojeća revizija pokazat će koliko su bile učinkovite.

Omogućiti provođenje revizije na diskretan način

U nastavku je govorio o nastojanjima da se kod pripreme zakonskih izmjena pronađu zaštitni mehanizmi kojima bi se spriječile negativnosti uočene tijekom procesa pretvorbe i privatizacije (npr. otkupljivanje dionica iz ruke u ruku). Međutim, pravnici su ga uvjerali da se malim dioničarima ne može zakonom zabraniti prodaja dionica. Nažalost, mnogi su prodali svoje dionice onome tko im je za njih ponudio više novaca, ne pitajući za njegovu stranačku pripadnost. Zbog toga ne stoje prigovori HDZ-u da je omogućio da se na taj način obogati jedna uska grupa ljudi, tvrdi Kovač. Na pravnoj državi je – kaže – da utvrdi odakle im taj novac, kako su u bankama došli do kredita, uz kakve hipoteke, itd. To nije bila

stvar Hrvatskog fonda za privatizaciju, ni institucija mirovinskog fonda, nego drugih institucija pravne države. Kako reče, uopće ne zavidi ministru Fižuliću i ostalim članovima Vlade jer nije lako biti na vlasti. Upozorava, međutim, da revizija neće polučiti očekivane rezultate, ako se bude parcijalno radilo, odnosno ako se ovaj zakon bude koristio u dnevno-političke svrhe, kao što se može zaključiti iz žute štampe. Zalaže se za postizanje konsenzusa oko izglasavanja zakona koji će omogućiti provođenje revizije na diskretan način, bez senzacionalizma, odnosno euforija i ekscesa koji bi mogli odvratiti strane investitore od ulaganja u Hrvatsku.

• Ako ima ičega dobrog u promjeni vlasti to je mogućnost da građani Hrvatske vide i drugu stranu medalje.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) podsjetila je na činjenicu da je Hrvatska bila među prvim zemljama u tranziciji koje su pristupile procesu pretvorbe (i to još u ratnim okolnostima) čiji su rezultati pogubni – velika nezaposlenost, pad proizvodnje, raspad nacionalnog bogatstva, pojava kriminala u gospodarstvu, itd. Po njenim riječima tadašnji sustav stvorio je ideološku potporu takvom modelu privatizacije. Nesporno je, kaže, da su u privatizaciji registrirane protuzakonite aktivnosti, ali Fond je u svojim izvješćima te pojave minorizirao, iako je u kratkom vremenu uništeno nacionalno bogatstvo koje se akumuliralo desetljećima. Tek kad se javno mnijenje podiglo na noge, počela se nuditi kuponska privatizacija koja u početku nije bila dozvoljena, a u posljednjoj fazi pristupilo se denacionalizaciji. Da se ozbiljno mislilo vratiti nacionaliziranu imovinu cijeli taj postupak išao bi obrnutim redom, kao što je to slučaj u drugim tranzicijskim zemljama, kaže zastupnica.

Narušen princip socijalne pravde

Po njenom mišljenju najtragičnije je u tom nekorektnom procesu pretvorbe to što je narušen princip elementarne socijalne pravde a time i stabilnost nacije. Naime, umjesto da postane samo regulator ekonomskih odnosa, država je postala neposredni upravljač gospodarstva u službi klika

koje su djelovale dvojako, bilo kao novi vlasnici, bilo kao upravljači idržavne imovine. Građani nisu na vrijeme reagirali na tu sustavnu pljačku (poduzeća su bila precjenjivana, a najčešće podcjenjivana) jer su se bavili važnijim pitanjima, npr. obranom zemlje. Zbog toga je Vladin Prijedlog zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije neminovnost, želimo li hrvatsko gospodarstvo postaviti na zdrave vlasničke temelje, uz eliminaciju bilo kakvih podobnih. A većina sumnjivo obavljenih pretvorbi koje su rezultirale dolaskom u poduzeća novih ljudi dotad nepoznatih hrvatskoj javnosti, uglavnom je izvršena na uobičajeni način – putem menadžerskih kredita ili otplatom dionica sredstvima poduzeća u pretvorbi.

• Mnogi mali dioničari prodali su svoje dionice onome tko im je za njih ponudio više novaca, ne pitajući za njegovu stranačku pripadnost.

Najveću vrijednost Vladinog prijedloga zastupnica vidi u tome što omogućava da se isprave nepravde, odnosno da se gospodarstvu vrati ono što je iz njega na protuzakonit način isisano. Napominje da taj propis ima i snažnu psihološku notu, budući da jamči građanima da država i društvo neće kapitulirati u ostvarenju pravednog poretka. To znači da svatko tko je postupao protivno zakonu mora računati s tim da će kad-tad doći pod udar njegovih kaznenih odredbi. Upravo zbog toga – kaže – ne treba određivati rok u kojem se revizija mora obaviti.

Prijedlog zakona HDZ-a zastupnica je komentirala citatom izreke filozofa Milтона: »Oni koji su narodu izbili oči, sada mu predbacuju njegovu sljepoću«.

U mnogim poduzećima bilo je previše zaposlenih

U svom ponovnom javljanju **Dario Vukić** je potvrdio da je zastupnica u pravu kad tvrdi da je iza pretvorbe stajala ideologija, budući da je društveno vlasništvo trebalo pretvoriti u privatno. Naglasio je, međutim, da je hrvatski narod 90-te godine bio za ideološku promjenu i za stvaranje tržišnih odnosa, ali da je to bio jedan od motora razvoja, a ne retrogradnih pojava. Napomenuo je, također, da je

jedan od osnovnih preduvjeta za uspješnu pretvorbu i privatizaciju ulaganje u tehnološku obnovu poduzeća a Hrvatska je, umjesto u gospodarstvo, morala ulagati u naružanje i stvaranje svoje vojske (to ju je koštalo oko 10 mlrd. DEM).

• Da se ozbiljno mislilo vratiti nacionaliziranu imovinu, cijeli postupak išao bi obrnutim redom, kao što je to slučaj u drugim tranzicijskim zemljama.

Činjenica je, kaže, da je pretvorba i privatizacija, odnosno tržišni način poslovanja, doveo do nezaposlenosti, ali nema sumnje da je u velikom broju poduzeća bilo zaposleno puno više ljudi nego što je bilo potrebno (na taj su način rješavani socijalni problemi), a i uobičajeno u poduzećima slične konkurentne djelatnosti u zemljama tržišnog gospodarstva. Ponovno je napomenuo da se stalno zanemaruje činjenica da je od 2.600 poduzeća sa statusom okončane pretvorbe 1.117 društava potpuno privatizirano autonomnom pretvorbom. Naime, prema Zakonu o pretvorbi iz 1991. godine zaposlenici su mogli birati između četiri modela pretvorbe.

• Revizija pretvorbe i privatizacije je neminovnost, želimo li hrvatsko gospodarstvo postaviti na zdrave vlasničke temelje. Najveća vrijednost Vladinog prijedloga je u tome što omogućava da se gospodarstvu vrati ono što je iz njega na protuzakoniti način isisano.

Po tom modelu 168 društava je većinski privatizirano, a u samo 267 društava Fond je bio većinski vlasnik. Što se tiče uspješnosti poslovanja, izvješće Fonda pokazuje da se i u nas puno bolje posluje tamo gdje je vlasništvo pretežito privatno, nego tamo gdje je pretežito državno (država je loš vlasnik, bez obzira na to tko je na vlasti). Na kraju je spomenuo mišljenje Vlade da zakonski prijedlog HDZ-a sadrži puno kvalitetnih rješenja (osobno smatra da je Vladin

zakon neprovediv) koje je spremna ugraditi u svoj prijedlog.

Promašena pretvorba – jedan od glavnih generatora krize

Dobro je da i opozicija i vladajuća koalicija dijele mišljenje da je revizija pretvorbe i privatizacije nužna, upravo zato jer je promašena pretvorba jedan od glavnih generatora krize u Hrvatskoj, iako su se u raspravi čuli različiti tonovi, kaže **mr. Marin Jurjević (SDP)**. Na kraju je ispalo da je glavni cilj pretvorbe, bez obzira na njezine deklarativne ciljeve, bila nova distribucija moći i rješavanje gorućih državnih problema prodajom državne imovine. Tek kad se utvrdi stvarni potencijal poduzeća koja su 1991. ušla u proces privatizacije (broj zaposlenih, koliko se proizvodilo, izvozilo, ostvarivalo dobiti) možda će se moći na egzaktniji način utvrditi što se dešavalo u okviru pretvorbe i privatizacije. Kao jedinstven primjer iz naše prakse spomenuo je da je država opet primila natrag mnoga poduzeća upropaštena i iscijedejena u procesu privatizacije, zatim da su za kupon-sku privatizaciju bila predviđena poduzeća u gubicima ili pak nepostojeća, itd.

Po njegovim riječima Miroslav Kutle je, na neki način, postao sinonim za specifičan oblik pretvorbe i privatizacije na naš način, budući da je na vrhuncu moći bio na čelu imperija od 186 poduzeća od kojih je samo 40-ak imalo zaposlene radnike, dok bi se ostala mogla nazvati fantomskim firmama. To znači da pojedinci koji su se osobno okoristili radeći protuzakonito ne bi to mogli da nije postojala takva klima. Naime, ni tadašnji Zakon o pretvorbi i privatizaciji koji se danas smatra lošim nije se primjenjivao kako treba. Osim toga, kaznene prijave su nestajale, sudstvo je bilo sporo i neefikasno, a Fond mirovinskog osiguranja čuvao je strateške dioničke pakete hrvatskih poduzeća u pretvorbi koje su dobili tajkuni. Nadalje, Hrvatski fond za privatizaciju te direktori državnih i privatnih poslovnih banaka stavili su im na raspolaganje novac hrvatskih štetiša, gazeći osnovna načela savjesnog i sigurnog financijskog poslovanja (mogli su pretpostaviti da im ti krediti nikada neće biti vraćeni). Ta istina o pretvorbi nas stavlja u poziciju da pokušamo napraviti sve kako se to ne bi ponavljalo, napominje zastupnik, podsjećajući da su žrtve ovakve priva-

tizacije i pretvorbe postali i cijeli gradovi (npr. Split u kojem je uništena gotovo cijela trgovina i dr.).

U nastavku je spomenuo da je prema izvješću Hrvatskog fonda za privatizaciju, ta institucija do početka godine zaprimila ukupno 926 zahtjeva za pokretanje kontrole pretvorbe, dok je na sudovima pokrenuto ukupno 908 tužbi (394 na Upravnom i 514 na trgovačkim i općinskim sudovima). Međutim, iako je pravednost provedenog postupka osporena u brojnim slučajevima, pretvorba je poništena u svega 9, a djelomice u 98 poduzeća. Predloženi zakoni trebali bi pridonijeti da se to promijeni, napominje zastupnik.

HDZ ne može pobjeći od odgovornosti

Ne mislim da je loše što je opozicija izašla sa svojim zakonskim prijedlogom, kaže **Željko Malević (SDP)**. To znači da su i u opoziciji svjesni toga da je ono što se događalo u pretvorbi i privatizaciji kakvu smo imali bilo loše (šteta je jedino što su se odlučili da nešto poduzmu tek nakon deset godina, iako su to navodno namjeravali i ranije). Naime, današnja opozicija ne može pobjeći od činjenice da je provođenje tog postupka po izabranom modelu bilo dio sustava, odnosno smišljenog plana koji je realiziran proteklih deset godina. Čudna je koincidencija – kaže – da su neke susjedne tranzicijske zemlje uspješnije realizirale pretvorbu i privatizaciju nego Hrvatska i to primjenom modela vaučera koji smo mi odbacili (predlagala ga je tadašnja opozicija).

• Izvješće Fonda za privatizaciju pokazuje da se i u nas puno bolje posluje tamo gdje je vlasništvo pretežito privatno, nego tamo gdje je pretežito državno.

Zastupnik, kako reče, ne dijeli mišljenje kolege Kramarića da je bivši zakonodavac imao najbolje namjere kad je donosio ovakav zakon. Naime, posljedice takvog koncepta su u njegovu kraju (Osječko-baranjska županija) pogubne. Riječ je o zoni u kojoj su se odvijale najžešće ratne operacije a danas je ovdje locirano 10 posto svih nezaposlenih u Hrvatskoj. Primjerice, u gradu Osijeku su potpuno uništeni svi gospodarski subjekti

(Kožara, Svilana, LIO, STANDARD, itd). HDZ se ne može opravdati niti posve skinuti sa sebe odgovornost za političko uplitanje i intervencije u te operacije, tvrdi zastupnik. Inače ne bi bilo moguće da npr. osječki medijski centar (lokalna televizija, radio i novine) postane vlasništvo Županijske organizacije HDZ-a i to novcem koji su politički moćnici te stranke prikupljali od naših građana u inozemstvu za obranu grada. Slično je – kaže – i s osječkom Pivovarom, gdje su također intervenirali čelni ljudi vladajuće stranke, a vlasnički portfelj je i dandanas u rukama čovjeka za kojim je raspisana međunarodna tjeralica.

Po njegovim riječima privatizacijom PIK-a Đakovo izbačeno je na ulicu 2200 ljudi, većinom branitelja, a najbolji dijelovi te firme prevedeni su u vlasništvo poslovodne strukture iz reda čelnštva vladajuće stranke. Spomenuto je i slučaj Trgoprometa Đakovo te Posavine Đakovo, gdje radnici moraju plaćati gazdi po 300 ili 500 kuna da bi zadržali posao. Zbog svega toga jedna je od najvećih moralnih i političkih obveza sadašnje vlasti da sanira posljedice nekorektne pretvorbe i privatizacije, naglašava zastupnik. Ne može se reći da je koalicija šestorke doista pobijedila na izborima dok ne revidira ove nepravde, zaključio je na kraju.

• U opoziciji svjesni su toga da je ono što se događalo u pretvorbi i privatizaciji kakvu smo imali bilo loše.

Vladimir Šeks (HDZ) opovrgnuo je njegovu tvrdnju da je Županijska organizacija HDZ-a Osječko-baranjske županije stekla spomenuto vlasništvo novcem hrvatskih državljana iz inozemstva (to piše u žutom tisku, poput »Nacionala« ili »Ferala«). Napomenuvši da su menadžment i čelni ljudi PIK-a Đakovo i njegovih dijelova iz redova SDP-a, informirao je zastupnike da je OLT Osijek razoren u ratu. Po njegovim riječima MIO Standard je također u znatnoj mjeri oštećen, a u onom dijelu u kojem je privatiziran dobro posluje.

Željko Malević je rekao da se u svojim političkim izjavama ne koristi napisima iz štampe, nego vlastitim spoznajama, budući da živi na tom prostoru. Uostalom, Financijska i Kriminalistička policija koje upravo

rade očevide u firmi o kojoj je riječ utvrdit će porijeklo novca.

Naglasio je, također, da u rukovodnoj strukturi PIK-a Đakovo nema niti jednog člana SDP-a, nego da su svi članovi HDZ-a i bivši članovi Općinskog komiteta SKH u Đakovu koji su danas u Gradskom odboru HDZ-a Đakovo. Zahvaljujući privatizaciji postali su najbogatiji ljudi u Đakovu i vlasnici najboljih dijelova PIK-a (troškove i radnike su prebacili na dijelove koji su se bavili temeljnom proizvodnjom, a sebi su uzeli industriju i preradu).

Vladimir Šeks je primjetio da to nije točno te da osobno poznaje cijeli sastav Gradskog odbora HDZ-a u Đakovu (bivši generalni direktor IPK-a Đakovo uzorni je član SDP-a).

Rezultati više nisu sporni

Nakon svega što se dogodilo tijekom proteklih godina stječe se dojam da konačni rezultati privatizacije i pretvorbe više nisu sporni, kaže **mr. Drago Kraljević (SDP)**. Naime, sada se sve više ispoljavaju razlike u mišljenjima oko toga koji je pristup ili način revizije bolji i treba li u taj postupak ići generalno ili selektivno. Dobro je, kaže, da su i vladajuća koalicija i oporba izašle sa svojim zakonskim prijedlozima (prijedlog Vlade da je primjereniji težini problema). Slaže se, inače, s mišljenjem da bi zastupnicima trebalo predočiti komparativnu analizu načina na koji su zemlje u tranziciji pristupile pretvorbi i privatizaciji. Primjerice, Slovenija, koja nije bila u ratu, već se u startu opredijelila za izdavanje vlasničkih certifikata građanima i to u nominalnom iznosu od oko tisuću šesto do šest tisuća i četiristo DEM.

• Jedna je od najvećih moralnih i političkih obveza sadašnje vlasti da sanira posljedice nekorektne pretvorbe i privatizacije.

Sada je najbitnije, kaže, da se utvrdi način stjecanja onog dijela vlasništva bez novca, što je zapravo i prema tada važećim zakonima bilo protuzakonito. To znači da valja utvrditi način odobravanja kredita tada budućim vlasnicima, način na koji su otplaćivani, što je sve odlazilo u hipoteku i sl. Treba analizirati i kako su se sklapali štetni ugovori za poduzeća u pretvorbi u korist privatnih po-

duzeća, odnosno tajkuna, koji su istodobno bili vlasnici i na jednoj i na drugoj strani. Pritom treba voditi računa o tome da se revizija ne odvija brzopleto, nego koordinirano i da se u taj proces uključe sva stručna državna tijela koja su za to ovlaštena (Državni ured za reviziju mora biti ekipiran i dobiti potrebna ovlaštenja za taj posao). Doduše, postoji mogućnost da su nakon toliko godina mnogi dokumenti nestali ili zametnuti, posebice dokazi o isisavanju profita iz poduzeća u pretvorbi i transferu tih sredstava u inozemstvo. Nesumnjivo je, međutim, da će javnost ovaj put ne samo podržati donošenje zakona, nego da će biti i velika potpora u njegovu ostvarivanju.

Sonja Borovčak (SDP) napomenu je da dolazi iz Zagorja, gdje je u proteklih deset godina ostalo bez posla 17 tisuća ljudi. Primjerice, Krapinska tekstilna industrija je 1991. godine imala 1700 zaposlenih, a danas nema niti jednog. Sličnu sudbinu doživjele su i neke druge firme (SKIN, Astra Oroslavje i dr.). Zbog toga, kaže, podržava donošenje ovog zakona, budući da će na temelju Vladinog prijedloga svi zainteresirani moći zatražiti da se u Zagorju pokrene revizija pretvorbe. Iako na tom području nije bilo rata, situacija, nažalost, nije puno bolja nego drugdje, kaže zastupnica. Njeno je mišljenje da KTI nije trebala završiti na ovakav način. Naime, u travnju 1991. godine, dan uoči stupanja na snagu Zakona o pretvorbi i privatizaciji, u Zagrebačkoj banci donesena je odluka o tome da ta firma ide u stečaj. Na taj je način tisuću radnika ostalo bez posla. Preostale je ta sudbina zadesila 1996. godine, kada je firmu kupio cijenjeni Zvonimir Rilović, kaže zastupnica. Napominje, također, da u Zagorju ima puno primjera da su ljudi bez novaca došli do firmi iz kojih je potom sve isisano i danas su te firme u stečaju (doduše, neki od njih nalaze se u zatvoru, ali sve još uvijek nije stigla ruka pravde). Zastupnica se, stoga, nada da će zakon o reviziji zaživjeti jer je provođenje tog postupka velika obveza prema radnicima koji su ostali bez svojih tvornica, odmarališta i radničkih restorana koje su stvarali godinama. Sve je to, kaže, došlo u ruke onima koji se nisu nimalo pomučili oko toga, a danas su itekako debelo natrpali svoje džepove.

Odvojeno kontrolirati procese pretvorbe i privatizacije

Dragica Zgrebec (SDP) podsjetila je na činjenicu da se o potrebi revizije pretvorbe i privatizacije govori od početka provođenja Zakona o pretvorbi i privatizaciji društvenog kapitala. Naime, specifično društveno vlasništvo u Hrvatskoj stjecano je na drugačiji način nego u drugim socijalističkim zemljama državno vlasništvo (u nas je društveno vlasništvo najprije podržavljeno, a tek potom se išlo u pretvorbu i privatizaciju). Stoga su radnici s pravom očekivali i zahtijevali da participiraju u toj privatizaciji, na temelju svoga minulog rada. Međutim, postojeći zakon je to uvažavao samo djelomično (popust su mogli ostvariti samo oni koji su bili spremni upisati i platiti dionice). Zbog toga je dobro da su kolege iz HDZ-a sada izašli s ovakvim zakonom, unatoč tome što su se više godina protivili da se uopće raspravlja o tome. Naime, prije godinu dana odbijen je sličan zakonski prijedlog što ga je predložio Klub zastupnika SDP-a, uz obrazloženje da postoji mogućnost kontrole, odnosno revizije pretvorbe temeljem postojećih zakona. Međutim, u međuvremenu je Ustavni sud poništio i članak 17. Zakona o privatizaciji, pa sada ipak treba regulirati ovo pitanje.

Zastupnica, kako reče, ne želi dovesti u pitanje dobre namjere Kluba zastupnika HDZ-a koji vjerojatno iskreno žele da se ocijeni devetogodišnja vladavina njihove stranke i Vlade. Uostalom, i sama Vlada smatra da bi trebalo razmotriti i uvažiti neke od njihovih prijedloga. Pritom, međutim, treba voditi računa o tome da se u poduzeću koje će biti podvrgnuto reviziji posebno kontrolira proces pretvorbe a posebno proces privatizacije. Razlog — tijekom procjene tadašnjeg društvenog kapitala moglo je doći do različitih zloraba, budući da se nije procjenjivala njegova tržišna vrijednost (poduzeća su mogla biti precijenjena ili podcijenjena).

Privatiziran mali dio društvenog kapitala

Po mišljenju zastupnice prijeko je potrebno ići u reviziju, budući da nisu postignuti glavni ciljevi definirani Zakonom o pretvorbi i privatizaciji. Naime, vrlo mali dio društvenog kapitala je stvarno privatiziran (brojne privatizirane tvrtke vraćene su u državni portfelj, neke čak nakon

višekratne neuspješne sanacije), a i onaj dio koji je privatiziran se dobrim dijelom dovodi u pitanje. Osim toga, nije osiguran ukupni gospodarski rast, a ni mogućnost izlaska naših tvrtki ne samo na domaće, nego i na strano tržište. Glede dilema oko toga hoće li provođenje revizije u našim tvrtkama utjecati na visinu stranih ulaganja zastupnica konstatira da je u Hrvatskoj dosad ionako bilo vrlo malo strateških ulagača, posebno u ključnim segmentima gospodarstva. Po njenom mišljenju upravo provođenje revizije, koja mora biti stručno, kvalitetno i relativno brzo obavljena, stvorit će pravnu sigurnost, posebno onima koji danas uspješno posluju, omogućiti sankcioniranje nezakonitosti, uvesti red u poslovanje između pravnih subjekata i pravdu u ovaj proces pretvorbe i privatizacije.

• Sada je najbitnije da se utvrdi način stjecanja vlasništva bez novca, što je zapravo i prema tada važećim zakonima bilo protuzakonito.

Napomenuvši da se slaže s većim dijelom izlaganja prethodnice, **Luka Bebić (HDZ)** je izjavio da je protivnik svakog pretjerivanja, poput tvrdnji da ništa u pretvorbi nije valjalo ili da je sve bilo u redu. Smatra da se valja opredijeliti — hoćemo li raspravljati o cjelokupnom problemu u svezi s pretvorbom i privatizacijom ili ćemo se ograničiti na reviziju zakonitosti u pretvorbi (posebnu točku dnevnog reda trebalo bi posvetiti raspravi o moralnim aspektima tog procesa). Napominje da se, s obzirom na specifični oblik vlasništva koji smo imali u Hrvatskoj, ni rezultati pretvorbe u nas ne mogu uspoređivati s onima u zemljama istočne Europe.

U nastavku je podsjetio na dileme ondašnje Vlade premijera Mesića oko načina pretvorbe. Sporno je bilo to da li jednim zakonskim člankom društveno vlasništvo pretvoriti u državno (u tom bi slučaju državni organi odgovarali za ono što će se kasnije desiti u pretvorbi i privatizaciji) ili to prepustiti tzv. autonomnoj pretvorbi, odnosno odlukama radničkih savjeta i upravnih odbora, što se dogodilo u samom početku. Zastupnik smatra da su iz toga proizašli svi problemi i devijacije, što su dobro iskristalili i oni koji su obavljali taj proces i dolazili do kapitala na sumnjiv, a mnogi i na nezakonit način.

Zbog toga drži da revizijom treba obuhvatiti sve subjekte koji su prošli pretvorbu i privatizaciju i da u tome treba ići do kraja. Naime, ne smiju ostati nikakvi nerazjašnjeni problemi koje smo imali tijekom pretvorbe i privatizacije, što bi nekome moglo poslužiti kao alibi za sadašnje stanje. A da se taj postupak ne bi previše oduljio, treba kadrovski osposobiti i tehnički opremiti Državnu reviziju, napominje zastupnik.

Kontroli podvrći – sve

Dr. Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) započela je izlaganje napomenom kako je ne čudi to što Vlada nije odmah, kako je obećala, podnijela ovaj prijedlog. Riječ je, naime, o osjetljivoj materiji s gotovo nesagledivim posljedicama i na političkom i na gospodarskom planu, posebno kad je riječ o stvaranju klime (ne)povjerenja za dotok kapitala.

Ustvrdila je zatim da rat zasigurno nije ni najpogodniji trenutak za pretvorbu i privatizaciju, ali da se u to ipak krenulo zbog naslijeđenog »Markovićeva zakona« da bi se društvo što prije riješilo komunističke privrede, a i zato što se htjelo što prije stvoriti ključne preduvjete za uspješnu i brzu tranziciju. Sabor je 1991. hrabro u to krenuo, ali nije bio svjestan skrivenih zamki. Izmjene zakona radi popravljivanja pojedinih odredbi nisu, međutim, mogle popraviti ono što se desilo prije toga – rekla je zastupnica, dometnuvši zatim kako uspjeh privatizacijskog procesa ovisi o pozitivnoj interakciji vlasničke strukture, uspješnom restrukturiranju gospodarstva, tehnološkoj modernizaciji, edukaciji, podizanju kvalitete menadžmenta, a tu se nije dovoljno uspjelo.

Osvrnuvši se na četiri faze strategije privatizacije, zastupnica HDZ-a napomenula je kako se ne smije zaboraviti da je privatizacijom stambenog fonda bilo obuhvaćeno 300 tisuća građana te da je još u tijeku privatizacija javnog sektora i bankarstva.

• Vrlo mali dio društvenog kapitala je stvarno privatiziran (brojne privatizirane tvrtke vraćene su u državni portfelj, neke čak nakon višekratne neuspješne sanacije), a i onaj dio koji je privatiziran dobrim dijelom se dovodi u pitanje.

Očekivanja u svezi s privatizacijom, kaže, nisu ostvarena u prvom redu zbog ratnih okolnosti, a i nedostatka domaćeg kapitala te gotovo nikakvog dotoka stranog kapitala. Bez obzira na uspješan izbor modela nije u dovoljnoj mjeri funkcionirala pravna kontrola procesa privatizacije, i to od strane neovisnog tijela (ona u okviru Fonda očito nije imala očekivanu vjerodostojnost).

Ljerka Mintas-Hodak rekla je zatim kako su nerealna bila očekivanja da će privatizacija očuvati radna mjesta i socijalnu sigurnost, jer to nije učinila nijedna privatizacija bez dotoka svježeg kapitala, osobito u situaciji s naslijeđenih 30 posto viška zaposlenih.

U reviziju valja krenuti – ustvrdila je – zbog kritike javnosti, a i da se skine stigma lošeg procesa privatizacije iako to neće pridonijeti stvaranju pozitivne klime za investiranje, barem u vrijeme dok se ne pokažu prvi rezultati revizije. Predložila je zatim da Vlada za drugo čitanje ugradi rješenja koja predlaže Klub zastupnika HDZ-a, a koja tendiraju prije svega prema tome da se uvede jedinstven pristup prema svima, odnosno da se kontroli podvrgnu svi. Tako bi se izbjeglo uvođenje bilo kakvih političkih kriterija. Prednost je HDZ-ovog prijedloga i to što je za posebne zakone predvidio utvrđivanje jedinstvenih, novih, konkretnih kriterija za reviziju društava osiguranja, banaka i javnih ustanova, a i njime su vrlo precizno definirani elementi koje Državna revizija mora ispitati u svakom konkretnom slučaju.

Ako revizija nije politički obračun s HDZ-om tada doprinos HDZ-a može biti samo dobrodošao i u tom smislu ne stoje upozorenja onih koji su govorili o tome kako HDZ nema moralno pravo predlagati takav zakon – riječi su kojima je dr. Ljerka Mintas-Hodak završila izlaganje.

Na prijedlog sindikata – samo izuzetno

Uz podršku inicijativi Vlade te napomeni kako ga veseli što je Vlada iskazala spremnost da se prihvati kvalitetni dio rješenja iz Prijedloga Kluba zastupnika HDZ-a, Mario Kovač (HSLŠ) najprije je upozorio da bi trebalo ispitati utjecaj koji će primjena zakona imati na cijene vrijednosnih papira na tržištu kapitala. Valja paziti da revizija ne izazove takvu pravnu nesigurnost koja bi destimulirala ulaganja u Republiku Hrvatsku pa bi s tim u svezi trebalo razmisliti

da li da reviziji podliježu i pravne osobe čiji je društveni ili državni kapital prodat za vrijednost manju od procijenjene. Dvojbeno je i rješenje prema kojem se revizija obavlja ako se elaborat o procijenjenoj vrijednosti poduzeća temeljio na lažnoj ispravi – lažnom iskazu vještaka i sl. Naime, jedino je sud nadležan pravomoćnom osudom utvrditi je li lažna isprava ili iskaz.

• Očekivanja u svezi s privatizacijom nisu ostvarena u prvom redu zbog ratnih okolnosti, a i nedostatka domaćeg kapitala te gotovo nikakvog dotoka stranog kapitala.

Obvezno bi reviziju trebalo predvidjeti u pravnim osobama u kojima je u temeljni kapital unesena imovina koja je, neovisno o obliku, predmetom naknade prema Zakonu o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine. U takvim su se pravnim osobama događale najmanje dvije nezakonitosti. Prvo, prijašnji vlasnici nisu, gotovo nikad, uključivani u postupak pretvorbe – sve dok Ustavni sud takav postupak nije ocijenio protustavnim (poznati predmet – hotel Palace). Druga se nezakonitost sastojala u potcjenjivanju vrijednosti ranije oduzete imovine.

Zastupnik HSLŠ-a smatra da među ovlaštenicima za pokretanje postupka revizije ne bi trebali biti sindikati, osim ako je broj zaposlenih smanjen mimo razvojnog plana ili ako zaposleni i bivši zaposlenici nisu ostvarili zakonska prava na kupnju dionica uz popust.

On je, nadalje, predložio da se pokretanje postupka revizije veže uz visinu participacije (dioničara ili udruge malih dioničara) u temeljnom kapitalu društva (barem 10 posto temeljne glavnice društva), jer bi se prijedlogom da postupak revizije može pokrenuti bilo koji dioničar mogla otvoriti mogućnost da svaki pojedinac bez obzira na pravni interes, zbog mogućih osobnih sukoba i animoziteta posegne za zahtjevom za tim.

Zastupnik je, zatim, predložio da se predvidi rok u kojem se može pokrenuti zahtjev (jer se bez toga stvara »atmosfera inkvizitorskog postupka«, s visokim stupnjem pravne sigurno-

sti), a i rok u kojem će se revizija okončati (kako se to ne bi proteglo na deset ili više godina).

Iz njegova izlaganja još izdvajamo upozorenje o retroaktivnosti (suprotno Ustavu) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru, kojim je predviđen rok od 12 godina u kojem se može podnijeti tužba za utvrđenje ništavnosti upisa nekretnine.

Mi smo gradili ovu privredu

Mi smo gradili ovu privredu i stvarali je 50 godina pa je red da nam barem 50 posto bude podijeljeno – riječi su kojima se u raspravu uključio mr. **Zorko Vidiček (SDP)**, dometnuvši kako svi prevareni, oštećeni, izigrani i pokradeni očekuju da se nepravda ispravi, a krivci kazne.

Analizirajući razloge za tako veliko ogorčenje građana Hrvatske, zastupnik je ustvrdio da privatizacija ni jednoj tranzicijskoj zemlji nije bila jedan od glavnih uzroka neviđene devastacije gospodarstva te da nigdje takvo bogatstvo nije završilo kod tako malog broja ljudi – »podobnih miljenika bivše vlasti« te da nigdje nisu tako beskrupulozno opljačkani i osiromašeni milijuni građana. Valja stoga utvrditi – tko je i na koji način te po kakvim kriterijima regrutirao novu poduzetničku elitu, zašto su umjesto sposobnih poduzetnika veliki broj poduzeća preuzeli nesposobni hohštapleri pa čak i lopovi te kako je nastala apsurdna i groteskna situacija da pojedini miljenici bivše vlasti koji bi prema svojoj sposobnosti jedva mogli voditi kafić i manju tvrtku postanu vlasnici stotinu i više poduzeća, tko su planeri, tko organizatori, a tko izvršitelji lopovluka, kojim su metodama isisavana sredstva iz poduzeća te gdje su završila.

Velemajstori malverzacije uklonili kompromitirajuću dokumentaciju

Nakon napomene kako se ova vlast izlaže velikom riziku – da ne zadovolji očekivanja građana jer se mnoge nepravde zasigurno neće moći ispraviti («majstori i velemajstori malverzacije uklonili su kompromitirajuću dokumentaciju»), zastupnik SDP-a je rekao da se revizija bez obzira na sve mora obaviti. I to brzo i ne smije ugroziti pravnu sigurnost privatnog vlasništva stečenog zakonito i plaćenog legalno zarađenim prihodima.

• Valja paziti da revizija ne izazove pravnu nesigurnost, koja bi destimulirala ulaganja u Republiku Hrvatsku.

Ustvrdivši da je najveći broj poduzeća privatiziran sredstvima isisanim iz poduzeća koja su se privatizirala, Zorko Vidiček rekao je da su ta sredstva prana, koliko je on uočio, na barem devet načina. Efikasno utvrđivanje i sankcioniranje poreznih utaja te traganje za nelagalno stečenim prihodima mogu, međutim, onemogućiti dva velika defekta u hrvatskom zakonodavstvu. Ponajprije, iako su porezni zakoni rađeni po uzoru na njemačke u porezni sustav nisu preuzete odredbe koje reguliraju utvrđivanje legalnosti prihoda (osnovni je princip da je svaka imovina podložna provjeri). Drugi bitni defekt postojeće regulative je zastara. Izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak rok zastare smanjen je na tri godine, a apsolutni rok na pet godina, što znači da se pitanje poreznih utaja ne bi moglo utvrđivati i sankcionirati za godine prije 1997. ili 1995. – baš za vrijeme najvećih poreznih malverzacija. Bez hitne promjene ovih rokova te povećanja sa 3 na 5 i sa 5 na 10 godina revizija bi bila bespredmetna.

Zastupnik je podržao Vladin prijedlog, napomenuvši kako i u HDZ-ovom ima korisnih i zanimljivih odredbi.

Utvrditi rok za podnošenje zahtjeva; predvidjeti drugostepeno odlučivanje

Mr. **Ivo Škrabalo (HSL)** uvodno je napomenuo kako su pretvorba i privatizacija u korijenu najtežih gospodarskih, socijalnih, moralnih i političkih problema s kojima se suočava zemlja. Ne ulazi, rekao je, u motive onih koji su provodili takvu privatizaciju i pretvorbu, a sada predlažu njezinu kompletnu reviziju, ali pozdravlja tu intenciju jer doista time pokazuju želju da se raščiste stvari koje u javnosti izazivaju nedoumicu.

Na inventivnost u izigravanju zakona kod pretvorbe i privatizacije zastupnik je ukazao primjerom »Kinematografa – Zagreb«, gdje je bio predsjednikom Upravnog odbora i potpisao rješenje o pretvorbi. Nije bilo mogućnosti da zaposleni kupe pod beneficiranim uvjetima svoj dio

obveznica uz obrazloženje da se 92 posto dionica čuva za bivše vlasnike, da bi kasnije »čudnom i neobjašnjenom odlukom« tih 92 posto bili smanjeni na 41 posto, dok je 51 posto preneseno »nekakvom Fondu na Kajmanskim otocima, a zaposleni opet nisu dobili pravo prvokupa s objašnjenjem da je to pravo ograničeno na pet godina. Revizijom bi trebalo predvidjeti i takve slučajeve radi kompenzacije onima koji su bili lišeni osnovnih prava pri pretvorbi i privatizaciji – upozorio je mr. Škrabalo. On je zatim napomenuo kako će povrat u prijašnje stanje u većini slučajeva biti pravno i fizički nemoguć. S tim u svezi pozdravlja predviđenu ponovnu procjenu proceduru pretvorbe, ali ukazuje da to nikako ne bi smjelo utjecati na pravnu sigurnost. Oni koji su bili zaposleni a zakinuti mogli bi sada pod istim beneficiranim uvjetima otkupiti dio dionica koje su još ostale u državnom vlasništvu iz svog poduzeća ili sudjelovati u kuponskoj privatizaciji.

Iz izlaganja zastupnika još izdvajamo tri prijedloga – da se utvrdi rok za podnošenje zahtjeva (šest mjeseci ili godinu dana); da se predvidi mogućnost drugostepenog odlučivanja (na Upravnom ili Vrhovnom sudu) ako zaposleni koji nisu dobili svoje pravo nisu zadovoljni obavljenom revizijom; da se članak 17. o zadaćama revizije upotpuni elementima članka 8. i 10. iz HDZ-ova prijedloga.

Iz Hrvatske izvučeno oko 20 milijardi dolara

Milanka Opačić (SDP) izjavila je da je iz Hrvatske kroz privatizaciju posljednjih nekoliko godina izvučeno (i prema procjeni predstavnika Svjetske banke) oko 20 milijardi dolara, kojima treba ući u trag. Revizija je predizborno obećanje, a treba je obaviti zato da bi radnici napokon bili načisto je li privatizacija obavljena u skladu sa zakonom ili ne a i da bi se, napokon, napravila razlika između poslodavaca koji su pošteno proveli privatizaciju, koji zapošljavaju radnike i uredno ih isplaćuju te onih koji su poduzeća uništili a radnike potjerali na cestu.

Zastupnica je izrazila bojazan da će ekonomski efekti biti vrlo mali »jer je većina toga već uništena«, naglasivši kako je tu prisutnija »moralna i pedagoška dimenzija«. U proteklih devet godina stvorena je, naime, potpuno negativna ljestvica vrijednosti (brzo bogaćenje i mimo zakona),

zbog čega je odnos mlade populacije i srednje dobi odnos prema radu izuzetno negativan.

Ona je, uz to, predložila da se u slučaju oduzimanja (neotplaćenih) dionica poduzeća te dionice podijele radnicima, ustvrdivši kako je vrlo čudno da su se u čitavom procesu privatizacije dionice dijelile kuponskom privatizacijom određenim kategorijama građana, a nijednom radnicima. A oni su stvorili sva ta poduzeća.

U ovlaštene podnositelje – i jedinice lokalne uprave i samouprave

Darko Šantić (HNS) predložio je dopunu članka 3. – da se pojasni kako će se (predviđena) revizija obaviti u pravnih osoba u kojima je društveni kapital privatiziran temeljem Zakona o pretvorbi i organiziranju poduzeća u komunalnim djelatnostima »ili protivnom tim propisima«. Kao i Kovač, predložio je da se ona obavi i u pravnim osobama u kojima su kod pretvorbe ili privatizacije kao državni ili društveni kapital obuhvaćeni imovina i prava koji su predmetom naknade po Zakonu o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine (s tim da je za razliku od Kovača predložio da se to regulira člankom 3.). Tu je još jedan prijedlog – obvezna revizija i ako su bili podstrti neistiniti ili nepotpuni podaci o vlasništvu nekretnina koje su kao vrijednost državnog ili društvenog kapitala bile predmetom pretvorbe ili privatizacije (tu je i pitanje zemljišnih zajednica).

• Utvrditi – tko je i na koji način te po kakvim kriterijima regrutirao novu poduzetničku elitu, zašto su umjesto sposobnih poduzetnika veliki broj poduzeća preuzeli nesposobni »hohštapleri«, pa čak i lopovi, te kako su pojedini miljenici bivše vlasti, koji bi prema svojoj sposobnosti jedva mogli voditi kafić ili manju tvrtku, postali vlasnici stotinu i više poduzeća.

Zastupnik HNS-a predložio je da se i jedinice lokalne uprave i samouprave uvrste među ovlaštene podnositelje zahtjeva za revizijom.

Primjerom »Karlovačke tržnice« potkrijepio je neke svoje zahtjeve. Ta je tržnica izgrađena sredstvima općine Karlovac, ali pretvorba nije obavljena temeljem spomenutog Zakona o pretvorbi u komunalnim poduzećima i propustom određenih ljudi, najprije unutar same Uprave a zatim zanemarivanjem vlasničkog stanja (nije poštovana vlasnička dokumentacija) završila u ozloglašenoj »Dioni«. U tijeku je postupak pred sudom »pomalo neizvjesnog ishoda«, a revizijom bi se mogle ispraviti pogreške i nepravde.

Iz izlaganja još izdvajamo upozorenje kako su zadružni domovi i neke druge nekretnine pitanje od interesa za lokalnu upravu i samoupravu te podršku prijedloga HSS-a da se na dnevni red stave šumski kompleksi, poljoprivredno zemljište i zemljišne zajednice.

Bolje ikad nego nikad

Napomenuvši kako je 1945. većina razvlastila manjinu (nacionalizacija), a 1990. manjina većinu (denacionalizacija) te da nas »evo 2000. ponovno pred vratima socijalne revolucije, **Anto Kovačević (HKDU)** je nakon upita zar je ponovo potrebna svojevrsna nacionalizacija zaključio – bolje ikad nego nikad. Demokršćani su se, podsjetio je, zalagali za srednji put – za kontrolirani kapitalizam a ne za divlji kapitalizam koji je počeo harati Hrvatskom a niti za socijalističku utopističku uravnilovku.

Po njegovoj ocjeni HDZ-ov dobar program upropastili su hohštapleri. Smrtnim grijesima politike nazvao je pretvorbu i privatizaciju u ratno vrijeme te politiku prema BIH.

Zastupnik se založio za selektivnu reviziju. Nova vlast, kako reče, »došla je na pretvorbi i privatizaciji« i mora na tome položiti ispit pred narodom, a neće uspjeti ako lopove ne stavi iza brave.

U pretvorbu i privatizaciju, po Kovačeviću, Hrvatsku je gurao i dobar dio međunarodne mafije iz Hrvatskoj nesklonih zemalja iako su znali da nije za to spremna ni u kom pogledu (vezali su to i za njezino priznanje).

Pretvorba i privatizacija bile su, međutim pljačka stoljeća – pojedinci su se preko noći otajkunili, zgrnuli

blago. Model privatizacije pokazao je neučinkovitost i nemoral. Politička odnosno gospodarska filozofija o 200 bogatijih obitelji pokazala se promašenom.

Anto Kovačević je ustvrdio kako reviziju treba pratiti i izmjena Zakona o privatizaciji i pretvorbi. Kad je riječ o denacionalizaciji na sve zahtjeve treba se što prije očitovati te osigurati povrat imovine ili obeštećenje.

Građani još nisu zaboravili

Drago Krpina (HDZ) izlaganje je započeo napomenom kako je nezadovoljstvo pretvorbom i privatizacijom jedan od važnijih uzroka promjene političkog raspoloženja u Hrvatskoj. Unatoč razumljivom političkom nadmetanju na tu temu trebalo bi ipak, naglasio je, unijeti malo više objektivnosti kod traženje razloga onome što nije dobro u gospodarstvu. Razlika između Hrvatske i drugih tranzicijskih zemalja je ta što se ona osamostaljivala i uspostavljala demokratski politički sustav i tržišno gospodarstvo u uvjetima stravične velikosrpske agresije. Gospodarstvo je pretrpjelo 260 milijardi kuna neposrednih ratnih šteta, 4 godine glavni-na radno najsposobnijeg stanovništva je bila u rovovima umjesto na radnim mjestima. I naoružanje vojske platilo je gospodarstvo, a rezultat izostalih stranih ulaganja je tehnološko zaostajanje, a i danas se uklanjanje posljedica rata plaća gotovo četvrtinom Državnog proračuna.

• Čudno je kako su se u čitavom procesu privatizacije dionice dijelile (kuponskom privatizacijom) određenim kategorijama građana, a nijednom radnicima.

Drago Krpina zamjerio je SDP-ovcima zbog »žestokih riječi, neodmjerenih i neobjektivnih napada«. Iz njihovih izlaganja, napomenuo je, ispada kao da je do 1990. hrvatsko gospodarstvo bilo bogato, tehnološki razvijeno, financijski moćno, s punom zaposlenošću, ali građani još nisu zaboravili da se vozilo »par-nepar«, da nije bilo pelena, deterdženta, kave itd.

Napomenuvši kako nikad nije izbjegavao razgovor o stvarnim pogreškama i zloporabama i pretvorbi i privatizaciji (a što je imalo učinak

na loše stanje gospodarstva), on je ustvrdio da je jedna od najvećih grešaka ta što se nije našao adekvatan mehanizam protiv nezakonitog izvlačenja novca iz poduzeća radi kupovine dionica od malih dioničara te na drugi način kupljenih dionica, što je rezultiralo dekapitalizacijom hrvatskog gospodarstva.

Politički interes HDZ-a – rasplitanje svakog sumnjivog slučaja

Zastupnik HDZ-a osobno nije siguran da je za postizanje veće učinkovitosti nadležnih državnih institucija potreban poseban zakon (pa ni onaj, bolji, što ga predlaže Klub zastupnika HDZ-a) o reviziji pretvorbe i privatizacije. Tvrdi da je najveći politički interes HDZ-a da se rasplete svaki sumnjivi slučaj, »da to prestane biti kamen oko vrata HDZ-u«. Upozorava, međutim, da ni jednoznačni ni jasni nisu odgovori na najvažnija pitanja – hoće li primjena zakona pridonijeti bržem oporavku gospodarstva, prekinuti galopirajući val nezaposlenosti i stečajeva, hoće li se otvoriti obećane stotine tisuća radnih mjesta, porasti strana ulaganja, početi redoviti isplaćivati (veće) plaće, povećati pravna sigurnost.

Da stanje 1990. nije bilo tako loše kao što je ustvrdio Krpina te da je on sam sebe demantirao govoreći kako je ono financiralo stvaranje Hrvatske vojske i petogodišnji rat – rekla je **Dragica Zgrebec (SDP)**. **Hrvoje Zorić (HSL)** je, pak, izjavio kako nije točno da vladajuća šestorka prešućuje utjecaj rata na stanje hrvatskog gospodarstva. O tome su govorili više puta, ali ne mogu prihvatiti rat kao opravdanje.

Da se dobro zna u kakvom je stanju bilo gospodarstvo kada ga je preuzeo HDZ – uzvratilo je **Drago Krpina**, naglasivši zatim kako je HDZ-ova Vlada vodila takvu gospodarsku politiku koja je omogućila da hrvatsko gospodarstvo može financirati troškove rata. Da ono danas nije u kolapsu kako se tvrdi pokazuje i to što financira dvostruko više umirovljenika nego 1990. godine, kada ih je financiralo 450 tisuća. Hrvoja Zorića ispravio je napomenom kako je rekao da se rat prešućuje – često, a ne u potpunosti.

Kolektivna amnezija HDZ-a

Uz podršku predloženome Vladinom prijedlogu **Darinka Orel (HSL)** ustvrdila je kako u HDZ-u, čini se,

postoji kolektivna amnezija, kao da nisu na vlasti bili deset godina. Ne odriče, napomenula je, moralno pravo HDZ-u da predlaže zakon, ali se pita zašto on to nije učinio po završetku »Oluje«.

Pretvorbu i privatizaciju zastupnica je nazvala nemoralnom i nesocijalnom te licemjernom. Dosta je upitno to što su oni, a i prodaja stanova, pokrenuti u vrijeme rata (koliko su branitelji imali vremena a i potrebe brinuti o dioničarstvu), u najtežoj gospodarskoj i socijalnoj situaciji.

Iz izlaganja u nastavku izdajamo: upit – zašto je, ako je proces pretvorbe i privatizacije bio toliko uspješan, od 2717 poduzeća njih 1850 vraćeno Hrvatskom fondu za privatizaciju i ocjenu o dvojbama člancima (inače ne tako lošeg) HDZ-ova prijedloga. Prvim (članak 5.) predviđeno je da se revizija obavlja redosljedom po kojem je Fond odnosno njegov pravni prednik izdavao rješenje o suglasnosti, što bi, smatra zastupnica usporilo posao, a drugim se (članak 16.) predviđa da tijelo nadležno za reviziju mora utvrditi vjerodostojnost, osnovu i visinu ulaganja odnosno potraživanja (a upitno je što znači utvrditi vjerodostojnost).

Darinka Orel predložila je da Vlada u svoj prijedlog ugradi rješenje o roku od trideset dana od primitka nalaza u kojem Državno pravobraniteljstvo pokreće postupak kod sudova ili drugih tijela vlasti radi pobijanja i poništavanja nezakonitih ugovora.

• Razlika između Hrvatske i drugih tranzicijskih zemalja je ta što je Hrvatska osamostaljivala i uspostavljala demokratski politički sustav i tržišno gospodarstvo u uvjetima stravične velikosrpske agresije.

Nije predizborna kampanja i ne morate se dodvoravati glasačima – riječi su kojima je ispravak navoda zastupnice Orel započeo **Milan Kovač (HDZ)**. Da je riječ o »pljački stoljeća« od čega bi onda Državni proračun bio 50 milijardi kuna uzvratilo je a zatim na upit(e) iz rasprave zašto HDZ nije donio zakon prije pet godina odgovorio da nije bilo potrebno jer je bilo zakonski regulirano da je Hrvatski

fond za privatizaciju kontrolor (do listopada prošle godine, kada je Ustavni sud pokrenuo pitanje je li u skladu s Ustavom da to čini Fond). Neistinitom je nazvao tvrdnju zastupnice Orel o vraćanju 1850 poduzeća u portfelj Fonda, napomenuvši kako je žalosno što se može tako govoriti i ne odgovarati za izrečeno. Istu zastupnicu još je upozorio da mali dioničari ne plaćaju nominalnu cijenu. (u startu imaju 20 posto popust plus 1 posto popusta po godini staža).

Darinka Orel uzvratila je samo da je do 3. veljače i sama bila glasač, »punih deset godina u ovoj Hrvatskoj«.

Objašnjavajući zašto podržava reviziju, **Stjepan Dehin (HSS)** je rekao kako su jedni ratovali, a drugi se bogatili i da ga iznenađuju oni koji su to omogućili, prodajući poduzeća bez čvrstih programa, zaštite radnika i zaštite interesa privrede. Podržava Prijedlog i zbog rasprodaje poljoprivrednog zemljišta, sumnjivih natječaja i da bi se ispravila nepravda prema braniteljima i sudionicima rata. Ponudena dva prijedloga garancija su da će se donijeti dobar zakon.

Ne očekuje previše

Marijan Maršić (HSS) zadovoljan je time što su ponuđena dva zakonska prijedloga o reviziji, od koje, međutim, ne očekuje previše. Upitan je, kaže pristup pretvorbi i privatizaciji de denacionalizaciji, a njegove se posljedice ogledaju u tome što je podržavljen najvredniji dio bivšega društvenog kapitala. Izgubljena je komparativna prednost koja je proizlazila iz relativno razvijenih tržišnih odnosa Hrvatske u odnosu na druge zemlje bivšega socijalističkog sustava, a i značajno je ojačalo etatističko upravljanje gospodarstvom.

Pretvorba društvenog kapitala nije se smjela provoditi u ratnim uvjetima. Njome nisu zadovoljni umirovljenici, kooperanti i građani kojima je bila oduzeta imovina i proglašena društvenom jer se paralelno s privatizacijom nije provela denacionalizacija kroz koju je trebalo ispraviti stare nepravde.

Pravni, moralni i politički apsurd vezan uz povrat imovine može se uočiti u redosljedu stupanja zakona na snagu – najprije Zakon o pretvorbi, zatim Zakon o zabrani prava raspolaganja te Zakon o naknadi za oduzetu imovinu. Da se ozbiljno računalo na povrat imovine išlo bi se obrnutim smjerom.

Zastupnik HSS-a je upozorio da bi kod pripreme zakonskog prijedloga za drugo čitanje trebalo uvažiti: činjenicu da su svi građani posredno, a zaposlenici i bivši zaposlenici neposredno stvarni suvlasnici bivših društvenih, sada državnih i javnih poduzeća, to da poduzeća treba otvoriti međunarodnim ulagačima, zatim to da treba kod revizije poslovanja privatnih poduzeća pronaći prvog kupca. Reviziju valja provesti po jasnim kriterijima, uz selektivan pristup, koji bi trebao razlučiti regularnu od neregularne pretvorbe, a zatim pojedince krivično goniti.

• Da je riječ o pljački stoljeća, od čega bi Državni proračun bio 50 milijardi kuna.

Ante Grabovac (HLSL) ocijenio je da bi Vladin prijedlog uz neke izmjene trebalo prihvatiti, uvažavajući neka rješenja iz zakonskog prijedloga Kluba zastupnika HDZ-a.

Analizirajući stanje gospodarstva, napomenuo je kako je 90-tih godina bilo nešto bolje nego u tzv. istočnom bloku, ali da se zbog velikosrpske agresije i razaranja velikog broja gospodarskih objekata i infrastrukture i zatim zbog pogrešnog modela pretvorbe i privatizacije našlo u stanju u kakvom je sad. Većina bivšega društvenog vlasništva prešla je u vlasništvo države, a ona nije dobar vlasnik.

Reviziju – tamo gdje se smanjuje broj zaposlenih, ne ulaže se u razvoj i posluje se s gubitkom

Ako bi se revizija obavila u svim privatiziranim poduzećima to bi trajalo dugo i imalo negativne posljedice po gospodarski razvitak i pravnu sigurnost pa je reviziju, po ocjeni zastupnika Grabovca, trebalo provesti u poduzećima koja smanjuju broj zaposlenih, ne ulažu u razvoj i posluju s gubitkom.

Iz njegova izlaganja još izdajamo: prijedlog da se utvrde rokovi u kojima se obavila revizija; upozorenje kako se zbog kriminalnih radnji učinjenih u procesu pretvorbe u Hrvatskoj stvara vrlo negativna klima o svim poduzetnicima i vlada anti-

poduzetničko raspoloženje, što nije put ulaska u integracije; napomenuo je kako osobno nije za »revolucionarne metode«.

Svojina svih građana – u vlasništvu uskog sloja odabranih

Franjo Kučar (SDP) podsjetio je na vrijeme 1990. i prije toga, kada je Zagreb imao značajnu industrijsku proizvodnju i vrlo visoku tehnologiju kojih, kako reče, danas nema. (Končar, Nikola Tesla, ATM, Prvomajska). Istočni je grijeh privatizacije, rekao je, pitanje porijekla imovine koja se ulagala u privatizaciju. To što se državno vlasništvo definiralo kao svačije ili ničije očito je odgovaralo određenom krugu da stvori daljnju lažnu sintagmu – da »svačije i ničije« mora dobiti vlasnika pa da ga treba i izmisliti – rekao je zastupnik SDP-a. Ustvrdio je zatim kako je nepojmljivo da državi ostaju dugovi, radnicima ulice i prazni mirovinski fondovi, a uskom krugu osoba imovina koju je rijetko tko uspio zadržati u funkciji, a kamo li ostvariti obećani novi razvoj i perspektivu budućeg.

• Pravni, moralni i politički apsurd vezan uz povrat imovine može se uočiti u redosljedu stupanja zakona na snagu – najprije o pretvorbi, zatim o zabrani prava raspolaganja, pa o naknadi za oduzetu imovinu.

Iz ovog izlaganja u nastavku izdajamo – tvrdnju kako je privatna svojina više od 70 posto građana Hrvatske bez uloga prešla u vlasništvo uskog sloja odabranih; upit koji bi strani partner s poštenom namjerom prihvatio uložiti imovinu u firmu u kojoj nisu sređeni imovinski i pravni odnosi; ocjenu kako u proces nadzora lokalne vlasti valja uključiti upravu, zaposlenička vijeća i sindikat – i to uz sudjelovanje svih političkih stranaka, a ne po modelu koji postavi uprava.

• Prihvatiti Vladin prijedlog, uz uvažavanje nekih rješenja iz zakonskog prijedloga Kluba zastupnika HDZ-a.

Kod revizije pretvorbe prvenstveno treba preispitati – privatizaciju portfelja bivših javnih poduzeća u kojima se na čudnovat način, preko društava kćeri ili još nevjerojatnijih oblika transfera promijenio vlasnik. Slijedi zatim preispitivanje – transfera vlasništva banaka; raspolaganje portfeljom i transfer imovine Hrvatskoga mirovinskog fonda i Hrvatskoga Domovinskog fonda; raspolaganje imovinom kojom upravljaju ministarstva i lokalna uprava, a i postupak s imovinom poduzeća nad kojima su provedeni stečajevi. Spomenimo još tvrdnju zastupnika kako su mnogi stečajni upravitelji postali izravni vlasnici imovine nad kojoj su provodili stečaj te da je, nerijetko, bila riječ o 70-godišnjacima bez potrebne kvalifikacije te znanja i iskustva te da u skupštinama i nadzornim odborima društava sjede ljudi koji ne posjeduju ni osnovna znanja o gospodarenju.

Sva imovina u Hrvatskoj ima i imala je svoje vlasnike i privatizaciju treba provesti tragom porijekla tog vlasništva – zaključio je Franjo Kučar.

Milan Kovač Kučaru je izjavio da je Končar 1990. bio pod brojem 41 za stečaj, dok danas radi i priprema se za kotaciju na Londonskoj burzi, na što je **Franjo Kučar** odgovorio da je riječ samo o dijelovima »Končara«.

Tajkunska carstva nauštrb najvećeg dijela građana

Dragutin Vukušić (SDP) najprije je podsjetio da bivša vladajuća stranka nije htjela prihvatiti prijedlog da se raspravlja o zakonu o reviziji – »kad se još mogla onemogućiti, u velikom dijelu, jedna od najvećih pljački društvene imovine, vlasništva radnika i građana Republike Hrvatske koju su mukotrpno stvarali, odričući se na razne načine kako bi stvorili društveno bogatstvo i zapošljavali i sebe i mlađe naraštaje«. Na građanima i biračima je da ocijene ima li onda HDZ moralno pravo predlagati ovakav zakon, dometnuo je, napomenuvši kako Vlada treba uzeti u obzir sve što je u HDZ-ovom prijedlogu, iako je riječ o podvali dobro.

Zastupnik je zatim rekao da je cilj HDZ-ove strategije stvaranja 200 bogatih obitelji bilo stvaranje tajkunskih carstava nauštrb najvećeg dijela građana te ocijenio da je važeći Zakon o privatizaciji nepravedan i nemoralan. Mnoga poduzeća namjer-

no su upropaštavana kako bi ih se netko na kraju dokopao za jednu kunu, rekao je, uz upit – kako je moguće da jedna osoba postane vlasnik gotovo 200 tvrtki te da bivša vlast sanira upravo njegove tvrtke na teret poreznih obveznika. Upropaštena su poduzeća kao što su »Vesna«, »Goričanka«, »NIK«, »Brodokomerc«. Ostavljena su, kako reče, današnjoj vlasti da ih rješava kroz stečajevе, a radnici s pravom nezadovoljni prosvjeduju, jer jučer to nisu smjeli – od onih koji su ih doveli u takvu situaciju.

Dragutin Vukušić osvrnuo se i na male dioničare, koji su u neimaštini bili prisiljeni prodavati dionice za 10 posto nominalne vrijednosti ili su, pak, izgubili i ono što su otplatili jer su im firme otišle u stečaj. Podsjetio je zatim kako su podobni iz HDZ-ova rukovodstva dobivali menadžerske kredite po nekoliko milijuna kuna, s tim da im je kao hipoteka služila imovina višestruko manje vrijednosti. Stavljanjem hipoteke na prvu firmu neki su se domogli i do stotinjak poduzeća.

• Nepojmljivo je da državi ostaju dugovi, radnicima ulice i prazni mirovinski fondovi, a uskom krugu osoba imovina koju je rijetko tko uspio zadržati u funkciji, a kamo li ostvariti obećani novi razvoj i perspektivu budućega.

Za ilustraciju tvrdnje kako firme u kojima su radnici većinski vlasnici i imaju sposobne menadžere posluju bolje od tajkunskih poduzeća zastupnik SDP-a naveo je primjer Tekstilne konfekcije Zagreb, koja je uspjela na europskom tržištu.

Izlaganje je ovaj zastupnik završio upitom, potaknutim komentarima kako društveno vlasništvo nije ničije – a čije su tvornice, posebno kad je riječ o radno intenzivnim granama, koje su radnici izgradili odričući se dijelom svojih plaća da bi osigurali radno mjesto sebi i svojoj djeci.

Čačić, Vrhovnik...

Radi ispravka tri navoda za riječ se javio **Drago Krpina**. Nije točno da je HDZ isključivo svojim odabranicima omogućio da postanu tajkuni (Čačić i

Vrhovnik to nisu), netočno je i to da HDZ nije dopuštao reviziju pretvorbe – ona se i ranije provodila (»zašto vaš SKH prije 1990. nije donio zakon kakav je htio o privatizaciji, imali ste 100 postotnu većinu, ovdje u ovim klupama«), potpuno je netočno da HDZ nije dopuštao raspravu o tome (nebrojeno puta raspravljalo se o procesu pretvorbe i privatizacije).

Dragutin Vukušić izjavio je da su tvrdnje Drage Krpine netočne.

Osporio ih je i **Ivan Ninić (SDP)**, naglasivši da je Damir Vrhovnik vrhunski menadžer u stranoj, privatiziranoj firmi, da je član SDP-a. Nije vlasnik nego je menadžer. Kad je riječ o Čačiću sud je više puta rekao da niste u pravu – napomenuo je Ninić.

Ivo Fabijanić reagirao je na upit zastupnika Krpine upozorenjem da to zašto »gospoda iz bivšeg SKH« nisu pokrenula ovakve zakone treba pitati zastupnike HDZ-a u koji je, kako reče prešla »sva šaka jada iz SKH«.

Darko Šantić (HNS) javio se za riječ da bi (Krpini) pojasnio kako je Čačić dugogodišnji privatni poduzetnik koji je imovinu počeo stjecati radom i prije no što je HDZ došao na vlast te još dometnuo kako još nitko nije sudski doveo u pitanje zakonitosti rada i moral ministra Čačića.

Drago Krpina netočnim je nazvao Ninićev navod, ustvrdivši da je Vrhovnik korisnik menadžerskog kredita koji je obavio pretvorbu i privatizaciju na pomorskom dobru, zbog čega je protiv njegove firme vođen sudski postupak. Uz to je napomenuo kako SKH nije donio zakon o privatizaciji zato što je tadašnji predsjednik tvrdio da će jugoslavenska vlada socijalistički sistem braniti ako treba i armijom. Kad je riječ o ministru Čačiću, rekao je samo da javnost no njemu dovoljno zna pa ne želi trošiti riječi.

Dr. **Ljerka Mintas-Hodak** protestirala je protiv tvrdnji Fabijanića. Veliki dio HDZ-ovaca nikad nisu bili članovi SKH, SDP-a ili KP – rekla je, dometnuvši zatim kako jest činjenica da ta »šaka jada iz SKH, SDP-a mora uvijek biti na vlasti pa je ušla u HDZ, a sada vam se vraća«.

Mr. **Mato Arlović (SDP)** pojasnio je kako pretvorbom u »Viktoru Lencu« nije obuhvaćeno pomorsko dobro, da je tamo privatizacija provedena u skladu sa zakonom i odlukama Hrvatskog fonda za privatizaciju. U novom javljanju **Ivan Ninić** je upozorio kako

Krpina nije rekao kako su završili spomenuti sudski postupci (u pravu su »Viktor Lenac« i Damir Vrhovnik). Ako je bilo nepravilnosti – HDZ je bio 10 godina na vlasti a kolega Krpina u njoj dosta utjecajan pa su trebali provoditi zakon – napomenuo je.

Željko Malević (SDP) ispravio je navod stranačkog kolege Fabijanića – radilo se o »šaketini jada, o velikom jadu« od 70 i nešto tisuća članova bivše partije (u SDP-u ih je ostalo oko 3000).

• Podobni, iz HDZ-ova rukovodstva, dobivali su menadžerske kredite po više milijuna kuna, s tim da im je kao hipoteka služila imovina i višestruko manje vrijednosti. Stavljanjem hipoteke na prvu firmu, neki su se domogli i do stotinjak poduzeća.

Ako je to bila šaketina jada znači da je bilo jako puno jada u SDP-u – bio je komentar dr. **Ljerke Mintas-Hodak**, na što je **Ivo Fabijanić** uzvratilo da nije bila šaka jada u SDP-u jer tada SDP nije postojao.

Da će konačni pravorijek o »Viktoru Lencu« valjda biti revizija – odgovorio je **Drago Krpina**. Uz to je, uz napomenu kako Ninićeva tvrdnja implicira da je HDZ sprječavao provođenje zakona izjavio kako je nebrojeno puta pozivao hrvatske suce (zadužene za provedbu zakona) da javno kažu je li ih ikad itko iz HDZ-a zvao i intervenirao. Maleviću je Krpina odgovorio kako je u HDZ prešlo više ljudi iz SDP-a nego iz SKH – iz iskrenih i poštenih razloga, onog časa kada se SDP registrirao s programom Saveza komunista Jugoslavije iz 1958.

Stjepan Henezi (SDP) protestirao je što se o ljudima govori kao o šaci jada – oni su bez obzira kojoj stranci pripadali građani Hrvatske, na što je **Drago Krpina** uzvrao da su ih takvima proglasili Henezijeve partijske kolege, a ne HDZ.

Miroslav Korenika (SDP), koji ima zamjerke i jednom i drugom prijedlogu ali vjeruje da će to biti riješeno do drugog čitanja, osvrnuo se na »pogodovanje« prilikom privatizacije, spomenuvši kao primjer Miroslava Kutlu. Hrvatski državljani donijeli su novac iz inozemstva ali su jednostav-

no bili onemogućeni u tome da dođu većinski paket »Slobodne Dalmacije« »zato da bi gospodin Kutle bez novca postao vlasnik«. Reviziju podržava zato što se time omogućuje privođenje licu pravde nepoštenih i skidanje sumnje s poštenih i uspješnih poduzetnika.

Napomenuvši kako nije dobro osuđivati ljude prije presude, **Milan Kovač** izjavio je da se svakom mogao natjecati kod kupnje »Slobodne Dalmacije« uz burzovna pravila kao svugdje u svijetu. Ugovor s »Globus Holdingom« d.o. Zagreb sklopljen je u prosincu 1993. (prodano 41.542 dionice nazivne vrijednosti 4 milijuna 154 300 DEM) a raskinut 15. siječnja 1999. Te dionice prodane su na Zagrebačkoj burzi, svatko se mogao natjecati, i Hrvatski fond dobio je triput veću cijenu od nominalne.

U ime predlagatelja, pomoćnik ministra gospodarstva, **Đuro Žurić**, izvijestio je zastupnike da će Vlada kod pripreme Konačnog prijedloga voditi računa o primjedbama zastupnika i pojedinim rješenjima iz HDZ-ovog Prijedloga zakona.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Dario Vukić** zahvalio je svim zastupnicima – posebno onima koji su, kako reče, izvan sabornice rekli da je HDZ-ov prijedlog jako dobar ali zbog stranačkih stega nisu mogli tako diskutirati.

Ustvrdio je zatim kako se sve malverzacije i nepravilnosti ne bi mogle pravno sankcionirati po zakonskom prijedlogu Vlade. Na HDZ-ovom

Prijedlogu počelo se raditi prije dva mjeseca zato što nije dolazio Vladin prijedlog, izvijestio je zastupnike te zatim zahvalio predsjedniku Sabora Tomčiću što je taj prijedlog uvrstio u dnevni red, par dana po uvrštavanju Vladina prijedloga. To je, kako reče, vrlo lijepa gesta i dokaz demokracije rada u Saboru (»predsjednik Sabora vrlo, vrlo dobro radi«).

Napomenuvši kako je 43 posto ukupnog portfelja dionica kupljeno od malih dioničara s popustima i da su se prave malverzacije dešavale kada su mali dioničari prodavali dionice tajkunima, zastupnik je upozorio da se o tome povelu računa u HDZ-ovom prijedlogu. U Vladinom takvog rješenja nema i ona bi – ako želi ispuniti predizborna obećanja trebala uvažiti to i druga rješenja (članci 5., 8., 10., 11. i 17). Klub zastupnika HDZ-a u drugo čitanje šalje svoj zakonski prijedlog – rekao je, dometnuvši kako će ugraditi li spomenuto Vlada u svoj prijedlog HDZ povući svoj. Ako ne – inzistirat će na svojim zakonskim prijedlozima – rekao je Dario Vukić.

On je još rekao kako bi trebalo, bez obzira koji će zakonski prijedlog biti usvojen, odrediti rokove u kojima se mora obaviti revizija (zbog moguće štete produži li se proces na neodređeno vrijeme, jer revizija unosi pravnu nesigurnost, osobito kod stranih ulagača) te naglasio kako je i HDZ-u politički izuzetno stalo da se dođe do prave istine.

Mr. **Mato Arlović** ispravio je navod zastupnika Vukića – ne šalje Klub zastupnika HDZ-a svoj prijedlog u drugo čitanje. To ne može učiniti

nijedan predlagatelj već samo Sabor. Do drugog čitanja Sabor će odlučiti da li će ići odvojeno svaki od predloženih zakona ili će se na temelju rasprave prihvatiti da jedinstveni konačni prijedlog izradi Vlada ili, pak, da predlagatelji zajednički izrade Konačan prijedlog zakona. Nije korektno – dometnuo je zastupnik – unaprijed govoriti što će raditi predlagatelj o nečemu što nije u skladu s propisanom procedurom i Poslovníkom.

Zastupnički dom većinom je glasovao (76 »za« i 2 »suzdržana«) obvezao Vladu da izradi Konačni prijedlog zakona o reviziji prevorbe i privatizacije, uzimajući u obzir primjedbe, prijedloge i mišljenja iz rasprave na sjednicama radnih tijela i u objedinjenoj raspravi na sjednici Doma o prijedlozima zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije što su ih predložili Vlada RH i zastupnik Vladimir Šeks, u ime Kluba zastupnika HDZ-a.

Uz to je, sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a, Vlada zadužena da u roku 60 dana, po međunarodnim standardima, objavi 200 najbogatijih obitelji u Republici Hrvatskoj te da ona i Hrvatski državni sabor objave javnosti imovinske kartice od 1999. do 2000. svih dužnosnika koji su obavljali funkcije: predsjednika Hrvatskoga fonda za privatizaciju i predsjednika Mirovinskog fonda te članova upravnih odbora – od 1991. do 2000. – u Hrvatskom fondu za privatizaciju i Hrvatskom mirovinskom osiguranju RH.

M. Ko; J. R.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DRŽAVNOJ REVIZIJI
(PREDLAGATELJ: VLADA RH); PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O
DRŽAVNOJ REVIZIJI (PREDLAGATELJ: VLADIMIR ŠEKS, U IME KLUBA ZASTUPNIKA HDZ-a)

Postupke pretvorbe i privatizacije pod nadzor Državne revizije

Uz podršku Županijskog doma koji je o tome Vladinom prijedlogu ranije dostavio pozitivno mišljenje, Zastupnički dom jednoglasno se odlučio za izmjene Zakona o državnoj reviziji. Vlada RH dobila je obvezu da izradi konačni prijedlog zakona, uzimajući u obzir primjedbe i prijedloge iz rasprave u radnim tijelima te u objedinjenoj raspravi u Domu o njezinom i (gotovo istovjetnom) prijedlogu izmjena što ih je podnio Vladimir Šeks, u ime Kluba zastupnika HDZ-a.

O raspravi u Županijskom domu o Vladinu prijedlogu pisali smo u broju 268 Izvješće hrvatskoga Sabora od 16. lipnja 2000. Prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a podržan je u odborima ZD za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu, za Ustav i Poslovnik te za gospodarstvo i financije.

Zakonske prijedloge podržali su bez primjedbi odbori Zastupničkog doma za zakonodavstvo, za gospodarstvo, razvoj i obnovu te za financije i Državni proračun, koji su podupri prijedlog Vlade RH da se objedini rasprava o oba zakonska prijedloga. Za onaj Klub zastupnika HDZ-a ona je ocijenila da je konceptualno te u najvećem dijelu sadržajno sukladan prijedlozima Vlade.

RASPRAVA

Uredu Državne revizije povjerali bi se, kako je to zastupnike izvijestio pomoćnik ministra gospodarstva Duško Žurić, uz sadašnje, i poslovi nadzora zakonitosti postupaka pretvorbe i privatizacije te uvode dodatne kaznene odredbe za nesuradnju i nepružanje podataka, isprava i informacija u tom postupku. S obzirom na

to da je riječ o već četvrtoj izmjeni Zakona predlagatelj smatra da postoji potreba za izradom pročišćenog teksta Zakona.

• Državnu reviziju rasteretiti obvezatnog godišnjeg revidiranja proračuna jedinica lokalne samouprave.

Za Prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a pomoćnik ministra rekao je da se radi o prijedlogu praktički istog sadržaja.

Nije se htjelo ni čuti o izmjenama

Podržavši izmjene i dopune važećeg zakona u ime Kluba zastupnika SDP-a, Dragica Zgrebec je najprije ustvrdila kako prethodna Vlada nije htjela ni čuti o ovakvim dosadašnjim inicijativama pa i zakonskim prijedlozima, ali da je to postalo prijeko potrebno nakon listopada 1999., kada je Ustavni sud ukinuo tu odredbu (kojom je bilo predviđeno da Hrvatski fond za privatizaciju obavlja kontrolu pretvorbe).

Državni ured za reviziju je, kako reče, logična institucija za taj posao, samo treba voditi računa da se ne ugrozi njezina neovisnost kad je riječ o utvrđivanju njezina programa rada.

Zastupnica je, u ime svoga kluba, predložila da se razmotri mogućnost da se ta institucija rastereti obvezatnog godišnjeg revidiranja proračuna 566 jedinica lokalne samouprave, čiji je udjel u rashodima relativno mali.

U ime Kluba zastupnika HSLs-a Darinka Oriol podržala je izmjene, predloživši da se članak 14. iz Prijedloga Vlade proširi predloženim, preciznijim, određenjem Kluba zastupnika HDZ-a – da se kazna predviđi i za slučaj da pravni subjekt »ne stavi na raspolaganje potrebnu dokumentaciju«. Također bi, rekla je, trebalo među zakonima koje se navode kao oni po kojima je proveden postu-

pak privatizacije (Vlada navodi Zakon o pretvorbi društvenih poduzeća, Zakon o privatizaciji i posebne zakone), i Zakon o društvenom kapitalu.

Revizija mora obuhvatiti i poslovanje

Klub zastupnika Hrvatske seljačke stranke, čiju je podršku objasnila Ljubica Lalić, predložio je da se izričito navede i (tzv. Markovićev) Zakon o prometu i raspolaganju društvenim kapitalom te zakon o zabrani prijenosa prava raspolaganja i korištenja određenih nekretnina u društvenom vlasništvu.

Revizija mora – upozoravaju – obuhvatiti i poslovanje privatiziranog poduzeća od privatizacije do, najčešće, stečaja ili likvidacije. Samo na taj način doći će se do uzroka i razloga propasti mnogih poduzeća. Revizijom samog čina pretvorbe i privatizacije najčešće će se samo legalizirati zločin koji se zbilo nakon zakonito provedene pretvorbe i privatizacije – rekla je zastupnica, uz upit – zašto bi tajkun vršio nezakonitu privatizaciju kad mu je zakon dopuštao da stekne sva upravljačka prava, što se često pretvaralo i u pravo raspolaganja samo na temelju potpisanog ugovora koji se obvezao otplatiti dionice kroz 15–20 godina.

Sankcija za neizvršenu otplatu nije bilo, Hrvatski fond za privatizaciju mogao je samo poništiti ugovore o prijenosu dionica, a kako on nije vodio ažurnu evidenciju do poništenja je dolazilo 2–3 godine, kada je poduzeće »isisanog« kapitala već dobrano bilo u stečaju.

Klub zastupnika HSS-a upozorava da je članak 2. nepotpun – u definiciji revizije pretvorbe i privatizacije ne spominje se revizija poslovanja.

Njegovi zastupnici također su upozorili da nije moguće raspravljati o Uredu za državnu reviziju, a ne upitati se je li Ured ranije mogao obaviti reviziju i spriječiti posljedice. Da je mogao, tvrde, svjedoči članak 3. Zakona o državnoj reviziji kojim je predviđeno da se revizija pravnih oso-

BROJ

270

IHS

6. VII. 1999.

ba s pretežitim udjelom državnog kapitala obavlja prema godišnjem programu Državnog ureda za reviziju. Ured, međutim, svojim programom nije obuhvaćao takve pravne osobe već vrijeme i energiju gubio u revizijama općina, nerijetko s godišnjim proračunom od nekoliko stotina tisuća kuna. Očito nije bilo volje da se zlu stane na kraj te da je Državni ured za reviziju suodgovoran i sukrivac – rekla je zastupnica.

Iz ovog izlaganja još izdajamo: prijedlog da se ovlast revizije prenese i na Financijsku policiju te ocjenu kako je kazna zbog nepružanja informacija ili pružanja pogrešnih previsa kad je riječ o pravnoj osobi, a preniska kad je riječ o zakonskom predstavniku (koji zapravo i čini privredni

prijestup, pa treba biti rigorozno kažnjen).

Kako je nalagao zakon

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Milan Kovač** najprije je – povodom upozorenja iz rasprave kako nije bilo volje za donošenje zakona – podsjetio kako je do odluke Ustavnog suda funkciju kontrole pretvorbe i privatizacije obavljao Hrvatski fond za privatizaciju – kako mu je Zakon nalagao. U desetine poduzeća poništena je pretvorba ili privatizacija a u stotinama ispravljene greške u zakonskim rokovima. Takve prodaje poništene su ako je bila riječ o javnoj dražbi, a na burzi su raskidani ugovori. Za svaku prodaju koju je učinio Upravni odbor Fonda imao je bankarsku ga-

ranciju, tako da je interes Hrvatske bio zaštićen.

Nakon odluke Ustavnog suda Ministarstvo gospodarstva bilo je predložilo izmjene, ali prijedlog nije došao u Hrvatski državni sabor zbog izbora. Zato HDZ sada predlaže svoju verziju izmjena – objasnio je zastupnik Kovač.

U ime Vlade RH, **Duško Žurić** izvijestio je zastupnike da će za drugo čitanje pokušati izraditi upotrebljiv i poboljšan paket zakona o reviziji i pretvorbi.

Županijski dom je podržao predloženo bez posebnih upozorenja u raspravi, a Zastupnički nakon rasprave, uz uvodno spomenuti zaključak.

J. R.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O IZVRŠENJU SANKCIJA IZREČENIH ZA KRIVIČNA DJELA, PRIVREDNE PRIJESTUPE I PREKRŠAJE

O Prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za krivična djela, privredne prijestupe i prekršaje pisali smo u IHS 267, (strana 31), od 13. lipnja 2000. godine kad smo prikazali raspravu o toj temi u Zastupničkom domu.

Rasprava koju je o toj temi održao Županijski dom Hrvatskoga državnog sabora zaključena je glasovanjem, prilikom kojeg su zastupnici toga doma jednoglasno odlučili podržati zakonski prijedlog.

O Prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za krivična djela, privredne prijestupe i prekršaje na svojim su sjednicama raspravljali odbori ŽUPANIJSKOGA doma za zakonodavstvo i za pravosuđe, izbor i imenovanja. Oba odbora odlučila su predložiti Županijskom domu da podrži Prijedlog zakona.

Članovi Odbora za zakonodavstvo predložili su unosenje odredbe o obvezatnoj procjeni plovila prije prodaje, kao i odredbe prema kojoj bivši vlasnik ne može kupiti svoje plovilo za cijenu nižu od 4/5 od procijenjene.

Uvodno je Prijedlog zakona u Županijskom domu obrazložio **Filip Bagić**, pomoćnik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, koji je kao razlog za donošenje ovog Zakona naveo potrebu da se članak 291., stavak 2. Zakona o izvršenju sankcija izmijeni tako da se otkloni prepreka da ministar pravosuđa, uprave i lokal-

ne samouprave može donijeti Pravilnik (uz suglasnost ministra financija), kojim bi se riješilo pitanje zaplijenjenih talijanskih ribarica, odnosno raspolaganje s predmetima veće vrijednosti oduzetim u prekršajnim postupcima.

Radi neovlaštenog lovljenja riba u hrvatskom teritorijalnom moru, talijanski se ribari kažnjavaju novčanom kaznom i mjerom oduzimanja ribarica, koje propadaju i gube na vrijednosti jer do sada nije bilo propisano tko i kako održava imovinu do donošenja pravomoćnog rješenja, odnosno do obvezatne prodaje.

Često se događa i da nitko nije zainteresiran za kupnju te imovine, osim bivših vlasnika, koji se prema odredbama Ovršnog zakona ne mogu javiti kao kupci i koji obvezuju na prodaju oduzetih dobara.

Nacrt Pravilnika predviđa da do pravomoćnosti odluke plovilo može biti zakupljeno, uz obvezu zakupnika plovila, na održavanje. Pravilnikom je također predviđeno da se predmetno vlasništvo proda ili daruje tijelu državne uprave, jedinice lokalne samouprave i uprave ili ustanovama (poglavito onih koje upravljaju nacionalnim parkovima, koje su najzainteresiranije za nabavku plovila, ali nemaju sredstava za njihovu nabavku).

Radna tijela i zastupnici Zastupničkog doma predložili su da se izmjenama i dopunama izmijeni i naziv, odnosno tekst Zakona, na način da se termin »krivična djela« zamijeni

terminom »kaznena djela«, pa je pomoćnik ministra izvijestio kako će ta sugestija biti uvažena u tekstu Konačnog prijedloga (zastupnici tog doma nisu prihvatili predloženi hitni postupak za zakonski prijedlog).

Predmetni Zakon donesen je 1974. godine, često je mijenjan i nadopunjavan, ali su terminologija i sadržaj ostali nedovoljno transparentni u odnosu na Ustav i pravni poredak Republike Hrvatske. Zakon o izvršenju kazne zatvora, Zakon o sudovima za mladež i drugi zakoni većinu su odredaba Zakona o izvršenju kaznenih sankcija izrečenih za krivična djela, privredne prijestupe i prekršaje stavili izvan snage.

Također, izneseni su prijedlozi da se osobi kojoj je oduzeta imovina, a Pravilnikom će se moći javiti kao kupac, ograničiti najniža cijena, s čime se Ministarstvo pravosuđa složilo, pa ostaje na Vladi da odluči hoće li ovo rješenje uvrstiti u Konačni prijedlog.

Slične su primjedbe dane i na raspravama Odbora Županijskog doma za zakonodavstvo i za pravosuđe, izbor i imenovanja.

Ivan Brleković je, u ime Odbora za zakonodavstvo, usmeno obrazložio prijedlog, koji će kod drugog čitanja uputiti predlagatelju kao amandman.

Potom su zastupnici Županijskog doma jednoglasno odlučili podržati Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za krivična djela, privredne prijestupe i prekršaje.

I. K.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O KNJIŽNICAMA

Osnivač imenuje ravnatelja knjižnice

Nakon kraće rasprave Zastupnički je dom jednoglasno prihvatio u prvom čitanju izmjene i dopune Zakona o knjižnicama kojima se, među ostalim, za pet godina produžuje rok za osamostaljivanje knjižnica odnosno do 31. prosinca 2005. i određuje da ravnatelje knjižnica imenuju osnivači. Za to više nije potrebna ministрова potvrđda.

Predlagatelj zakona je Vlada Republike Hrvatske. Prihvaćanje ovog zakona podržao je i Županijski dom.

O PRIJEDLOGU

Zakon o knjižnicama donijet je u listopadu 1997. godine. Zakon je uz usklađivanje s Ustavom i pravnim poretkom zemlje omogućio uspješni razvitak knjižničarske djelatnosti i koordinaciju knjižnica, a posebno izgradnju suvremenog knjižničnog sustava, te djelotvoran nadzor i vođenje kako pojedinih knjižnica, tako i knjižničnog sustava u cijelosti. Zakonom je utvrđena i obveza osnivanja knjižnica na teritorijalnoj razini i to kako narodnih knjižnica, tako i knjižnica u određenim ustanovama (škole i visokoškolske ustanove).

Uspješnosti hrvatskog knjižničarstva i knjižnica pridonijelo je osnivanje Hrvatskoga knjižničnog vijeća kao stručnog i savjetodavnog tijela. Stručni ispiti za knjižnično osoblje više nisu alternativa nego način stjecanja stručne izobrazbe (uz studij), odnosno stručnih knjižničarskih zvanja.

Donošenjem brojnih podzakonskih akata (standarda, pravilnika i dr.), koje je omogućio novi zakon, pobliže su razrađena pojedina važna pitanja za rad i razvoj knjižnica i knjižničarstva u cijelosti.

Međutim, u primjeni Zakona iskazale su se neke nedostatnosti i nedorečenosti koje se uređuju ovim prijedlogom njegovih izmjena i dopuna.

Predloženim zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama zakonske se odredbe dopunjuju

unošenjem ravnomjerne zastupljenosti ministarstva u čiji djelokrug zadiru knjižnična djelatnost i to Ministarstva prosvjete i športa i Ministarstva znanosti i tehnologije.

Imenovanje ravnatelja knjižnica u cijelosti se usklađuje sa Zakonom o ustanovama prema kojemu ravnatelje ustanova imenuju njihovi osnivači. Institut potvrde imenovanja ravnatelja od ministra kulture izostavlja se jer se demokratizacijom odnosa u svim segmentima društvenoga života, pa tako i u kulturi, pokazao suvišnim. Osim toga jedinice lokalne samouprave dovoljno su ojačale i uspostavile mehanizme koji im omogućuju odgovorno i mjerodavno obavljanje zakonskih obveza, pa tako i obveze imenovanja ravnatelja onih ustanova u kulturi kojih su osnivači.

Osim toga rok od dvije godine koji je Zakonom o knjižnicama ostavljen osnivačima otvorenih i pučkih učilišta, centara za kulturu, javnih ustanova za trajnu naobrazbu i drugih organizacija za naobrazbu odraslih koji su obavljali knjižničnu djelatnost, za izdavanje knjižnica i njihovo osnivanje kao samostalnih ustanova u praksi se pokazao prekratkim i većina ga jedinica lokalne samouprave nije uspjela održati. Stoga se ovim izmjenama i dopunama predlaže njegovo produljenje za daljnjih pet godina.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo utvrdio je da nema ustavnopravnih zapreka za prihvaćanje ovog predloženog zakona te je predložio Domu da podrži njegovo prihvaćanje. Takav prijedlog dao je i **Odbor istog Doma za naobrazbu, znanost, kulturu i šport.**

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog zakona i nije imao primjedbi.

Odbor za naobrazbu, znanost i kulturu jednoglasno je predložio Zastupničkom domu da prihvati ovaj zakon.

RASPRAVA

U Županijskom domu o predloženom zakonu uvodno je govorio **Jadran Antolović**, pomoćnik ministra kulture. Zakon je kratak, predlažu se tri bitne dopune pa tako za imenovanje ravnatelja knjižnice više nije potrebno potvrđivanje ministra, provedbene propise za ovaj zakon predlagat će ministar kulture (uz suglasnost ministara prosvjete i športa te znanosti i tehnologije) a produžuje se i rok na pet godina za izdavanje knjižnica iz otvorenih i pučkih učilišta, centara za kulturu i javnih ustanova.

• Zakon je kratak, predlažu se tri bitne dopune pa tako za imenovanje ravnatelja knjižnice više nije potrebna ministрова potvrđda, provedbene propise za ovaj zakon predlagat će ministar kulture (uz suglasnost ministara prosvjete i športa te znanosti i tehnologije), a produžuje se i rok na pet godina za izdavanje knjižnica iz otvorenih i pučkih učilišta, centara za kulturu i javnih ustanova.

Za raspravu se zatim javio **Julije Derossi (HDZ)** rekavši da prihvaća predložene izmjene i dopune Zakona. Ujedno je iskoristio priliku da zatraži od predstavnika Ministarstva da se intervenira u svjetski znamenitim knjižnicama i označi samostalnost hrvatskoga književnoga jezika jer pojedine knjižnice imaju umjesto koda za hrvatski jezik (cro) još uvijek srpskohrvatski (scr). Na prvom je mjestu istaknuo tako Kongresnu knjižnicu u

Washingtonu. I **Paško Bubalo (HDZ)** upozorio je na sličnu situaciju: u Hannoveru na Svjetskoj izložbi naša je zemlja predstavljena, a u katalogu je navedeno da je u njoj službeni jezik srpskohrvatski. Moramo izraziti protest što nam neki stranci određuju kako će se naš jezik službeno zvati, naglasio je.

Miroslav Prpić (HDZ) podsjetio je da je još kod donošenja Zakona upozorio na problem održavanja predviđenih rokova i sada se slaže s njihovom korekcijom. Pledirao je na predstavnika Vlade da se omogući i pučkim učilištima zadržati ovu djelatnost daljnjih pet godina.

Emil Soldatić (IDS) također smatra da je dobro rješenje razdoblje od pet godina u kojem se ipak treba još jedanput razmisliti moraju li knjižnice biti samostalne ustanove ili u sklopu. Pozdravio je rješenje (članak 2.) kojim se više ne traži suglasnost ministra i oslobađa civilno društvo tutorstva države, rekao je. Za ovim primjerom trebala bi se povesti i ostala ministarstva, predložio je.

Bez daljnje rasprave **Županijski je dom jednoglasno utvrdio mišljenje kojim se podržava Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama.**

Jača odgovornost osnivača

U Zastupničkom domu **dr. Antun Vujić**, ministar kulture, opširno je govorio o predloženom zakonu te naglasio da se radi o takvim vrstama inovacija u Zakonu koje pospješuju ovo područje. Rehabilitira se uloga osnivača kad su u pitanju imenovanja

ravnatelja knjižnica a time i jača njegova odgovornost. Knjižnička struka je prvenstveno sama i za sebe znanstvena struka a realizira se kao kulturna djelatnost. Struka traži da sve knjižnice budu samostalne i da na neki način potpadaju pod jedinstvenu službu i jedinstveni nadzor, a to je nadzor Hrvatskog knjižničkog vijeća i državnih nadležnih tijela. Sadašnji rok za osamostaljenje nije održiv i prolongira se na pet godina čime bi se s jedne strane i dalje vršio pritisak na osamostaljenje knjižnica i knjižničarske službe u cjelini ali isto tako uvažavale okolnosti koje proizlaze iz stvarnih moći pojedinih sredina a to je da naprosto ne stvaramo dva ili tri ravnatelja tamo gdje je dovoljan jedan i da s razvitkom i snagom samih knjižnica povežemo i njihovo osamostaljenje.

Predložena rješenja proizašla su iz promišljanja koja su poduprla i stručna tijela i samo Hrvatsko knjižničko društvo pa se može prihvatiti ovaj Prijedlog zakona, rekao je, među ostalim ministar, **dr. Vujić**.

U ime Kluba zastupnika **HSLŠ-a** riječ je zatražio **Želimir Janjić (HSLŠ)** te rekao da je proširenje traženja suglasnosti (pravilnici) na ministre prosvjete i športa i znanosti i tehnologije poželjno a da je produljeni rok za izdvajanje knjižnica iz sustava otvorenih i pučkih učilišta, centara za kulturu, javnih ustanova i drugih ustanova primjeren i da omogućuje da se proces izdvajanja kvalitetno dovrši. Zbog svega toga Klub zastupnika **HSLŠ-a** podržava predložene izmjene i dopune, kazao je.

Stjepan Radić (HSS) govorio je u ime Kluba zastupnika **HSS-a**. U skladu s ideologijom i politikom **HSS** mi pozdravljamo ovaj zakon, te rješenja u njemu, jer smatramo da je opća pismenost u nas na vrlo niskoj razini, rekao je. Predložio je veću suradnju

između škola i knjižnica tako da potrebna knjiga bude dostupna u određenim sredinama, uvođenje bibliobusa (nedostatak novca) te povezivanje siromašnih općina radi vlastite zajedničke knjižnice.

I Klub zastupnika **SDP-a** podržava donošenje ovog zakona i u potpunosti prihvaća obrazloženje koje je iznio ministar, rekao je **Zlatko Šešelj (SDP)**. Upozorio je da se količina knjiga koje se otkupljuju za knjižnice u Republici Hrvatskoj neprekidno smanjuje i zadatak je Ministarstva da taj trend preokrene i da dođe do jačanja knjižnog fonda a time i većeg broje korisnika knjiga ali i drugih materijala (novi mediji) koje knjižnice nude, kazao je.

Prijavljenih zastupnika za raspravu više nije pa je završnu riječ dobio **dr. Antun Vujić**, ministar kulture izražavajući zadovoljstvo što je zakon ovako jedinstveno podržan. U ovoj godini Ministarstvo ima više sredstava za otkup knjiga odnosno za knjižnice koje se na taj način financiraju dok je nešto drugačije s Nacionalnom i sveučilišnom bibliotekom što bi na neki način trebao biti predmet interesa i Sabora, kazao je. U kontekstu predloženoga zakona upozorio je da lokalna uprava i samouprava sada stvarno ima obvezu da vodi brigu o knjižnicama i o drugim kulturnim sadržajima. U tom procesu demokratizacije i odlučivanja ne treba biti istodobno zahtjeva s terena prema Ministarstvu da preuzima više ingerencija, rekao je, među ostalim ministar.

Rasprava je zatim bila zaključena. **Zastupnički je dom jednoglasno prihvatio mišljenje Županijskog doma odnosno prihvatio (u prvom čitanju) Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o knjižnicama.**

D. K.

PRIJEDLOG ZAKONA O EKOLOŠKOJ PROIZVODNJI POLJOPRIVREDNIH I PREHRAMBENIH PROIZVODA

Iskoristiti prednosti čistog tla, vode i zraka

Zastupnički je dom nakon rasprave jednoglasno prihvatio Prijedlog novog zakona kojim se uređuje ekološka proizvodnja poljoprivrednih prehrambenih proizvoda, prera-

da u ekološkoj proizvodnji te među ostalim trgovina tim proizvodima. Svrha ekološke proizvodnje je zaštita zdravlja i života ljudi i zaštita prirode i okoliša.

Predlagatelj ovog zakona je **Vlada Republike Hrvatske** a prikaz tog akta i raspravu u Županijskom domu objavili smo u Izvješćima, broj 266, od 6. lipnja 2000. na str. 58, s naslovom:

»Ekološki pristup u strategiji proizvodnje«.

RADNA TIJELA

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog zakona bez primjedbi.

Odbor za poljodjelstvo, selo i se-ljaštvo u općoj raspravi dao je potpo-ru prihvaćanju, budući da je donoše-nje ovog zakona predviđeno već u Strategiji razvitka hrvatske poljopriv-rede, a ekološka poljoprivreda je prih-vaćena u programima Svjetske zdrav-stvene organizacije i Organizacije za hranu i poljoprivredu.

Zakon o ekološkoj proizvodnji pol-joprivrednih i prehrambenih proizvo-da potrebno je donijeti i iz razloga uk-ljučivanja Republike Hrvatske u Svjetsku trgovinsku organizaciju, smatra Odbor.

Tu su i njegove primjedbe i pri-jedlozi.

Tako iznosi da je potrebno taksati-vno navesti što je to ekološka proizvodnja, budući da upućivanje na »globalno usvojena načela« ne određuje koja su to načela (članak 2, točka 1), te jasnije definirati i uskladi-ti uporabu pojedinih izričaja u Prijed-logu zakona (genetski inženjering ili genetski izmijenjeni proizvodi – čla-nak 2, točka 10). Predloženo je da se što više instituta razradi odredbama zakona jer je provedba zakona razra-đena kroz veliki broj podzakonskih akata.

U raspravi je također izneseno i mišljenje da krajnji cilj koji se želi postići ovim Prijedlogom zakona nije jasno izražen (tj. hoće li takva proizvodnja imati potporu kroz sub-vencije, hoće li ju pratiti odgo-varajući krediti, ili će poljoprivredni proizvođači ekoloških proizvoda za tu proizvodnju imati porezne olakšice).

Ukazano je da bi u Povjerenstvo iz članka 3. zakona trebalo uključiti i predstavnike nevladinih udruga koji se već dulji niz godina uspješno bave ekološkom poljoprivrednom proiz-vodnjom.

Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša također je predložio Zastupničkom domu prihvaćanje ovog zakona.

Podržao je razloge za donošenje predloženog zakona, a u načelnoj raspravi iznio prigovor i nezadovoljstvo što se ministru za poljoprivredu daju suviše velike ovlasti u propisivanju ekološke proizvodnje.

Na tekst Prijedloga zakona Odbor je iznio primjedbe i mišljenja.

Iako je člankom 14. stavak 2. pred-videna zabrana uporabe materijala za

reprodukciju dobivenih genetskim inženjeringom potrebno je u stavku 3. pojačati nadzor korištenja neekolo-ško proizvedenih materijala u prijelaz-nom razdoblju jer predložena iznimka ne pruža dovoljnu zaštitu. Nije prihvatljivo rješenje iz članka 27. Prijedloga zakona kojim se obvezuje proizvođač ekoloških proizvoda na plaćanje troškova stručnog nadzora vlastite ekološke proizvodnje i troš-kova utvrđivanja sukladnosti s teme-ljnim zahtjevima. Po mišljenju Odbora potrebno je u prijelaznom razdob-lju stimulirati ekološko proizvodnju te, sukladno tome, nove proizvođače osloboditi rečenih davanja a sredstva za te namjene osigurati poticajima u poljoprivredi. Zbog velike važnosti inspeksijskog nadzora ekološke proiz-vodnje predlaže se da se usporedo s uvođenjem ekološke proizvodnje pro-vede i stručno obrazovanje poljop-rivrednih inspektora prema progra-mu posebnog dijela državnog ispita iz članka 30. stavak 2., rečeno je u ra-spravi.

RASPRAVA

Rigorozni kriteriji

Riječ je o vrlo interesantnom i po mnogome različitom zakonskom pri-jedlogu. Fakultativan je jer obvezuje samo one proizvođače koji ne proiz-vode poljoprivredne proizvode na konvencionalan, standardni način već po rigoroznim kriterijima, rekao je **Tomislav Ledić**, zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva uvodno govoreći u Zastupničkom domu. Predloženi zakon stoga obvezuje samo one proizvođače koji su se upisali u upisnik da će se baviti takvom proizvodnjom hrane.

• Riječ je o vrlo interesantnom i po mnogome različitom zakonskom prijedlogu. Fakultativan je jer obvezuje samo one proizvođače koji ne proizvode poljoprivredne proizvode na konvencionalan, standardni način već po rigoroznim kriterijima.

Zatim je **Drago Krpina**, predsjed-nik Odbora za poljodjelstvo, selo i se-ljaštvo prenio stajalište tog radnog tijela koji podržava donošenje ovog zakona.

Podršku daje i Klub zastupnika HSLS-a, rekla je **Dorica Nikolić (HSLS)** govoreći u ime tog Kluba. No ako je to rigorozan zakon u pogledu ekološke proizvodnje onda ne bi tre-bala odredba (članak 14. stavak 4.) da se iznimno u toj proizvodnji može koristiti i materijal za reprodukciju koji nije dobiven ekološkom pro-izvodnjom. Na tome bi do drugog čita-nja trebalo poraditi. Nije dobro niti što se predviđa toliko uređenje pod-zakonskim aktima koje će potpisati ministar i to bi trebalo drugačije ure-diti a ove proizvođače osloboditi plaćanja naknade troškova za stručni nadzor, rekla je zastupnica.

Kao nacionalna grana

Ivan Kolar (HSS) govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a koji se određuje za takvu proizvodnju i daje podršku ovom zakonu. Poljoprivreda a pogotovo ekološka može biti nacio-nalna grana a zajedno s (seoskim) turizmom može doprinijeti revitaliza-ciji sela i omogućiti da hrvatski proizvod bude poznat i prepoznat kao ekološki čist. HSS izražava zadovo-ljstvo što je sada u proceduri ovaj dugoočekivani zakon (ljudi na terenu već pristupaju takvoj proizvodnji) i treba ga što prije donijeti i iskoristiti relativnu ekološku nezagađenost u nas, rekao je.

Pozdravio je rigoroznost predlo-ženog zakona te ukazao kao i predgo-vornica na neodrživost odredbe iz članka 14. (iznimka u korištenju ma-terijala za reprodukciju) zatraživši njeno brisanje. Prigovorio je i tome što se dvadesetak članaka zakona ne može primjenjivati bez podzakonskog akta, koji govori više nego ovaj okvirni akt te zatražio da se pokušaj ovog dobrog zakona ne izrodi.

Predloženi zakon bit će teško pro-vesti ako ga neće pratiti sustav poti-caja jer to je izuzetno skupa proizvod-nja i u svom početku mora imati insti-tucionalnu potporu, rekao je, među ostalim, založivši se za strogi nadzor ne samo naše poljoprivredne proiz-vodnje već i takvog uvoza.

Jure Radić (HDZ) u ime Kluba za-stupnika HDZ-a kazao je kako se i ovaj Klub zastupnika pridružuje oni-ma koji smatraju potrebnim i kori-snim donošenje ovog zakona. No on bi trebao sadržavati i puno više poti-cajnih mjera da bi ovakva proizvodnja u Hrvatskoj doista saživjela pa bi do

sljedećeg čitanja predlagatelj trebao ugraditi i odredbe kojima će se potaknuti proizvođač da ide u takvu proizvodnju.

Treba jače naglasiti i naše prednosti sačuvanog okoliša za proizvodnju hrane (i rijeke i jezera), a i povezanost sa zakonom o otocima i o područjima od posebne državne skrbi. Upravo ta potonja područja su prostori na kojima ima puno razloga (slaba naseljenost za stimuliranje takve proizvodnje, rekao je zastupnik također prigovorišvi rješenjima o podzakonskim aktima ili koja se prepuštaju ministru.

Izvozna prilika

I Klub zastupnika SDP-a podržava predloženi zakon, naglasio je **Ivo Fabijanić (SDP)** u ime tog Kluba. Proizvodnja zdrave hrane zauzima sve veći prostor u prehrani ljudi, posebno u razvijenim zemljama svijeta i ovo je zakonska regulativa za uključivanje Republike Hrvatske u te tokove. Tu je i naša izvozna prilika, ali ne samo kao direktni izvoz već i kroz turizam.

Podsjetio je da se donošenjem ovog zakona realizira i dio važeće Strategije razvitka hrvatske poljoprivrede s mogućnošću ne samo ekološke proizvodnje poljoprivrednih prehrambenih proizvoda već i razvoj (stjecajem okolnosti) neiskorištenih poljoprivrednih područja poput Like, otoka, koja su zapravo oaze čistog tla, vode i zraka. Kao što je Slavonija žitnica Hrvatske tako i Lika može postati mesnica, slikovito se izrazio zastupnik naglašavajući da se u toj povezanosti otvaraju mogućnosti i za druge djelatnosti poput prijevoza.

Ovakav razvoj i proizvodnja zdrave hrane mogao bi poticati i seoski turizam a tu mjesto svakako trebaju tražiti i jadranski otoci s proizvodnjom bilja, stočarstva i pčelarstva. Posebni izazov bit će uzgoj ribe i školjkaša, a ne bi trebalo zaboraviti niti glavonošce.

Treba sačuvati prirodne resurse i nuditi ekološke proizvode stoga je

upitan već spomenuti članak 14. i treba ga preformulirati jer može doći do manipulacije već u startu, primijetio je zastupnik. Također smatra da treba razmotriti rješenje da se proizvođač u prijelaznom razdoblju oslobodi plaćanja naknada troškova na nadzor nad ekološkom proizvodnjom i dati poticaj za takvu proizvodnju (priprema zemljišta). U vezi s nadzorom upozorio je da potrebne inspektore za to treba hitno osposobiti da se ne bi dogodilo, kao na mnogim područjima, da donesemo zakon a inspektori tek krenu na seminare dok se na terenu događaju stvari izvan zakona.

Ključni inspekcijski nadzor

Predloženi zakon podržat će i Klub zastupnika HSP-a, HKDU-a i smatra ga hvalevrijednom inicijativom, rekao je **Tonči Tadić (HSP)** govoreći u ime tog Kluba. Ako Hrvatska ima šanse u nečemu onda je to sigurno u proizvodnji ekološke i zdrave hrane, naglasio je primjećujući da u predloženom zakonu nije dovoljno jasno naznačeno more, odnosno proizvodnja riba, školjaka pa i algi.

Zabrana korištenja genetskim inženjeringom dobivenog materijala za reprodukciju nije dovoljna samo u ovom zakonu već treba uspostaviti zakonsku hijerarhiju (i zakon o zaštiti okoliša, a zabrani genetski modificirane hrane).

HSP je osjetljiv na problem genetski modificirane hrane i svim će se silama, u okviru ovakvih rasprava, zalagati da se ona što više eliminira s jelovnika prosječne hrvatske obitelji. Tu je i ključan problem inspekcijski nadzor odnosno dobra inspekcijska služba za što je nužna edukacija.

Od sankcija za proizvođače ako proizvod nije deklariran na propisan način (»ako neće označiti svoj proizvod i time nanijeti sam sebi štetu to je njegov problem«) puno je važniji nadzor uvoza zdrave hrane. Naime, ulaskom u WTO bit ćemo zapljusnuti ponudom »zdrave hrane«.

Nedopustivo bi bilo da proizvodnja ekološki zdrave hrane uništi čiste

ekosustave koje Hrvatska danas ima, odnosno da ne bismo imali neuspješnog proizvođača i devastirani eko sustav. Upravo je zbog toga bitna hijerarhija zakona a kao prvi zakon o zaštiti okoliša, rekao je, među ostalim, zastupnik.

Završnu riječ zatim je zatražio **Tomislav Ledić**, zamjenik ministra i predstavnik predlagatelja zakona zahvalivši na interesu i prijedlozima. Prihvatljivom je ocijenio opasku da je predloženi zakon preopterećen podzakonskom regulativom pa će se ići na redukciju takvih odredbi. No rekao je kako se ne treba bojati rigoroznih kriterija za ovu proizvodnju tako se ne treba bojati niti rigoroznih podzakonskih akata i ministara.

Velika većina proizvoda iz ove ekološke proizvodnje već se nalazi na listi od 160 artikala koji se sada potiču no ako se doista želi poticati ovaj vid proizvodnje onda treba to predvidjeti posebnom stavkom u proračunu i odrediti prioritete (prije nove godine), kazao je, među ostalim, zamjenik ministra.

Kad je riječ o izuzetku u članku 14. nije se mislilo na izuzetke gdje bi se ugrađivao genetski manipuliran materijal, naglasio je dodajući da je Vlada prihvatila da se zabrani daljnja proizvodnja genetski manipulirane hrane čak i u vidu pokusa, a bilo je takvih pokušaja na kukuruzu.

Nema nikakve dvojbe da u proizvodnju zdrave hrane treba uključiti more, rijeke, ribe, složio se zamjenik ministra s prijedlozima iz rasprave.

Rasprava je zatim bila zaključena i prešlo se na glasovanje.

Zastupnički je dom jednoglasno prihvatio prethodno mišljenje Županijskog doma odnosno Prijedlog zakona o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih prehrambenih proizvoda. Ujedno je zaključio da se sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upute predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

D. K.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SPOMEN-PODRUČJU JASENOVAC

Jasenovac – mjesto trajnog sjećanja na žrtve

Zaštita i održavanje Spomen-područja Jasenovac u skladu s novim ustavnim i pravnim poretom Republike Hrvatske te osnivanje Savjeta koji se brine o programima toga područja, osnovne su značajke Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Spomen-području Jasenovac. Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora većinom glasova prihvatio je navedene zakonske promjene koje je predložila Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Zakon o spomen-području Jasenovac donesen je u travnju 1990. godine, dakle u vrijeme prethodne države i stoga je utemeljen na ranijem Ustavu i usklađen s tadašnjim pravnim, ekonomskim i društvenim sustavom. Kako se radi o mjestu trajnog obilježavanja stradanja žrtava u koncentracijskom logoru iz vremena Drugog svjetskog rata, ovo Spomen-područje ostaje i dalje zaštićeno, ali se njegova zaštita i održavanje mora uskladiti s novim ustavnim i pravnim poretom Republike Hrvatske. Predloženim zakonom na novi i suvremeni način uredit će se pitanja zaštite, očuvanja i uređenja te održavanja i prezentacije toga područja sukladno načelima zaštite i očuvanja kulturnih dobara te zaštite prirode budući da se Spomen-područje Jasenovac nalazi djelomično na području parka prirode Lonjsko polje. Riješilo bi se i djelovanje Javne ustanove Spomen-područja Jasenovac sukladno Zakonu o ustanovama u dijelu što se odnosi na status, upravljanje i nadzor nad zakonitošću rada i nad stručnim radom ustanove. Djelovanje te Javne ustanove uskladilo bi se i sa Zakonom o muzejima u dijelu djelatnosti ustanove kao muzejske, čime bi ta djelatnost postala suvremenija i obavljala bi se prema svim pravilima muzejske struke. Zakonom bi se donio prostorni plan toga područja koji će biti izrađen prema novom Zakonu o prostornom uređenju i odredbama Zakona o zaštiti prirode. Uredit će se i zaštita,

uređenje i prezentiranje Spomen-područja te će se obavljati prema Programu što će ga na prijedlog Savjeta Spomen-područja Jasenovac donijeti Hrvatski državni sabor. Riješila bi se pitanja imenovanja članova Savjeta što će ga činiti predstavnici Sabora, Ministarstva kulture, Gradskih poglavarstva Novske i Nove Gradiške, Saveza antifašističkih boraca Hrvatske te romske, srpske i židovske manjine, a uredit će se i njihove zadaće i način rada. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o spomen-području Jasenovac osigurala bi se, iz Državnog proračuna i iz drugih izvora, sredstva za rad Savjeta te za ostvarivanje Programa zaštite, uređenja i prezentiranja, kao i sredstva za rad Javne ustanove.

• Spomen-područje Jasenovac djelovalo bi prema svim pravilima muzejske struke.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo predložio je Domu da podrži predložene zakonske promjene te iznio i neke primjedbe. Odbor smatra da članak u kojem se govori o imenovanju predsjednika i članova Upravnog vijeća nije dovoljno jasan. Primjedba je data i na odredbu da ravnatelj spomen-područja kojeg imenuje i razrješava ministar kulture te je predloženo da imenovanje i razrješavanje ravnatelja na sebe preuzme Upravno vijeće Spomen-područja. Treće na što je ukazao Odbor je da bi u Savjetu trebao biti i predstavnik lokalne samouprave Jasenovac.

Zakon su podržali **Odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo i za naobrazbu, znanost i kulturu**. Uz to je **Odbor za zakonodavstvo** predložio da Dom donese zaključak kojim bi se obvezala Vlada da umjesto Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o

Spomen-području Jasenovac podnese prijedlog novog cjelovitog Zakona o Spomen-području Jasenovac koji će obuhvatiti važeće odredbe, koje se ne predlažu mijenjati, kao i namjeravane izmjene i dopune i to hitnim postupkom.

RASPRAVA

Uvodno je **Jadran Antolović**, pomoćnik ministra kulture pojasnio predložene zakonske izmjene, zadržavši se samo na najvažnijima, kao što je osnivanje Savjeta Spomen-područja.

• Jasenovac bi trebao biti spomen-područje svim žrtvama rata i poraća – mišljenja je Klub zastupnika HDZ-a u Županijskom domu.

Raspravu je u ime Kluba zastupnika HDZ-a otvorio **Miroslav Prpić (HDZ)**. Osvrnuo se na dio Zakona o kojem, kaže, da ovisi hoće li ga Klub podržati ili ne. Smatra da u članku 1. nije dovoljno brisati samo socijalistička obilježja već odredba treba obuhvatiti i žrtve koje su u Jasenovcu stradale i za vrijeme čistki od 1945. do 1947. To drži bitnim kako bi pomirba hrvatskog naroda bila potpuna. Ukazao je i na Spomen-područje Donja Gradina koje je navedeno u postojećem zakonu, a njegovim izmjenama nije izbačeno, jer kaže, radi se o području koje se nalazi u Republici Srpskoj. Što se tiče sastava Savjeta, naglašava, da bi se u njemu morao naći i netko od preživjelih logoraša, jer smatra da antifašistički borci ne mogu biti predstavnici svih koji su tamo patili. Gosp. Prpić je predložio da se precizira pod ingerencijom koje

općine je Spomen-područje Jasenovac te da navedeni drugi izvori financiranja dolaze od županija na čijem se teritoriju nalazi. Sve druge izmjene koje je predložio su nomotehničkog karaktera, a na kraju izlaganja se još jednom založio za to da Jasenovac bude Spomen-područje svih žrtava rata i poraća.

U Zakonu o ustanovama i Zakonu o muzejima ne postoje odredbe koje određuju osnivanje Savjeta koji imaju ingerenciju donošenja programa neke ustanove, već to radi Upravno vijeće na prijedlog ravnatelja, a Savjet je samo savjetodavan kako mu i ime kaže, rekao je **Milan Galić (HDZ)**. Velikim nedostatkom Zakona drži i to da se gradovima Novska i Nova Gradiška propisuje da daju sredstva za ustanovu koju uopće ne osnivaju.

Dr. Slobodan Lang (imenovan Odlukom Predsjednika Republike) govorio je općenito o logoru Jasenovac i stradanjima koje je uzrokovao te posljedicama takve politike za Republiku Hrvatsku. Istaknuo je da se danas želi od Jasenovca napraviti cirkus, a da za vrijeme Drugog svjetskog rata on to nije bio. Cjelokupna priča oko Jasenovca ispunjena je nerazumijevanjem jer se nekada nije smjelo dati počast individualnim žrtvama već su bile značajne samo brojke, kaže gosp. Lang. Drži da svaki čovjek, pa makar on bio i zločinac, ima pravo da mu se poštuje grob. Primjedbe glede Zakona imao je radi toga što je sav posao oko Jasenovca prepušten Vladi umjesto Saboru. Pogrešno je što Zakon navodi samo nacionalne manjine u Savjetu, a ne precizira zastupljenost Hrvata, zaključuje zastupnik. Općenito ideju o uključenosti nacionalnih manjina oko Jasenovca drži lošom i kaže da bi se time trebale baviti vjerske zajednice. Pojasnio je da u Hrvatskoj postoji grupa za brigu o Spomen-području Jasenovac u kojoj se nalaze neki od preživjelih logoraša na koje, kaže, treba misliti kad je ovakav Zakon na dnevnom redu. Najviše su ga iznenadile najviše hrvatske znanstvene ustanove koje se nisu usudile suočiti s pitanjem Jasenovca. Na kraju je rekao da su ovakve teme vrlo značajne i da raspravu treba zaista pripremiti jer žrtve uvijek valja poštivati.

Većinom glasova Županijski dom je podržao Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Spomen-području Jasenovac.

Predstavnik predlagatelja, ministar kulture dr. **Antun Vujić** uvodno je zastupnicima obrazložio predložene zakonske promjene. Rekao je da se Spomen-područje Jasenovac želi urediti kao mjesto podsjećanja na antifašističke žrtve Drugog svjetskog rata na način da slijedimo odnos suvremenog svijeta i naše vlastite savjesti. U tom smislu potrebno je, kaže, urediti odredbe postojećeg zakona i uskladiti ga sa zakonima moderne hrvatske države. Kao novost koja se predlaže istaknuo je i osnivanje Savjeta koji se brine o programima tog područja. Takav pristup omogućit će da pitanje Spomen-područja Jasenovac bude riješeno na način civiliziranog društva i na način koji je izvan svakog političkog pristupa i stvara temelje za trajne programe, zaključio je ministar kulture.

• Spomen-područje Jasenovac se želi urediti kao mjesto podsjećanja na antifašističke žrtve Drugog svjetskog rata po standardima suvremenog svijeta i vlastite savjesti.

Riječ je tada uzeo predsjednik Odbora za naobrazbu, znanost i kulturu dr. **Ante Simonić**. Rekao je da Odbor u potpunosti podržava donošenje ovakvog zakona.

Klub zastupnika SDP-a prihvaća predloženi zakon, rekao je u ime Kluba mr. **Drago Kraljević (SDP)**. Razlog takvog stava je, kaže, što se predloženim izmjenama na suvremen način žele urediti pitanja zaštite, očuvanja i uređenja tog područja sukladno načelima zaštite kulturnih dobara i prirode. Prijedlog zakona prihvaćen je i zato jer se odnosi na mjesto obilježavanja stradanja žrtava fašističkog terora, istaknuo je zastupnik.

Jasenovac je kao logor radio čak do 1948. godine, rekao je u ime Kluba zastupnika HKDU-a i HSP-a dr. **Anto Kovačević (HKDU)** te se založio da svaka žrtva tog logora bude zabilježena. Krv je prolivena i na lijevoj i desnoj strani, kaže zastupnik te izražava nadu da smo na putu povijesnog sazrijevanja kao narod i ako se

hoćemo integrirati u svjetske procese moramo uvažavati principe čovječnosti po kojima nema povlaštenih žrtava. Smatra da je potrebno konačno skinuti hipoteku zločina s našeg naroda i procesuirati sve zločine na ovim prostorima kako bi se našli na putu prema istinskoj pomirbi i zaustavljanju međuhrvatskih sukoba koji traju od 1918. Naglasio je da među ljudima bez obzira kojem narodu i vjeri pripadali mora postojati ljubav i suradnja, jer postoji samo jedan Bog za sve ljude bez obzira kako ga zvali. Podržao je Prijedlog zakona o Spomen-području Jasenovac te se založio da se status spomen-obilježja dodijeli i Bleiburgu.

Netočni navod ispravila je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Rekla je da gosp. Kovačević nije uporabio dobru sintagmu kada je rekao »sve što je tamo pobijeno«. Treba stajati svi koji su tamo pobijeni jer je to odnosa zamjenica, pojašila je.

Dr. Anto Kovačević (HKDU) prihvatio je ispravak.

Klub zastupnika HSS-a podupire ovaj zakonski prijedlog vođen stavom da treba osuditi sve totalitarizme, mržnju i nasilje te pridonjeti miru i toleranciji, rekao je u ime Kluba dr. **Ante Simonić (HSS)**.

Mjesta poput Jasenovca trebaju biti jednostavni simboli, bez mistifikacije i političke instrumentalizacije sa samo jednom svrhom da pouče nas i generacije koje dolaze kako su ljudska prava nezaobilazna činjenica koja nam omogućuje da funkcioniramo kao ljudska bića, smatra u ime Kluba zastupnika HSL-a dr. **Vilim Herman (HSL)**. Drži da je žrtva naprosto žrtva, a niti jedna ideologija nema pravo ubiti. Zbog svega navedenog Klub iskreno s puno dostojanstva podržava ovu zakonsku inicijativu, zaključio je zastupnik.

Pred nama je Prijedlog zakona koji ima nacionalni značaj i kao zastupnik u Hrvatskom državnom saboru podupirem ga, rekao je **Zlatko Canjuga (HDZ)**. Smatra da je u prirodi hrvatskog čovjeka da poštuje svaku žrtvu bez obzira kojoj ideologiji pripada te da svi hrvatski građani žive dostojanstveno i da hrvatska država bude otvorena svakome. Drži da ovim zakonskim prijedlogom Sabor započinje dijalog s vlastitom prošlošću koji nadmašuje i suvremenu Europu. Kaže da je naša povijesna znanost prepuna ideologizama i nije spremna hrabro i odlučno se suočiti s razmatranjima oko ovih problema te mu je drago da je ovakva inicijativa pokrenuta od Ministarstva kulture. Što se

Savjeta tiče predložio je da ga isključivo imenuje Hrvatski državni sabor i da bude sastavljen od saborskih zastupnika kako bi Sabor bio institucija koja će u potpunosti brinuti o Spomen-području Jasenovac. Založio se i za to da Jasenovac preraste u institut za žrtve Drugog svjetskog rata u čemu Hrvatska može biti predvodnik i pokazati Europi da daleko hrabrije i smišljenije od nje odgovara na ta pitanja.

Ivan Ninić (SDP) je naglasio da prihvaća zaključak Odbora za zakonodavstvo kojim se predlaže izrada cjelovitog novog Zakona o Spomen-području Jasenovac jer ovaj Prijedlog ima više članaka nego postojeći zakon. Nije se složio s idejom da Jasenovac bude spomenik svima kao svojevrsna pomirba, jer kaže, pomirba se već doselila u Domovinskom ratu, a što se ideologija tiče, one se nikada nigdje nisu mirile. Uz poštivanje svih žrtava podržao je predloženi zakon naglasivši da hrvatski narod ne treba za ništa osjećati krivnju jer je Jasenovac bio odraz njegove manjine.

Za ispravak netočnog navoda javio se dr. **Anto Kovačević (HKDU)** i rekao da do pomirbe još nije došlo, jer da nitko nije odgovarao za Bleiburg ili se bar simbolično ispričao. Treba procesuirati sve zločine koji su se desili na ovom prostoru jer hrvatska sudbina nije ni komunizam ni fašizam, zaključio je zastupnik.

• Treba procesuirati sve zločine koji su se desili na ovom prostoru jer hrvatska budućnost nije ni fašizam ni komunizam.

Ivan Milas (HDZ) samo je istaknuo da se ne slaže s dijelom Zakona u kojem i dalje stoji »tekovine Narodnooslobodilačke borbe«, jer su to, kaže, Jugoslavija i komunizam.

Antifašizam se u Hrvatskoj sporije razvijao nego u ostalim europskim državama radi želje hrvatskog naroda za državom, no hrvatski narod razočaran postojećim stanjem ubrzo stvara jedan od najvećih antifašističkih pokreta i u tom smislu podržavam ovaj Zakon, rekao je **Zlatko Čanjug (HDZ)**. Smatra da će uvijek postojati ideološke razlike između ljevice i desnice i da u tom smislu nema pomirbe. Založio se za to da rasprava o ovoj temi prijeđe na jedan znanstveni nivo.

Ne bih rekao da je antifašistički pokret u Hrvatskoj kasnio, dodao je **Ivan Ninić (SDP)**. Hrvatska je imala prvi partizanski odred u okupiranoj Europi i tada u Dalmaciji nije bilo mjesta niti grada koji nije imao odred ili jedinicu, pojasnio je zastupnik.

Gosp. Milas je rekao da su tekovine NOB-a Jugoslavija i komunizam što nije točno, smatra **Dragica Zgrebec (SDP)** i nastavlja da su to posljedice određene ideologije, a tekovine NOB-a su antifašizam i na tim temeljima stvaranje hrvatske države.

Nemojmo se odricati narodnooslobodilačke borbe, jer je to isključivo hrvatski pokret koji nas je uveo u Europu, budući da 1941. godine Srbija nije ratovala protiv fašizma, a kasnije je ta borba prihvaćena kao temelj Jugoslavije, objasnio je **Ivo Fabijanić (SDP)**.

Komunizam može biti jedna stečevina NOB-a, jer su mnogi išli u tu borbu potaknuti idejama komunizma, no za to bi trebala šira znanstvena analiza, drži **Zlatko Čanjug (HDZ)**. Kaže kako je činjenica da se antifašistički pokret u Hrvatskoj razvijao nešto sporije, no kada je uzeo maha postao je civilizacijska stečevina hrvatskoga naroda.

Kada se pisao Zakon o Spomen-području Jasenovac bilo je jasno da su stečevine NOB-a Jugoslavija i komunizam, tako su nas barem učili, tvrdi **Ivan Milas (HDZ)**. Smatra da bi zato taj dio trebalo promijeniti na način da bude neutralan s poštivanjem svih žrtava.

Ova polemika govori kolike su podjele u hrvatskom narodu i zbog toga sam silno nesretan, rekao je **Ivo Lončar (nezavisni; izabran s liste HSS-a)**. Drži da je Jasenovac doista hrvatska sramota, ali da je u njemu bilo žrtava fašizma, komunizma i jugoslavenstva. Kaže da bi trebalo odvojiti hrvatski antifašizam od komunizma koji je taj antifašizam silno zlorabio, kako nekad tako i danas. Na kraju izlaganja uputio je pitanje onima koji tvrde da su antifašisti koji su stvarali hrvatsku državu, gdje im je ta država bila 45 godina?

Hrvatsko pitanje nije nikada bilo ideološko nego nacionalno, rekao je dr. **Anto Kovačević (HKDU)** te nastavlja kako pobornici velike Srbije nisu nikada simpatizirali Hrvate bili oni desno ili lijevo orijentirani. Složio se i s time da zločin s bilo čije strane svakako treba osuditi.

U Hrvatskoj ljevici bilo je ljudi koji su htjeli hrvatsku državu, ali okolnosti nisu bile na njihovoj strani, objasnio je **Zlatko Čanjug (HDZ)**. I

ljeвица i desnica na svoj su se način borili za Hrvatsku i nepriznavanje toga je osnovni problem koji opterećuje naše odnose i izaziva ove polemike, zaključuje zastupnik.

Vladimir Šeks (HDZ) je mišljenja da Spomen-područja Jasenovac i Starogradiška trebaju biti spomen-područja istine o stravičnim događajima koji su se zbili od 1941. do 1945., ali i do 1947. godine. Prema službenim podacima Jugoslavije, kaže, u logorima NDH uključujući i Jasenovac stradalo je 56 tisuća ljudi, što je nepotpuno. Bilo je to mučilište i gubilište Hrvata antifašista, Srba, Roma, Židova i svih koji su bili nepoćudni ustaškom režimu, ali to je isto tako gubilište svih žrtava jugoslavensko-komunističke vlasti, zaključuje zastupnik. Radi toga, smatra, da Jasenovac ne može biti mjesto gdje će se njegovati samo tekovine Narodnooslobodilačke borbe jer su one poništene Domovinskim ratom i stvaranjem slobodne Hrvatske. To mora biti mjesto iz kojeg će zračiti istina o žrtvama i zločinima, a ne o mitovima u funkciji označavanja hrvatskog naroda kao kolektivnog krivca, kaže gosp. Šeks.

Ivan Ninić (SDP) ispravio je netočni navod gosp. Šeksa da su se u Jasenovcu dešavali zločini i nakon što je NDH zatvorila taj logor. Tvrdi da tih događaja nije bilo i da ih nitko još nije dokazao.

Nema nikakvog razloga da lažemo hrvatsku javnost, smatra **Ivo Lončar (nezavisni; izabran s liste HSS-a)** te dodaje kako kompetentna literatura navodi da su se tamo dešavali komunistički zločini do jeseni 1947. godine. Mnogi ljudi koji su išli Križnim putem tamo su skončali, to je povijesna činjenica, zaključio je zastupnik.

Mišljenje **Mladena Godeka (HSL)** je da ako je nešto sporno oko Jasenovca, to je broj žrtava, a on je sigurno bio velik. Jasenovac je simbol genocida, a da je on simbol zločina nad poraženom vojskom s Bleiburga je netočno, konstatira zastupnik. Objašnjava da je Logor u Jasenovcu 1945. godine do temelja uništen, a da su se stradanja hrvatskog naroda desila u Staroj Gradiški. Zaključio je kako se dobro zna što je Jasenovac i da nema potrebe da se neke stvari zamagljuje.

Pisani dokumenti govore da je 24. lipnja 1945. izvršen pregled zarobljeničkih logora na vojnom području VI. oblasti u Jasenovcu, pojasnio je **Vladimir Šeks (HDZ)**. Istaknuo je da koliko god istina bila nezgodna za

neku ideologiju ona ipak prije ili kasnije ispliva.

Za riječ se ponovo javio **Ivo Lončar (nezavisni; izabran s liste HSS-a)**. Rekao je da se svi slažu s time da je Jasenovac simbol zla, ali da se u dnevnim novinama od prije dvije godine nalazi tekst u kojem se jasno navodi da je taj logor radio do jeseni 1947. godine. Ne shvaća zašto se ne bi govorilo o zločinima komunista, kada se zna da je u ime komunizma u svijetu stradalo sto milijuna ljudi.

Ivan Milas (HDZ) je krivi navod uočio u izjavi gosp. Godeka da se sve nakon 1945. godine odigralo u logoru Stara Gradiška. Iz teksta Zakona se, kaže, vidi da Spomen-područje Jasenovac obuhvaća i logor Stara Gradiška te zaključuje da gosp. Godek očito nije pročitao Zakon.

• Cilj predloženog zakona je da se zlo više nikada ne ponovi te da Hrvatska zakorači u bolje sutra.

Mladen Godek (HSLs) nije dalje polemizirao, već je rekao da ovaj Zakon ima za cilj djelovati kako se zlo ne bi više ponovilo te kako bi se stvorila bolja budućnost.

Ivan Milas (HDZ) ponovo je ispravio netočni navod. Pojasnio je da se ovaj Zakon predlaže u svrhu trajne uspomene na žrtve fašističkog terora, kao i radi očuvanja tekovina Narodnooslobodilačke borbe. Za tekovine je rekao da su stvaranje Jugoslavije i komunističkog društvenog uređenja, te se radi toga založio za promjenu tog članka i donošenje cjelovitog novog zakona o Spomen-području Jasenovac.

U raspravu se uključio i mr. **Nevo Šetić (HDZ)**. Drži da se treba pokloniti svim žrtvama za Hrvatsku, a da bi zlo trebalo konzervirati i ostaviti u prošlosti gdje je i nastalo. Smatra da je izlaz iz ove pat pozicije u tome da nove generacije prenesu na modernu Hrvatsku elemente zavnohovske Hrvatske te da se okrenu nacionalnoj integraciji, modernizaciji, demokratizaciji i socijalizaciji.

Nakon rasprave riječ je ponovo uzeo ministar kulture dr. **Antun**

Vujić. Zahvalio je zastupnicima na mišljenjima i prijedlozima koje će Vlada uvažiti prilikom izrade Konačnog prijedloga. Pojasnio je da definicija logora Jasenovac može biti mijenjana, ali da se ne može mijenjati smisao Zakona. Zakon se odnosi isključivo na ljude koji su tamo poginuli kao žrtve fašističkog terora, zaključio je ministar kulture. Što se tiče imenovanja Savjeta, složio se s prijedlogom da ga imenuje Sabor, ali da ravnatelj ipak, prema Zakonu o ustanovama, imenuje osnivač.

Zastupnici su tada prešli na glasovanje o zaključku Odbora za zakonodavstvo kojim bi se obvezala Vlada da umjesto Konačnog prijedloga ovog Zakona podnese prijedlog cjelovitog Zakona o Spomen-području Jasenovac koji će obuhvatiti i odredbe važećeg zakona koje se ne predlažu mijenjati, ali su ga odbili.

Nakon toga sa 66 glasova »za« i 15 »suzdržanih« prihvatili su Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Spomen-području Jasenovac.

M. S.

PRIJEDLOG ZAKONA O HRVATSKOM MEMORIJALNOM CENTRU

Da se spriječi zaborav

Prijedlog zakona o Hrvatskom memorijalnom centru četvorice HSP-ovih zastupnika Zastupničkog doma (Anto Đapić, dr. Boris Kandar, Vlado Jukić i dr. Tonči Tadić) dobio je podršku zastupnika Županijskog doma dok u Zastupničkom domu nije dobio »zeleno svjetlo«. Naime, na prijedlog svog Odbora za zakonodavstvo, a u skladu s Vladinim mišljenjem o preuranjenosti ove zakonske inicijative, Zastupnički dom nije prihvatio predloženi zakon. HSP-ovi zastupnici predložili su osnivanje Hrvatskog memorijalnog centra sa zadaćom da izvuče iz zaborava i čuva uspomenu na sve žrtve velikosrpske agresije učinjene tijekom Domovinskog rata, te da širi istinu o stradanjima Hrvata i razaranjima Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Ovim zakonskim prijedlogom četiri HSP-ova zastupnika predlažu osniva-

nje središnjeg državnog Hrvatskog memorijalnog centra sa sjedištem u Zagrebu, te područnih memorijalnih centara, kao njegovih ispostava (sa sjedištima u Vukovaru, Rakovici, Škabrnji npr.). Temeljna zadaća Hrvatskog memorijalnog centra je izvući iz zaborava i čuvati uspomenu na sve žrtve velikosrpske agresije na Hrvatsku tijekom Domovinskog rata, te širiti istinu o stradanjima Hrvata i razaranjima Hrvatske.

Nedvojbeno je da je velikosrpska agresija na Hrvatsku više godina pažljivo pripreman fašistoidni projekt s ciljem provođenja genocida, uz prisutan kulturocid i ekocid na čitavom prostoru Hrvatske. Cilj te agresije bio je potpuno biološko, kulturno, ekološko i gospodarsko razaranje Hrvatske, a posljedice su razorena naselja, gospodarska infrastruktura, te spomenička baština velikih razmjera, čije posljedice i danas snosimo. No, daleko bolnije bilo je sustavno nasilje nad stanovništvom Hrvatske, posljedica kojeg su deseci tisuća nesta-

lih, mrtvih i ranjenih civila i pripadnika oružanih snaga hrvatske države, te stotine tisuća raseljenih i prognanih.

Za takva stradanja, od kojih su strašnija samo stradanja u BiH, teško je naći sličan primjer u novijoj povijesti Europe, kažu predlagatelji, pa ipak svjedoci smo, kažu, sustavnog zataškavanja i umanjivanja velikosrpskog nasilja nad Hrvatskom i njenim građanima, pokušaja izjednačavanja krivnje za ta zlodjela, te nastojanjima da se ta zlodjela prepuste povijesnom zaboravu.

Tri su osnovna pitanja koja bi se uredila ovim zakonom i to: ažuriranje popisa ratnih žrtava, te izrada zbornika žrtava za potrebe procesa ratnim zločincima i istraživanja u području društvenih znanosti; postavljanje i održavanje spomen obilježja žrtvama velikosrpske agresije, a zakonom bi se potakao i podupro rad na sabiranju arhivske građe o razaranjima Hrvatske i njene spomeničke baštine, u cilju širenja istina o agresiji na Hrvat-

sku i djelatnog odupiranja svim pokušajima umanjivanja broja žrtava i izjednačavanja krivice za ratne zločine.

Hrvatski memorijalni centar i njegove područne jedinice bavili bi se analiziranjem informacija radi iniciranja progona svih počinitelja genocida koji su na taj način radili protiv hrvatskog naroda i njegove države. Memorijalni centar bi prikupljao relevantne informacije od preživjelih žrtava srpskih zločina, te od dostupnih izvora u zemlji i svijetu. S tim u svezi predlagatelj podvlače kako Hrvatski memorijalni centar nije ni spomenik niti spomenički kompleks, već neprofitna ustanova u vlasništvu Republike Hrvatske čije su temeljne zadaće djelotvorno čuvanje uspomene na sve hrvatske žrtve iz Domovinskog rata (dakle, civilne i vojne žrtve), uporno širenje istine o stradanjima hrvatskog naroda i velikom razaranju naše zemlje tijekom cijelog Domovinskog rata, te znanstvena raščlamba uzroka, korijena, tijeka i ciljeva velikosrpske agresije na Hrvatsku.

Samo sjedište memorijalnog centra i sjedišta njegovih ispostava mogu biti dopunjeni spomeničkim kompleksima koji podsjećaju na izvršeni genocid nad Hrvatima tijekom Domovinskog rata, odnosno na kulturocid i ekocid hrvatske baštine.

Glede sredstava za provođenje zakona i rad Hrvatskog memorijalnog centra predlagatelj upozoravaju da se iz Državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne samouprave i dosad izdvajaju sredstva u cilju održavanja i izgradnje spomen obilježja stradalnicima velikosrpske agresije, odnosno za realizaciju znanstveno-istraživačkih projekata iz područja društvenih znanosti posvećenih velikosrpskoj agresiji i njezinim uzrocima i posljedicama. Ovim Zakonom ta se sredstva sabiru i racionaliziraju. Donacije Hrvatskog memorijalnog centra dobivene od fizičkih i pravnih osoba trebale bi biti dio poreznih olakšica, smatraju ovi zastupnici.

Svi sudionici rasprave u **Odboru ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo** podržali su ovaj zakonski prijedlog uz pitanje je li potrebno da se u članku 1. definira da je Hrvatski memorijalni centar neprofitna ustanova, kada u Zakonu o ustanovama stoji da su sve ustanove neprofitne. Podrška zakonskom prijedlogu data je i »u ime budućeg mira, a nemira onima koji su donijeli nemir ovom narodu«. Po završetku rasprave Odbor je jednoglasno utvrdio da nema ustavnopravnih zapreka za prih-

vaćanje prijedloga ovog zakona i predložio Županijskom domu da podrži prihvaćanje zakona.

Ovakav jedan centar, čulo se na **Odboru za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata**, odigrao bi jednu zadaću važnu za povijest, jer bi sačuvao istinu i spriječio da činjenice padnu u zaborav. Predloženo je, također, da Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata preuzme inicijativu u tom smislu. Primijećeno je da u Prijedlogu nedostaje iznos sredstava koji bi bio potreban za njegovu izgradnju, te naglašeno da nisu još izvršene sve obveze po Zakonu o obilježavanju mjesta masovnih grobnica žrtava Domovinskog rata, te da prvenstveno treba osigurati sredstva za ono što je predviđeno tim zakonom.

• Svjedoci smo nastojanja pojedinih krugova iz tzv. Međunarodne zajednice koji imaju za cilj izjednačavanje žrtve i agresora, odnosno prikazivanje velikosrpske agresije na Hrvatsku kao građanskog rata.

Predloženo je također da se detaljno odredi sadržaj koji jedan takav centar mora imati, i zatim pride izgradnji. I ovaj je Odbor predložio Županijskom domu da podrži prihvaćanje predloženog zakona.

Jednako tako postupio je i **Odbor za naobrazbu, znanost, kulturu i šport**.

Za razliku od **Odbora ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo** koji nije podupro donošenje ovoga zakona (iz razloga utvrđenih u mišljenju Vlade), članovi **Odbora za ratne veterane** podržali su i pozdravili inicijativu o osnivanju Hrvatskoga memorijalnog centra, dakako, uz neka mišljenja, primjedbe i prijedloge. Odbor se ne slaže s obrazloženjem Prijedloga zakona u dijelu gdje se govori o omalovažavanju i narušavanju dostojanstva Domovinskog rata u posljednje vrijeme. Drži zatim da je prikupljanje, sistematiziranje i proučavanje građe o Domovinskom ratu moguće provesti unutar postojećih institucija, a isto tako moguće je obvezu prikupljanja, sistematizacije i proučavanje građe propisati i unutar novog Zakona o pravima branitelja, čija je izrada u tijeku, uvrštavanjem novog poglavlja.

Odbor drži kako bi sjedište samog Centra trebalo izmjestiti iz Zagreba (npr. u Vukovar).

Razmatrajući zakonski prijedlog **Odbor za naobrazbu, znanost i kulturu** ustvrdio je da predlagatelj nije dao odgovore na veći broj pitanja uz koje Zakon o ustanovama vezuje samu mogućnost početka rada bilo koje ustanove. Tako npr. u članku 13. Zakon o ustanovama predviđa da akt o osnivanju ustanove – u ovom slučaju, radi se o zakonu kojim bi Republika Hrvatska osnovala ustanovu – treba sadržavati sljedeće odredbe koje sada nedostaju: o organima ustanove, upravljanju ustanovama i vođenju njezinih poslova; o načinu raspolaganja dobiti; o pokrivanju gubitaka ustanova; o ograničavanju glave stjecanja, opterećivanja i otuđivanja nekretnina i druge imovine ustanove te o međusobnim pravima i obvezama osnivača i ustanova.

Po ocjeni Odbora predlagatelj bi trebali tako uobličiti zakon da on bude osuda totalitarizma, mržnje i nasilja, te naš doprinos miru i toleranciji, obveza svima da se strahote i patnja nikada ne zaborave, te upozorenje »ne ponovilo se više nikada«, i podizanju ugleda Republike Hrvatske na međunarodnoj razini. Tu je i prijedlog Odbora da nakon što predlagatelj osigura sredstva za funkcioniranje Hrvatskog memorijalnog centra, da Centar bude lociran u Vukovaru, gradu koji je pretrpio najveća materijalna razaranja. Odbor također smatra da bi Hrvatski memorijalni centar trebao biti dokumentacijsko i istraživačko središte.

Na kraju rasprave Odbor je podržao inicijativu za osnivanje Memorijalnog centra, ali se traži javna rasprava, u kojoj će i posebno zainteresirane kulturne te znanstvene institucije npr. povjesničara, pravnika i sudskih medicinara, te razne nevladine i nestranačke organizacije dati dodatni doprinos osmišljavanju navedenog projekta.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada nije podržala donošenje zakona u predloženom tekstu i smatra ovu zakonsku inicijativu preuranjenom, s obzirom na to da Vlada priprema projekt obilježavanja spomena Domovinskom ratu, koji će biti dostavljen Zastupničkom domu Sabora na razmatranje.

Temeljem navedenog projekta Vlada će dostaviti Zastupničkom domu i

potrebne zakonske prijedloge kojima će se regulirati predmetna materija.

RASPRAVA

Personalizirati imena žrtava rata

Najprije je uvodno govorio **Anto Đapić (HSP)**. U prošlom sazivu Zastupničkog doma zastupnici HSP-a podnijeli su gotovo identičan zakonski prijedlog koji je tada dobio pohvalnu ocjenu i gotovo opću potporu svih zastupnika, kako stranke na vlasti tako i tadašnje oporbe. I pored toga zakonski je prijedlog odbijen, a Vladino je obrazloženje bilo da se radi o zakonu koji je eventualno preuranjen te da će se sve to regulirati drugom materijom. Izrazio je nadu da će u ovom slučaju predlagatelj zakona imati bolju sreću, te da će predloženi zakon ići u drugo čitanje.

Obrazlažući razloge i smisao zakonskog prijedloga rekao je da je sustavan rad na korjenima velikosrpske agresije, na njenim fašističkim uzrocima i genocidnim ciljevima, te na utvrđivanju odgovornosti ključnih čimbenika u međunarodnoj zajednici za tijek velikosrpske agresije, praktički prestao nakon međunarodnog priznanja Hrvatske, a posebice nakon normalizacije odnosa sa SRJ i potpisivanja Daytonskog sporazuma. Svjedoci smo nastojanja pojedinih krugova iz tzv. međunarodne zajednice koji imaju za cilj izjednačavanje žrtve i agresora, odnosno prikazivanje velikosrpske agresije na Hrvatsku kao građanskog rata. I u samoj Hrvatskoj prisutan je trend zaborava svega što se zbivalo u tom razdoblju. Razlozi zaborava djelomično leže u posvemašnjoj iscrpljenosti Hrvata teškoćama rata. Međutim, većim dijelom riječ je o »prisilnom zaboravu«, vjerojatno nametnutom od međunarodne zajednice, s ciljem postizanja kratkoročnih političkih ciljeva kroz prikrivanje zločina, kroz umanjivanje odgovornosti za zločine od međunarodnih čimbenika, te kroz pokušaje stvaranja hrvatsko-srpske ravnoteže krivnje za ratne zločine.

Zadaća Hrvatskog memorijalnog centra i njegov značaj, kako u doma-

ćim, tako i u međunarodnim razmjerima, najbolje je shvatljiv iz primjera Centra Yad Vashem u Izraelu, koji je i sam posvećen fašistoidnom projektu genocida i kulturocida nad židovskim narodom, nastavio je Đapić. Predlagatelj se, kaže, najvećim dijelom koristio upravo dokumentima i praksom tog Centra koji je na specifičan način obilježio jedno razdoblje tragedije židovskog naroda, ali istodobno obilježio zločince.

U cilju personalizacije žrtava, imena svih žrtava genocida nad Hrvatima, s osobnim podacima i podacima o mjestu i okolnostima pogibije Hrvatski memorijalni bi centar sabrao, te objavio u posebnim zbornicima, a ti bi podaci bili dostupni svim zainteresiranim osobama ili ustanovama. Time se želi ukloniti dosadašnji trend depersonalizacije žrtava rata.

• Neka oni koji su počinili zločin nikada nemaju mira.

Vladino mišljenje o zakonskom prijedlogu pokazuje da ga Vlada uopće nije shvatila niti pokušavala shvatiti, što je također odnos prema Domovinskom ratu i pokazatelj kako se prema ovoj materiji postupila. Vlada drži da je ova inicijativa preuranjena, a zastupnika Đapića zanima kada će za to biti pravo vrijeme, te što uopće znači konstatacija »preuranjena«, je li to možda 10 godina nakon rata u Hrvatskoj, ili možda od oslobođanja? Drži da je Vlada površno proučila ovaj Prijedlog zakona dajući na znanje da priprema projekt obilježavanja spomena Domovinskom ratu. Hrvatski memorijalni centar nije, međutim, spomen već ustanova, i rad koji bi trajao godinama, a bavio bi se analiziranjem korijena velikosrpske agresije i zločina počinjenih u toj agresiji. Na kraju je zamolio zastupnike da pruže podršku ovom zakonskom prijedlogu »u ime budućeg mira«, a nemira onih koji su donijeli nemir ovom narodu«.

U ime Kluba zastupnika LS mr. **Ankica Mamić** podržala je predloženi zakon. »Svi životi velikana podsjećaju nas da možemo uzvisiti i svoje živote, pa kada odemo za nama ostanu u pijesku vremena utisnute stope«, citirala je riječi Henryja Longfellowa. Zastupnica drži da ustanovom kakav bio Hrvatski memorijalni centar moramo u pijesak utisnuti stope svih vojnih i civilnih žrtava rata, ali i onih koji su stali u obranu Hrvatske.

Podršku predloženom zakonu dao je u ime Kluba zastupnika HDZ-a dr. **Jure Burić**. Hrvatski memorijalni centar ne vidi kao spomen-obilježje, jer će i to jednom doći na red, već ga vidi kao istinsku i pravu ustanovu čije su temeljne zadaće čuvanje uspomene na sve ono što nam se dogodilo u Domovinskom ratu. Hrvatski memorijalni centar vidi kao pandan Centru Simona Wiesenthala u Beču, te naglašava kako nema mira za one koji su počinili zločine, a hrvatski narod ima pravo tražiti da odgovaraju svi oni koji su učinili nad njim zločin.

U posljednje vrijeme u hrvatskoj javnosti dosta se govori o individualiziranju zločina. Individualiziranje svakog zločina traži i individualiziranje žrtve, a to se može samo ako se unutar jedne ustanove skupe imena i prezimena svih žrtava agresije, napose mjesto, okolnosti i vrijeme njihove pogibije, primijetio je mr. **Miroslav Rožić** istupajući u ime Kluba zastupnika HSP-a. A na Vladinu opasku da je riječ o preuranjenoj inicijativi pita: »Što bi bilo s holokaustom da su židovski narod i izraelska Vlada mislili da nije vrijeme za Simona Wiesenthala, ali i Centar Yad Vashem u Izraelu?«

U nastavku sjednice **Zvonimir Červenko (HDZ)** je prenio stavove Odbora za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata.

Julije Derossi (HDZ) također podržava predloženi zakon, ali uz dvije sugestije. U zakonu bi, kaže, svoje mjesto svakako morala naći odredba kojom bi se jasno preciziralo vremensko razdoblje na koje se misli u spominjanju zadaća Centra da iz zaborava izvuče i sačuva uspomenu na sve žrtve velikosrpske agresije, a to je Domovinski rat. Drži da je preširok predloženi naziv Centra – Hrvatski memorijalni centar, i predlaže da se on zove Spomen - dom hrvatskog Domovinskog rata te slovi kao ustanova ili zavod za istraživanje svega što je vezano za hrvatska stradanja.

Sačuvati od zaborava ono što se ne smije zaboraviti

Na tisuće ubijenih, ranjenih i nestalih tijekom Domovinskog rata obvezuje nas da nikada ne zaboravimo tko je to učinio, podvukao je **Josip Majdenić (HDZ)**. Činjenica je da smo pod pritiskom međunarodne zajednice prihvatili aboliciju, a razinu odgovornosti za sve one koji su palili i žarili sveli na minimum, nastavio je Majdenić. A pod okriljem spomenute abolicije mnogi se sada vraćaju, i

pitanje je jesu li svi abolirani bili kuhari i vatrogasci, kao što sada govore. Neka oni koji su počinili zločin nikada nemaju mira, nastavlja zastupnik i primjećuje kako se sjećanje na zločine otupljuje te sustavno aludira kako se rat mogao izbjeći. Stoga ovaj zastupnik sa strahom čeka dan kada će se zaključiti da smo svi jednako krivi, a Domovinski rat počeli kvalificirati kao građanski rat. Došao je stoga, kaže, za saborsku govornicu kako bi izrazio svoju podršku projektu osnutka memorijalnog centra utoliko više što je riječ o ustanovi koja će promovirati vrijednosti i širiti istinu o Domovinskom ratu, te iskazivati pijetet hrvatskim žrtvama rata.

Dr. **Slobodan Lang (imenovan Odlukom Predsjednika Republike)** zahvalio je predlagateljima na zakonskom prijedlogu koji, kako je rekao, ima dušu. Pokojni predsjednik dr. Franjo Tuđman u više je navrata pokušavao formirati komisiju koja će sagledati stradanja koja je hrvatski narod prošao tijekom ovog stoljeća, prisjetio se dr. Lang, no, Komisija nije djelovala. Rekao je zatim kako živimo u zemlji koja nije htjela ili se nije smjela suočiti s istinama kroz koje je prolazila.

Drži da je velika odgovornost ne prenijeti znanje vlastitog stradanja da bi se pomoglo drugima, jer da se razumjela Vukovarska bolnica, Ruanda se ne bi dogodila. Hrvatsko iskustvo je i svjetsko iskustvo, i svijet ima pravo biti s tim upoznat. Ne mogu se samo prikupljati podaci o počinjenom zlu već postoji i obveza prenošenja iskustva dobra koje su činili ljudi tijekom Domovinskog rata.

Bezrezervnu podršku intenciji predlagatelja da se što skorije realizira Hrvatski memorijalni centar dao je **Miroslav Prpić (HDZ)**. Smatra, međutim, da je predloženi zakon trebao biti malo opsežniji, te da u njemu valja reći nešto o eventualnom broju i kvalifikacijskoj strukturi zaposlenika Centra, a napose o njegovoj opremi i sveukupnim troškovima.

Služe se s predlagateljem da bi budući Hrvatski memorijalni centar trebao biti ustanova, ali ga baš zato čudi što se u slikovnom prilogu predloženog zakona nalaze neki umjetnički prikazi makete budućeg sjedišta Centra. Riječ je o previše ozbiljnoj stvari da bi se prepustila nestručnjacima s likovnog područja ili područja arhitekture i slikarstva. Kod ovakvog centra, a vjeruje da bi ga podržao svaki naš građanin, nužno je na temelju postojećih zakona i propi-

sa raspisati natječaj preko legalnih institucija, tek nakon toga odabrati najkvalitetnije rješenje koje će Hrvatsku u tom pogledu dostojno predstavljati.

Nakon **Ivana Lackovića (HDZ)** koji je dao podršku predloženom zakonu istupio je dr. **Ivan Marijanović (HDZ)**. Zastupnik se nije složio s Vladinom primjedbom da je inicijativa preuranjena, već prije misli da je njihova primjedba zakašnjela, kao uostalom i prethodnih Vlada. Prijedlog zakona treba poboljšati prijedlozima i sugestijama zastupnika, a valja konzultirati i struku, podvukao je Marijanović. To je, kaže, od krucijalne važnosti za sve nas kako bi od zaborava sačuvali ono što se ne smije zaboraviti, a to je više godina pažljivo pripreman čisti fašistički projekt velikosrpske agresije na Hrvatsku.

Petar Novački (HSS) imao je primjedbu na naslov zakona koji je, po njegovoj ocjeni, s obzirom na sadržaj, preambiciozan. Hrvatska državnost nije počela 1990., već je ona davno ranije definirana, a u punom smislu realizirana tek 1990, naglašava ovaj zastupnik. S obzirom na sadržaj zakonskog teksta drži da je prikladniji naziv »Memorijalni centar Domovinskog rata«. Namjera je dobra i on je podržava, ali je zakon, kaže, štur pa ga treba doraditi tj. osmisliti i pravno definirati ustroj Centra.

• *Od zaborava valja sačuvati ono što ne bismo smjeli zaboraviti.*

Na kraju rasprave u ime predlagatelja riječ je dobio dr. **Boris Kandare (HSP)**. Najprije je zahvalio svima u Domu kao i radnim tijelima za podršku koju su dali ovom zakonskom prijedlogu te rekao kako će predlagatelji zakona biti maksimalno elastični u sastavljanju Konačnog prijedloga zakona. Uvažavajući primjedbu iz rasprave obećao je opsežniji zakon od ovoga ponuđenog u prvom čitanju. U tom će se zakonskom prijedlogu razraditi i pitanja organizacije, opreme i kvalifikacijske strukture zaposlenika Centra, obećao je Kandare.

Na primjedbu o umjetničkom prikazu maketa sjedišta Hrvatskog memorijalnog centra u slikovnom prilogu predloženog zakona odgovara da, predlagatelj tu nije imao nikakvih pretenzija nego se jednostavno pokazati da su se tom plemenitom idejom bavili i hrvatski umjetnici. Sigurno je

samo jedno da će se nakon osnivanja jedne ovako potrebite ustanove kao što je Hrvatski memorijalni centar raspisati svi mogući natječaji temeljem Zakona o ustanovama za taj projekt. Na kraju je rekao kako je zakonski prijedlog namjerno kratak jer mu je cilj zaključiti jednu opću raspravu koja je o ovoj ideji već vođena i okrenuti se ozbiljnoj pripremi konačnog prijedloga zakona.

Usljedilo je potom glasovanje. **Većinom glasova (uz pet suzdržanih), zastupnici Županijskog doma podržali su Prijedlog zakona o Hrvatskom memorijalnom centru, koji su uputili zastupnici HSP-a Anto Đapić, dr. Boris Kandare, Vlado Jukić i dr. Tonči Tadić. Primjedbe, prijedlozi i mišljenja izneseni u raspravi glede sadržaja Prijedloga zakona upućeni su Zastupničkom domu kako bi ih dostavili predlagatelju zakona za izradu Konačnog prijedloga zakona.**

U Zastupničkom domu je u ime predlagatelja govorio dr. **Tonči Tadić**. Rekao je da bi se u tom Centru čuvala uspomena na sve hrvatske žrtve stradale u »kulturocidu i genocidu počinjenom nad Hrvatima tijekom Domovinskog rata«. Predloženi je zakon dobio potporu na odborima obaju domova i gotovo jednoglasnu podršku Županijskog doma, te potporu svih 17 udruga proisteklih iz Domovinskog rata. Predlagatelj prihvaća primjedbu po kojoj bi još bolje valjalo definirati Memorijalni centar kao ustanovu, rekao je Tadić te ustrvrdio kako se na kraju krajeva ustroj Centra može definirati posebnim zakonom, odnosno Vladinom uredbom u skladu sa Zakonom o ustanovama.

Za razliku od Vlade po kojoj je inicijativa preuranjena predlagatelji drže da su sjećanja još živa na Domovinski rat i da je pravo vrijeme za njihovo zapisivanje i za rad sa svjedocima. Zaključujući istup rekao je kako zakon zaslužuje potporu zastupnika i potreban je radi očuvanja sjećanja na sve koji su nas tragičnom smrću napustili tijekom Domovinskog rata. To je dug hrvatskog naroda svojim žrtvama srpskog genocida.

U nastavku sjednice dr. **Antun Vujić** ponovio je stav Vlade o preuranjenosti i nedorađenosti inicijative. Uz to, zakon nije zreo za raspravu, a u

nekim je svojim elementima u koliziji s mnogim drugim zakonima. Ako je Hrvatski memorijalni centar ustanova tada je suvišno reći da je ona ne-profitna jer su takve ustanove. Ukoliko je Centar znanstvena ustanova tada mora biti u skladu sa Zakonom o znanosti, a u predloženom zakonu nema, kaže, elementa koji bi na taj način vezivao ovaj zakon uz perspektivu znanstveno-dokumentacijskog rada, premda se neki poslovi opisuju kao znanstveni. Prema predloženom zakonu zadaća Centra bila bi pružiti informacijsku potporu u procesima protiv ratnih zločinaca. Dr. Vujić kaže kako to uopće nije posao nikakvog memorijalnog centra već redovit posao sudstva, policije i onih organa državne uprave koji su za to zaduženi. Jednako tako ažuriranje popisa ratnih žrtava i postavljanje i održavanje spomen-obilježja velikosrpske agresije u direktnoj je ingerenciji Ministarstva braniteljstva, a sabiranje i čuvanje dokumentacije vezane uz velikosrpsku agresiju, posebice one u svezi s razaranjem spomeničke baštine Hrvatske, isključivo mogu obavljati arhivi.

Predlagatelj kaže da za provođenje ovoga Zakona i rad Centra nisu potrebna značajnija posebna sredstva. Zanimljiv je način na koji se u ovom zakonskom prijedlogu shvaća pojam »značajnija sredstva«, primijetio je Vujić i zaključio da zakon »nema elementarnu podlogu dostatne ozbiljnosti da bi bio prihvaćen«.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Nenad Stazić** podržao je Vladin stav da ovu zakonsku inicijativu valja obuhvatiti u sklopu šireg i osmišljenog projekta obilježavanja uspomene na Domovinski rat i njegove žrtve. Klub podržava ideju osnutka Centra, ali ne i predloženi zakonski tekst, prije svega, jer nejasno i konfuzno određuje zadaću Centra. Naime, iz predloženog zakona nejasno je da li bi zadaća Centra bila čuvati uspomenu na sve žrtve velikosrpske agresije na Hrvatsku (alineja 2. članka 2) ili bi zadaća bila širiti istinu o stradanjima Hrvata te suprotstaviti se svakom pokušaju umanjivanja ili zataškavanja zločina nad Hrvatima (alineja 5. članak 2.). Razlika nije mala i konceptualne je naravi, kaže Stazić. Klub, naime, ne može prihvatiti da zadaća budućeg Centra bude širenje istine o stradanju samo Hrvata nego bi istinu o stradanju valjalo ustanoviti za sve žrtve bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost. Klub ne može prihvatiti konstataciju iz ocjene stanja po kojem smo svjedoci sustavnog zatašk-

kavanja i umanjivanja velikosrpskog nasilja nad Hrvatskom i njezinim građanima, te pokušaja izjednačavanja krivnje za ta zlodjela i nastojanja da se ona prepuste povijesnom zaboravu.

Zbog svega navedenog Klub zastupnika SDP-a predlaže Domu da sukladno mišljenju Vlade i Odbora za zakonodavstvo ne prihvati Prijedlog zakona.

Klub zastupnika HDZ-a načelno podupire ideju o osnivanju Hrvatskog memorijalnog centra, ali ova stranka upravo priprema poseban zakon o zaštiti digniteta u sklopu kojega će se predložiti i osnivanja ovakvog jednog Centra, rekla je **Jadranka Kosor**. Temeljna zadaća takvog Centra bila bi čuvanje uspomene na sve hrvatske žrtve Domovinskog rata te promicanje istine o svim stradanjima tijekom velikosrpske agresije na Republiku Hrvatsku. Klub drži da se budućnost može i mora graditi samo na činjenicama i istini, a nikako na zaboravu i prešućivanju istine ili na poluistini. Sustavno i znanstveno moraju se obraditi svi događaji krvave agresije na Republiku Hrvatsku od Plitvica, Borova Sela, Čelija, Dalja, Četkovaca, Kijeva, Škabrnje i Šaborskog. Tu i tamo prikupljena su svjedočanstva prognanika, no ona blijede, a Klub drži da ne smiju nestati. Posebno mjesto u svim istraživanjima morala bi zauzeti mjesta masovnih grobnica, a sva dostupna dokumentacija objedinjena.

• Narod koji ne zna cijeniti svoje žrtve i zaboravlja one koji su ga branili i obranili nema budućnost.

Dr. Juraj Njavro (HDZ) suglasan je s prijedlogom Kluba svoje stranke, ali drži kako je obveza svih bez obzira na stranačku pripadnost donošenje zakona protiv zaborava onoga što se dogodilo tijekom 1991. godine. Sigurno je da će se u sklopu zakona o zaštiti dostojanstva Domovinskog rata ugraditi i jedan takav članak. Jer, Hrvati su skloni zaboraviti sve neprijatno i neugodno što se događalo tijekom naše povijesti, ali ako ne budemo pamtili bit ćemo osuđeni na ponavljanje, rekao je ovaj zastupnik. Ministra Vujića podsjetio je na Wiesenthalov centar u Beču, koji, drži zastupnik, ne pripada Ministarstvu unutarnjih poslova države Izrael, a bavi se sličnom problematikom istraživanja ratnih zločina.

Narod koji ne zna cijeniti svoje žrtve i zaboravlja one koji su ga branili i obranili nema budućnosti, rekao je **dr. Anto Kovačević (HKDU)**. Drži da će svi koji su glasovali za zakon o Jasenovcu dići ruku za predloženi zakon da bi bili uvjerljivi kao antifasisti. Drago mu je da su se zastupnici HSP-a pripremivši ovaj Prijedlog zakona ugledali na Židove. Zastupnik smatra da bi Hrvati puno toga trebali učiti od Židova. Hrvatskoj je potreban zakon protiv zaborava, i zato, kaže, podržava predloženi zakon te poziva sve zastupnike bez obzira na stranačku pripadnost da isto učine.

Na primjedbe iz rasprave odgovorio je u ime predlagatelja **dr. Tonči Tadić (HSP)**. Ministru Vujiću odgovorio je da su u slikovnom prilogu predloženog zakona samo ilustracije maketa Centra, ali kada se ta ustanova formira bit će, kaže, normalno raspisan javni natječaj za projekt. A na Vujićeve primjedbe da bi se ovom problematikom trebalo baviti sudstvo i drugi za to nadležni organi i institucije, a ne Centar, odgovara da i Izrael ima MUP, sudstvo i svoje Ministarstvo braniteljstva, pa ipak i pored toga ima svoj memorijalni centar Yad Vashem. Memorijalni centar Hrvatske ne tiče se MUP-a i sudstva u Hrvatskoj već je uspomena na genocid učinjen nad Hrvatima, pojašnjava Tadić.

Drži besmislenom ministrovu primjedbu po kojoj građu o razaranju Hrvatske jedino može čuvati arhiv. Tako piše u važećem zakonu o arhivima, ali usvajanjem ovog zakona i taj bi se zakon izmijenio i dopunio, podvlači Tadić. Za ministra **Vujića**, po njegovim riječima, ovo je neozbiljan zakon, a zastupnik Tadić odgovara »da je za njega ministar koji na ovaj način govori o zakonskoj inicijativi oporbe neozbiljan ministar«.

Zastupnik **Stazić** je primijetio da su u srpskom granatiranju stradali i pripadnici manjina u Hrvatskoj, a predstavnik predlagatelja odgovara: Dajte amandman i mi ćemo ga prihvatiti ako je potrebno – odgovorio je u ime predlagatelja, zastupnik **Tadić**. Najvažnija je činjenica da Hrvatska treba svoju ustanovu koja će na pravilan, sustavan i zakonski zajamčen način čuvati uspomenu na svoje žrtve koje su stradale u Domovinskom ratu u velikosrpskoj agresiji, i koja će poticati progon srpskih zločinaca te otrgnuti zaboravu sve što se u Hrvatskoj zbilo od 1991. do 1995. godine.

Mr. Mato Arlović koji je predsjedao ovim dijelom sjednice rekao je

kako ministar Vujić nije htio ni u kojem smislu omalovažiti predloženi zakon. Izrečena Vujićeva konstatacija da zakon nema elementarnu podlogu dostatne ozbiljnosti da bi bio prihvaćen izrečena je u kontekstu prijedloga da Centar bude ustanova, a s gledišta Zakona o ustanovama on ne

bi mogao biti tako uređen da može osigurati provedbu zakona. Podsjetio je još kako se u prvom čitanju zakona ne podnose amandmani, te predložio da se, sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo, ne prihvati Prijedlog zakona o Hrvatskom memorijalnom centru, što su ga podnijela četvorica

HSP-ovaca. **Većinom glasova (47 »za«, 27 »protiv« i jedan »suzdržan«), zastupnici Zastupničkog doma složili su se s takvim prijedlogom ne suglasivši se s mišljenjem Županijskog doma i ne prihvativši predloženi zakon HSP-ovih zastupnika.**

J. Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O RADNOM VREMENU PRODAJNIH MJESTA TRGOVINE NA MALO

Zadovoljiti potrebe, a pravno zaštititi radnike u trgovini

Nakon rasprave u Županijskom domu a prethodno i u njegovim radnim tijelima, Dom je iskazao pozitivno mišljenje prema ovom zakonskom prijedlogu. Budući da nije prihvaćen Vladin prijedlog da se rasprava provede u hitnom postupku ovo je prvo čitanje čije će se primjedbe i prijedlozi uzeti u obzir prilikom pripreme Konačnog prijedloga. Bio je to i zaključak kojim je završila rasprava u Zastupničkom domu koju smo prikazali u broju IHS-a 267, od 13. lipnja na str. 28, pod naslovom: »Jedinstveno radno vrijeme u malo-prodaji«.

O PRIJEDLOGU

Radno vrijeme u kojem prodajna mjesta moraju poslovati do sada nije bilo uređeno zakonom, kaže predlagatelj, nego je bilo u nadležnosti jedinica lokalne samouprave. Naime, Zakon o trgovini propisuje da radno vrijeme i raspored dnevnog i tjednog radnog vremena prodajnih mjesta i drugih oblika trgovine propisuje poglavarstvo općine, odnosno grada. Tu obvezu je provelo samo 60 posto općina i gradova dok se u ostalim poslovalo prema nahođenju samih trgovaca. Ako se ima na umu da u Republici Hrvatskoj ima 400 općina koje prema važećem zakonu samostalno uređuju radno vrijeme, pa je raznoliko određeno, zna se da se takvo poslovanje negativno odražava na zaposlene u trgovini. Budući da radno vrijeme prema Zakonu o radu i kolektivnom ugovoru iznosi 40 ili 42 sata tjedno prekovermeni rad obvezuje poslodavca na plaćanje dodatnih doprinosa i uvećane plaće što poslodavci

veći u velikom broju nisu poštovali. Plaćalo se u gotovini bez evidencije a zaposlenima prijetilo otkazom ako bi odbili raditi preko propisanih sati. Pri tome se ne poštuju prava zaposlenog na tjedni odmor nedjeljom i u vrijeme državnih blagdana.

• Predviđeno je da radno vrijeme na području cijele države u trgovinama na malo bude jednako; predviđeno je izuzeće u turističkoj sezoni tako da se trgovine mogu otvarati nešto ranije i zatvarati nešto kasnije.

Zato se ovim Prijedlogom predlaže urediti jedinstveno radno vrijeme prodajnih mjesta za prehrambene i neprehrambene proizvode za teritorij cijele države; izuzeće za radno vrijeme u dane tjednog odmora i državnih blagdana; izuzeća od propisanog radnog vremena za prodajna mjesta u turističkim mjestima za vrijeme turističke sezone; ovlaštenja jedinicama lokalne samouprave za propisivanje radnog vremena u određenim slučajevima; inspekcijski nadzor nad provedbom zakona te se propisuju sankcije za postupanje suprotno odredbama Zakona.

RADNA TIJELA

O Prijedlogu zakona su raspravljala radna tijela Županijskog doma. **Odbor za zakonodavstvo** utvrdio je da nema ustavnopravnih zapreka za

prihvatanje prijedloga ovog zakona, ali je u raspravi iznijeto nekoliko primjedbi.

Načelna podrška je data članku 2. stavku 2. ovog zakonskog prijedloga, po kojem su radni dani svi dani u tjednu izuzev nedjelje. Ipak, ukazano je i na propust navedenog članka i stavka, koji se sastoji u tome što ne piše da je nedjelja dan tjednog odmora, pa je u slučaju rada nedjeljom potrebna posebna regulativa prava radnika. Ukazano je i na moguću matematičku zavrzlamu članka 3. i to u odnosu na početak i završetak radnog vremena. Posebno je apostrofirana regulativa članka 7. stavka 1. alineja 1. po kojem prodavaonice za prodaju kruha rade od 7 do 21 sat. Postavlja se pitanje da li se navedeni članak i stavak odnose samo na prodavaonice koje prodaju isključivo kruh i pecivo ili i na trgovine na malo koje uz kruh i pecivo prodaju i masu ostalih prehrambenih proizvoda. O ovom zakonskom prijedlogu izneseno je i stajalište po kojem se: a) on kosi sa slobodom poduzetništva, b) ugrožava dostignute standarde naše pravne regulative o pravu na rad, c) sužava pravo predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave (gradska vijeća) što nije u skladu s Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi.

Odbor za gospodarstvo i financije nakon iskazanih mišljenja, primjedbi i prijedloga također je podržao Prijedlog.

– Navedeni Prijedlog zakona trebalo je koncipirati puno kraće. Naime, Zakonom je trebalo utvrditi tj. ograničiti minimalno radno vrijeme za prodajna mjesta trgovine na malo. Na taj način ne bi se sputavala poduzetnička sloboda i ostavilo bi se podu-

zeticima da sami procjenjuju isplativost daljnjeg rada izvan tog vremena.

Iznijeto je mišljenje da država mora propisati glavne okvire radnog vremena prodajnih mjesta trgovina na malo, a lokalnoj samoupravi ostaviti mogućnost da dodatno prema svojim specifičnim potrebama regulira radno vrijeme tih trgovina.

• Prijedlog je protivan temeljnom sustavnom načelu o slobodi poduzetništva – tko ima pravo nametnuti trgovcu da radi u radno vrijeme koje mu donosi gubitak?

Neprihvatljiva je odredba članka 3. Prijedloga zakona kojom se utvrđuju samo dva kriterija za propisivanje dužine radnog vremena, i to prodajna mjesta za prehrambene proizvode i prodajna mjesta za neprehrambene proizvode.

– Odredbu članka 7. Prijedloga zakona treba preispitati složila se većina članova Odbora a rad nedjeljom i na dane državnih blagdana i neradnih dana maksimalno smanjiti, (omogućiti svim građanima vjernicima da mogu nedjeljom ispunjavati svoje vjerske potrebe).

Nadalje, člankom 8. Prijedloga zakona predlaže se da gradska odnosno općinska vijeća mogu na prijedlog Županijske komore Hrvatske gospodarske komore propisati da prodajna mjesta mogu započeti s radom ranije, odnosno kasnije od ovim Zakonom propisano vrijeme, a većina članova Odbora mišljenja je da će ovakav izuzetak utvrđivanja radnog vremena postati pravilo.

RASPRAVA

Zastupnicima se obratio pomoćnik ministra gospodarstva **Kamil Vrana** i podsjetio da se Prijedlog zakona nalazi u prvom čitanju te ima vremena za njegovu doradu. Namjera je predlagatelja da, imajući u vidu situaciju u djelatnosti trgovine i očekivajući dobru turističku sezonu, prijedlogom zakona uredi djelatnost trgovine već u ovoj turističkoj sezoni kako bi došlo do većeg prometa, ve-

ćeg prihoda i zaposlenosti. Želja je predlagatelja vrijeme trgovina na malo prilagoditi kupcima što znači da radno vrijeme počne ranije i završava kasnije. Drugi razlog proizlazi iz podatka da je udio trgovine samo 6,29 posto koji treba povećati. Treći je povod upućivanja prijedloga u proceduru neujednačeno radno vrijeme trgovina u Republici.

Postojećim rješenjem jedinice lokalne samouprave donose propise o radnom vremenu trgovina na malo, a polovica ih nije donijela pa postoje propisi koji zabranjuju rad u kasnim satima.

Prijedlogom je predviđeno da radno vrijeme na području cijele države u trgovinama na malo (ne regulira radno vrijeme u ugostiteljskoj djelatnosti, obrtu) jednako, a predviđeno je izuzeće u turističkoj sezoni tako da se trgovine mogu otvoriti nešto ranije i zatvoriti nešto kasnije.

Prijedlog turističku sezonu određuje u razdoblju od 20. travnja do 1. listopada, a turistička mjesta propisana pravilnikom koje je donijelo Ministarstvo turizma o proglašenju i razvrstavanju turističkih mjesta u razrede. Dakle, trgovine na malo moraju se otvoriti na području cijele države, tokom cijele godine od 8 sati ujutro do 8 sati navečer za trgovine prehrambenih proizvoda i od 10 sati ujutro do 9 sati navečer za neprehrambene proizvode.

No, u turističkoj sezoni i u turističkim mjestima trgovine prehrambenim proizvodima otvorene su od 7 sati ujutro do 22, a za trgovine neprehrambenim proizvodima od 9 do 23 sata.

Izuzeci su trgovine na kolodvorima, sajmovima i drugim mjestima i imaju radno vrijeme mjesta na kojem se nalaze. Zakon predviđa radna mjesta za koja se predviđa rad nedjeljom i blagdanima, odnosno neradnim danima. To su pekarnice, dežurne prehrambene trgovine, kiosci za novine i ljekarne. Za dežurne trgovine nadležnost za odlučivanje o takvom radnom vremenu imaju tijela lokalne samouprave.

Predstavnik predlagatelja je još jedanput ukazao na potrebu da zakon bude donesen što prije, nadajući se da će uvažiti sve primjedbe i prijedloge.

Nakon uvodnog izlaganja stav Kluba zastupnika SDP-a iznio je **Ratko Maričić** izrazivši žaljenje što ovaj zakon nije raspravljan u žurnom postupku radi početka turističke sezone.

Mišljenja je da je zakonom trebalo obuhvatiti i ostale koji pružaju turističke usluge.

Založio se da se i ovim zakonom nedjelja tretira kao dan tjednog odmora, a ne neradni dan, i dodao da se mnogo očekuje od turističke sezone, ne prihvativši da se turističku sezonu definira »samo prema suncu« jer to sužava okvir turističke privrede. Odnosno, treba uzeti u obzir nastojanja da se produži turistička sezona. Isto je što se tiče propisa turističkih mjesta i radnog vremena. Ovaj zakon nije najbolje odgovorio svim potrebama kazao je, pri čemu misli da treba izbalansirati interes gospodarstva tržišta, zaštite radnika i poslodavca.

U tom smislu nedostaju precizne definicije o tome što je trgovina na malo, trgovina prehrambenim proizvodima, prodavaonica kruha i mjenjačnica koja je trgovina.

• Zakon se »zapleo« – pokušava opći interes prelomiti preko privatnog poduzetništva.

Što se tiče zaštite radnika, mišljenja je da inspekcija treba provoditi zaštitu te do drugog čitanja u tom smislu valja popraviti prijedlog.

U ime Kluba zastupnika HSS-a zakonski je prijedlog podržao **Petar Novački**, kao i izlaganje kolega prije njega zatraživši da se regulira pitanje rada nedjeljom tako da bude prihvatljivo za sve.

Zakon ne treba podržati

Suprotno je mislio **Julije Derossi**. Obrazložio je zašto ga ne treba podržati. Prvenstveno jer se ne slaže s tvrdnjom da se uvodi red u radno vrijeme kojega do sada nije bilo, te ocjene da su vlasnici radnicima nametali radno vrijeme izvan propisanog, a rad im nisu plaćali. Suprotno ovaj zakon upravo pridonosi takvom iskorištavanju radnika i prodavača jer produžuje radno vrijeme. Zakon se stavlja samo na stranu kupaca, rekao je, založivši se za donošenje odredbe s temeljnim zahtjevom da se nedjeljom ne radi što postoji u jezičnoj etimologiji. Iznimka bi trebale biti i dežurne prodavaonice kruha, kao što jest s dežurnim ljekarnama.

Smatra da je netočna tvrdnja da bi se povećao udio trgovine u turizmu ako se produlji radno vrijeme. Važnije je znati točno radno vrijeme trgovina, jer već sada prigovaraju rad-

nici u trgovini u Zadru da su i postojećim radnim vremenom vrlo iskorištavani. U tom smislu valja iznaći rješenje sa sindikatima u trgovini, sugerira zastupnik.

Žarko Katić (HSLŠ) smatra prihvatljivim obrazloženje predlagatelja da većina općina i gradova nije riješila pitanje rada trgovina, zbog postojećeg nezadovoljstva kupaca, radnika i trgovaca. Ponavlja s rasprave Odbora za zakonodavstvo da ovim Zakonom uz pitanje rada trgovine na malo treba riješiti pitanje uslužnog obrtništva (kem. čistionice). Dodaje – suprotno je Ustavnoj odredbi o poduzetničkoj i tržišnoj slobodi određivati nekom poduzetniku da radi u vrijeme kada ostvaruje gubitak. Zato treba odrediti raspon radnog vremena i minimalno vrijeme za rad, a moglo bi biti različito u turističkom području. Smatra kako je Ministarstvo pravilno ocijenilo da velik broj poslodavaca ne poštuje obvezu da dodatno plati rad nedjeljom, državnim blagdanom ili neradnim danom, nego čak ima slučajeve da prijete otkazom ako netko to odbije. U ovakvom načinu života nije za očekivati da se u potpunosti poštuje pravilo o neradnim danima, ali zato mora biti precizno određeno što je opći interes i procijenjen rad u određenim djelatnostima. Međutim, i u tom slučaju, radi interesa obitelji, treba predvidjeti da radnik ima dan za odmor. Posebno se u toj organizaciji treba ugledati u ljekarničku praksu, mišljenja je zastupnik.

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) Prijedlog smatra protivnim zalaganju Hrvatske za slobodno poduzetništvo. Naime, smatra da je važnija procjena lokalne zajednice kako organizirati radno vrijeme. Predložena »centralizacija« podsjeća, rekla je, na plansku privredu i socijalističke norme. Svoj stav je potkrijepila pojedinačnim primjerima. Naime, ujednačavanje bi se odnosilo i na ona područja u kojima ne bi bilo potrebe za takvim radnim vremenom. Fascinantno je obrnuti odnos od dosadašnjeg (potječe iz Biblije da sva zla nastaju od kupljenog i prodanog) a taj odnos, država u ovom slučaju potiče. Netočna je i matematika jer rad od 8 do 20 sati iznosi 12 a ne 8 sati, rekla je zastupnica. Trgovac je u tom slučaju prisiljen zaposliti još jednog radnika što bi moglo dovesti do zatvaranja većeg broja malih dućana.

Pozdravlja prijedlog da nedjelja bude dan za odmor, te da posluju samo dežurne prodavaonice koje će odrediti lokalna samouprava.

Dragutin Bračun (HDZ) je naveo razloge zbog kojih prijedlog zakona smatra neprihvatljivim. Ponudio je neke prijedloge, cijeneći, kao što reče, napore predlagatelja u donošenju najboljih rješenja. Osnovni smisao zakona vidi u određivanju kada trgovine na malo ne smiju raditi, što bi, smatra, bilo logičan pristup. Naime, pitanje je, kako prisiliti trgovca da bez ekonomskog opravdanja drži otvorenu trgovinu. Rješenje bi bilo – trgovine na malo mogu raditi od 8 – 24 u turističkim naseljima a u ostalima od 8 – 21.

U turističkim bi mjestima određivanje radnog vremena trebalo prepustiti lokalnoj samoupravi koje bi inicirala turistička zajednica. Pozdravljajući želju da se u tom smislu nešto pokrene, ipak misli da se s prijedlogom zakona neće postići neko veće poboljšanje, a zakon će podržati u drugom čitanju ako bude poboljšán.

Protivan slobodi poduzetništva

Ivan Brleković (HDZ) je naveo razloge zašto je protiv Prijedloga. Protivan je temeljnom ustavnom načelu o slobodi poduzetništva, a slijedi pitanje – tko ima pravo nametnuti trgovcu da radi u radno vrijeme koje mu donosi gubitak. Ukazao je na princip da se poduzetnička sloboda može iznimno ograničiti zakonom, ali samo radi zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske, prirode ljudskog okoliša i zdravlja ljudi, a u ovom se slučaju ne radi o tome, rekao je.

Prihvatljivim drži obrazloženje kolege Maričića o razlici, između radnog i neradnog dana, te u svezi s rješenjem o poslovanju neprehrambenih prodavaonica pita – tko će kupovati željezo primjerice u zimsko vrijeme u kasne sate.

Obveza da prodavaonice kruha rade od 7 do 21 sat povlači za sobom dvosmjenski rad i dodatno zapošljavanje, rekao je dodavši da posebno vrijeđa da o radnom vremenu prodavaonica prehrambenim proizvodima odlučuje županijska skupština na prijedlog gradskih i općinskih vijeća.

Ovim se prijedlogom vraća centralizacija (prenošenje mjesta odlučivanja na neke više razine), a još je apsurdnija odredba da Hrvatska gospodarska komora propisuje da prodajna mjesta mogu započeti s radom i ranije od reguliranoga, iako je Hrvatska ratificirala povelju o lokalnoj samoupravi, a njezina istinska primjena bila je uvjet za prijem u Vijeće Europe.

U rezimeu svoga izlaganja zastup-

nik je rekao da protivljenje donošenju zakona nalazi u tome što se prvo – kosi s Ustavnom odredbom o slobodnom poduzetništvu, drugo – u suprotnosti, je s Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi, treće – ozbiljno se ugrožavaju prava radnika. Bilo bi najbolje, smatra da se propiše mogućnost slobodnog rada trgovaca i strogo reguliraju prava radnika, a u vrijeme turističke sezone omogućiti rad od 0 do 24 ako za to, naravno, postoji interes.

Dr. Jure Burić (HDZ) je pohvalio predlagatelja što je izašao s ovim zakonskim prijedlogom ali s rješenjima baš i nije zadovoljan. Izjasnio se za jednostavniji pristup – volio bi zaštititi radnika, udovoljiti potrošača i ne zamjeriti se Bogu (u svezi s radom nedjeljom). Ako je u interesu turizma i većeg zapošljavanja, tada se ne bi protivio produljenom radu. No, pitanje je što o tome misle poslodavci, i hoće li moći platiti nove zaposlenike.

U predloženim rješenjima prihvatljivima smatra odredbe od 9. do 14., a ostalo treba još jednom dobro razraditi i riječ »mora« zamijeniti riječju »može«.

Mijenjati mentalni sklop

Miroslav Prpić (HDZ) ocjenjuje da predloženi zakon predstavlja pokušaj da se mijenja mentalni samoupravni sklop našeg čovjeka. Naime, pokušava ga se prisiliti da dosegne razmišljanja ljudi u većini zemalja koje su to pitanje već riješile, te je u svezi s predloženim rješenjem istaknuo kako u razvijenim turističkim zemljama izvanpansionska potrošnja donosi više nego pansionska.

Iz razgovora s vlasnicima trgovina prenosi da oni pozdravljaju Prijedlog i o njemu se dvoje jer im je u interesu raditi što duže.

Ocjenjuje da se radi o plemenitom zakonskom pokušaju datom na prilično nezgrapnan način, i smatra da ga treba svesti na minimalan broj članaka. U tom smislu najkorisnijima drži prijedloge zastupnika Katića.

Pojednostavnjeno, ne treba ići imperativno nego otvoriti mogućnost pri čemu gospodarske interese treba dovesti u ravnopravni položaj.

Ivan Lacković (HDZ) smatra da je teško u postojećem tempu kada čovjek mora zadovoljiti sve svoje životne potrebe i urediti tako da nedjelja bude neradni dan. Težište treba staviti na poštovanje rada i adekvatno plaćanje radnika u radne i neradne dane, te omogućiti da trgovac samostalno određuje svoje poslovanje.

Mišljenja je da se trgovcu koji živi od svoje zarade ne smije zabraniti rad nedjeljom, a pogotovo inspekcija ne bi smjela biti tako stroga.

Zlatko Komadina (SDP) ukazao je na dvojbu o tome zadire li Prijedlog u pitanje decentralizacije odnosno je li potrebno da država regulira to pitanje ili bi trebalo omogućiti poduzetničke slobode a jedinicama lokalne samouprave eventualno ograničavaju.

Mišljenja je da se zakon »zapleo« u još jednom smjeru – da pokušava opći interes lomiti preko privatnog poduzetništva, a što se tiče rada nedjeljom drži da ovom zakonu nije namjera regulirati radnopravne odnose.

Polazeći od zaključka da je zakon potreban ali da ga Vlada treba doraditi zastupnik je ukazao na mogućnost da se uz ovakva rješenja može očekivati da se zatvore neke trgovine jer trgovac sigurno neće raditi s gubitkom. Misli da je bolje prepustiti tržištu da samo odredi svoje potrebe.

Međutim, ukoliko se već zbog turističke sezone treba propisati minimum a ne maksimum i ostaviti poduzetničke slobode, jedinica lokalne samouprave treba odrediti tijelo i u tom je smislu podržao diskusiju zastupnika Brlekovića.

Mr. Franjo Križanić (HDZ) smatra – ne uredi li se zakon o smislu o kojem govore zastupnici, izaći će iz okvira svoje namjere. Naime, priklanja se razmišljanjima da svaki poduzetnik treba za sebe izabrati najpovoljnije radno vrijeme unutar datih propisa. U tom smislu treba odrediti radno vrijeme ugostiteljskih radnji i voditi pritom računa o onima koji su se došli odmoriti i onima koji žele zabavu.

Ovaj Prijedlog nije postigao cilj ni u smislu obuhvata ni jasnog preciziranja.

Što se tiče rada nedjeljom, odlučan je u stavu da se time ugrožava ljudsko pravo, poglavito vjernika koji, smatra on imaju pravo na svoje vjerske osjećaje.

Dr. Živko Kolega (HDZ) je upozorio na moguću nelogičnost da se u malim mjestima radi i onda kada nema kupaca, i sugerirao da se odredi maksimalno radno vrijeme ostavljajući trgovcima mogućnost procjene vlastitog interesa. Ili ponuditi selektivniji pristup i odrediti koje trgovine mogu raditi do kasnih sati, što Prijedlog ne daje.

Potrebne su promjene

Mr. Ankica Mamić (LS) smatra da ova rasprava oslikava pozadinu ministričine izjave da bi mi najradije da nam pošalju devize i da nitko ne dolazi. Očekivala je, reče, da se u raspravi više ukaže na potrebu pojačanog rada inspeksijskih službi koje će kontrolirati poslodavce i procjenjivati koliko se poštuje Zakon o radu.

Prenijela je iskustva Karlovca u kojem je nastao dar-mar nakon što je zabranjen rad nedjeljom. Procijenivši da je teško za sve iznaći zadovoljavajuće rješenje, ipak smatra da su mogući pomaci unutar predloženoga. Što se tiče sporenja oko rada nedjeljom upitala je – ne zaboravlja li se na ljude kojima ona već godinama nije neradna – na policajce, ljekarnike, liječnike.

Činjenica je, dodaje da su promjene potrebne, a pogotovo radi cilja da se poboljša turistička ponuda i povećaja zaposlenost.

Ivana Sušec-Trakoštanec (HDZ) je primjeru Španjolske suprotstavila

svoj iz Beča u kojem, premda je turističko odredište nije bilo moguće popiti piće nakon 23 sata.

Julije Derossi (HDZ) se zalagao za postojanje službujućih trgovina nedjeljom, smatrajući da je potrebno poštovati vjerske osjećaje. Na primjedbu o drugim profesijama koje rade nedjeljom odgovara da kupovina kruha nije egzistencijalno pitanje. Ovom se stavu priklonio i **mr. Franjo Križanić**.

Mr. Miroslav Rožić je govorio u ime Kluba zastupnika HSP-a i KDM-a, i pozdravio nakanu predlagatelja da se poboljša trgovačka ponuda tijekom turističke sezone.

Drugo je pitanje njegova uspješnost u tome, pogotovo što su iznijete dubioze. Naročito je istaknuta zabrinutost (Klub zastupnika SDP-a) za sudbinu radnika, na koju i sam upozorava radi koje neće dati glas predloženom zakonu.

Smatra da odluku o radnom vremenu treba donostiti na državnoj razini jer je lokalna samouprava u tom smislu zakazala i prihvaća primjedbu u kojoj je nelogičnost da trgovina predmetima za koje ne postoji interes (primjerice keramičkih pločica) radi do 23 sata, što bi bilo primjerenije za prodavaonicu kruha. Ponudio je rješenje na tragu zabrinutosti za radnike da nedjeljom rade vlasnici.

Ovim je javljanjem iscrpljena rasprava o radnom vremenu, te je predsjedatelj akademik Ivan Aralica podsjetio da se radi o zakonu o kojem nije dovedena u pitanje njegova nakana, ali će primjedbe i prijedlozi biti upućeni predlagatelju. Glasovanje koje je uslijedilo pokazalo je da Županijski dom utvrđuje pozitivno mišljenje.

M. P.

PRIJEDLOG ODLUKE O IZMJENI ODLUKE O OSNIVANJU ISTRAŽNOG POVJERENSTVA ZA UTVRĐIVANJE ČINJENICA U SVEZI S PRODAJOM PODUZEĆA »VEČERNJI LIST« D.D. ZAGREB

Zastupnički je dom jednoglasno prihvatio prijedlog predlagatelja Istražnog povjerenstva da se produži rok njegova djelovanja do 15. srpnja 2000. godine kako bi moglo uspješno završiti s radom. Naime, u

tekstu Odluke stoji da je ono dužno obaviti istraživanje najkasnije u roku tri mjeseca od dana osnivanja.

Povjerenstvo je zaključilo da u tijeku rada Ministarstva unutarnjih poslova na istražnim radnjama u svezi s prodajom Večernjeg lista neće sazivati sjednice i saslušavati svjedoke.

Budući da podaci u istraživanju upućuju na potrebu ispitivanja drugih svjedoka i analizu zaprimljene

dokumentacije, ocijenjeno je da Povjerenstvo neće moći obaviti zadatak do 22. lipnja 2000. godine, tj. roka utvrđenog Odlukom o osnivanju Istražnog povjerenstva.

Zakonom o istražnom povjerenstvu propisano je da rok u kojem je istražno povjerenstvo dužno obaviti svoju zadaću ne može biti kraći od dva mjeseca niti dulji od šest mjeseci.

U svezi s Prijedlogom odluke očitovao se Odbor za zakonodavstvo i

zatražio da se promijeni naziv Odluke i da glasi: »Odluka o produljenju roka Istražnog povjerenstva za istraživanje i utvrđivanje činjenica u svezi s prodajom poduzeća »Večernji list d.d. Zagreb« i rok produlji do 15. srpnja, budući da rok za obavljanje istražnih radnji može biti do šest mjeseci.

O predloženoj se, u raspravi Zastupničkog doma očitovao predstavnik predlagatelja **Ivan Šuker** jer se u osnovi ne može mijenjati naziv bez nove sjednice Povjerenstva. Predsjednica odbora **Ingrid Antičević-Marinović** s tim se obrazloženjem složila.

Prijedlog je dat na glasovanje i jednoglasno je donijeta Odluka o izmjeni Odluke o osnivanju Istražnog povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s prodajom poduzeća »Večernji list d.d., Zagreb«.

M. P.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O PROVEDBI PLANA RAZMINIRANJA I UTROŠENIM SREDSTVIMA ZA 1999. GODINU

Razminirane nove površine

I Županijski i Zastupnički dom razmotrili su i prihvatili Godišnje izvješće o provedbi plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 1999. godinu. U zaključcima koji su usvojeni u Zastupničkom domu obvezana je Vlada Republike Hrvatske da pruži odgovarajuću potporu za ove poslove pri izradi slijedećeg Državnog proračuna, a treba razmotriti i mogućnost prenamjene dijela lov-zakupnina za potrebe razminiranja.

O IZVJEŠĆU

Hrvatski centar za razminiranje je uspostavio učinkovit sustav razminiranja s uzlaznom linijom razvoja. Razvoj se poglavito očituje u stalnom povećanju razminirane površine te u čišćenju sumnjivih površina vlastitim snagama, čime su ostvarene znatne uštede u razminiranju. Boljom organizacijom i intenzivnijom edukacijom o opasnostima od mina povećana je sigurnost stanovništva koje živi u miniranim područjima, a uspostavom funkcije kontrole kvalitete razminiranja osigurana je pouzdanost rada tvrtki, a time i povećana vjerojatnoća razminiranja.

U usporedbi sa 1998. godinom opseg protuminskog djelovanja je porastao za 62,28%. Tijekom 1998. godine protuminski je pregledano 14,7 četvornih kilometara, a tijekom 1999. godine 23,6 četvornih kilometara. Tijekom studenoga i prosinca započeto je s razminiranjem više projekata ukupne površine cca pet četvornih kilometara, čime je godišnji plan razminiranja znatno premašen. Tijekom godine pronađeno je i uništeno 3160 protupešačkih mina, 2597

protuoklopnih mina i 4047 komada streljiva, odnosno 9804 minkoeksplozivnih sredstava.

Hrvatski centar za razminiranje je uveo i razradio vlastitu metodologiju pirotehničkog izvida II stupnja radi redukcije minski sumnjivih površina te je tom metodom predao krajnjem korisniku 9.259,569 četvornih metara razminirane površine.

U suradnji sa županijama tijekom godine, završeni su Županijski planovi razminiranja za sve županije osim Zagrebačke u kojoj je stanje miniranosti poznato. Na temelju preciznog izviđanja I stupnja, utvrđeno je kako sumnjiva minirana površina koja je prije prosuđivana na 6.000 četvornih kilometara sada iznosi 4.500 četvornih kilometara. U Hrvatskom centru za razminiranje se smatra kako će dodatnim aktivnostima tijekom 2000. godine, poput označavanja minskih sumnjivih prostora, površina od 4.500 četvornih kilometara biti dodatno smanjena. Kroz intenzivniji poticaj i koordinaciju s Hrvatskim crvenim križem, Međunarodnim odborom Crvenog križa, UNICEF-om, Ministarstvom prosvjete, Ministarstvom unutarnjih poslova, medijima i nevladinim udrugama, smanjen je broj minskih žrtava tijekom 1999. godine u odnosu na 1998. godinu za 36%. Smanjenje broja minskih žrtava prvenstveno je rezultat kvalitetne obuke o opasnostima od mina koju je pohađalo 68.326 osoba.

Krajem godine Hrvatski centar za razminiranje je razradio i započeo realizirati u općini Posedarje pilot-projekt označavanja miniranih i minski sumnjivih površina.

Ovom metodologijom planira se u 2000. godini označiti 400 km minira-

nih i minski sumnjivih prostora čime će se značajno povećati sigurnost boravka u prostorima gdje se nalaze mine. U cilju intenzivnijeg prikupljanja novčanih sredstava čiji je stalni nedostatak glavna kočnica bržem razminiranju, Hrvatski centar za razminiranje osnovao je zakladu »Hrvatska bez mina«, a potpisan je i ugovor s ITF-om (International Trust Fund for Demining and Mine Victim Assistance), radi udvostručavanja novčanih sredstava.

Dosljednom i transparentnom provedbom javnih natječaja prilikom dodjele poslova razminiranja znatno je smanjena cijena razminiranja. Prosječna cijena po četvornom metru u 1999. godini bila je 13,6 kn po četvornom metru. Jedinična cijena ugovora pokrivenih sredstvima Državnog proračuna iznosi 12,1 kn po četvornom metru, sredstvima javnih poduzeća 15,1 kn po četvornom metru, sredstvima donacija 12,6 kn po četvornom metru, te Svjetske banke 15,9 kn po četvornom metru.

Znatan napredak u upoznavanju mogućnosti i statusa novih tehnologija razminiranja i procjeni njihove primjenjivosti u našoj zemlji i u našim uvjetima, pokrenuto je ili je u tijeku definiranje nekoliko međunarodnih projekata s vanjskim financiranjem. Hrvatska je predstavljena i prepoznata u svijetu kao motiviran i kompetentan partner koji posjeduje znanstvenu, stručnu i organizacijsku - operativnu infrastrukturu za prihvat novih, visokih tehnologija humanitarnog razminiranja, odnosno kao referentna zemlja koja može provoditi verifikaciju i evaluaciju novih metoda i tehnologija na terenu u stvarnim uvjetima.

Hrvatski centar za razminiranje proveo je sve pripreme za uspostavu Regionalnog centra za pomoć u uspostavi nacionalnih centara za razminiranje čije je osnivanje Vlada RH predložila u okviru Radnog stola za sigurnost Pakta o stabilnosti.

I tijekom 1999. godine, temeljni problem u realizaciji svih aktivnosti u minskim djelovanjima bio je nedostatak novčanih sredstava. On se nastoji ublažiti aktivnijim prikupljanjem donacija za opremu i razminiranje, razvijanjem vlastite metodologije redukcije sumnjivih površina, te opsežnom suradnjom s pripadnicima specijalne policije Ministarstva unutarnjih poslova.

Hrvatski centar za razminiranje je ocijenjen visokom ocijenom od Međunarodne zajednice kao učinkovit, transparentan i sveobuhvatan partner. Ocjene su izrečene krajem 1999. godine na skupovima poput donatorske konferencije UN MAAP-a u New Yorku, Konferencije eksperata za razminiranje u Međunarodnom centru za razminiranje u Ženevi, te prilikom posjeta ravnatelja Zapadnoeuropske unije u Briselu. Zbog organiziranosti sustava razminiranja i stručnog odnosa prema poslu, subjekti razminiranja u svijetu prihvaćaju Republiku Hrvatsku kao ravnopravnog partnera, a ne samo kao objekt razminiranja.

Temeljne zadaće za 2000. godinu

U Izvješću se navode temeljne smjernice koje će Hrvatski centar za razminiranje slijediti ove godine. Tako se navodi da će se razminirati površina od 35 četvornih kilometara i provesti izvid II. stupnja i pregledati sumnjivu površinu od 15 četvornih metara. Istovremeno će se označiti minska polja i sumnjive površine u dužini od 400 kilometara, te izvršiti nadzor nad svim površinama koje su pirotehnički pregledane i razminirane.

Uz ove temeljne poslove razminiranja, predviđeno je da se ove godine intenzivnije opremi Hrvatski centar za razminiranje, provedu izmjene i dopune svih relevantnih zakona, snizi cijena strojnog razminiranja te provede pretkvalifikacija tvrtki za razminiranje.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za gospodarstvo i financije predložio je

nadležnom Domu donošenje zaključka kojim se prihvaća Godišnje izvješće o provedbi Plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 1999. godinu, sukladno prijedlogu Vlade Republike Hrvatske.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za ratne veterane proveo je raspravu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Izvješće je ocijenjeno kao sveobuhvatno, sadržajno i iscrpno, te je naglašen napredak u svim područjima koja su bitna za uspjeh poslova razminiranja. Predloženo je da se dio sredstava dobivenih po osnovi lovozakupnine, a koja su u godišnjem iznosu dosta značajna, preusmjere za poslove razminiranja.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Zastupničkom domu zaključke kojim se prihvaća Godišnje izvješće o provedbi Plana razminiranja i Republike Hrvatske da razvidi mogućnost usmjeravanja dijela sredstava dobivenih od lovozakupnine za poslove razminiranja.

Odbor za financije i Državni proračun razmatrao je predmetno izvješće u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Tijekom rasprave ukazano je na značajne učinkovitog funkcioniranja sustava razminiranja u Republici Hrvatskoj u cilju smanjenja broja osoba stradalih u minskim incidentima. Odbor je ocijenio da se za poslove razminiranja trebaju osigurati dostatna sredstva iz Državnog proračuna. Ujedno je upozoreno da pored specijaliziranih tvrtki za poslove razminiranja treba koristiti i potencijale jedinica Specijalne policije Ministarstva unutarnjih poslova te jedinice Hrvatske vojske.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova odlučio predložiti Zastupničkom domu zaključak kojim se:

- Prihvaća Godišnje izvješće o provedbi Plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 1999. godinu.

- Obvezuje Vlada da prigodom utvrđivanja prijedloga državnog proračuna predvidi sredstva za sveobuhvatno i brže provođenje procesa razminiranja miniranih površina Republike Hrvatske kao i da poduzme sve mjere za iznalaženje i drugih izvora financiranja.

Hrvatski državni sabor ocjenjuje da je u cilju ubrzanja procesa razminiranja prostora Republike Hrvatske, a gdje to okolnosti dopuštaju, potrebno u sustav razminiranja i nadalje uključiti jedinice Specijalne policije Ministarstva unutarnjih poslova te jedinice Hrvatske vojske. **Odbor za**

unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost saslušao je opsežno izlaganje predstavnika Hrvatskog centra za razminiranje, te ocijenio da posao razminiranja usprkos nedostatnim sredstvima teče na zadovoljavajući način.

Prilikom rasprave je istaknuta nužnost adekvatnog osiguravanja minskih polja time da je ocijenjeno da manju štetu za turističku sezonu mogu predstavljati te oznake, nego nesreća koja bi se mogla dogoditi ukoliko i jedan turist, ne znajući za minsko polje, u njemu strada. U raspravi je podržan i prijedlog za osnivanjem regionalnih centara za razminiranje, uz nužnost da im se za djelovanje osigura odgovarajuća financijska potpora. Tom je prilikom postavljeno i pitanje odlučivanja o prioritetima razminiranja na što je odgovoreno da prioritete predlažu županije, a realizacija ovisi o raspoloživim sredstvima.

Nakon rasprave, Odbor je odlučio predložiti Zastupničkom domu donošenje zaključka kojim se: Prihvaća Godišnje izvješće o provedbi Plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 1999. godinu. Mišljenja, primjedbe, prijedlozi i sugestije iz rasprave, upućuju se Vladi Republike Hrvatske da ih ima u vidu prilikom predlaganja sredstava za razminiranje kao i način sankcioniranja uklanjanja znakovlja postavljenih na minskim poljima.

RASPRAVA

Za riječ na početku rasprave u Županijskom domu prvi se javio pomoćnik ravnatelja Hrvatskog centra za razminiranje, **Josip Tuličić** i dodatno obrazložio tekst.

Upozorio je da se funkcioniranje sustava razminiranja oslanja na nekoliko važnih čimbenika. Uz veličinu razminirane površine, vodi se računa i o: sigurnosti: pouzdanosti i cijeni razminiranja. Navodeći statističke pokazatelje o radu Centra u 1998. i 1999. godini, naglasio je da je postignuta dobra suradnja sa županijama koje su izradile planove za razminiranje. Smanjen je i broj stradalih osoba od mina, a započeo je projekt označavanja miniranih površina u Posedarju. Upozorio je ujedno da postoje i drugačija razmišljanja koja se protiv

označavanju minskih polja jer to može naškoditi turističkoj prezentaciji zemlje.

Poslovi će potrajati do 2010. godine

Govorio je zatim o cijenama razminiranja te naglasio da su ove godine postignute značajne uštede, a pokrenuto je i nekoliko međunarodnih projekata s vanjskim financiranjem. Izrađen je i Nacionalni program razminiranja Republike Hrvatske do 2010. godine. To je godina, zaključio je predstavnik predlagatelja, u kojoj se mora završiti razminiranje u Hrvatskoj. Upozorio je da bi trebalo osigurati stabilan izvor financijskih sredstava za ove namjene jer je riječ o poslu od velike važnosti i složenosti. U ime Odbora za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku, govorila je zastupnica **Ivana Sućec - Trakoštanec**. Ocjena je Odbora, da je Hrvatski centar za razminiranje ispunio potrebne zadatke i omogućio značajne uštede i efekte za Republiku Hrvatsku. Navodeći da je Hrvatska stupila u Partnerstvo za mir, zastupnica je istaknula da se očekuje izvršenje svih navedenih poslova prema standardima koje za NATO pakt propisuju vojni zakoni i vojni uzusi u Europi. Podržala je intenciju da Hrvatska vojska i policija obavlja samo one zadatke koji su u okviru njezinih redovnih poslova. Podsjetila je ipak da niti jedna zemlja NATO pakta nije došla u situaciju kao što je Hrvatska, pa očekuje da će specijalne postrojbe vojske i policije moći i dalje sudjelovati u razminiranju. Predložila je da se u okviru ovog zaključka podrži Izvješće.

• Hrvatski centar za razminiranje ispunio je povjerene zadatke i omogućio značajne uštede za Republiku Hrvatsku.

Zastupnik **Ante Dželalija (HDZ)** podržao je rečeno Izvješće i predloženi zakonski tekst, a zatim prosvjedovao zbog nepostojanja televizijskog prijenosa o ovoj važnoj temi. Govoreći o broju poginulih i o površinama razminiranih čestica, zastupnik je zaključio kako je ova tema medijski osobito važna. Pozvao je zatim čelnika HTV-a, gospodina Galića da zajedno s njim prošetaju drniškim područjem i sam se uvjeri o težini

situacije. Smatra da država nije izdvojila dovoljno sredstava za razminiranje i ocjenjuje da će se ovaj posao dosadašnjim tempom, morati obavljati čak 50 godina.

Nakon njega govorio je zastupnik dr. **Slobodan Lang (imenovan Odlukom Predsjednika Republike)** koji je ocijenio da od mina najčešće stradavaju siromašnije strukture i seljaci koji obrađuju minski kontaminirane parcele. Smatra da bi zastupnici bolje reagirali i založili se za ovaj projekt, kada bi i sami jednom prošli neočišćenim područjem. Smatra da bi se i broj žrtava smanjio ukoliko bi se odobrila značajnija sredstva za ovu namjenu. I on je zamjerio odgovornim osobama što su izbjegle izravni prijenos ove teme jer su, makar na taj način mogle odati priznanje svim do sada stradalim žrtvama od mina.

U ime Kluba zastupnika govorila je zastupnica **Tereza Ganza-Aras**. Podržala je rečeni zakonski prijedlog i izrazila zadovoljstvo što je predviđeno osnivanje Regionalnog centra za više država, za razminiranje u Obrovcu. Smatra da će dolazak stručnjaka i opreme u Republiku Hrvatsku, olakšati sudjelovanje u ovom važnom projektu. Pored ljudskih žrtava, mine sprječavaju i obrađivanje polja što otežava socijalnu i ekonomsku budućnost ugroženih regija. Smatra da se državna sredstva za razminiranje namjenski troše, a založila se na kraju da se i dalje vodi državna skrb o procesu trajnog razminiranja svih površina u Republici Hrvatskoj.

Zaštita života i imovine

Zastupnik **Žarko Katić (HSL)** ocijenio je da su najveće žrtve i problemi u kojima stradaju ljudski životi i zdravlje, ali nisu zanemarivi i značajni gospodarski gubici. Ocijenio je da se označeni dijelovi trebaju što žurnije razminirati, ali imajući pri tome u vidu zaštitu ljudskih života. Na taj način će se moći ukloniti oznake koje bi kod posjetioca i turista, mogle izazvati određene negativne utiske. Smatra da se pojas uz cestu trebao očistiti i ranije, a ne da se ti poslovi obavljaju uoči i za vrijeme

• Republika Hrvatska treba stalno skrbiti za ove poslove, jer sigurnost ljudi ovisi o brzini i kvaliteti razminiranja.

turističke sezone. Predložio je Hrvatskom centru za razminiranje da iskoristi značajna sredstva iz stranih zaklada koje su namijenjene upravo pirotehničarskim ekipama za razminiranje. Smatra da bi domaću zakladu trebalo osnovati nadležno državno tijelo ili skupina uglednih građana te na taj način pridonijeti značajnijem učešću javnosti u prikupljanju sredstava za poslove razminiranja.

Zastupnik **Stjepan Marić (HSS)** upozorio je da ogranak Centra koji radi u Sisku ne nailazi na razumijevanje i potporu sredine. Već duže vrijeme traju pregovori oko kupnje ili iznajmljivanja prostora za rad ove institucije. Ovakva su otežanja nedopustiva, ocijenio je zastupnik. Ovim je upozorenjem zaključena rasprava.

Jednoglasnom odlukom zastupnici Županijskog doma Hrvatskoga državnog sabora prihvatili su Godišnje izvješće o provedbi Plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 1999. godinu.

Kao predstavnik predlagatelja i u Zastupničkom je domu prvi govorio pomoćnik ravnatelja Hrvatskog centra za mine, **Josip Tuličić**. Ukratko je podsjetio na temeljne zadatke Centra koji jamče uspjeh. To su: razminirana površina, sigurnost, pouzdanost i cijena razminiranja. Objasnio je da se cijena razminiranja formira na temelju ekonomskih osnova i nijedan projekt za razminiranje nije dodijeljen mimo javnog natječaja.

Osobito se inzistira na sigurnosti, a zaposleni pirotehničari moraju se prilikom razminiranja držati određenih standarda propisanih u Centru za mine. Uvedena je tehnologija dvostruke provjere pa nakon što stroj prođe određenu površinu iza njega dodatno provjeravaju i pirotehničari. Nakon što je opisao metodologiju, predstavnik predlagatelja je spomenuo pojedine statističke vrijednosti kojima je dokumentirao do sada obavljene posao. Razminirana je površina od 24 četvorna kilometra, što je za 62% više nego prethodne godine. U suradnji s organizacijom Crvenog križa, 68 tisuća ljudi prošlo je kroz tečajeve na kojima su educirani o opasnostima od mina. U Posedarju je

započet projekt označavanja miniranih i sumnjivih površina.

Naveo je zatim i podatke o cijeni razminiranja, te ukazao na pojedinošti oko suradnje sa srodnim međunarodnim tvrtkama u svijetu.

Za riječ se zatim javio zastupnik **Stjepan Dehin** koji je prenio stavove Kluba zastupnika HSS-a o predloženoj Izvješću. Ocijenio je da se u Izvješću prepoznaje evidentan napredak u odnosu na poslove koji su obavljani prije godinu dana, a osobito je zadovoljan što je povećana i sigurnost sudionika. Usprkos tim pokazateljima ljudi još uvijek stradavaju od skrivenih mina pa je tako tijekom prošle godine zabilježeno 30 minskih incidenata. Naveo je zatim i podatke prema kojima je Hrvatski centar za razminiranje ustrojen kao javna ustanova Vlade Republike Hrvatske koja njime rukovodi i koordinira, sve aktivnosti u sustavu razminiranja uspješno obavio.

Ocijenio je zatim da je Izvješće podneseno s kvalitetnim prikazom situacije u kojoj se nalazi Centar, sa svim negativnim i pozitivnim rezultatima. Postojećim zakonom nisu normirana prava pirotehničkim nadzornicima, te drugim osobama koje su izložene povećanim opasnostima od minsko-eksplozivnih sredstava. Njima bi se trebao ovaj staž priznati u mirovinski staž osiguranja s povećanim trajanjem, zaključio je zastupnik.

Očišćene su značajne površine zemljišta

U ime Kluba zastupnika HSLs-a govorio je zastupnik **Vilim Herman**. Ocijenio je rad Centra učinkovitim i transparentnim, a obavljani poslovi su potvrda uspješnosti razminiranja. U odnosu na prethodnu godinu primijećena je uzlazna linija razvoja djelatnosti, a osobito u odnosu na stalno povećanje razminirane površine te na izviđanje sumnjivih površina vlastitim snagama. Na ovaj se način nesumnjivo povećavaju uštede u razminiranju, procijenio je zastupnik. Svakako treba istaknuti da je u 1999. godini temeljni problem u realizaciji svih aktivnosti u minskim djelovanjima nedostatak novčanih sredstava. Ovaj nedostatak se nastoji ublažiti aktivnijim prikupljanjem donacija za opremu i razminiranje.

Predložio je da se pokaže više upornosti i temperamentnosti pri traženju međunarodnih financijskih stimulacija, koje su predviđene svim potpisnicima Otavske konvencije. Govorio je zatim o rokovima u kojima se predviđa okončanje ovog teškog i neizvjesnog posla. Upozorio je da će zbog takvih okolnosti pojedine županije stagnirati jer neće moći koristiti cjelokupne gospodarske i poljoprivredne potencijale. Naveo je na kraju da će Klub zastupnika HSLs-a, prihvatiti Izvješće, a predložio je da se skрати rok podnošenja periodičnog razmatranja obavljenog posla.

• Treba pokazati više upornosti i temperamentnosti, te osigurati i postojeće međunarodne financijske stimulacije za poslove razminiranja.

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** pohvalila je Izvješće i cjelokupan rad uposlenika u Hrvatskom centru za razminiranje. Smatra da je vidljiv napredak na svim područjima o kojima se skrbi Centar, a posebno je zadovoljna što se znatno smanjio broj nastradalih osoba. Smatra da bi bilo poželjno još jednom podnijeti Izvješće i to neposredno pri donošenju Proračuna za 2001. godinu. Založila se ujedno za intenzivnije opremanje Centra, kao i za poboljšanje uvjeta za razminiranje koji su uistinu vrlo loši u odnosu na sve velike zadaće koje su još pred njima. Spomenula je i međunarodna priznanja koja su pristigla na adresu Centra, jer je Republika Hrvatska navedena kao važan i pouzdan regionalni čimbenik na području borbe protiv mina.

Založila se na kraju i za što uspješniju edukaciju o opasnostima koje prijete od mina. Predložila je da se u ovu akciju uključe i Ministarstvo prosvjete i športa i Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja.

Zastupnik **Želimir Janjić (HSLs)** je pohvalio Izvješće, ali je zamjerio što nisu navedeni podaci o broju incidenata u razminiranim prostorima. Upozorio je i na poznati incident koji se dogodio u selu Strošinci u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Tom je pri-

likom stradala jedna osoba koja je ostala bez obje noge. Ovim je podatkom okončana rasprava, a predsjedavajući je pozvao zastupnike da se očituju o podnijetom Godišnjem izvješću.

U nastavku rada zastupnici **Zastupničkog doma** očitovali su se o podnijetom Godišnjem izvješću o provedbi Plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 1999. godinu. Predsjedavajući je predložio zastupnicima da prihvate slijedeće zaključke:

– Prihvaća se Godišnje izvješće o provedbi Plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 1999. godinu.

– Obvezuje se Vlada Republike Hrvatske da prigodom utvrđivanja Prijedloga državnog proračuna predvidi sredstva za sveobuhvatno i brže provođenje procesa razminiranja miniranih površina Republike Hrvatske, kao i da poduzme sve mjere za iznalaženje i drugih izvora financiranja.

– Hrvatski državni sabor ocjenjuje da je radi ubrzanja procesa razminiranja prostora Republike Hrvatske, a gdje to okolnosti dopuštaju, potrebno u sustav razminiranja i nadalje uključiti jedinice specijalne policije, te jedinice Hrvatske vojske.

Velikom većinom glasova, uz jedan »suzdržan«, zastupnici su donijeli ove zaključke. Nakon toga, sukladno prijedlogu Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost predsjedavajući je dao na glasovanje zaključak kojim se mišljenja, primjedbe, prijedlozi i sugestije iz rasprave upućuju Vladi Republike Hrvatske da ih ima u vidu pri predlaganju sredstava za razminiranje, kao i način sankcioniranja uklanjanja znakovalja postavljenih na minskim poljima.

Zaključak su zastupnici donijeli jednoglasno.

Sukladno prijedlogu Odbora za ratne veterane dao je zatim na glasovanje i zaključak kojim se »zadužuje Vlada Republike Hrvatske da razvidi mogućnost usmjeravanja dijela sredstava dobivenih za lov-zakupnine za poslove razminiranja«. Zastupnici su i ovaj zaključak donijeli jednoglasno.

V. Ž.

IZVJEŠĆE MANDATNO – IMUNITETNOG ODBORA

Pokretanje kaznenog postupka protiv zastupnika

Mandatno-imunitetni odbor Županijskog doma Hrvatskoga državnog sabora 13. lipnja je razmatrao zahtjev Općinskog suda u Ivancu kojim se traži očitovanje o davanju odobrenja

za pokretanje i vođenje kaznenog postupka protiv zastupnika Šimuna Kujavca, rekao je predsjednik Odbora **Žarko Katić**. Zaključak, kaže, koji je Odbor donio je da se za vrijeme trajanja zastupničkog mandata do 12. svibnja 2001. godine uskraćuje odobrenje za pokretanje i vođenje kaznenog postupka protiv navedenog zastupnika zbog kaznenog djela izazivanja prometne nesreće.

Za riječ se tada javio **Šimun Kujavec (HDZ)**. Zamolio je da se unatoč zaključku Mandatno-imunitetnog

odbora omogući provođenje navedenog sudskog postupka. Želja mu je, kaže, da se taj postupak što prije završi jer je on ionako već u tijeku te zaključuje da je zahtjev za skidanjem imuniteta stigao prekasno.

Predsjednica **dr. Katica Ivanišević** smatra da se mora poštovati procedura i zaključak Mandatno-imunitetnog odbora. Sukladno tome predložila je, a Dom donio odluku po kojoj se on prihvaća i odgađa se provođenje sudskog postupka.

M. S.

IZVJEŠĆE MANDATNO-IMUNITETNOG POVJERENSTVA ZASTUPNIČKOG DOMA

Mandatno-imunitetno povjerenstvo dostavilo je Zastupničkom domu izvješće o početku mirovanja zastupničkog mandata zastupnika **Milana Bandića** i početku zastupničkog mandata njegovoj zamjenici **Mariji Lugarić**.

Stajalište Povjerenstva uvodno je obrazložio **Darko Šantić (HNS)**. Mandatno-imunitetno povjerenstvo Zastupničkog doma razmotrilo je obavijest koalicije stranaka SDP-a i HSLS-a, kojom su izvijestili Povjeren-

stvo da će, umjesto zastupnika Milana Bandića zastupničku dužnost obnašati njegova zamjenica Marija Lugarić. Zastupnik Bandić izabran je na dužnost gradonačelnika Grada Zagreba koja je nespojiva sa zastupničkom dužnošću, pa će njegov mandat mirovati, a zastupničku dužnost obnašati njegova zamjenica.

Na prijedlog Povjerenstva jednoglasnom Odlukom Zastupničkog doma **Marija Lugarić** počinje obavljati zastupničku dužnost 2. lipnja 2000. Zastupnica Lugarić prisegнула je svojom čašću da će dužnost zastupnika u Zastupničkom domu obavljati savjesno i odgovorno i da će se u svom radu držati Ustava i zakona i poštovati pravni poredak, te se zauzi-

mati za svekoliki napredak Republike Hrvatske.

Mandatno-imunitetno povjerenstvo dostavilo je i prijedlog koji je Zastupnički dom jednoglasno prihvatio. Odlukom Doma prestalo je mirovanje mandata zastupnika **Branimira Glavaša (HDZ)**, kojeg je, prije toga, (16. lipnja) Skupština Županije Osječko-baranjske razriješila dužnosti župana. Time su ispunjeni svi zakonski uvjeti za prestanak mandata njegovu zamjeniku **Berislavu Rončeviću (HDZ)**.

Stajalište Povjerenstva obrazložila je njegova predsjednica **Milanka Opačić (SDP)**, a nakon glasovanja Doma zastupnik Glavaš je prisegnuo.

J. Š.

izvješća HRVATSKOGA SABORA

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

- * OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski državni sabor, 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6
- * REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Ina Kralj, Đurđa Krmpoćić, Marta Micek, Mirena Pehcec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj
- * GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
- * TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović
- * ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6, tel: 01/4569-722;
fax: 6303-018
- * POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
- * PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR. 30102-637-2650, Hrvatski državni sabor, 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6
- * www.SABOR.HR
- * TISAK: Tiskara ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskoga državnog sabora